

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

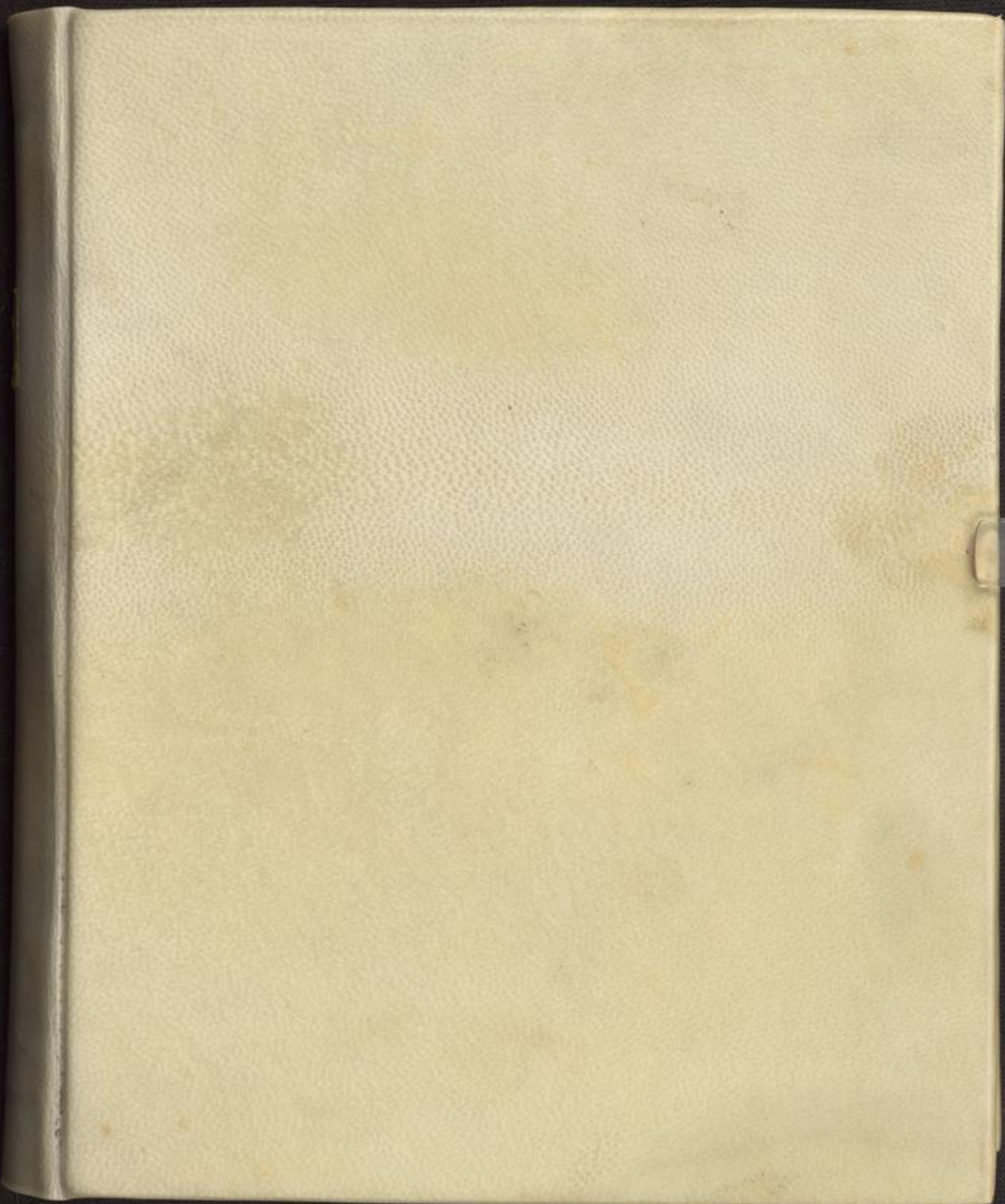
Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentarius in IV libros institutionum imperialium Iustiniani - Cod. Ettenheim-Münster 278

Justinian <I., Byzantinisches Reich, Kaiser>

[S.l.], 1629

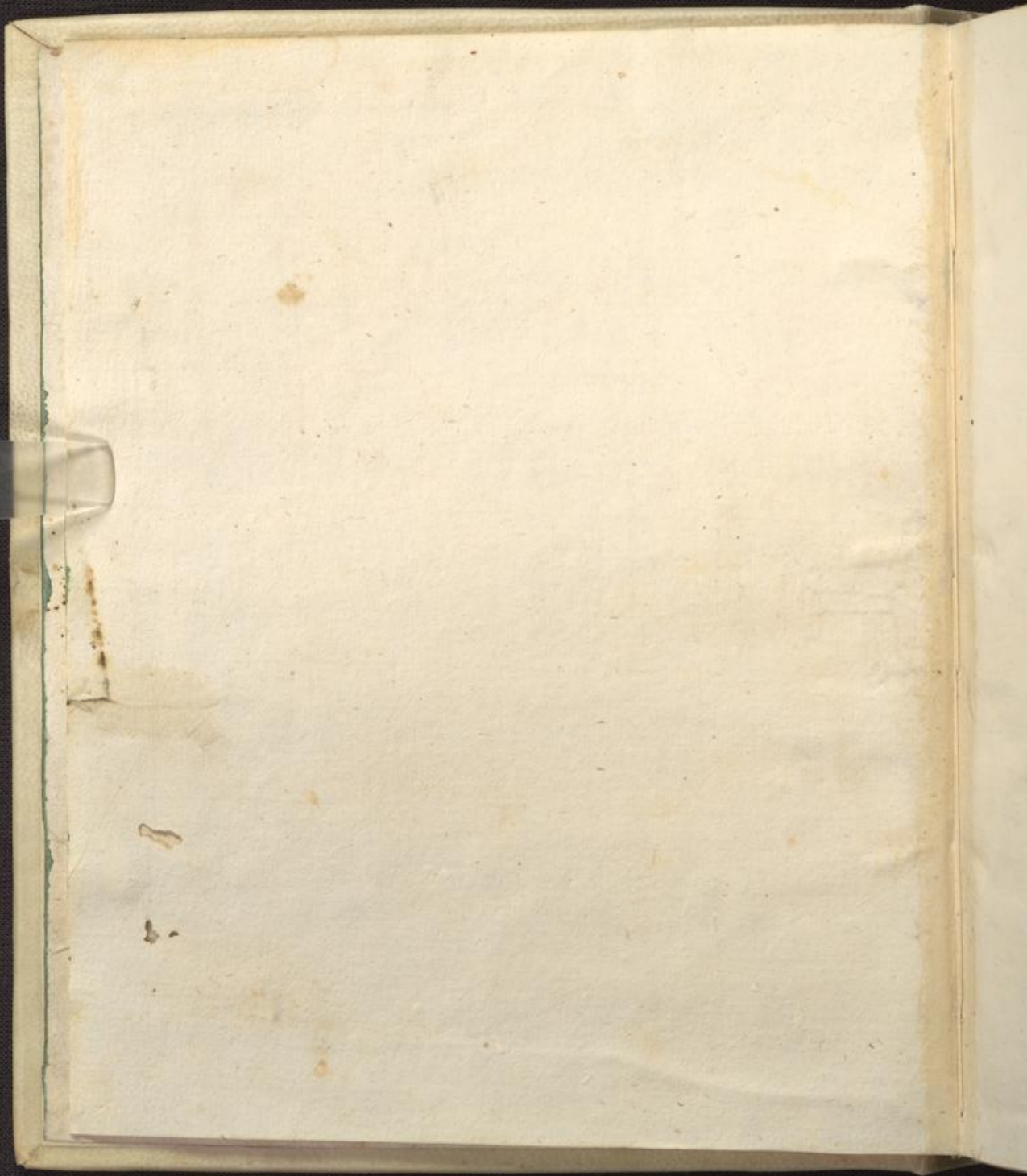
[urn:nbn:de:bsz:31-129949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-129949)

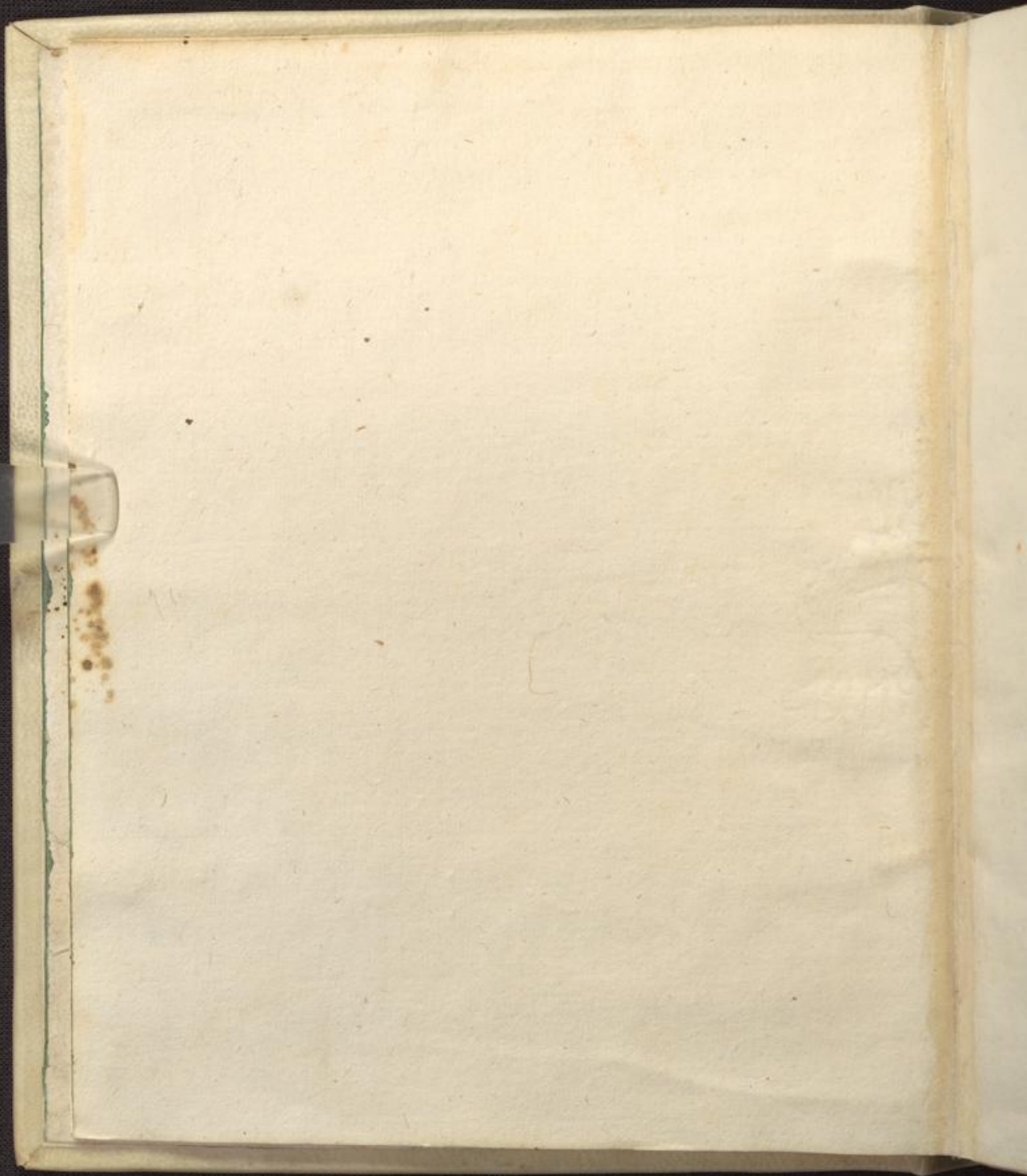
E. M. 278

EX 97

I

II

III

COMENTARIVS IN

Quatuor Libros Institutionum

Imperialium Justiniani Imperatoris

DE

Interpretatione horum Librorum

Institutionibus operam daturus prius nosse oportet unde non Institutionum descendat. sunt a. ab instituendo, id est, erudiendo et docendo sic dicitur. Sunt n. proceptiones quibus instituuntur atque docentur homines. Valla. lib. 4. elegant. Cui. et in his Institutionibus simplicissime traduntur ea praecipua, quae ad gradum totius huius civitatis cognitionem pertinent, quibus lingua elementis ac fuitis sunt graviora ac perfectiora legum scita iuvenes imbui sustentare. autore Imp. in l. 2. sed cum propeximus. C. de vet. iure. Eximium: Porro vocantur Instituta, alibi primo legum curabula, §. cumq. ha. in fra in proamio. Alibi totius legitima scientia sua elementa, §. igitur de proamio, Alibi Pragoga scientia legum in q. tit. dedit nobis §. 10. de q. situae f. ad mag. no. senatu, Alibi prima legum audientia. l. unica Pragoga. C. de iure iurando quiritu. tuendo, Alibi alibi. Alibi. Justinianea. gult. §. D. proamio. ~~Moniantur~~ et primo l. audis ha. instit. a Theophilo instituta, et quamvis Valla. D. lia low. Et

Alibi.

Institutione primo l. cano bula sunt.

Alibi.

primo elementa scientia legi

Alibi.

l. unica Pragoga.

Alibi.

primo l. audis

Et

CONFESSIO

quem sequitur. Insuper. Et cum quis hoc lib. de proemio, distinguit
inter instituta bonorum morum, consilia et edoc, sumptus vocans,
institutions o. proceptiones instituendis habitus, et docendis
dictitans, unde est apud Val. Max. lib. de instit. antiquis quos
moribus antiquis eo tamen satis reuellit, quod n. sicut Theophr.
et Herminopolis et regni greci interpretes, uerum est, Justinianus
ipse in Epistolis graecis. f. profixit Tedeus, item et Proby
antiqui suam grammaticam aliquid latinitalis primis studiosi
uulgi altero profuerit, ut docet, Borcholt, Thiedig, P. r. s. m.
ppioj huius n. 2. quo ad auctores horum lib. ij. est Just. Imp.
Princeps magnus ac Christianus qui Justinus Imperatoris ad.
optimus filius et sorore nepos, et consors Imperij fuit, ij. n.
Triboniani, Theophili Boroddi opa et solertia has in
composuit. §. Igitur. d. Proemio.

In Proemium

Cum meliori inchoari prope nihil potest quam in uocato di
ni nati auxilio, Deo quippe in cuius manu ac ipse sunt o
faciles progressus et exitus optatoq. tribuit, actibus quos ab
ipso auspiciantur opto. Nouella §. in ppio. Hinc ele
gantia pieque carnis grauis lib. 2. Theaur. post. in
ppio.

Justine qui Christo reus primordio sumit,
illius optato tranite capto cadunt.
Fecit et huius primis sui Exordium Justinianus Imperator
ab inuocatioe diuini nati dicit, Cadent principum huius
primordij sine proemio a zby reip. mte neiryj bel
felicet, et pace a omis et legibz desumptus est, amissis
rebellis et effrenati populi in ptem rediguntur legibz

vero sub eadem conservantur Cronica C. ad
 ff. de Just. C. confirmando, et eam ob eam Justin.
 hoc loco propositionis exponit, quod ad boni Imp.
 officii pertineat ut armis decoratus et ll. arti.
 natus sit, ne a. uniusquisque qd nec ipse
 profuturus futurus Imperatoribus, suisqz suc.
 cessoribus prescriptis iudicetur ideo in q.
 quoru, usqz ad finem subijctis quod ipse se belli
 pacisqz temporibus proclare gesserit quodqz
 Republicam domi militiarqz sollicitudine ad.
 ministraverit, in quod quasi sub compendio
 ut laborum inscriptione titulorum huius ab.
 laudis populari atqz historicis immitt. e. quo
 modo studio et opa Triboniani Theophilii
 et Dorothei. ystissimum sup. C. erant,
 n. 2000 librorum et triecies centena
 millia versum ut habetur in proemio
 pandect. §. i. in certam ysonantiam
 redegerit, yprocurat atqz promulgavit.
 Deniqz in §. finali huius proemij ad.
 hortatur Justinianus studiosos Juris, ad
 studium Juris, diligenter tractandum

2000 libror
 et 30000 vers.

Proemium honorum administrationem
reipublice ipsi proponendo si modo totum
legitimum opus perfecit studiumque
Juris ad finem feliciter perduxerint.

INSTITUTIONUM
JURIS CIVILIS LIBER.
PRIMVS.

Institutionum Imperialis
L. J. B. E. R. I.

De Justitia et Jure

TITULVS I.

Ratio ordinis, cum scientiarum abq; artium
aut eae sit, ut qd sine suis qua mari
ne expectant, igitur in oi rebus qd deroctio
ne primus eam, obtineat, eo quod digni
tas cuiusq; abq; utilitas ex hoc ipso sine
dubio, non imerito juris nri qd deroctio
iuris prudentie praesentia usumq; expofita
in nobilissimis ipsius finem Justitiam sibi
principio qd monstrat.

Ad Rubricam.

Ut tota haec res melius illigi possit, notandum
est iustitia ex eo sic dicitur qd nri si
pat, vel ut alijs volunt qd nri in iustitia,
aut ut pador. in cap. pory de v. s. qd nri
iuris staty, ideo quod in ea iustitia,
Notandum ideo, noem iustitia in se abstractus
adeoq; simplicem significandi modus hoc
a nullo alio derivari, si n' grammatica qd
deratione, certe root, et petita ex noa

quid sit, e
significet
iustitia.

rationem
si modo loqu
adumq;
experint.

L. J. B. E. R. I.

Tit. i. l. i. de Just.

rerum, abstracta n. dicantur prin. seu primaria
et primitiva, ideo q. ab alijs n. deducantur, hysse
sunt quasi capita ad fortis aliorum, For. Dial.
inst. lib. i. c. 13. Dixi notanter, (si n.
grammatica) na. secundum gram. q. dicitur anel
a vocab. sup. eiusq. gentium nisi addita
particula pia, dicuntur, sicut a mesko, mes-
nepitia.

Notandum 3. Justitiam q. by modis accipi ad collige
ex sole lib. 3. dicitur c. i. primo p. comple-
xione aut institutis, Justitiam dicitur q. est ad equitatem
et commensuratum sic regula cui dicitur, commensuratum
aut horum q. formet, et commensurata reddat, sed
regula sic legi dicitur, recte vocatur Justitia
et quidem iustitiam, pars est iustitiae, propositum cu
hac re ad dicitur ad aliu. quod et ratio iustitiae
postulat, ut ex paulo post dicendis patebit
sempe. ut Deum cui legi gloriam, p. oem n.
iustitiam reddat, et Deo quod ei dicitur, sic
accipit populum in sacris scripturis ut
Dei qui dormit, et sicuti Just. sic dicitur
Chrysost. humilia in in Mattheo aut,
Justitia nil aliud e. qua. om. mandatorum

pfecta custodia. 2do accipit p mistake
 peculiaris, quo vultes meliorat, ad eam, et
 dendum in sum, atq, ita hic accipit. Lex.
 de Jus. et Jure. lib. 2. c. i. Titula. i.
 Nolin. de iust. et J. l. i. diff. i.
 Notandum quo vocabulis Jus, varias significationes habere
 ut ex lat. et l. ius. et l. nunquam ff. eodem, et
 Dico Thoma in 2da 2da. y 54. art. i. ad
 primu. prima n. accipit, pro necessitudine,
 puto agnatione, cognatione. ut in dicitur
 ius agnationis, cognationis C. et al. ius, in
 C. ultima. ff. eodem, et in l. iura sanguinis
 ff. de reg. Juris. 2do accipit, p autoritate
 potestate seu facultate, ut in d. h. hoc sui
 ius sui potestatis, nec alterius potestati subij
 ety city, vel quisq, suo iure utiq, et hoc
 modo possunt in sigalibris ius, ut in
 pgressu videbimus. 3o accipit p loco in quo
 ius reddit, l. penult. ad fine, ff. eodem, quo
 pertinet titulu ff. de in ius vocando.
 Si quis p in ius vocat, n. ierit et alij nos
 sequentes, eto ius p sed que facty et
 pronuntiat a iudice, ut in dicitur, ius
 reddere, et sic in titulo ff. accipit p d. quis

peria sca p...
 a delucant...
 u. for. de...
 rotander...
 m. q...
 ius...
 cala...
 abis...
 primo...
 dy...
 l...
 i...
 p...
 de...
 ia...
 p...
 ad...
 i...
 ad...
 p...
 i...
 p...

Lib. i. De Just. et

que iuris in aliis. C. p. Sto accipitur p ipsa
 iuris quidam, ut in dicitur Jurat. in C. iuris
 ius est, aut, equi et boni, ut est iura, et ibidem
 iuri operam datur. id est iuris quidam, et in
 hoc est signis. accepitque ius ius, huius non pro
 ius de iuribus iuris quidam, sine iuris de
 quo inscriptio loquitur de iure subiecto, eto au
 pith pro equo et iure, et hoc modo sumptu
 pterit pliciter penitur. ita p si eo ipse est legi
 glentoneus, et ab sole Sto dicitur c. i. de
 iuris legimus, et re ipsa idem est qd no
 resus, et sic accipitur, infra hoc eodem lib
 in § iuris precepta. eto penatur p eo
 quod alteri debetur ex honestate, puta
 ut quis se erga benefactorem gratias exhibeat
 Sed specialissime p eo scilicet, qd alteri
 debetur ex iusticia, et hoc modo est obli
 gatus huiusmodi iura qua ipsi ius ius ut
 paulo post, dicit.

Ad principium.

Imo hic proponit definitionem iustitiae, quae
 sic se habet: iustitia est voluntas et per-
 manens sui cuique tribuendi, id est habitus,
 quo quis operatur et perpetua voluntate, ut sui
 cuique tribuere velit. pp. tomibricensis hoc
 explicans in elicit. d. pp. y. q. i. art. i.
 Dicitur imo operatur et perpetua voluntate, id est
 habitus voluntatis, huius ut genus definitionis,
 proprii iustitiae in reliquis moralibus coe
 est indicetur per ea quae dicitur in 1. 2. 1. 2.
 Eth. c. 6. et ibi, contra philosophi, huius ut
 aliquatur iustitia et qualitate, qua prompte
 facile ac firma operatur, quando intentione
 propriam alteri tribuit, quae eius est, unde qui
 in scelus vel in bonum a tempore et in
 eventu vellet sui cuique tribuere non est
 vere iustus, nec huius vere hanc iustitiam
 illud intem negandi ne. quia ille qui
 iusta agit, merito iustitiae habeat, huius
 in, quodnam eo moraliter ad huc iustitiam
 nec quemadmodum in philo noluerunt
 appellare iustitiam, nisi cuius ex
 electione et habitu firmata operatur

Definitio
 Iustitiae.

ut ex idō Ethic. et opat, ita et vidue
 runt et appellane in fū simplicitate, nisi
 eul qui est electione et habitū in fū quid
 pīat operare fūley s. Et. c. g. in d. g. n. i.
 ad ostendat in fūam in hōreere vultū langūa
 subiecto, ita ut hāc pīdicatio. pīpīa est
 vultū n' sit formalis, s. modalis. n' formalis
 qd vultū formaliter est potentia aīe ra
 tionalis nobis a Deo. s. opat n. in pīma
 nostre origine in d. h. i. n. i. a. vltō ac
 vltō quoddā nobis a nōa n' in d. h. i.
 s. nōstis vltūly comparatū, nō quē
 a nōa vltūly nōstūly hāc a nōa
 n' nōstūly, s. qd vltūly vltūly acquirunt
 ita quoy in fūa fūley D. lib. 2. c. i.
 tomari. in Ethicis, d. p. 7. q. 3. vlt. i. c. 2.
 n' in pīo hāc pīdicatio in fūa est qd
 vultūly) est formalis ut quōdo dicitur, s.
 modalis hunc sensū in fūa in fūa in
 vultū langūa in nōa in quā pīe
 subiecto in hōpīōis ita qd opat hūc
 in fūa in hōpīōis, qd in fūa in
 vultū langūa in subiecto in hōpīōis
 hōreere vultū fūley lib. 2. c. i.

Et hanc causam philorum iureconsultorum et
theologorum quosdam ut de bono con. b. diff. 7.
75. art. i.

De quo rito in definitione ad hunc finem
bueni dicitur in ista glosa, et nil aliud
est, quod iustum per equalitate quanta unius
in altero per iustitiam naturam et officium est
et equum servare ut ea con. eaq. veris.
Et receptum in se darent con. b.

obradit
est in
tribuere.

Diff. 9. q. 1. art. i. per hanc istam particula.
distinguitur iustitia a religione iustitia moralis
in temperantia fortitudo, temperantia sunt
et similes, sunt perpetua et glosa vult
atque in eo discrepant, quod iustitia sit
ad alterum. temperantia vero fort. et. ad
se ipsam. hoc siquidem per se, et ex proprio
iustitiam versantur dicitur circa bonum
in quo sunt eorum in ordine ad se ipsam
officium etenim quod fortis est, in suscipi
endi periculis laboribus perpe. timor
difficultate sustinendo, audacia vero agere
credendo: sibi fortis est, et qui suorum
voluptates, sensum, et dolores maxime
ignos, et fortis, modeste sibi temperant
censet

Iustitia quomodo
a reliquis iustitiis
distinguitur.
in hoc scilicet
quod ordinata
sit ad alterum.

ita et
suppliciter
et hanc
eg. l. d. p.
nullo laudo
h. p. p. et
mali n. p.
lectio aut
p. n.
ia d. p.
ia n. p.
ad. n. p.
h. a. b.
acquirunt
D. l. 2. c. i.
7. q. 1. art. i.
iustitia est glosa
de d. l. p.
iustitia est
in qua
glosa h. c.
iustitia in
p. l. c. i.

quod nisi sciat, in gratia quidem et propria
 loquendo non iniuste, iniuste siquidem
 iustitiam ad restitutum obligat, iuxta illud.
 D. fug. in dicitur peccati nisi res
 ablat. in prohibitionibus vero iuris.
 ad rest. nequaquam obligat, ut p. se ostendit. Iustitia est
 Dividitur primo in iustitiam in universalem, et particularem, et quod hanc
 seu specialem. Dicitur Thom. 2. 2. q. 58. art. 56. et in ordine ad aliam
 cum a. iustitia sit iustitia quod hanc in ordine ad aliam perficit.
 officium distinguit et a iustitia in universalem. Iustitia legalis
 hoc a. ad alterum vel ut ad caritatem seu rem. Iustitia legalis
 aut ut ad privatum hanc referri potest, ex illa est, quod conve
 iustitia legalis, ex hac vero relatione iustitia
 particularis nominatur Dicitur Thom. dicitur loco
 art. 2. iustitia ergo iustitia seu generalis est iustitia
 quia quis iuste se habet circa bonum civitatis seu
 reip. et ideo vocatur ab Aristotele s. Ethic. 2. et
 3. politicom et s. vocatur legalis, quod hoc
 bonum leges precipue intendunt, cum boni
 tatis gratia sanctorum ut bene notant conib.
 Dicitur q. 91. art. 2. et suo loco de mon
 prohibetur. iustitia particularis est, quod quod
 iuste se habet circa bonum particulare
 alterius iuxta solum in d. c. 2. et D.
 Thom. d. art. 9. ex quo ostendit iustitiam
 generalem et a parti distingui officio

Divisio I.
 Iustitia est
 quod hanc
 perficit.
 Iustitia legalis
 est, quod conve
 bonum esse.
 particula
 quod concernit
 bonum privatum
 Petrus, vel pa

Lib. 1. de J. et J.

et sine iustia legalis veritas et per se circa
bonis eae versat, particularis vero pro
et per se circa bonis privatis quod cuique
de iustia item veritas spectat et curat
ut bonis eae servet, iustia vero particula
ut privati.

Submissio Just.
post

NB

Iustitia partij subditur in distrib. et com
mutativa Artep. d. lib. 5. c. 3.
Distributiva est, qua recte in distribuendo
versat, qua item in duo membra servat
remanetiva scilicet et paritativa. Resue
verativa Et qua iust. honores, magistratus
et bona publica considerata personarum qualitate
et dignitate, secundum geometrica proport.
distribuere. Paritativa est, qua nascente
ut quare simplicij, officij iust. commu
tativa iustia est qua quis recte se habet in
commutativis sive cuique tribuendo secundum
proportionem virtutis. Comibri. d. art. 2
de hisse proportioibz videantur comibri.
in Ethicis. d. 7. q. 2. art. 2.

Ad Juris prudentiam

Post Justitiam ditione.

Juris prudentiam Juris prudentis definit quod
 sit divinarum atque humanarum rerum
 scientia, utri usque scientia
 et res divinas, et humanas, intelligit in publicis
 et privatis, quorum illud in rebus divinis, id
 est sacris sacerdotibus et magistratibus. hoc
 vero in humanis, quae ad singulorum uti-
 litatem spectant, spectat. l. i. § hinc studij.
 f. hoc tit. ne a. definitio hae latior est
 pro definito, recte in ea addit, iuris prud.
 et iusti, atque in iusti scientia, his n. utriusque
 namque iuris prudentiam, utramque circa res di-
 vinas et humanas, quotiens in his, quae iustis
 vel iniustis sunt, quentur. quare ab alijs sci-
 tis que versantur et circa res divinas
 et humanas, si in ijs de iusto et iniusto
 non disputatur. iuris prudentiam personarum
 sapientia id explicat Donellus. l. i. c. i. b.
 et a. iuris prud. et iniustis scientia, n. quod
 docet in iustis facere, si quod illud facere
 prohibeat. l. i. f. de l. ubi iustitiam

Juriman. defini-
iustitiam.

Lib. 1. Tit. 1.
inquit ll. de præceptis faciendis
prohibitiones n. faciendis.

B. & hic igitur.

Tradita unquam. desic nunc Justin
declarat, quo docendi vel discendi res
eius cognitio comparari possit, tradit autem
3. p. licet discendi in ius ee, una leuiter
et facilius, altera exquisita et difficiliter
cu uero leuiter et res in institutis, diligen-
tior; et exactione in ponderis q. lineas.
docet hic imp. leuiter primo. sequendo, de
exactione uia ee, hoc est, primo institutus.
post uero ponderis et cognoscenda, de qua uero
uio cognoscit tradit in proemio fr. et in
l. 2. & fr. et propter imp. C. de uel. uia em-
cleando; unde et recte Arles in prin. lib.
philosophicorum, admonet initio semper ducentas
ut uelut, ut notioribus, deinde seorsim
pergredienda ad singulas partes. uideat. For-
dialer. imp. lib. 2. c. 29.
Eo a. huius distinctionis cur primo leu-
et simplici part. exacta uia uis sit tradit
ut ipso imp. hic explet ostendit, uo re
difficultatibus parum ob initio proposita, unquam
delectat et delectat.

traditur methodus
docendi hoc imp.

De J. et Jure.

Deinde ne maiore in labore minore a. gpendio
idqz scrias ad iuris casum perficiendo p. dicitur
atqz hinc illigatur illud, cur in hisce q. Instit.
libris sapius difficiliora uel omitantur uel ad
pandectas rejiciantur ut suis locis uidebimus.

H. D. S.
Juris procepta

Tria generalissima iuris procepta hic, ex Ulp. ^{3 generalia}
in C. i. §. i. ff. eod. proponuntur, scilicet honeste, ^{uulij procepta.}
iure cui alteri n. cadere, sui cuiqz tribuere
quidquid n. has agit, uel fecit, seu agit, et motus
dicitur ad se ipsum unde actiones absolute ad
quos spectat primo, atqz praecipit, ut quisqz p.
se honeste uideat, atqz in iudicij honestatis ratione habeat,
sana sua atqz dispositione n. contumeliet, re
ty suis n. abutatur, sicut lex filij. ff. de qd. iudicij
inst. l. i. Vel in ordine ad alterum et quod cum eo
agit, unde actiones relative illas consistunt
ucl in omittendo et circa illas secundum ne
pe alteri n. cadere pertinet, eozqz praecipit
ne alteri damnum inferamus, furtis ucl rapina
contumeliam ab alieno iniuria obsequantur
ucl in omittendo et circa illas tertium scilicet
sui cuiqz tribuere uersat, iudicij ucl
iustitiae praecipit et honores iudicij a. iustitiae.

faiiendod
mure iustit
el dicitur in
post, h. ad h
ce, una l. i
ufla d. h. i
insolubili
dicitur q. i
is. sequen
primo iustit
eadem de iur
secund. f. l. d.
C. de uel. iur
fides in p
emper iudic
deinde f. l. d.
atqz iudicij
29.
cur primo
uia iustit
sperat / ad
proprio iur

ac pona tribuamus. ut item lucrum ex alteri
 domino perceptum restituamus, ac deniq
 nem in gradibus decipiamus eoque legiti
 me initos seruemus,
 Ceterum hic notandum qd postulo illa (quae
 aliqz tribuere) hic pante pennis quote
 no se. distinguit, qd obsequentia ob alie
 na iniuria, cu' in' in defione iustitie supra
 tradita loci accipiat, ita ut et abstinē
 tia ob aliena iniuria qstineat, seu nolle
 alterum cadere, aut rei nouemqz in
 ferre cu' ipsi actui hoc annexu' sit, hoc
 n. modo proximo tribuimus qd ei debem
 Molin. de. f. et f. l. 2. disp. 8. in fine

ff. De huius studij

In hoc q' diuidit' in 2. p'p'one' fuit
 species nempe in publicis et priuatis. pub
 licis illud dicitur qd n' ad singulorum ciu' ubi
 citatem sed ad statum totius resp. spectat, atqz
 in sacris, sacerdotibus et magistratibus q' dicitur
 l. 1. § 2. ff. eodem. Priuatis qd ad singulorum
 utilitatem pertinet. Sumunt' a. h. defiones
 ex eo qd utriusqz in' principalem spectat

Diuisio
 Quae huiusmodi
 qd h' dicitur p'p'one'
 ff. de p'p'one'

lib. 1. tit. 1.
 de p'p'one'
 ff. de p'p'one'
 l. 1. § 2. ff. eodem.
 ff. de p'p'one'

aliis qd loci civitati pdest, id sequenter et
 secundario singulis civibus pdest, et extra qd sui
 gentis civibus pdest, id est loci utilitati pdest, &
 finali infra de his qui sui vel alieni iuris
 sunt, ubi ex singulis civibus collecta fit,

Ceterum ius privatum versus explicitum dicitur, scil.
 in nocte, gentium, et civile, & nro hic. et
 l. i. § 2. in fine. ff. de j. et j. quod divisio
 ex explici hanc (cuius gratia ius comparatur est)
 gherative desumpta videtur, primo namq. et
 hoc ut aial gherari, unde ius nocte. Deinde
 ut hoc, a ceteris aialibus desumptis, unde ius
 gentium. postremo ut civis, unde ius civile.
 Corap. d. d. legem. i. §. i. Collectura. di
 ita Justin. ius privatum ex preceptis iuris na
 turalis gentium, et iuris civilis, qd n. ita
 accipiuntur et quasi ius privatum, et n. et pub
 licum ex naturalibus utilibus et iuris gentium, ne
 ceptis fit collectura, ut n. crimin. publicorum
 persecutio iuris civilis fit introducta l. 2. ff.
 de. v. sig. erga Deum religio ex iure naturali
 descendit. l. i. §. hinc studij. ff. eode. Origo
 magistratus a iure gentium proficitur l.
 ex hoc. ff. de iur. l. i. quae in oia iuris
 publici sunt. dicta l. i. §. hinc. sequitur hinc
 qd ius publicum et gher preceptis civilibus iuris

Lib. 1. Tit. 2. de
gentium et et iudicij. Ideo a. dicitur Jus-
tus primatus ex proceptis iuris naturalis iuris
gentium, et iuris civilis collectus et que de
iure privato et n' publico ad hunc eras eo
quod ius publicum difficilius videtur quam ut iuris
hironibus iudicij potius proponeretur.

DE JURE nati gentium et civili

TITVLVS. 2.

In hoc tit. singula membra subdumotionis
iuris privati, in §. fin. tit. precise tradite
expressimur, declaraturque quod sit ius naturale
gentium et civile. Ad prim.

In hoc principio signat

De primo membro si. de iure nate magis
hunc modum ab Jusq. Jus. definit, ius na-
tate est, quod non nisi aialia dicitur, idemque
traditur in l. i. §. ius nate ff. de iur. nat. et
hanc definitionem apprehendunt Laurentz Val
lib. 2. elegant. c. 18. Conary in comment. iuris
civilis lib. 1. c. 6. Dnicij. de joto de j. et f.
7 i. art. 6.

quid sit ius
nate

Jure naturali gentium et civili.

Nam si bruta animalia, inquit, iuris ca
 paces sunt, quare est, ut quosq; sint capaces
 rationis. Iustitie, equi et boni, honestatis et
 iustitias, et inveniunt in eisdem cadere qd
 in C. i. § ad proloc. ff. d. si quatuor
 pauperem fecisse dicatur. A. C. Sed. i.
 § et ideo. ff. d. l. aquilias. expresse et
 ceptis verbis negatur, non ibidem d. in
 cas animalia que rationis expertes sunt,
 iniuria n' cadere, ideoq; nec ius, in eisdem
 cadere dicendum erit, velut si eam exatig
 qd dery fane ia obecta depionit. Dico ni
 hil aduersari, non ius p'prie in bestia
 cadere nec contemplatione bestiarum, ius
 dici fatendum est, velut hoc de exaudiri
 debet, ut que hoies recta nosc' duci
 secundu precepta iuris naturalis faciunt
 si eade bruta sicut bestie faciunt, ea
 sunt iuris naturalis, quoniam bruta eodem
 n' iure s' impetu atq; impulsu sicut ad
 mentione nos faciunt. Breuiter quid
 quid hoies iure naturali faciunt, sicut de iustitia
 velut nos faciunt, et bruta, app'nt p'cedet

Iniuria
 n' cadit in
 animalia irra-
 tionabilia
 quia iuris sunt
 in capacia.

De
 deo a. dicit
 ius natu
 allestia
 salu
 liden
 propon
 E
 et civili
 US. 2
 no p'prie
 p'cedi
 ad sit
 r'm.
 incipit
 de iure
 p. d'finit
 la dicit
 nate
 l'au
 in con
 de p'prie

Lib. i. Tit. 2. de

certissimum, id ee unigenitum, s; n' ydca
natis est, n' idel' mox et unigenitales
ut, uesci, glocuere, diggerere cibos.
nigilare moueri, ambulare, et alia
actiua uialey et uocales, q' cu' uice nihil
coe habent, quia ad hoc facienda in
hoib; n' magis ras dependet qua' in
brutis, ut pulchre declarat. Conans
lib. qmo vari: lect. om. c. 15. et Cuius
hic. Porro diuiduntur in uis natis in
primam et rdarum. Primam illud no
ant, q' hoib; cu' brutis est coe, qd q'ia
definitur est, rdarum uero illud appel
lant natis rai; uelut seu diuina
quo p' lumen a Deo natis in- fatus g'no
cimy fauendo ee ea quod uelut sunt,
et nos nostre g'entanea et e gra
ea ee uisanda que h'ueria sunt, et
rai natis p'ronia, minima g'entanea
c. in g'entia, ^{et h'ueria et h'ueria} hoc est. et hoc sent
sequend' est, illud g'entia, in cap.
in natis. Distinct. i. ubi ait in na
ee, et coe uis natis. et quod

Diuisio iuris
natis.
q' h'ueria
primam
et rdarum.

gent. et civili. Tit. 2.

13

*AD §. Jus a. Civile
et 2. subsequentes.*

Nam sequitur tractatio. de iure
gentium et civili, quae uero ius gentium pri-
us est civili nisi sit in & singulorum, an
pro de reus diuisione. d. in circos no
at hoc in ab illo exordiente;

Jus itaque gentium est, quod solis hominibus in
seu se iure est, quorum gentes humane
solus utuntur. q. a naturali differtia inde
civili facile colligere, quia illud uelut

uicibus, hoc ~~est~~ ^{solus} hominibus est iure. *ius gentium*
instit. moscolunt. p. 3. lib. 1. Mol. de iust. *diuidit in*
et iure, l. i. diff. 6. uerbo. *primarium*
est. Estque duplex, primum sc. et secundum, l. ho
no fidei, ff. de positi. de illo loquitur & ius a. civi
ce. uerbo quod. de hoc a. §. ius a. gentium et
c. §. ff. eadem. *et edarum.* probat hanc diuisione, Bart. in
c. §. ff. de iur. iud. idem Bart. Japon. castrensis
et angely, in l. si id quod. ff. de q. ditione indelicti
de iur. in l. §. ff. de re. iur.

ius gentium primum est, quod naturali ratione inter quod si pri-
us homines statim obmittit quod dicitur, et apud se *ius gentium*

Deu colere. populo; & eorum servat. & ius a civile. Dicitur
verbu qd vero, id est quod ex inspiratione naturae
rationalis omnibus, hominibus inter se esse est, ius a.
gentium secundarium, quod ipse exigente et huma
nis necessitatibus, gentes humane constituerunt
& ius gentium hic qd quae,

Notandum est nam rationalem explicitam
spectari potest, Imo secundum se est absolute
iure quatenus dicitur in civili societate et
sui iurandi consuetudine, igitur ius gentium pri
mum, quoniam naturae rationali secundum se.

Deu colere. videtur, ius a. gentium edarum, quoniam ad
naturae rationali in societate et re pub. civi
li constituta, videtur dicitur Thomas 2. 2a qd
art. 3. dicitur de iure. lib. 3. de q. 17. qd
art. 3. et Caus. in cop. penult, et qd p.
Et ii. n. de reg. in m. lto. hinc sequitur

Ius gentium primam ius gentium primam pertinet ad
Deu colere precepta, quae recta ratio ex inspiratione naturae
rentes homines debet servanda esse, hinc absolute yside
rato, ut Deu se colendum parentes honorandus
ac iura iniuria officium iniuria et officium. Et ius gentium
videtur, quae in civili societate sunt sui po
puli constituta sunt, pertinent ad

Jure no gent. et civili

Bella et quae hujusmodi amera sunt, publica servitute, ⁱⁿ Juris gent.
 et manumissiones, ut in progressu videlicet ^{idarij, expla.}
 Hoc iure a. gentium bella gerere possunt inter ^{Bella gerere e.}
 dudo ut in publica, in publica, arma armis
 repellentur: ut in pace inieret, premissaria
 et coarcentur, qui publica turbarent hanc
 quietate, hinc et prestant, sed pene contractu,
 quo ad commodum verum et officiorum in civili
 societate, ad civitatem idonei et necessarij
 nisi sunt, cuiusmodi sunt emptio et venditio.
 Locatio conductio, societas, depositum, et alij.
 De quibus supra lib. 3. de iure a. civili ^{Jus civile}
 primum in mentem oportet, non vanas ^{utriusque no-}
 illius notiones et significaciones, primum namque ^{lationes et figur.}
 et latissime et gratissime eo accepto, se
 in publicum tam naturale quam civile, tam pub
 licum quoque privatum spectant. hoc sensu affir
 mat supra in § huiusmodi studij proced. 1.
 et 2. in l. 1. § huiusmodi studij. ^{A. t. et 2.}
 Jus collegitur et ex naturalibus preceptis, et
 hinc et civilibus hoc modo et sumptis in
 civile, illud dividit Ales lib. 5. Ethic. c. 4.
 in ius naturale ^{ex similitudine} seu positivum, deinde
 positivum hinc, et relative

Lib. i. Tit. i. De

quatenus proterio iuri opponit. l. nec
 ex proterio ff. de reg. iur. c. ad iura
 & ultra ff. de oblig. et act. § sed iste quid
 infra de actioib. Tantum modo quoda
 modo accipit ut ut opponit naali. ad
 gentium ut hoc loco et in l. iij. civile. ff. de
 iur. de iur. et iure. inq. hunc modum
 definitur ius civile quod quisque populus sine
 civitas sibi constituit. l. ad populi ff. de iur.
 et iure. et sic distinguitur a iure naali et
 gentium. nam ut ex antea dictis constat.
 ius naale et gentium apud alios populos perdy
 pnat. ius a. civile minus late patet. atq.
 adeo ad alios qui n' sunt eiusdem civitatis
 se n' extendit. Vel ut Grop. hic indi
 cat qd ius gentium ab universo genere hu
 mano appellat. ius a. civile ab una
 civitate naem fortial. veluti ius quo
 Athenienses utuntur. ius civile. Atheniense
 et ius quo Romani. utuntur ius civile
 Romanorum dicitur. at vero in simpliciter
 iuris civilis appellatio profertur. n'
 addito nae utlatit. ius civile Romanorum

Jure natli gent. et civili.

15

q̄ quanto antonomopion et excellentia
illiusq̄ quemadmodum iuris nos, Roma,
et in poeta greci aut latini exprimunt
illis Homerus q̄ excellentia, hi iury.
sub illisq̄.

Ceterum Ulpianus in lege ius civile ff. de
p. et p. ius civile describit, qd̄ neq̄ in lo
tus a iure natli vel gentis recedit, neq̄
q̄ oia ei ferunt, s̄ in aliquid addit vel
detrahit, ius proprius hoc est civile et
ficti, utriusque quidem nam si a natli rae
penitus abhorreat q̄stitutio civilis, n̄
ius, n̄ lex, s̄ bellum quoda, et postea
loca p̄ditio, atq̄ bonamini censenda est,
l. ultima. C. de necessis et inutilibus nuptijs.
Ex diuerso si q̄ oia natli iudicio desu
munt non ius civile, s̄ gentis dici d̄. ut
explicat Corop. d. l. ius civile. n. 3. et 4.
Ceterum addit quidem nonnunquam solo
de determinatione, atq̄ ad quoda partem
curia n̄ nunquam uent oia noua uena statuta
extli q̄. de iure natli et gentis est de
ali debent, qd̄ uero hoc uel illo sacri

De Jure civili Tit. 2. lib. 1.

ficio in particulari colat, n' est e hoc uero
h' ex arbitrio hanc p'cedit, quare p'cedit
caprom dicitur n' duas ones narone (quod est
expl'it ff. de s. Eri. c. 7.) n' ad ius nati
et gentis h' ad civile p'cedit p'cedit
Item de iure nati et gentis est ma
lefa tunc puniri debere, qd uero hoc uel
illo p'na in particulari p'nta, p'nta
p'nta laqueis, l'cto roto h' p'ntendit n'
est de iure nati h'ie gentis, h' ad ius
p'ntant civile p'ntat p'nt. de g. et f.
dip. q. uerba q'nt. Detrahit uero ali
quando ius civile aliquid de iure nati
uel gentis, n' directe h' indirecte
ut h' ultimus huius tit. l'ctus ostendit.

Et h' constat

Et sequentes usqz ad

§ sine scripto.

Quidam hic ius civile, n' scriptum et n' scriptum, res
huius divisionis tradit infra in §. et n' inellegant.

1 quid sit lex est ordinatio rationis ad bonum alicui ab eo qui curam communis boni habet generaliter. Et primo quod sit ordinatio, quia si lex in se spectetur, nihil aliud est quam quaedam regula seu norma quae nos dirigit et obligat in nostris actibus, ut docet Dionysius in 4. q. 90. arti. 1. ostendit enim quod agendum quod omnino tenendum sit, et simul obligat ut quod agendum sit agamus, et quod omittendum, omittamus, unde potest et prohibere et legem officio, non dirigere, aliter obligare, lex enim dirigit, quatenus est regula quaedam humanorum actuum. obligat autem quatenus tenemur ea legem regulam et servare, unde dicitur solent regulam habere vim non solum directivam

2 in coactionem. Et ratio, ut ostendatur legem obiectivam in illis et quod lex ut iam dictum est formaliter est directiva et regula, dirigens autem pertinet ad intellectum practicum, ut patet ex doctrina fratris. lib. 1. tit. c. 9. Conit. in diff.

Lex est quaedam directiva. diff. 8. q. 2. arti. 1. versu. Est autem

3 norma seu regula, et ad bonum alicui dirigit. (ad bonum alicui.) quia lex est regula alicui quae dirigit totam civitatem vel maiorem eius partem, non in eo differt a precepto vel mandato, quod preceptum vel mandatum, quod

De Jure

obligare unum hominem, lex non nisi civitati, hinc dicitur
in l. i. f. de l. inquit, lex est ius preceptum,
et in l. 8. iura non ad singulas personas sed generaliter
applicantur ergo debet esse dirigenda ad finem civitatis
et publicum.

Dicitur nulla tamen lex que respiciunt bonum privatum leges respiciunt
ut que de pupillis minoribus, feminis, eto similibus et comodum non
ergo de cetero. Quod tamen si hoc lex sine executione nempe prima
non spectant bonum publicum, spectant in illud sine hoc. Sed
intentionis, non et hoc lex dicitur quod tota civitate indirecte,
et simul ordinantur, si non immediate saltem mediate
ad bonum civitatis, quod de se non civitati, singularibus por-
tionibus generalibus, et ne quis se suo male utatur,
talius hoc de re Augustinus. Marla in suo Empo-
rio fuit parte i. in premissis non ibi et aliquot locis.

Dicitur 2. (Ab eo qui circa civitatem habet) quia non
quibus primis habet, sed vel ipsa civitas vel quipiam
est civitati potest ferre l. de Thom. d. 7. q. 10. que possit ferre
legem.
art. 3. et quod ex fine legis, non lex ordinatur
ad bonum civitatis ut modo dictum, ergo si solus potest esse
ferre qui habet bonum civitatis iura. 2do ex offi-
cio et legis. Deinde dirigere et obligari subdit
nemo a. potest obligari aliquid nisi qui habet iurisdictionem
ionem et auctoritatem, unde recte dicit Baldus

Tit. 2. lib. 1. De
in l. 1. ff. de A. l. m. quippe h. de auctoritate
quodendi A. qm. h. de iurisdictione ex quo
legis vim non ferre l. nisi populo h. i.
publico. Suar. de l. lib. 1. c. 8.

5
Ita quoque et ultimus promulgata quia lex
non potest exercere officium legis, id est, non potest dirigere
et obligare subditos, nisi sit promulgata, dicitur
Thom. 2. 2. q. 97. art. 4. ratio est, quia non potest dirigere
subditos in agendo nisi sit illis cognita, non potest
autem esse cognita, nisi promulgata, Suarez d. lib. 1. c. 1.
hinc illud apud Grocium, in cap. in usum legum
omnibus diffinit. q. leges insistentibus cum pro-
mulgantur, id quod et voluerunt Augusti di-
centes. A. sacrosanctae quae contingunt non sunt nisi
ab omnibus illis debent, ut universi per singulos
eandem cognitionem vel inhibitionem declinent, vel per
missa sententiam, infra haurit. d. l. A. sacrosanctae
C. de A.

§ sine scripto

explicatio
paris n. scripti
De iure civili scripto eiusque b. partibus
huius. Nunc de iure non scripto quod promulgata
consuetudo appellatur dicendum est.
Est illud, in non scripto sine consuetudo, in mo-
libus dictionum haurit ubi hinc consuetudo probatur

consuetudinibus et iure.

introducitur qua desin colligitur ex & nec hinc ¹⁸⁹ scripta
et l. de q. cu & ff. ff. de l. sed hanc ratio consensu
Dicitur ne a primis (inf) quia inter species iuris diuina esse
generatim eiusque eadem et eius, et potestas qua ^{ludine inter}
legit. id est scripti iuris nil quippe inter est, legis hinc ^{duci, unum}
suffragio populi sua voluntate declarat, quod
sit in iure scripto an rebus ipsis vel factis quod
sit in iure non scripto, d. l. de q. h. § i. et q.
subseqq. Quomodo ergo ius nullum sine rati-
one id quod honestum et publice utile est, sanctum
ita hinc consuetudo, ex quo unum consuetudinis obseruan-
dum est requisitum quod scilicet rationabilis et deat,
si non recte rati et aduersari natum repugnet
consuetudo, si corruptela potius dicenda est, l. q.
uers. l. quod non rati. ff. de l. cap. mala a. qua.
& dist. cap. fin. ubi gloss. de consuet. extra
unde consuetudines qua filijs legitima in locum asse-
tur, nequaquam valere videntur, et frequentibus tra-
ditur, ut testatur Mint. cent. 6. ob. xi. et q.
et ex. Geil. lib. 2. ob. ob. irr. n. ii. Sic quoque
consuetudo qua ex naufragio afflictorum contrahitur,
si rati caret, et ea propter merito languore cor-
ruptela reprobatur, authen. nauigia C. de furtis
l. 2. § fin. ff. ad l. radeat de uoc. iactu.

idem h[ab]et in q[ui]sitione ^{ext[ra]} penult. Corollarij, p[ro]solu-
 geil. obf. is. n[on] siquidem repugnet, calami-
 tatem d[omi]ni calanithari, et afflictione affli-
 cto, l. Dimul, ff. de officio p[ro]fidij. l. lam de
 mentis. C. de episcopali audientia nisi affli-
 ctio veniat ex culpa afflicti p[ro]prio quia
 p[ro]p[ter] eius delictu[m], l. capitulis, §. solent, ff. de
 p[ro]curat. l. i. ff. de iure p[ro]curatorij, et de
 a. g[ue]ludo que p[ro]t, arbitrio iudicis definitio-
 nam, Metach. de arb. iudicis §. lib. 2. cent.
 i. casu 42. n[on] 2. etenim quo tempore quo in-
 troducitur est, roem habui, hodie p[ro]t ten in-
 deri p[ro]t. addit in defensione (moribus) in quo al-
 terus requisitus eius esset, nempe p[re]senti-
 actus, §. n[on] h[ic], verbo diuturni moris.
 quod a. actus requisitus p[ro]moveretur est, ut in-
 dere licet apud ed. in l. de quibus. ff. de l[ite]r.
 meo iudicio restitui illi sentiant, qui etiam
 huius rei iudicium defecit iudicis arbitrio reli-
 quunt, quo circumsp[er]si definit, et diudi-
 cabil, q[uo]d actus et quod expta necesse p[ro]t, ut
 ex eo, quod frequenter factus est, quod quod
 nota d[omi]ni p[ro]t, cuiusq[ue] l[ite]r ratio facilis e-
 go quoties aliquid de iure n[on] satis reperit

Consuetudinibus, et Jure.

Definit de curiis ad iudicium arbitrium. l. i
 § ult. ff. de iure deliberandi. l. mora ff.
 de re iudic. ut ex eo in iure nro expressis
 n' sit, quod actus ad introducenda q'uectudine
 necesse sit, iudicis arbitrio id erit comitendum
 Menoch. dicto. lib. 2. cent. 1. Capu 81. nq.
 sed iam proventum Dd. an isti actus debeant ee
 iudiciales et in iudicio frequentari an vero
 et extra iudiciales, ad introducendum q'uectudine
 sufficiant, et receptis verigge dogma est, q' actus
 quoy extra iudiciales notorios, q'uectudine intro
 duci poterunt pot; hoc est, q' q'uectudo ex lo
 cito populi consensu vim et robur sui caput, d.
 l. de yby. § i. l. sed et ea. ff. de l. alij ex acti
 ly extra iudicialibus epe. ac iudicialibus populi
 voluntate ac consensu tantum declarari pot,
 Suarez de l. lib. 4. c. ii. n. 2. ubi dicit eod
 ee sem Geil praticant ob. lib. 2. ob. 21. nq.
 Ex verbo (Ductum) de p'oni adiecto. Sui
 q'uectudine deprehendit requisitus, nimirum sine
 susceptione temporis, et sane q'uectudine ut suis p'p'et.
 partibus, diuturnam longam et invelutam
 ac apostere, indubitate iuris est. d. l. de yby. § i.

non exprimitur
 certi re et manet
 actus ad q'uectud.
 introducenda se
 in iudicio arbitrio
 relinquendum.

hinc repetitum

Et l. scilicet ff. de l. et l. i. C. que sit longa q̄ue
 illud dubium est quanto tempore illa dicitur
 res usum scribat, et cois quidem d. in d. l. i.
 C. de gl. traditio est, dicitur et longa tempore
 decennio concludi, adeo ad introducenda q̄ue
 tudines 100 annos sufficere, alij in d. l. i. C. que
 sit longa q̄ue. 100 annos ad q̄uedione q̄ue
 tudinis exiji opinant. Venior est recentior
 ut quomodal se existimant illud quod, sed
 utpote nullo lege determinati, iudicis arbitrio
 relinquentur, qui p̄ rei qualitate estimat
 bit, ut in temporis ~~inter~~ fluxerit, ut
 abunde viri q̄uetudo heat, et in rebz q̄ud
 levibz ^{rec.} magni p̄iudicij statueri poterit
 q̄uetudines decennio ab oibz observata satis
 et firma, in gravioribz vero negotiis magis
 tempore spectabit, alij ha leniunt Corofy
 in d. l. de gl. n. g. et seqq. Quareny ibid
 c. ii. Menoch. d. lib. 2. cent. i. cap. 83. n.
 Lessing de Just. et Jure. lib. 2. c. 6. dubit
 it. Subiungit preterea in definitione Paciti
 utentius q̄uetudine & que verba q̄ue et q̄ue
 precipue q̄uetudinis requisita importat, qu
 ta scilicet totius populi vel maioris partis

gentis qui proxime spectandus eadē censetur et
 ex dicto tempore nec n' pluribus articulis pro
 sumitur. l. dubitatio. l. h' et ca. ff. de ll.
 ff. de ll. l. diei. § si plures. ibi si maior
 pars gentis. ff. de receptis arbitris. l. 2.
 C. que sit longa spect. geil. 2. lib. 2. ob. ob
 31. n. g. M. iij. singularis ob. cent. 6. ob. xi.
 n. ii. atq; hinc et diffria inter statuta et
 spectandus colligit, quod statuta expressis
 populi gentis spectanda vero km dicitur hec.
 dicto l. de g. l. § i. et geil. dicto ob. 31.
 ni.

AD § sed naturalia

In hoc § Justin. tradit iuris naturalis et civilis diffria
 hanc videlicet, qd ius naturale sit immutabile civile
 aut mutabile concordat cap. hoc est, distinctioe
 ista. ubi inter alios diffria iuris naturalis et civilis
 seu populi spectant et illa, quod ius naturale n' variat
 hoc tempore si immutabile semper permaneat
 ius vero populi mutari et abrogari potest id
 tradit Dicitur Thom. 2. 2. q. 97. art. 5. et
 prior pars nempe qd ius naturale sit immutabile
 post et imprimis hoc est qd ius naturale nil

Definitio iuris
 naturalis et civilis.

Tit. 2. Lib. 1. de iure

aliud est quam nobile dicitur non recte est
quo spectat illud idcirco lib. 5. Ethimo. c. 4. ubi
inquirit ius nobile esse est, aut nationum eo quod
ubi in iuribus non n' institutione aliquid habet
deinde p' hoc. quia obligatio iuris naturalis
ex ipso iure non potest mutari n' potest
nec illo. hinc fides lib. 5. Eth. c. 7. infra
atque in hunc modum definit, quod nobile est,
quod ubique eandem vim habet, et n' potest
aut n' videtur, id est ut bene inest pro
Molina. de iud. de iur. de p. q. d. ubi ius
sua est necessarium, et n' quia alicuius arbitrio
iudiciorum potest, obligatio iuris naturalis
omnibus ab obiecto indeque se defendit in pro
ceptum, et ea de causa dicitur generalis, eam
que sunt de iure naturali prohibita ideo prohibita
et quia mala, et n' ideo mala quia prohibita
ex parte gratia prohibita est adulterium, quia malum
et n' ideo malum quia prohibita, similiter in
bonis iuris est. quia bona et necessarium, ut pater
et n' ideo et bona necessarium, ut pater
quia iuris. Ex parte gratia Deum colendum
parentes honorandum, ideo iuris quia bona
et n' ideo bona quia iuris.

obligatio naturalis
omnibus et ob
iecto

exemplum esse
et iuris naturalis
explicandum.

Tit. 2 lib. De Jure
 Similiter in bonis ea a reueria qm
 uenata, et n' ideo imperata qd per
 se bono reueria, ut fiant, E. q. con
 siderari circa festus postatis bonis est, qm
 imperatur, et n' ideo imperatur, qd p
 se, ut fiat tali tempore, reueria ut, ut
 et alio tempore fieri possit, atq. ea de
 casu fides dicitur loco. ea a iuris civilis
 et positum definit, quae a principio ante
 quo lex promulgata, nihil refert sic amolite
 fiant, postquam u. lex lata e refert. qd
 fides sunt obligatio n' iuris a noa dei
 procepta p a pro cepto et uoluntate pro
 cipientis expli. q. atq. lex de y. testis
 reliquisq. solemnitate in testis pagano.
 adhibendis, lata est, nihil referebat, an
 aliquis istas solemnitates adhiberet, postquam
 uero lex lata est maxime refert, qd huius
 ad fiat, ipso iure testis est nullus, cu istis
 ut dicitur, obligatio iuris civilis n' ex noa
 n' abrogat, et obiecti h' ex uolte legislatoris pendet
 cam, nemo alio q. arbitrio eiusdem abrogari desinit obli
 gare pot, quae q. arbitrio eiusdem abrogari desinit obli
 ipse qui legat gari, ita ut n' iure fides d. loco
 subit. ea que sunt iuris positum mentis iuris

Lex tam diu
 obligat, quoad
 n' abrogat, et obiecti
 cam, nemo alio
 gare pot, quae q.
 ipse qui legat
 subit.

et iudici componunt que p[er] h[ab]it[us] arbitris
 emulanti neq[ue] sunt eode[m] apud o[mn]es.

¶ De A. Jus.

In hoc §. tradit Juslin. Imp. obiectus seu maad
 circa quo[m] n[on] s[unt] h[ab]it[us] institutione[m] s[ed] locis
 iurisprudentie, acas, et a. ius quo ultimur vel
 ad personas vel ad res, vel ad actiones perti-
 net, cum n[on] fini iurisprudentie sit, ut p[er]
 cumq[ue] tribuatur, ides ad personas pertinet q[uo]d
 ip[s]i ius reddat, ad res q[uo]d de i[s] ius reddat,

ad actiones q[uo]d p[er] ea ius reddat. C. i. et 2.

¶ De p[er]sonis h[ab]it[us]. de p[er]sonis agit[ur] loco lib. i.
 hic. De reb[us] in lib. 2. 3. et 4. usq[ue] ad lib.

de actionib[us] lib. 4. ab illo lib. de usq[ue] ad
 finem. Et p[ri]ora quide[m] duo obiecta iuris

nostri h[ab]entiam p[ro]p[ri]etatis seu vero p[ro]xim.
 s[ed] n[on] de h[ab]it[us] s[ed] p[er]sonis idemq[ue] de reb[us]

questio, n[on] tam de se ip[s]a, quo[m] ob id instituit[ur]
 ut novent[ur] iurisconsultis, quomodo de p[er]sonis

de reb[us] p[er] actiones ius reddat.

Ceterum cum digniora omni[um] dignis sint p[ro]p[ri]a
 ferenda, ut tradit glosa in d[ec]retis A. n[on]ior

qui sit dignitas p[er]sonarum quo[m] res iusta
 §. in p[re]cedit. infra de res[ur]re[ct]ione

cum similib[us], cum q[uo]d p[er]sona sit vero cognoscere
 si p[er]sona quor[um] in g[ra]m iura y[st]ituta sunt

Lib. i. de Jure

ignores, nisi aliquid ipsi illi n' possunt
idcirco n' imento in hisce iuris Elementis
loco Lib. i. de personis agit.

DE JURE PER-

SONARUM Titulus 3.

Cum communiter iuris iuris s. subsequenter
In finali s. procedentis tituli dicitur est, ut
ius vel ad personam vel ad res vel ad actionem
pertinere, et personam vobis ubi se preparat
hinc, illamque eam se ius ostendit ee, quae
ne incipit huius iustitiam agere de personis
de personis de iure personarum, p' inscriptionem
ipsi intelligentia sciendi, ius hoc loco nil
aliud significare quod potest esse ita ut sensus
sit de iure personarum ^{que} personae sua potestatis
sive libere quae nemo alterius potestatis subie
ctus sit, ut patet ex principio lib. 3. huius.
Est itaque persona nil aliud quam natus natus
natus individua substantia (dixi prius) natus
rationalis) ut excluderentur huius equus, huius
lapidem, similesque substantiae irrationales
que personae n' dicuntur. dixi ideo.
individua substantia ut excluderem ideoque substantia

In dicitur in
suis dicitur in

genera scilicet et species, quae et personae
 non sunt, divisione personarum quae concernit
 si hominum nam vel sexus praesentis primo divi-
 sio est, quod alij masculi sive, alij femine sive
 prodit et ei sicut qui in eo pronuntiat ante
 memoriam l. quodam. ff. de statu hominum in dubio
 in masculis praesumitur ratio est, quia in dubio
 semper meliora et benigniora praesumuntur. Divisio personarum
 sexus masculini prodest femininis l. in
 multis ff. de statu hominum. 2da divisio si
 statum eorundem spectemus, est, quod alij sunt
 liberi, quibus, quod libet facere licet, nisi illi
 in vel iure prohibeantur. § et. libertas, tit. 3.
 hic. alij servi, qui alieno domino subiunguntur §.
 servitus iam d. tit. / hodie servitus de offi-
 passim iuris consulti capuntur usque est sublatum
 tempore Caroli magni. circa ann. 1020
 accidisse refert et Rodino refert. Vultei
 iuris prudentis Romane lib. i. c. 5. n. 6.
 capti sicut in bello quod helici christiani
 inter se vel et cum infidelibus, puta turcis
 saracenis etc. gerunt, servi hodie non sunt
 et quoniam christiani ab infidelibus capti pro
 servis habeantur ab ipsis, atque adeo non sunt

atque ad eos in seipſis atque ⁱⁿ ~~in~~ antiquis ff.
 inane occidi quod dicitur more uero p^ont et
 defacto tendant apud christianos in se
 n' fuit ut p^onda fictione legi coram qui ca
 pti erant, si in captiuitate decedissent mo
 mento ante captiuitate suam ad eos
 liber decessisse fingebatur, aut uice post
 liminij ipſo ipſi ex seruitute domum redire
 fingebatur in seruitute nunquam fuisse, nisi si
 ly quoniam eius rei cognitio ad illud
 dicitur. Caterum in ythyda hoibz si n' p^ont
 illa p^ont, eius in etiam alijuo hodie ex
 stat p^ont, utpote in subditis qui d^ont
 plurimo sunt obligati, et operas vulgo
 d^ont prestare tenent, eiusq^{ue} ita additi
 sunt ut sine illorum expresso consensu
 nigrore nullo modo p^ont, et libertate
 suam proprio redimere vulgo. ab eis
 eiusq^{ue} septim habere debeant, antequam alibi
 in album eius referant, ut tradit geil de
 Arestis imperij. c. g. n. ig. et. cult. xiv.
 Porro prouent. si illorum statum p^ont
 una et eadem q^ontia fuit, q^ont n^o p^ont

non uero
 sur Libanij
 ut Gildg

personarum.

magis sub unius scimus quā alter, diversa vero
 si eorundem qualitate et officio consideremus
 cum alijs fuerint ordinarij, alijs vicarij, quo
 aut illi his quos dominabantur & in servum
 tot hinc. Liberorum vero diversa sunt quoad
 partem, cum quidam ingenui, qui statim vel nati sunt,
 liberi sunt; quidam liberti, qui, vel ipsi, vel
 eorum parentes ex iure, quo olim serviebant
 servitales, manum missi sunt. a libertinis v' alter
 differentes quā quod illi liberti scilicet, respe-
 ctum ad patronum atque ad eas ex relatione, hi
 libertini scilicet, nullum adeundum respectum
 includunt. ideam enim sit absolutam, sed hinc
 die servitute deorum manumissione sublata
 una est liberorum, quod dicitur, unde et apud mo-
 lis illius, partem sequitur ventrem, usque hodie non
 nullus est, id est. non obliuiscit quoad erant
 diversi. hinc patet scilicet et liberi
 hunc partem hinc, hi mater servus quantumvis
 poterit liber, si qui natus servus est, et e
 quo si mater libero quantumvis pater ser-
 vus, partem est ingenuus, ab hodie ut iam
 dicitur, tu sit unum idemque omni patet, rectius
 dixerimus, partem sequitur patrem.

olim
 servitus a
 matre proce-
 debat hinc
 Libanus
 Nunc a.
 a patre.

Tit. 34. s. 6. 7 et 8. de iure personarum.
Ius personarum ex statu et iure eorum de
sumpta diuisio est quod quaedam sunt sui,
quedam alieni iuris, ut tradit in prin. l. 1.
hae uel dominicae uel feminae, uel patriae uel
filij familiae potestati sunt subiectae, de illis
in precedentibus, de his subsequenter lib. 1.
dicens. Atque haec quod lib. 3. §. 5. dicto hinc.
Ex titulo 7. de lege supra carminia tolli
da, haec de personis gentis, quod alieni interueniunt
quod in ultima uolte eides n. est de nepo
dum, id quod in l. hinc et declaratur. Cuius ha
beret, quo lex dispositionem honorem inter uisus
quod in ultima uolte specialiter n. de
meyar, si. v. g. l. 1. filij familiae de pecu
lis aduentitio in quo patri uel fratri n. patris
inter uisus pro subditis disponere quod
ad tradit in §. res a. relicto, in ault. uel
licet, matris et auis, testam. l. de eo qd
requisit uel tradit expresse in l. ult. C. de
testa. facere nunt. et l. 1. infra pro l. 1.
dicit.

+
Hic lib.

Titulus 8. de his qui sui uel alieni iuris sunt. dicitur
duo regulantur quorum prior ex l. in re
mondato, C. mandati, posterior ex l. in
mandato

Titul. 9. lib. 1. de patria potestate

25

C. de prohibenda episcopi defensionibus limitatissimè
quodlibet. primo regulam quilibet sua reip. moderatores
et adhiberi hinc limitatam n. pcedere in dno re suo obediunt,
hoc n. cu ne ipis dno nec reip. cuius rei securum collectorum
medigolus. C. inter est complete habere subditos expediat
impe prohibet, unde prodigit curio hores danti. subditi
diversy minime dno sunt suorum
sententiam supplicantes a principe au danti et si id dno
expulerunt dno sem hio utque mandatum principis de n. pcedere
quodlibet exigat, sentis sui et iurisdictione pri nari possunt.
de quore videtur et Gal. lib. 1. offerunt. posteriori vero
regula quodlibet quod nemo iuris quidquid emere aut vendere
potest. limitatam ad nemo hinc nisi reip. necessitas vel
utilitas que principis anteponenda est comadis alud
exponeat, Couar. nar. resp. lib. 3. cit. Min. sui. ob. cent. 5. ob. 27.

DE patria potestate. Titul. 9.

In precedentibus de dnica potestate, seu iure quod dno pcurat compellit ad huc est, nunc de potestate seu iure quod parentes in liberos

naty et civily
patris potat

hant. dicendum. Est itaqz patria potestas, qua
 parentes in liberos, descendentes ascendentes
 in descendentes hnt, exlex, una naty, altera
 civilis, illa ut que in iure naty et in qd
 procepto decalogi fundat, tam patribz
 qua matribz est eoz, hoc a. solis patribz
 dat, ex eo enim si dicitur qd patribz lvi et
 n' matribz concessa sit qz fominie, infra
 de adoptionibz. Quare patria potestas nil
 aliud est, qua ius, p qd filij et filia, nepotes
 et nepotes, et ceteri descendentes, p lineam ma-
 culina patri vel auro legitimo subijciunt. Dico
 primo per lineam masculina, propter eoz qui in
 filialy nascunt, illi n. x. sunt in iure au-
 materni, sed in potestate sui patris, vel au-
 paterni, ratio est, qz auz materny qumqz
 nepoti mediante filio, que liberos in pote-
 state n' ht. d. qz sine et ideo filia, n' p
 in quibz et sui respicitur auz mater
 n' transmittere ius patrie potestatis, qd
 ipso n' ht l. aemo. ff. de reg. iurij. t

2. Dico 2do (patri aut auro) qz vivente auro
 poter filius n' ht in potestate cu ipse n' ht

patria potestate. quomodo acquiratur.

26

sed in aui potestate, si a. qui aliena potestate
 fuerit est, alium in potestate habere nequit, l.
 hic eueniet, ff. de adulterio et supra. dico
 3io. (legitimo). quia non oes liberi qui patrem
 aut matrem habent, sub eorum potestate sunt, sed tunc
 2o, qui legitimos habent parentes, sed cuius illud
 hic notandum, quod sunt species liberorum, primo
 natos et legitimos simul qui scilicet ex iustis
 nuptiis creati sunt, de quibus legi videtur. 1o. legitimo et
 legitimi tunc vel liberi adoptivi de quibus infra. 2o. adoptivi
 in l. de adopt. 3io. natos tunc qui scilicet: 3. natos ex
 nati sunt ex concubino vel ex duobus liberis concubino.
 personis inter quas matrem potest existere, et 4o. spurios
 spurii qui scilicet ex foris publica nati publica mer.
 sunt tunc incertis parentibus habent cum vulgo. 5o. incestuosus
 concepti uocantur. quinta. et illorum qui
 ex incestuosis carnibus nati sunt, ut ex ascen-
 dentibus et descendibus, item ex colla-
 terales inter quos gradus nati in lege habent.
 tunc colentur quibus potestatem modis acquirunt. 3 modis
 ius patrie potestatis, primo iustis nuptiis. acquiruntur
 tunc matris, 2. legit. 3. adoptione. legita potestatis.

3.

Species liberorum

1. legitimo et adoptivo

2. natos ex concubino

3. natos ex duobus liberis concubino

4. spurios

5. incestuosos

3 modis acquiruntur legita potestatis

et matrimonio

nuptia q̄ olim puella in matris dacha 27
pudori graa ob obnubebant cap. nec illud.
3. q̄. hinc et consuetud. d. h. q̄o fit, ut
nuptiarum desio, ob imp. hic proposita eade
attribuat matris, a summo pontifice cap.
illud, extra de presumptioibz, nisi quae
nuptiarum vocabulum, non unquam usurpet
p̄ illa celebritate et hilaritate quae ma-
trij celebrandi caa adhiberi solet, quo sig-
nificae loquuntur canones, in nuptias certij
temporibz prohibent ut in cap. capellany
extra de senijs. cap. n' oportet. 3. 6. ta.
q̄silij. Trid. sess. 24. c. 10. de reformae
matris, alioquin nuptia p̄ gratia matris
sumpta nunquam interdiche sunt, nec quidem
quadragesimali tempore. d. cap. capellany.
definit a. matris, ab imp. Justiniano qui
in principio quod sit ^{nupt} et mulierij quindio
indiviam libe ybuludine ylinem eadem. quod matris
modo definit ab alexandro pontifice, in
cap. illud extra de presumptioibz, nisi q̄o
pro verbo ylinem usurpet retinens, sed unij

Tit. 9. Lib. 1. De nuptijs

plura nuptias tam defensionis n. nuptias.
Itaque primo coniunctio ut genus ostendat, est
a. hoc accipendum n. de coniunctione corporum
sed sicut nuptias n. n. genitibus h. genitibus
ut. l. nuptias. ff. de reg. juris. hinc in ea
uxore adulterius quilibet qui nec dum a viro
huc cognito est, cap. p. discretionis, extra. de
eo qui cognovit. c. similiter et inter ceteros de
noam et prohibito l. penult. c. de donatib.
inter virum et uxorem inter et legatum si uxor
nuptias, quod debent esse uxor uxor
in cohabitatio mariti ducta ut l. in puer
ff. de adulteriis et demonst. et hinc et fa
ciliter respondit est ad quoniam a nullis nuptias
ta ut statutus disponas de ^{potestate} danda dote
si uxor prior in nuptias defuncti
habet quodam locum in nuptias uxor uxor
et hinc istud et tam dicitur uxor uxor
cigne et d. c. in pueris, et cap. extra
de questione quodammodo tamen hanc quoniam
persequitur est lib. 2. ob 80

de matris C.

Illud interim regardi n' est quin ad generationem 28
matris corporis quibusdam alijs conmixtis requiritur

q' testum in cap. palatium cu sequenti 27. q' 2. cap. ^{quid ratur}
debitus extra de bigamis n' ordinandis aliud signi ^{matris.}
dem est matris rotus, aliud vero g'emat' ratur ^{quid g'emat'.}
siquidem matris d' q' p'vius n' n' g' g' partij
g' g' interuenit; g' g' g' uero q' d' traditio
corporis facta est, ut h' c' c' c' c' et recepti.

Idem scilicet. Ad id in defione (viri et
mulieris) in nro singulari ad ostendendum
n' nisi inter duos post p'oe g'istere solle hodie
inter Christianos cap. gaudens. & nec ulli
unquam, extra de dift'io. cap. fin. de sponsa
dicunt, concilio trid. sess. 24. c. 2. ubi dis
tante anatemate ferunt illi, qui offerunt
licere Christianis plures simul habere uxo
res nec ulla l. divina hoc g'hiberi, cu
Christy loquens de matris, semper ubi
nro singulari dicitur testis. quin et hodie
nouo Caroli s'ci Imperatoris g'hibet.
ciuali. art. 121. bigamy p'ona capitalis
s'ci gladij punit, h'ice ergo verbit, poli
gamma excludit que n' est nisi et mulie
ris, sed nisi et mulieris, aut mulieris

et inuenerunt iunctio. Nec impedit quod
tempore ueteris Septi Capant patrias
et alij uiri iusti plures simul uerba
huisse, quia id plane extraordinarium
fuit, atque diuina dispensatione concessum
ut interpretetur innocentij 3ij in 2 cap.
quod. Quod deinde in eadem definitione sub
uincit, indiuidua uero quodlibet conti-
nentur in eam significacione hanc, quod quodlibet
ista, perpetua et indiuidua sit, sed quo
ad mentes protendentur uolunt, ita enim
protendentes a se ipso separari se debent
ut uelint hanc quodlibet dissolubilem
esse. nec in uolunt ad deum protendi potest
cap. sine. illi donec inueniam, extra de
quodlibet approprij, si a se post facta uis
de caa hanc quodlibet interumpat uel di-
stinctio, in fili quodlibet, quodlibet mentes
protendentur, lotij conu. de sponsalibus et
motu. c. 7. n. 8.

TTVVVSX

DE Nuptijs

Cum patris potestate potissima caa pat
 ista nuptie ideo sup. hoc lit. recte de
 clarat que pat dicantur qd iuste nuptie dicitur
 dicitur itaqz hunc lit. in tres partes in una
 explicabilis inter quas personar nuptie et h. 3. partes
 point, et que ad eos requirantur In rda. que hinc videntur.
 personar inter se vel eor consanguinitatis
 vel affinilitatis, vel alia de eor pphere
 nequeant matrimon. Et que na eor qui pro
 fiant, nona sit. in dicitur hradem quo
 modo illegitimi filij qui patris potesta
 ti subiecti n' sunt, legitime, et in patria
 potestate redigantur, veru n. vero, cu m
 gnie et matris in certis gradibz sint qd
 hibito, et absqz agnitione hobaris consangu
 nitatis et affinilitatis illigi n' possunt, ideo
 n' inutile erit, si antequa eor inter preloem
 aggrediamur, brevibz eandem explicem
 Describitur v. recte arbor consanguinitatis
 collectio et series consanguineant ideo ex cogi
 tato ut eet quada demonstratio ad oculu

arbor gñaj:
 defij

que indicat quomodo persone a cui si-
 pite ordo a invicem obtingerent et inter
 se distaret & fin. inf. gradibus agerentur
 Consanguinitas definitur vinculum quod personam
 ab uno sive propinquo dependens, vel
 quorum una dependit ab altera, casuali
 propagatione gradus, Couar. de spons.
 et nuptijs. 2. p. c. 6. §. 6. consanguinitas
 vinculum est, nemo ambigit, quod proterea dicitur
 Cicero lib. i. officiorum tradit, inquit, sangui-
 nis vinculis et benevolentia de iure caritate
 oes. Dicitur et in definitione (ab eodem sive pro-
 pinquo) ideo quod dependens ab eodem
 remoto sive, n' sint consanguinei, aliam
 oes hanc consanguinei forent, cum ab Adam
 dependant, addit proterea (vel quorum una
 dependit ab altera) ne Cain et Adam
 consanguineos regerent qui ab uno eodem sive
 propagati n' sunt, vel. particula (casuali
 propagatione gradus) ostendit, quod Adam et
 Eva proprie consanguinei n' fuerint, quia n'
 dependunt a se invicem casuali propa-
 gatione sive miraculosa et sup. naturae creatione.
 Considerantur a. in ordine sang. gradus

et consanguinitate

et linea, gradus est habitudo seu mensura quod ³⁰ gradus est:
distinguitur personarum quo cognoscitur quanta
agnationis hinc cognationis distantia sua
personae personae differant. Itaque illa habi-
tudo gradus metaphorice de summo transfere
et gradibus, quibus in aliquo loco descendit.
Linea est collateralis personarum quae iure
tanguntur, propinqua censentur gradus quibus
numerorum distinguuntur, estque duplex, ascen-
dens, descendens et collateralis, ascendens exles
quodlibet earum personarum a quibus nos originem linea.
distinguitur quales sunt, potest autem C. descendens
quod a nobis originem ducunt, ut
sunt filij et nepotes reliqua descendentes
collateralis, quodlibet earum quae nobis a latere
iuncti sunt, a quibus nos originem n' ducimus
nec ipsi a nobis, sed ab uno propinquo cui
prognati sunt ut fratres et sorores C.
i. f. de gradibus affinitatibus consuetudinibus.
Hic ita praenotandum est primo quod in
iure canonico quod simili, in recta linea
ascend. et descendenti, tot sunt gradus, quot
sunt personae, una dempta, id est dempta quod personae.

illa persona a qua altera perso de
quorum quindione querit dependunt, si
pater et filius distant primo gradu na
si una persona deinceps retinuit una
que primo gradu est filius si unus et
nepos, distans 2do gradu, no si una
persona superior remanent due, que due
videtur secundum gradum est huiusmodi, et sic
deinceps.

2 Conclio 2da inas simili in linea collaterali
si sine equali sine inaequali tot sunt gra
dy quot persone, si una dempla.
sic duo fratres distant inter se 2do gra
du, patruus et fratris filius tertio. fratris
filius, quos patruus vocamus, et soror filius,
quos consobrinos appellamus q gradu distan
Conar. de spons. et matr. 2 p. c. 6.
§ 6. n. 7. et 8.

patruus
consobrino
fratris filius

3 3ca conclusio secundum in canonico in linea trans
versali equali id est qto uterque a cuius filius
equaliter distat, quibus gradu alter a cui
filius distat, eodem quoque gradu inter
se distant, ut 2 fratres sunt in 1. gradu
4a alter eorum a filio seu patre uno

et consanguinitate et affinitate

gradu distat. Ita gelyo. secundum in can.
 in linea collat. in equali quoto gradu
 remotiori distat a cuius sitis, eodem
 inter se distare dicunt. hi fratris mei si
 cuius est natus in 2do gradu, pro ipso
 a cuius sitis id est a parente meo et ipso
 duo abest 2do gradu, et ipso in sententia quod
 secundum in civile duo gradus in linea transver
 sali existunt unum de iure canonico, et q. in
 iure civili tantum duo in iure can. ratio di
 versae computationis est quod in civile, gradus
 principaliter considerat, hoc successione et
 hereditate, que a persona persona pro
 xime convenit, at in canonico gradus
 non tantum quod inter duas personas in una
 contractu, cap. fin. extra de consanguinitate
 et affinitate. atque hoc de ordine consanguini
 tatis dicta sufficiant.

in civile gradus
 per successione
 et hereditate,
 canonice u.
 per matris sitis
 de 2do gradu.

De affinitate.

Est itaque affinitas de iure civili vel aliud
 que personarum proximitas ex iustis nuptiis
 provenit. dico ex iustis nuptiis provenit
 quod ex iniustis et illicitis nuptiis de iure

ciuiti n' p'rotib' affin. Dico h' C. de
in co'p'u et inu'itib' nupt. secundu' iij
uerso can: Cui haec in re p'ndu't, (haec u't
de re sp'irituali agat, motu' sc. u'p'ot
facto) est p'p'riu' p'ximiu' ex car
nali copula o'cto, dicit in d'f'ione et
cosnali copula o'cto) n' a' ex nuptij

affinitas
ex copula
cosnali o'cto

ga quo a' coniugiu' impediendo aff. ex
causa q'lib' ex co'p'u. d'f'initione de
eo qui p'p'rius ^{anguinea} u'ctoris sed. q'nd'
caus' p' de p'p'ria affinitate, nec
p'nt p'one co'acty an uoluntarij licity u't
illicity, in uigilante, ^{uel} dormiente, p'acty
conor. de p'p'ri. et mod. 2 p. c. 6. 6.
p'nt s. plura q'ra affinitatis p'p'ria
n' adito p'p'ria multat p'ny u'lineat
n' a. gradu; ex p'li q'ra ego et p'roter
mey p'ny consanguinei in p'imo p'ra
p'ny: p'roter meq' dicit uxore illa
est p'p'ra adito p'p'ria q' copula

tria sunt
genera affi
nitatis.

et consanguinitate et affinitate

372

2.

affinitate

consanguinitatis et affinitatis id est
alio genere affines mihi quia uxor est
affinis fratris a. consanguineus, gradus non
sed, si uxor fratris est mihi in primo
gradu consanguinitatis. Ita uxor eius est mihi
uincta in primo gradu affinitatis.

2da genus affinitatis est, quod primo genere
est ad aliam personam aliam per carnalis copula
exempli gratia uxor fratris mei est mihi in primo
genere affinitatis uincta marito fratre.
alium matris uxor per in dicitur si erit
mihi affinis in 2do genere.

3um genus affinitatis est, quod consistit in
tertiis personis, personam uxoris
copula carnalis uidebitur consistit in
exempli gratia uxor fratris mei uxor que
mihi est in primo affinitatis genere uincta
post mortem fratris nubit Cario qui mihi
est in 2do genere affinitatis generatus. Illud
cedit, Carnis a. alia dicitur, et illa

Ad principium huius
Tituli.

Verborum hic de prima lit. non pariter ^{in requisitis}
 sc. de requisitis ad matrimonium pro quo
 sciendum quod in eo primo requiritur
 quod contractus debeant esse civiles Romani,
 hoc est liberi homines, non per civiles Rom. ^{civiles Romani}
 intelliguntur liberi homines sub Rom. Imperio ^{sunt qui subsunt}
 dependentes, ut ipsos ex §. in. supra de
 libertatibus, hinc apparet, quod iure civili
 non sit inderi per nos matrimonium sed in puberibus ^{inter seruos}
 nuptijs, l. in ancillis. C. de incestibus ^{non est matrimonium}
 in liberos nuptijs, sed est de vere can. ^{in generalibus}
 cap. i. extra de quibus personis ^{puberibus.}
 Hoc requiritur infra etiam, id est ut masculi ^{etiam requisitis.}
 sint in amore, sine ira. cap. puberes ^{mas. 14.}
 cap. ad testes cap. ex libentibus, extra de fam. 12.
 de sponsatione impuberum, l. minores, ff. de
 ritu nuptiarum, conar. sepe d. postea 2.
 c. 5. n. 2. huius requisitis hanc rationem
 et Macrobius assignat, quod sc. in nuptijs

nis generationis incipiat fugere, in ano
 12. 10. mensibus in dardaribus in suis, in
 quo tempore viri potentes credunt, veru
 hoc tempus etatis matris prolixius de
 eius subiecto n' est, etenim si nuptia
 suppleat etate id est si ante 14. annu
 masculi, et 12. fuit coire et genero
 re possit, (quod aliquando accidisse re
 fert conu. d. loco. n. q.) hanc si
 accedat iudicium, et discretio pot' g'f'ere
 matris. d. cap. pub. cap. de illis, et
 cap. fin. extra de deponsoe nupt.
 3. requirit. g'f'ere p'f'entis, h'el ver
 bus h'el p'f'entis declaratis, et it' quide
 debet ee purus, integer, liber et volu
 tarius, n' coactus. nuptias n. n' g'ubily
 ter consensu factis, l. nuptias. ff. de
 reg. iuris. conu. d. p. 2. c. 2. et 3.
 a 8. primo usque ad 8.

3. requirit

Hicce 3. requirit in super et g'f'ere
 completis h'nd: sess. 29. de reformat.

et affinitatis et consanguinitatis gradibus.

matris. c. i. addidit se: quod matrem in
presentia parochi et duorum ad minus
testium celebri debeat, alias hanc po-
testatem non est inuoluit super hac de
re Canon. d. p. r. c. b. n. r. et sequi.

38.

Andreas.

Ad § ergo non ocy

In hac § incipit nova ratio post
lit. xxi. et in ea recensentur impe-
dimento, ob que nuptie inter quosdam
personas licite non sunt, ut itaque sciat
que nuptie sint prohibe in primis et
quibus que sint prohibe hi non intelligunt
ceteros non fore prohibitos arguit §. i.
supra de his qui sui vel alieni iuris sunt. imo gerit.
Sunt ergo gelio. i. inter ascendentes et
descendentes nuptie in infinitum prohibentur
ades ut si Adam hodie uideret nullam
in uxore ducere potest uti hic et
l. nuptie. l. sui. §. de ritu nupt. c. 100
c. 1

pater cu filia
adoptione ma
triu qd habeat
negl.

ga pudor et reverentia huiusmodi g
etione phibet. Amplius ut et p
res ut liberi adoptivis motio ungi
requant et si defolata sit adoptio p
emanipationes. Et nro hic. q. 10. r.

in linea tra
verticali usq
ad 4. grad.

in linea tra
verticali usq
ad 4. grad.

q sanguinitatis inclusivè usq Canonice
novissimè phibet. Dirimuntur motio
cap. n' debet, c. 1. de off. cap. et ap. in
dixi novissimè, qd iure canonice
sion qd oq in 4. gradu fuit p
missa qd oq usq ad 4. gradus p hinc
cap. nullus. 38. 42.

3
aff. ad 4. grad
gradus
affin. phibet.

Conclio 3. affinitas ad 4. gradum
matris impedit gtrahendum et dirigit
mit gtrahit, d. cap. n' debet, nec gtrahit
quod refert sitre affinitas illicita
et fornicatione gtrahit, vel licita
et quicq ordo, cap. ex lit. d. lit.
in quo ius civile corrigit quod in phibit
sola affinitas ex licito cohibet ordo

matris impedit et dirimit per antea dicto. secundum
 Concilium a. Lud. sess. 24. c. 4. dicit quod ^{quod hinc}
 affinitas et illicito coitu orta saltem ^{in rdo et}
 matris gradus in primo et rdo gradu ^{primo in}
 dirimit, ^{gradu ex}
^{illicito coitu}
^{dirimit matris.}

Quintus ad precedat in affinitate primum in
 quibus n. rdi aut 3ij. d. cap. n. debet e.g.
 soror mea habuit maritum qui est affinis
 meus in primo gradu, ea mortua maritus
 eius aliam auget que est mihi quarta
 in rdo gradu, et subsequenter si uxorem
 eius uxorem ducere possum, subsequenter
 in primo gradu affinis mei uxorem ducere
 possum, idem et magis iudicium est
 de 3io et reliquis affi. gradibus c.

Contra 4. publice honestatis ratio con-
 tubit indea non nullos prohibet n. m. In quod
 licet, si et quod honestus est, considerari debet.
 l. semper. ff. de regulis iuris. si frater
 de puncti proapam nondum rogantiam tra-
 der superest ab publice honestatis inspectio.

lib. 10. lib. 1. de nuptijs.

Quere phibet et si defacto duxit
motum est nullum. & si uxor tua
hac lit. cap. ad audientias. cap. inuenit
cap. sponsa, est. de spons. cons. l. in
sess. 24. de reformae motij cap
c. 3. ubi hoc impedimentum ad sponsa
lio valida, et prius in gradum (non
antiquity ad eum gradum est tendit
& supra dicto) restringit eadem hoc
et alios modos qui motum impediunt quia
et dirimunt quodammodo apprehendit. glof.
in & illud uelut, hic segg. uersibus

¹³
NB ^{impedimenta}
que dirimunt
sponsalia.
Error, qd dicitur, uolunt, qd actio, crime.
Culpa dispendio, ut adu ligamen. honore
Si sit affinis, si forte coire nequibus,
Hac potiendo selant, qd uolunt iure
Quam uolunt explicam uidere est
apud Cour. d. p. 2. & 6. in aliquo
segg.

Ad & si aduersus
In hoc & recentem pone eorum qd

et impedimentis carum.

qui protulit contra legem precepti, ab ipso
prima pena est, quod nullum habetur
fructus pro nullis; et non est pro ipso
et alij qui sunt contra. n. uolent ac
et quod nullo hujus cap. qui contra de neg. f.
in b. et l. n. datur, C. de A.

2da pena est, quod filii et huiusmodi
contra nati neque in patris potestate
sunt neque eadem succedant, auth. et
quod plerum C. de incestis nuptijs.

3ia pena est privatio et confiscatio omnium
bonorum l. qui contra et auth. incestas
C. de incestis nuptijs.

4ta pena. depositio a dignitate
seu et singulari primatio.

5ta est, missio in exilium si sit dignitas
quod ditionis, si vero sit viles persone hanc
corporali pena afficiuntur auth. incestas
C. de incestis nuptijs.

6ta est, si sit in exilium ut locum dum habeat quod
vire canonico nuptias sunt prohibita seu
si dum vire civili sunt vitale. vire v.

36

1
pena.
annulatio, glady.

2da pena
n. succedunt
liberi, neque in
patris potestate.

3.
pena
quiscantur omnia bona
eorum.

4.
pena.
destituuntur honore.

5.
pena.
in exilium missio.

6.
pena.
seu
limitantur
haec pena.

• a canonica approbata & q. uise civile
prohibetur et ne tutor pupillam in uxorem
ducatur, l. n' est mascul. ff. de ritu nupt.
verum in dytate canonica dicitur hoc
hoc cosa statuta, cap. fin. extra de rudi
nuptijs, ideo productis quibus hodie offi
ci n' gaudent, qui secundum canones gloriare
possunt, Canon. d. n. 2. c. 6. & 8. vis
et sequenti. *¶* Et aliquando.

In hoc & traditio via et ultima pars est.
vni declaratur qd qdby modis filij et illi
ceteris ^{causis} nuptijs dandi legitime, et qd hinc
legitimus in patria potestate edigatur,
pro quo sciendum qd legitimos in genere
se potest definiri, qd sit nuptialis no
dolum, quo is, qui ex illius nuptijs
vel ractu notus est, efficit legitimus, et
Ita primo (restitutio natalis)
ad excludatur aut alia restitutio nota
cum que legitimos n' est, nimirum re
stitutio libertatis, eo si mancipio
facto, quod ex matris ventre servitute
proxit, et alia similes restitutiones.

et legitimatione

abolitione, in habilitate, a notuitate
quida p[er] p[re]sentiis, ex alio capite
quo quod ex legitimo matrimonio noty n[on] p[er]
Molina d. 170.

§. 2. Efficit legitimum p[er] ueniam adu[er]
n. lex ex iusto matrimonio notus potuit fo
cere legitimum, potuit et facere ut notat
filiis eandem modis et plenitudinis interue
nientibus p[er] legitimum habere, ap[er]to novel
§. 1. §. i. et nouello §. 1. §. i. Unde et nota
legitimo traxit q[uo]d sola lex notat, in
nuptijs quippe gurrunt non et lex unde
ex iustis nuptijs notis, notat et legitimi

simul appellantur dictis iuris. Recensentur
o. in hoc §. 2. Legitimandi modi, primus
est oblatio caris, alter uero p[er] subsequen
matris, est itaq[ue] oblatio caris, cu[m] filij
notat illegitime noty datur uel p[er]p[et]
notari uel ciuitati ut illi p[er]ueniunt legit
mus efficitur Couar. Lopez d. p. 2

§. 4. n. 4. hodie reip[er] forma
nuptio hic modo excludit p[er] n[on] iura

Imodij
legitimandi

2dgmody
sp. de quæstione ult. vultum ual: cap. i.
2dgmody 2dgmody legitimum est qd pater
matris l. ca. qd. C. de nati. lib. i.
& ideo qd, qd. nec n' eor. infra de hered. i.
que ab intestato et qd. sig. i. in ault.
q. modis efficiantur p. cap. tanta est.
qui filij sunt legitimi, ubi rae reddidit
sacer. sc. matris ad ad hoc rae i. qd.
in concubinato iudic. ad matris pater
aliquos no. pater aduentus liberos
in concubinato genitos qd. qd. qd. qd.
effici legitimos ad matris pater
facilis et pater reddidit. cap. un. de
filiis nati ex matris. Qd. in nuptiis
dorum. Vbi male vulgo legit de nuptiis
matris ad morgenaticam, qd. qd. legendum
n. ad morgenaticam qd. uocabulum (morgenaticam)
necq. latinum, necq. germanicum, necq. Gallicum
necq. italicum, est, unde legendum ad morgenaticam
qd. germanicum est, et donum matulium significat
qd. et nunc hodie confirmat matris in premium
pudicitie doli, estq. species donationis p. nuptiis
Ho. Illustris Baro a Taurenberg d. cap. un.
Amplius primo quod liberi ita legitimi

et Legitimatione

sequantur ^{oia} iura et privilegia ~~et~~ prerogativa ~~et~~ legitimati
legitimatois liberorum susceptorum, id est ^{equivalent} ^{naalibus filiis.} ~~is~~
in oibz equiparantur. l. cum ^q & ult. C. de na
turalibus liber: ex quo ampliatione inferuntur
quod liberi si legitimi efficiantur sicut heredes efficiuntur ha
et in patriam potestatem redigantur d. g. ult. ^{des.}
et loco lit. in auth. quomodo nates efficiantur sui.

Insuper 2do tales liberos n' solum parentibus una ²
cum alijs liberis in matris ^{con} gremio ^{et} agnatis ^{agnatis}
et agnatis succedere d. l. cum ^q - Couar. d. loco. ^{sed in omni}
Molina d. diff. 172. m. ^{modo.}

Insuper 3io quod legitimati etiam in feudo succedant, ³
Geil. pract. obs. lib. 2. obs. 121. n. 2. Julij
clary lib. 3. receptorum barum in § feudum, § 82.

Molina d. diff. 172. versu. deinde legitimati
in quo legitimati ^{et} subsequens ^{legitimati} matrem a legitimi
matris ^{et} rescriptis principis differunt, hi n. ad n. ^{et} ^{subsequens}
adhibentur ^{et} testat in cap. unico ^{et} ^{matrem} ^{pro}
si de feudo defuncti fuerit ^{et} ^{legitimato} ^{et} ^{rescriptis}
dominus et agnatis, vasalli in usibus feudorum ^{et} ^{principis.}

Geil. lib. d. l. 2. obs. 120. n. 8. Couar. d. c. g.
§. 2. n. 7. Mol. d. diff. 172. nisi in spe ul
in feudo succedant legitimati. gloss. in d. §
natis.

Titio. De nuptijs et

4. Inferitur qd quod legitimatus per subsequens ma-
trium in emphiteusi Ecclesiastica succedit, Couor.
ideo legi. loco in quo a legitimo per rescriptum prin-
cipis in Ecclesiis secularibus, dicitur, hic n. in Emphiteusi
Ecclesiastica n. succedit, ratio est qd Ecclesiastica
legitimatus concubitus illegitimum, liberorum illegitimos de
f. subsequens matr. spiritus alij eos soli Emphiteusi indignos indicat Mol.
siq. differunt.
diss. 475. verum legitimatus rescripto.

5. Inferitur qd quod legitimatus per subsequens matr-
iam excludat subditulum sub conditione si sine liberis
legitimis decesserit. Mol. d. Diss. 472.

6. Inferitur qd quod solus legitimatus habeat in
primogenituram preferentiam, videlicet liberis et legitimis
postea natis per iura et rationes supra in verba
videlicet mater et aliter adductas.

7. Inferitur qd quod status seu in municipalibus excludit
feminas casu quo filij legitimi exstant, aut adent
ut legitimi in nati in numerum civium admittantur
etiam si in legitimatus per subsequens matr-
iam obtinet, nam et hi excludunt feminas et iure
civilitatis gaudent, Gail. lib. 2. obs. 191. Mus.
cent. 3. obs. 26. in quo a legitimo per
rescriptum principis differunt hic n. neq. femi-
nas excludit neq. iure civilitatis gaudent nisi
diploma gerat clausula derogatiam

Legitimatione

n obstante status loci Couar. d. 1178. n. 6.

Intendit qd donatio facta ab aliquo qui de
pore legitimitatis donationis filius legitimus
n' habuit. p. noalem tm si huiusmodi p. sub.
sequens matris legitimitatis reuocata iusta
legem si unquam. C. de donat. Mol. d. d. 172.

Intendit qd huiusmodi legitimitatis ad ius q
trahit qd legitimitatis competat ad ius q
Gail. d. lib. 2. obs. 142. n. 2. ratio hanc
autem est una eademque scilicet qd taliter
legitimitatis sunt uere legitimi qd supra
in appellatione adducta.

Amplius qd 2. qd nempe noales liberi
per subsequens matris legitimitatis ius
coniugino domi fuerit retento p. n.
pro eius illegitimo sciendum qd uice civili ille
soly nalis dicitur qui ex concubino ^{matris is soly}
domi retento est procreatus. ^{q. qui ex con} ^{ubi domi}
et ubi ff. de coniugino & hi q. i. p. a. in auth. ^{retento naly e.}
quibus modis noales efficiantur hi atq. hi noales
parentibus succedant et per subsequens matris

iure civili legitimum, & in vero effuse in
auth. in qby nadij noles. Veru hoc iuriscindij
distintio iure canonico n' attendit, hoc n. iure,
nati ex lupa, seu publico scarto que postea in
uxorem ducit, legitimi reddunt. couar. de spons.
et natu. 2 p. c. §. §. n. 4. et §. 4. n. 4. Molin.
169. Ratiō est qd imperator potestatem n' h't irri-
tandi et annullandi matrimonij qd canonice. 2da
est, qd n' debet ee melioris conditionis qui su-
aluit concubina et in peccato nupt
qd is qui in fragilitate carnis semel abqz
iterum ad fornicum accessit. 3ia est qd in
meretricie matrimonij qd trahere, atqz hae ratiō
a peccato obstrahere, opus est misericordie
et meritorij apud Deu' op. videri opera
extra de sponsalibz.

NB

x. misericordia

Impliciter 3. qd n' refferat h'it ne qd de
infra dolalia nec ne. na utroqz casu p' sub-
sequens matrimonij liberi legitimumtan p' cuiqz
illigee sciendum qd iure civili noles liberi
per subsequens matrimonij demum efficiantur

et legitimatione e.

80

legitimi patrisque succedant y do supermatris
matris gradus instrum dotale est effectum
Et sic de effectu maritali certo constat p kalus
ex principio legis, cum qd, et legis nuper
C. de natiobus liberis. Nouella. iz. c. 4. et
Nouella is. cii. q aliquando insit. hic
verum iure canonicis ad legitimationem istam instrum
dotale n' requiri sed gentium y consentum et benedi-
ctionem sacerdotis in facie Ecclesie sufficere videtur
traditio est p d. l. cap. lanta. extra quibuslibet
legitimi ubi sumus pontifex neqz instrum dotale
q electionem neqz quidqz alius ^{al} uoluntate huius
legitimationis huius p subsequens matris desiderat vide:
controuersia in ius lib. 3. c. 1. couer. d. 2. q. 2. n. 8. c.
Imp. q. quod n' solu filij nobiles s' et nepotes
ex filio nobile geniti q subsequens matris
aut legitimi fiant, eiqz cum legitimi succedant,
ponantur filius nobilem mortuum reliquisse si
huius et respectu nepotem, hic parte nepos
q matris postea gradus inter aut et
autem legitimi filij p huius i. qd defuncti
patris locum substituunt. q sic a. insit. de
heredu qualitate et diffra. qd n' autem
huius ille si uiveret legitimus.

Tit. 10. lib. 1. de nuptiis

quod si in corpore legitime in eadem licet nuptiis
de adopt: d. l. si filius. ff. de gradibus
agnationum ubi dicitur si filius meus mortuus
Titius adoptatus uideri cum de sanctifica
tione fuisse si adoptatus filius reputatus
sive filium iam mortuum igitur et filium nati
ex eo qui iam est mortuus legitime et ante
eius frequentiam inde probatur quod quoniam ad
modum in specie ista deficit hominibus
extremi a quo quod scilicet filius est mater
sive ante matrem probatur et deficit
ut in d. l. si filius et sicut ibi adoptatus
per fratrem legitime quod si tunc aliter filius natus
et eius fratrem est. Ita et si nepotes per
legitimam hanc sunt quod si tunc natus est
patrem legitimum et est frequentem et ex
eo natus.

probat. Confirma. 2. quoniam mater subsequens
ipso iure legitima est descendentes nati
ex ipse parentibus. ante tale matris
genitum legitime. dicitur cap. lanta. extra

qui filij sint legitimi cuius verba si
sunt, tunc est ius matris ut qui ante sunt
geniti post gratum matris legitimi hnt.
nae enim genitorum maxime in ma-
to uocabili ueniunt nepotes, aqto. l. liberand.
et ibi Godey ff. De verb. sig.

Conferuntur praedicta qto qd ideo filij
per subsequentem matris legitimitatem
qto, matris gratum fuisse ante qua filij
nascuntur et sic matris ipsum in fauore
filiolarum retrotrahit qd si initio matris
gratum est filij iam mortui legitimi ad
et ubi ex eo ergo et si postea matris gratum
fuerit, erit idem; atqz hanc rem adeoqz
nam ampliationem tenent Couar. de spons.
et matris. 2 p. c. 8. § 2. n. 19. Vach. qto.
iuris. lib. 3. c. 56. Mol. Disp. 122. Veru-
dubium est et multi alij ab ipso relati.

Ampliat qto et si admodum senex uel in-
firmus aut et in articulo mortis qto hnt
quibus dicitur na et eo casu liberi
ex eo suscepti legitimi hnt.

Tit. io. lib. i. de nuptijs

capto & aliquando iustit. de nuptijs infra.
et q̄ sui, a uerbo q̄ly numero. C. de here.
quod ab intestato. d. cap. lina. extra q̄ly
lij hnt legitime ubi generalit̄ tradit̄ hnt
erog in concubinato extra motus uolū
p̄ subsequens motus effici legitimos abq̄
motus a quorum et uolū in fine
senex mortuicino ad extrema app̄ uita
spiritu prohibere p̄oe n̄ ambigit. l. ho
geny. ff. de q̄d̄uolū et demon. l. p̄oni
ny. C. de nuptijs. Couar. d. p. 2. e. g.
q̄ 2. n. io. Geil. d. lib. 2. ob. it. 28.
Gabriel. getonū coit. d. de legitime
yctio. i. In q̄ ampliat̄ Molin.
d. de p̄. i. 22.

Ampliat̄ lito. et ultimū q̄ p̄cedat effi
conubina hnt uilit et indigna persona
Geil. prod. ob. lib. 2. ob. it. 27.
Vach. q̄ro. uirg. lib. 3. e. 53. rōd est q̄
iij coronicus huiusmodi motus approbat
Lrimolū glō rōd q̄ p̄cedat in libris
uolū ante motus uolū hnt in q̄
q̄bit et uolū post motus hnt in q̄

Et Cognatione c.

42.

sunt ante matrem, n' dicuntur legitimi
per subsequens matrem, sed legitime nati
e. nuptu. & all. no. ut. & si quis igitur in
auth. q. by. modis natus, efficaciter sui, hinc
supra, & et patet tempore conceptionis et
adulterii et in casibus, utpote et adulterio
vel incestu concepti et tempore natiuitatis
ex legitimo thoro nati, etenim si modico
uxore sua adulteram ducat, tamino grauidam
aut si huius potestatem deperdat, ut uxor ducat
offanguinea sua grauida, sicut nuptus
liberi qui tempore conceptionis erant adulle
rini vel incestuosi, tempore natiuitatis
sunt ex legitimo thoro nati. Mol. 2.
dip. 22. in prin.

Limitat. 2. q. d. cedat dummodo inter
parentes matris et potuerit aut tempo
re conceptionis aut tempore natiuitatis
sua uixit, utpote q. liberi concepti et nati
sunt ex tempore quo inter parentes
quibus et n' potuerit, et si impedimentum
sollet et matrem subsequatur, attamen

Tit. io. lib. i.

liberi legitimi n. fuerit. p. testat. in d. cog.
santo. et pro qui filij test. legitimi, ubi
p. a. in uiuente uxore suo alio g. gno
uerit et ex eo prolem suscepit licet
post morte uxoris eandem d. testat. nihil
omniy. spuriy. erit filij, et ubi uerbis
maxi. p. eundem, p. subsequent. matris
natales cum demum effici legitimos si inter
parentes aut tempore conceptionis aut
natiuitatis matris ee potuerit, quod
ob impedimentu. q. canonice nullo
tempore inter eos matris g. share potue
rit, et post. liberos natos impedimentu.
fuit solutus et g. iuris inter natos n. est
uinc. legitim.

Similiter 3. q. p. cedat. dummodo nates
liberi q. subsequent. matris legitimandi
in matrem legitimatione g. sententia
q. g. ralden. in aut. q. ly. madis. nates
ubi reddidit eo uos q. filij in
natis in p. testat. patriy. reg. n. pt.

De matris et legitimæ.

83

Vsch. gro: ius lib. 4.

Adit ^{ius} ^{distinctione} legitimi matris qui sit
per ^{receptum} imp. aut conitit palatini
hinc legitimi facultate p. cap.
reprobabilem. ex tra qui filii sunt legitimi.

ff. nuptiis i. yd quilibet princeps pro
pudicos et in alieno domicilio legiti
mare post. ras est. quo legitimos est
alij voluntarie iurisdictionis qui et
est o. de verborum explicari p. h. p.
bestit in l. j. Cod. de emanis. ff.
l. i. ff. de officio p. consulis. Mol. disp.
122.

Imp. 2. ut pcedat etli agnatorum et ygn.
notum qdensu fuerit admittit qd nax
in dicto nouella 44. neqz in nouella
44. que utroqz de hoc legitimæ eiusqz
requirit diligent agit. nax qd ygnatu
agnatorum et ygnatorum de videtur. hinc
qd agnatis et cog. nullu in est

Tit. i. lib. i. de matris
ius est quodlibet in bonis cognatis et ag.
dicitur iudicis, ut si excludit et extra
neque persona per legem bona sua relin
quere potest per legem in l. fratres C. de
iustici. leg. tu quis si adoptio sit, non
est necesse in ea cognatorum vel ag.
generis, l. in adoptio. ff. de adopt. l. un.
et quia in patris potestate est de bonis
reliquis suis per arbitrio disponere, l. il
de inofficiosis donat. l. in re man
dat. C. mandati. tu patrem quia
pater qui nulla habet prolem legitima
aut parentes naturalibus suis liberis unive
rsa sua substantia vel ultima volu
ntate sua vel inter vivos relinquere potest
dicitur novella 89. c. in § si vero filii
et auth. licet. hoc. nro. l. C. de liber
naturalibus. His oculis credit et auto
ritas datur quod refert et sequitur postea
c. lib. 2. c. 21. n. 26. de success. ab intest.
Simpliatur et post hanc legitimacionem
pater uxorem ducit, et liberos ex ea

et legitimatone.

28.

inscipiat legitimus nam nihil sig legitimatio
ualet, nec irritatur, ~~quod~~ tam quia legitimus p
subsequens natus facta n' g'itatur in irritam
licet postea natiu' patri legitimi liberi
Novella 74. in prin. et novella 89. Cap. l. u
quod y factum qd est n' debet ex post facto
irritari. l. si uis p'ponij. C. de confirmatio
tutore l. sanimus, c. de administrat. cap.
quo facit q' d' ea que legitime et recte sunt
g'ituta durent. licet postea g'igerit causa
quo initium capere n' potuerit. l. pluribus &
tametsi placet. ff. de v. oblig. l. in ambiguis
& n' est nouu'. ff. de reg. j. et quia obscurum est
a iure alienum habere filium temporalem. l. que
p'terit. ff. de adopt. (atq; hanc limit. tenet
post alios alleg. Tiraqueilly in l. qui unquam in
v. donae Corgibz. n. 282. et sey. C. de re
uocandis donat. ubi n. 308. illud eo tm
casu procedit, quo princeps et pater in ipsa leg
g'itimo cogitorunt de futuris liberis n' est
eo quo n' cogitorunt de futuris liberis legitimis
Ceterum supra in ampliat. 1. notante dicitur
(Chas habet) quia nullus princeps est qui sibi

Tit. 10 lib. 1. De matris

qui sibi subditus n. est legitimare et in eum
effum ut in bonis alterius imperio subiectus suc-
cedat per testam: notab: in cap. p. venerabile
extra qui filij sint legitimi sic G. potestas
alterius principis subditum filium illegitimum
ad effum ut patri in bonis temporalibus suc-
cedat et similia effa. gerat legitimus reddere
nequit d. c. p. venerabilem patrem principis
secularis subditum suum ad oblinendo be-
neficio Ecclesie aut ad sue: *g. sepe d. g.*

legitimare nequit Cou. d. 28. n. 10. Ratio est
quod id est extra ipsius iurisdictionem existit fin.

de iurisd. aut iudic. final. circa hunc
§. Notandum quod in fine iam pridem cor-
ruptus sit postea quam n. Just. Louly et de
legitimatis per oblaem Curie et subse-
quens matrimonium subiungit.

Quod et alijs liberis qui ex eodem matris
postea sunt procreati ^{per unam} simili ^{matris} conditione
quod quoad est et quod Just. n. in modo qui
ante gradum matris procreatus fuerat
sed ipsi quoque qui post matris suscepti est
sua se conditione tribuisse ut legitimi
fuerit ad gloriam? et hi ultique ex le-
gitimo matris nati sine ulla conditione

legitimi sint, haec cum Murato in 2^a
 parte thesauri Christiani. C. ii
 Dicendum quod in aliquibus veteribus insit: uox
 (similiter) alio loco posita ut ita n. ht.
 Quod et similiter alijs, quod hoc dicit aliquis
 Interest? ^{permutatum} En si unica litterata
 mutaueris, et loco .T. substitueris. q. sicq. pro
 et ei legens loci uitium prorsus ac substitueris.
 Legendam itaque quod et similiter alijs ut sensus sit
 se illi qui ante nuptias natus erat sua constitutione
 habuisse ut eque legitime et alij q. ii qui
 postea ex eadem matris procreati sunt.

TITVLVS XI

De
 Adoptione et alio casu patrie potestatis.

Debetur est supra lib. 9. quod patrie potesta-
 tis. 3. sint casus efficientes scilicet in spe nuptiae
 legitimatio, et adoptio. quarum prime duo pri-
 ores cum praecedenti lib. sint Epitome, 2°
 ordinis exponit ut etiam de 3°, hoc est, de
 adoptione, agatur.

Diuiduntur a. hic lib. in 3. partes. In quarum
 primo omnia adoptionis diuisione singula

Tit. ii. lib. De

speciebus usque ad 3 minorem, declarantur. In 2da & penult. de personis que adoptantur adoptantur point. In 3a de utriusque effectu agitur.

Ad 3 adoptio et duos subsequentes: in hisce 29. agitur de prima parte lit. nri pro quo scilicet dum quod adoptio nihil aliud sit quam actus legis cuius per quem quis fit filius alicuius ^{cau.} filii

duo species adopt. n'est, cuiusque species sunt dua, prima et el d'z adoptio in specie per qua adoptatur primo filius familias coram magistratu ordinario ^{coram magistro} ^{tratu.} riam iurisdictionem hntle l. i. Cod. de adopt. l. 2 ff. de offio pro consulib. rda

2da species. species est arrogatio per quam adoptatur adoptatur is is qui sui iuris est cum auctoritate principis ^{et sui iuris est} ^{et sui iuris est} auctoritate principis adoptio hic l. b. C. eodem. Ex ^{cipis, qd arrogatio} ^{hic et deo a.} hisce deficiat apparet qd adoptionis et ^{primo specie.} arrogationis diffinitio quod scilicet: quod se. adoptatus filius familias, tantum coram quocumque magistratu i. a. qui sui iuris est arrogatus coram Imp. vel Comite palatino, siq. ^{et sui iuris est} ^{et sui iuris est} maiore solemnitate. 2do differunt in arrogatio requiritur expressus ysentq.

2do differunt qd in arrogatio ^{et sui iuris est} ^{et sui iuris est} expressus ysentq. ^{et sui iuris est} ^{et sui iuris est} in arrogatio requiritur expressus ysentq.

Adoptione.

l. s. l. n. p. absens. ff. hoc tit. ad uero siq⁴⁶
 a patre in adoptione delur sufficit cu⁴⁶
 voluntati patris n' q'radicere d. l. s. ^{si u. a ptre}
 zio arrogatus et ab extraneis transit in ^{in adoptionem}
 partem arrogatoris cum oibz suis liberis et ^{delur, sufficit,}
 bonis. l. 2. l. si pater fam. l. arrogator ^{patris cum n' gha}
 ff. hoc tit. e q'ro adoptatus abq' extraneis ^{siure.}
 non est in potestate patris malis quodsi adoptatus temp¹
 a. quis adoptetur, a persona sua fam: in ^{manet in pte}
 ascendente linea hunc et transit in potestate ^{patris.}
 patris adoptivi. Rad est q' duo vincula gen¹
 rant, nate ex cognatione, et civile ex ado¹
 ptione & sed hodie. hic. q'ro arrogatus nec
 emancipari nec exheredari pot¹ sine iusta
 causa, q'ro post bonorum q'ra ex intestato ha¹
 biturq' sumpet ei relinquatq' & cu' putent¹
 in principio hui. adoptatus a. succedit p' hui²
 adoptanti ab intestato ^{nam adoptans}
 n' tenet aliquid relinquere adoptivo. & sed ho¹
 die et l. cum in adoptivis. c. eodem

Ad & maiorem Natu.

In hoc & incipit 2da lib. nri post et in

Tit. ii. lib. i. De

in ea declaratur qui adoptare adoptariq[ue]
qui habeant pot[est]at[em] p[otes]t[er] a. adoptare oes q[ui] s[un]t p[otes]t[er]
adoptare. n[on] est prohibitu[m]. prohibetur itaq[ue] in p[ri]mo
p[ri]mo femina nisi femina, ut p[otes]t[er] q[ui]a in p[ar]te n[on] s[un]t ad
p[otes]t[er] nisi ex indulgentia principis in sola
sine liberorum amissionem ipsi hoc quod
& femina hoc tit. n[on] l. mulierem. C[od].
2do p[otes]t[er] p[otes]t[er] minor natu[m] maiorem natu[m] ad
p[otes]t[er] uel arrogare, r[ati]o p[otes]t[er] prohibitionis est q[ui]a
adoptio imulat[ur] natu[m] et p[otes]t[er] nostro seu gen[er]a
natu[m] est, ut filius sit maior[em] patre, unde
debet is qui adoptare uult plene puberlat[em]
is amiq[ue] p[otes]t[er] procedere ut hic n[on] r[ati]o. l. p[otes]t[er]
ter san. cum l. leg. ff eodem. 3do p[otes]t[er] p[otes]t[er]
centur castroli, r[ati]o est q[ui]a generandi
uiri natu[m] n[on] s[un]t. 4to natu[m] q[ui]a
qui ex defectu accidentali generare
n[on] p[otes]t[er] bene p[otes]t[er] adoptare uel l. r[ati]o. ff eodem.
ff eodem. Similiter o[mn]i[um] regu[m] adoptare p[otes]t[er]
s[un]t. Id. hic ab hac regla exipit, ob q[ui]a
q[ui]a p[otes]t[er] aliu[m] casu[m] solennitate[m] expediri.

2do
minor maiorem
natu[m].

3do
castroli

4to
spade xel

adoptione

n. p. l. neq. obseq. et l. post mortem. f. cad.

47.

Idem in plurimis autem

Qua hoc & glinetz uelimo tit. nri parset in
ca recessentz effectz adoptionis quom iungit. effectz adoptionis
Quod orroyaty uel adaptaty ab aus mater adaptaty ab aus
no successionez in greguaty sicut naty et le materas in gregu
grimo matris. l. cum in adoptioz. C. hoc.

Tit. 279 effectz est quod in adoptione

est dignitas adoptantis in liberos adoptiuos
derinetz. l. senatoris. l. liberos ff. de pro
tonibz. l. in or. l. lex adoptionem ff. hortic.

Tertius effectz est quod adaptaty n' potit in us
uocare adoptantem sine uenia. l. adopti
um. ff. de in us uocando plures huius rei.

patrisq. potestatis effectz uidere est apud
Molin. de f. et g. tractatu 2. diff. 228.
et in progressu tradentz.

TITULVS XII

Quibz modis patria potestas soluat.

Ad hunc plerq. casu patria potestatis ex
plicata sunt o. tit. 9. effz ad hunc. num. in

Tit. 10. lib. 1. Quibus modis
 videndum quomodo ea dissolvantur, recententur a hoc lib.
 6 modi a P.D. dissolvendi pat. ptem, primus est
 mortis naturalis. mortis n. pro familia liberis sui
 iuris efficit, ut hie § i. et l. si illa ff. quomodo
 dies legati cedat, edg. mortis civilis, morientur a. p.
 no civiliter hi, qui deponantur, hoc est, qui in perpetuum
 exiliis, vel ad certa impela aut provincia pere-
 grinam vel perpetuo ibi morientur pp penitentiam
 delictum aliquod intantur ut hie § pene, et
 l. qui ultimo ff. de penit. Sed civiliter et mo-
 riantur qui ad Rom. Imperio metallum damnantur
 aut bestijs obijciuntur, ut hie § pene et l. qui ult.
 ff. de penit.

1.
 morte naturali
 2
 et civili.

3io civiliter et moriantur qui a Rom. Imperio
 moriantur. Geil. lib. 2. obf. obf. 56. n. 2. et lib. 2.
 de pace pub. c. 1. n. 26. et lib. 2. dicuntur a. huius
 modi homines civiliter mortui quia amittunt ea que
 sunt iuris civilis nimirum patria potestas et
 civitate ut hie in § cum a. et in § minor.
 supra de adop.

3
 Dignitate
 patritiatg.
 2
 exempl.
 filius natus lib.
 principis
 filiaris, ea
 ipso liberat.
 a mea pte. e.

4us. modis dissolvende patria ptem est, patritiatg.
 dignitas a. et supra in § filius fam. ob. fin. C.
 de consulibg.
 Dignitas n. hic patritiatg. a. et supra in § eto.
 de f. n. g. et l. qui e senatoribg. est omnino se
 filiaris, ea quomodo consularis, quasi patres sunt principis

patris potestas soluat. c.

48

l. ult. c. de emancipat. q. a sicut pater filium bono
gilio inuere et regere solet ita giliarij quoqz
principem. Item et Monachatus et Episcopatus
dignitas patris potestatem soluit. auth. sed episcopatus
dignitas. c. de Epif. et cler.

Porro circa hoc quod dicit DD. nisi an sacer
ordo a filio susceptus dirimat uera patris
potestatem et sunt hac de re due opiniones quarum
una affirmat, p. sacrum ordinem maiorem, qui de ius patris potestatis
canon. ut ille, patris potestatis iura dissoluit ita soluit sacrum ordinem
glor. in cap. cum uollet de sea excoicationis
et in cap. inderorum de qualitate et dote
ordinandorum, altera uero opinio negat, cap. prob.
q. p. auth. presbiteros. c. de Epp. et clericis. ubi
filius fam. creditur ut bono q. post quo facti
sunt clerici acquiescunt quasi captiuitate
hoor. et ut de iis testari libere queant etiam
in parentis potestate sint, 2do q. si sacer ordo
patris potestatis uera pimeret, n. et hoc proprium
Episcopatus dignitatis quod in danya p. prius
hinc dignitati quod dicitur supra allegat.

q. h. modus, captiuitas. l. h. p. ff. de captiuis et post
terminis reuertis, utrum hic modus patris potestatis soluat
uendi hodie n. amplius est in ufu no. ut supra in
lib. de iure pers. dictum e. capti hodie serui capiuntur

et
captiuitate

capientur n' fuerit.
5 emancipatione
Sed nody est emancipatio que tam in pre qua
in filio voluntario ce sty, ut n. nec pr iudicy
emancipat ita nec filius et natis et legitimy in,
iudicy regulariter emancipatur.

Dico reylem nam gley ex cois ex heredam ex
et iudicy emancipati pt. Dixit et filius natis
et legitimy) ga legitimy tm sine ead emancipa
ri pt. Dumodo oroyato proter bono que ad
oroyante translatit eta aut bonorum relin
quat & cu a. Impubes preced. lit. Hic in no
tandu quod emancipatio hodie laide fieri pot
femas actioibz quibusda ut si pr filius res
paf habere sint, cum in matrimoniu collocat
grolit et quotidiany solus Germanie usq docet

6
adoptione
specifico.

Sextus nody solvende patrie ptis est, adphtis
specifico facto a persona pua familia
in ascendente linea. p lex. hie. in § sedesf.
pater cu quo concordat lex, cu in adphtis
f. eodem.

TITVLVS XIII.

DE

Tutela, Ad principium

Tituli

Expositio est que persone sint in pte drom vel
parentu sequitur nunc de illis qui sunt sui iuris, que
vero sunt vel nullius oio regimini subiecte, vel

~~et legitime hinc de tutela~~
De tutela et pupillis C.

sunt in tutorem vel curatorem potest et quidem de prioribus
in proced: nunc de iis qui in pte tut. vel curatorem
sunt videndum. **§. 1. est a.**

In hoc § tractatur hoc tutela definit. Tutela est
vis ac potestas in capite libero ad tuendum eum
qui p etatem defendere nequit, q. civili data
ac permixta. Defio: tutela

Generis loco ponitur vis ac potestas, ac utrumque verbum
aut idem significat, et si n. n. vis notio significat
re cipiat abn. verbum potest. id est veluti interpretatur sine
dod. dum ostendit iur. hoc loco occipit p quodam autori-
tate vel facultate tuendi, vel defendendi pupilli
et res eius administrandi tutorem gessit. **¶ in §. 1. et 2. et 3.**
et plerique alii hic sequuntur in definitione.

In capite libero quae verba n. ad pupillum, vel mulierem,
distinguntur h. ad tutorem referenda sunt ubi supra verba
inducant. C. tuendum eum alia n. latini sermone ratio
efflagitaret ad tuendum id, h. et si negandum n. sit,
pupillum quorum debere ac liberum filium familias n.
datur tutorem. l. nullo §. vel. ff. hoc tit. l. eum filium
familias, ff. de testif. l. si quibus. C. de petitione
hereditatis.

Dicitur in definitione. **¶** ad: tuendum eum, quibus verbis finis
et officium tutela continetur tutorem namque officium est potestati-
mum, ne indefensum pupillum relinquant ut ait Marcellus in l.
tutorum. ff. de admin. et periculo tutorum. Ceterum hoc tutorem
defensio maxime in persona pupilli posita est sicuti administratio
in locis suis rebus eiusdem, quare tutela distinguitur a curatore

Id hoc principaliter in administratione bonorum episcopi
l. in copulandis. C. de nuptijs illa in tutela ac
custodia persona. l. centum et l. quia persona f. de
testamentaria tutela, quoniam per consequentiam ad
torem quorum bonorum administratio pertinet, per lex in
idem, infra de curatoribus et l. l. f. de adm.
et periculo tutorum.

Conferantur definitioni et hoc verba, qui principa
liter per statem se defendere nequit, ubi propterea
tutela distinguitur a curat. quia in
tutela distinguitur a curat. quia in
apud statem ut infra in primo tit. de curat.
in verbis, quia licet puberes sint, sed et alij
propter furorē, morbum et per alia iudicia et
defectus spiritus solent, et furiosi infra d. tit. l. l.
tit. f. et C. de curat. furiosi. Postremo
dicitur J. civili data ac permissa qua clausula
tutela eo efficiens et simul et diversa eius
speces demonstrantur nam verbum data ad legem
innam tutelam permissa a. ad testamentum et
datam refertur secundum Wesenbecium hic
n. 2. et Godofredus ad l. primo. f. hic.

et quotuplex sit tutela.

Ad § permiffus est itaq.

premissa de fione tutela recto rae nunc eiusd' d'ingio sub,
 q'cu n. tutores 3by modis sc. uel testu uel lege
 uel a magistratu q'stituunt, ides et 3plex ^{3plex tutela}
 inde tutela defuncti, testaria sc. legittima testaria 1.
 et datua. p. l. g'raliter. C. de Episcopi legitt: et 2.
 et clericis, et cap. g'raliter. 16. q. i. inter datua 3.
 quas testaria principalis et magis prinle
 tyata est, na qua diu superest testariq'le
 tor tam diu n' admittit testaria datua
 uel legittima uel q'stat ex auth. ul. matri
 et amio. C. q'd mulieres officio tutela
 et ex §. i. inf. de legittimo signatoru tute
 la, qua pp de ea primo tractat.

Definit' itaq' testaria tutela, uis ac p'las qua
 parenty liberis suis impuberibz in patria p'le ^{Defio}
 adhuc q'stitutis, nec in alterius p'tem, post morte ^{tutela test}
 sua recaparij, testu suo aliq'ue q'stituunt utiq'q' ^{mentaria.}
 defunctis, eorum defensione ac tuitione p'ci
 piat, ita dd. hic. V' hoc melius illigat
 defio, singula eius particula explicande sunt.

Tit 13 lib. i. De tutela.

De 1° mo. (qua parentes liberorum) ex quo
colligitur quod in pluribus filiis uenit et nepotibus
veleribus descendentiibus, (dammodo mortuus hanc
sui ueris fuerit) tutores in testamento spiritus potestatis
ad huc & mo. et finali. infra qui tutores
testamento dari possunt. et l. 6. C. de testamento tutela

liberorum curatio est, quae appellatur liberorum, nepotes et omnes
iure et nepotes
et omnes descen
dentes c. De 2° mo. (impuberibus) quae puerilibus testamento datur.

curator, non tutor, et infra de curato: et in
tela pueritatis finitur ad traditur infra, in
in lib. quibus modis tutela finalis, datur in
testamento confirmandi est a iudice infra in
finitione. l. 1. et l. si filio. ff. de quibus
tutore.

De 3° mo. (in patria potestatis) et quibus de
finitis particulis patet, quod parentes filios naturaliter
in cum eos in parte non habeant (ut patet ex iis que
supra videtur & ult. lib. 10. disimus.) de iure tutorem
dari non possunt, defacto in dati iudicis decem
cum in iurisdictione confirmandi sunt. l. naturali. ff. de
confirmando tutore, quod supra.

Postea proterea (nec in partem alterius) postea

TIT. II. LIB. I. DE TESTAMENTO TUTELA.

51

suam recipiunt) quia huiusmodi daturus qui sui iuris sunt futuri dari habent tutorem ut patet ex huiusmodi lib. et sane non debet, cum potest sua se exercere ut proinde iudicium iude filio generat et ipse filius sui prospicere impediat c. 2. C. de testamento tutela. De denique (in testamento) ut distinguitur a legitima et dativa tutela. De quibus infra

TITVLVS, XIV:

Qui testamento tutores dari possint.

Debet impuber dare patrem liberis donec tutorem explicite prohibent. id est tales qui non prohibent, neque a nona neque i. a nona. lege et tutorem; prohibent a. primo a nona. mu. et a lege. huiusmodi, iudicis, c. i. et sim. f. de tutor. et docti a nona. multo iudicis cecus. riosque prodigos, mente capto, vatum et similes. et iuristi procedenti tit. C. si hereditas et si furio sus f. de testamento tutela. et non minores 25 annis. d. et furios. de quibus dicitur generaliter regula expressit quod tutores dari non possunt testamento nisi expresso vel tacite hac conditione, quod sint huiusmodi futuri tutores quod erunt sane mentis, vel maiores 25 annis vel impedimentum cessat, d. et furios. hinc si procedatur habitus eorum

DE tutela
reus...
liber...
C. b. C. de...
liber...
ga...
supra de...
ad...
tela...
a...
si...
The...
ad...
de...
liber...
ad...
in...

Tit. 15. De Legitima Lib. 1

aliquando futuro danti interim curatores qui
administrent bona pupillorum donec ipsi testis
ordinato habiles fiant. § sed et si, in prode
atilianis l. q. d. prohibentur milites armati
l. militia C. qui dant tutores p. d. q. d.
adiungi possunt milites caelestis militiae p. d.
doley sc. et monachi. l. qualis C. de Egn. et
cler. Cop. per uenit. distinct. 16

sto prohibentur feminae, cu hoc p. d. uirile spiritus
l. j. C. q. d. mulier c. l. tutela. f. de tutel. et
ex eplo matre et auo. que cu hodie legi
line possunt ee tutrices liberorum p. d. p. d.
quozq. in test. dari iisdem tutrices nec referat
an tutor datus in test. p. d. filius fam. uel p. d.
fam. cu hoc in repub. et publico officio n.
n' attendat. l. 7. f. de tutel. l. 21. f. de
administ. tut. tut. tut.

Dari quoque in test.
femina p. d. ee
tutrix liberi
p. d.

Titulus 15. De Legitima agnitione tutela

Absoluta prima tutela p. d. que testam.
d. h. sequit. alterius (que est legitima) expressa
na testam. tutela cessante succedit legi.
tima, que locum h. et cu nullg. auo tutor testam.

agnatorum tutela.

52.

Datus est, aut cu nulla spes testarij tutoris sube.

Et qd a hoc tit. nro, idesqz dicitur legitimo, qd ab ipsa exdetet, n' et concurrente cu legis uolte huius iudicis ut sit in testaria et legitima etplex estqz quadruplex scilicet agnatorum, patronum, parentum, cognatorum, seu fiduciaio, ceterum cu hodie diffinitio agnationis que est gfanguinitos eorum qui sibi per mores gnaniti sunt. Vulgo sicut fratres et uand fratres, et cognationis in specie dicta que est gfanguinitos eorum, qui p feminas sibi mincem sunt gnaniti, sublatu sit, ac uice uocel caru gfiduati eund equo lance ad successiones et

diffinitio cognatis
niet agnationis.

agnati et cog
nati a quodlibet
accidit ad tutela

tutelam proximiores gradu sine gagna cognati sine agnati sunt, uocentur, ides et ipis, ubi tutelatorum legitimorum, agnatorum scilicet et cogna torum specieby effecto est una tm species, qz hijs a. in ant. de hereditibz, ab intestato uerientibz, et ant. sicut. C. de legitimis tutela

cognatorum
et agnatorum
tutela tm sunt
uno, ga neutro
alteri pferuntur.

DE capitij diminitione.

Libri tit. ij. de Legit. patro. Tutela. 53.

ut hui licet n. cognatio seu ipsa consanguini-
tatis p. ius civile n. tollat, ut tradit in
q. fin. proced. tit. officio tu' seu in illa
quo lex tribuit cognatio, p. q. roriat ius civi-
le tolli pount.

De Legitima patronorum
Tutela

§. XVII

Supra tit. is. dictu' e' de prima legitima tute-
la p. de legitima agnatorum Tutela que
et verbis expressis legis viz tabularum d'at,
hui q. sequent' tractat' de 2da p. de
legitima patronorum Tutela, que n. et p. p. s.
quide' verbis, sed ex mente legis viz tabularum
patrono deferat, ut is suscipiat liberorum impube-
ru' defensionem, na' tu' patroni libertis eorum
liberis defunctis succedant, iusto l. i. ma'
C. de bonorum poss. p. tra tabular. q. sequent' e' ut
ad similitudinem agnatorum, patroni ad tutelas
liberorum quoy noient, na' tutela plerumq.
hereditatis comes et sequela est. l. 3. ff. de

Tit. ij. de fiducia et tutela.

et emancipatus, quod ad successiones est sublata
auth. defuncto. Et ad senat. con. Tertulianum, unde
et gregi et legitimo parentis tutela ab usu
recessit, et in eius locum successit legitimo ag-
natorum tutela.

De fiducia et tutela

Titulus XIX

LI.

Tradit in hoc tit. qd legitima tutela pree-
nim fiducia, quod licet neherit iure in spe-
cto (cum olim dicitur tantu spes legitimae tutela
set legitima agn: et patr. tutela fuerint. C. i
f. de legitimis tut.) n' sit legitima. attamen
cu pp quondam sanguinis (de quo lex a gfidendo
multu solet gfidere, unde et dicta est fiduciariorum
fiduciariorum, teste Min. hui n. 3.) n' a pp
ipem aliquo pceptionis, siq, neq, ex
verbis, neq, ex identitate rōis frater
maior nati, in puberis fratris emanci-
patis tutela gsequit, ut hie nro tit. ides
pp affinitate legitimis tutelis affertur,
venit in hodie, ta eman. quo nō emō

XVIII

Handwritten text from the adjacent page, partially visible on the left edge of the image.

Tit. 20. lib. 1. Atiliano tutore

capiti equaliter sibi invicem succedant, aut
et l. fin. §. in iud. C. de leg. heredib.
ideo hodie fratres emancipati fratris impu-

frater em- beris n' fiduciarij. Sed legitimi tutores sunt
cipaly fratres si soly est tituly, wie codicis est nullaly
impuberis tutore patet ex l. fratres. C. de legitimis tutela
ca. pps.

De Atiliano tutore.

Titulus XX.

a tutore
Atiliano
tit.

Explicatibz zby tutela paby testoria sc. et
legitima, de dativa hoc tit agit. Imp.

Ad §. sed hoc iure utimur

Ex hoc §. notandum qd magistraly tutore dare
dativa tutela debet, unde dativa tutela non est factita
est, qd a mag. secundu sua iurisdictione, id est n' solu pupill
q' tutore datur, sed et ipse tutor debet et
subiecty iudici, et i in fine, l. inf. f. de tut.
et curat. datur obijc

triplici modo subiecty a. tutor vel pupilly alimiy iudici iudici
pupilly vel tutationi zby modis. sc. rae originis domi
magistratui suo cilij, et honoru, qd si igit pupilly nulla rae
indici subijcitur horu modoru subijcitur iudici, tunc tutela da
tis inuilibit e. l. ut unico C. ubi patoru
tut. vel curat.

55
P & impuberes a.

In hoc § assignat Imp caam finale Tutellam
dicit n. ob id tutelas introductas fuisse, ut is
qui perfectus et adultus n' est alterius tutela re
gab, et ne pupillus maneat indefensus, curabit
ut tunc tutor vel p' facultate patrimonij et dig.
nitate natalis, pupillo sufficientia proste
tui alimento, item ut optinet moribus li
beralissimorum studij informet, l. cu plu
res. § cu tutor. ff. de admim. Tut. ut finis
to tutela admim proij sue reddat eam.
& tutores. supra de oblig. quid et quosi
proba nascunt, hodie in ex comitibus
Augustanis fact. 1548. qd dno p'obezij
sadamny, p'oy dno pupillorum q'ud nund
Lexigo, hundo, tutore, q'ud no nund
q'ud nund est, qd ad requisitione magi
proat tutores singulis annis teneant sue
admim: sufficiente eam reddere.

lib i. tit 21. De autoritate

De Autoritate Tutorum

Titulus XXI.

Dicitur est habere quid, et quodammodo sit tutela
itemque que ead, nunc de illius effectu
qui potissimum in autoritate praesertim
sunt agendum, quibus itaque huius titulus. 2. postea
in suo exponit Justin. ubi in negotiis auto-
ritate tutoris opus sit, vel n. In eadem quo
et quomodo illa sit interponenda, pro-
rius explicat sciendum, quod autoritas tutoris
nil aliud sit, quam expressa approbatio
eius negotii quod a pupillo praesente tuto-
re administratore gestum est. l. 3. et
ff. de autor. tut. vel edros. Hinc autoritate
ut inquit Respon. hic in proprio est
legitimare quodammodo persona ad ali-
quod actus integre perficiendum, et sic autoritas
que ad integranda persona pupilli inter-
ponitur, est pars actus illius sollemnis et ideo
ab eadem actu separari nequit, arguendo legi-
quodcumque. l. 1. ff. de publicione in
rem alio. cap. 20. ff. de elec-
et electi potestate. ff.

desert a genere quis ad personam integram
 ratione n' facit sed ad tractatū confirmationis
 et ideo pariter solennit n' est, licet ex
 intervallo p' rati habitatione sepiu' sequi pot
 ita defendit in paratillis. ff. de autor. et
 genere tut. vel curat. unde tutor in ipso
 negotio spectante, ad pupillum profert adae.
 auctoritatem suā interponere debet, alia
 gratia n' valet. § tutor hoc tut.

§ 1. et auctoritas a. et seqq.

Ubi § 5 plenius ac planius dicitur negotia in sa
 gara sunt distinguenda, quaedam n. negotia eius
 sunt pariter, ut ex ijs pupillus sua conditione semper
 faciat meliorem ut si pupillo aliquid donec aut
 p' mittat atq' in huiusmodi negotiis n' est necesse
 tutoris auctoritas, q' ut inquit Just. pupillus di
 tionem suā meliorem facere pot, et sine tuto
 ris auctoritate, deteriorem vero n' pot.
 ad hoc n. dicitur tutor ne forsitan pupillus ex
 otatis et ingenij imbecillitate, in rebus suis

Tit. 21. libi. DE

damnum aliquid patiat. Deinde sunt quaedam
negotia ex quibus conditione sua pupillus proventus
facit deteriora nunquam meliora, veluti, siquid
ipsi pupillus pronuntiat aut donet, et talia ne-
gotia sine tutoris auctoritate: grati n. pnt.
Denique sunt quaedam negotia ex quibus interdum
conditione sua facit meliora, interdum vero
deteriora, et talia sunt grati per se
vel, itemque hereditatis aditio, et bonorum
possessio susceptio, neque enim ex hereditate
semper quis redditus percipit, quid enim si hereditas
ut saepe accidit, plus habeat oneris quam lucri, et
talibus negotiis, non debet pupillus protere sine
tutoris auctoritate, per testat. in pup. et § i.
hii. Quod si in pupillo nihil omnino horum negotiorum
aliquid gesserit, quod empt. locum, permut. et
propter hereditate adierit, vel bonorum
possessionem suscepit, tunc valet quidem ne-
gotium proterit quatenus pupillo prodest, non enim.

autoritate tutoris.

57
n' vero quatenus ipsi noverit, ex superiori
regula qua dicebatur, pupillus pro suo gdi
dione facere meliores sine tutoris autor.
n' vero deteriores. Proinde ex tractu
q' est sine tutoris autoritate inijt, alter quide
obligat, pupillus n' n' itel. neq' indignus,
sibi n' imputet ille quod cu' pupillo g'ra
ind. sicut ut d' pupillus n' obligari ex g'ra
du id quantumvis hic simpliciter sit dictus,
cu' hoc in limitatione accipi debet, nisi q'
du fuerit pupillus completior, nam hunc ob,
ligat, q' restat in l. 5. in ppis. et q'
ff. hoc tit. 2ao est q' nati dignitati, sed
quemvis neminem completari cu' alterius
volutura et detrimento. l. 206. ff. de ad.
sequens ad hoc ut tutoris autoritas legiti
me profecto censetur, sequentia requi
rent, imo ut tutor sit profectus et p
te ipsu' n' q' natus aut ex potestate autori
tate profectus, q' tutor hic. et l. obligari.

Tit. 22. lib. 2. Quibus
 & tutor. ff. eod. 2do ut expresse gse
 fiat non sola presentia et caritativitas
 non sufficit, sicut nec natus aut signa.
 3io, ut in ipso actu patitur, et in continenti
 autoritas interponitur non si post gestum
 actus autoritatem interponatur, non valet in
 his Quibus.

Quibus modis tutela finitur

Titulus **LXXII** 22.

Haec enim dicitur quibus modis tutela solvatur
 non videndum quibus modis ea solvatur item
 solvatur et finitur.

tutela 10
 modis resol
 vitur
 1

Finitur itaque tutela 10 modis. scilicet pubertate.
 l. i. ff. de tut. vel carat. et desinunt.
 Quae quidem pubertatis aetate non solum
 ex aetate sed et ex habitu corporis, scilicet ex
 imperfectione corporis circa judicanda est
 habet, quae vero haec pubertatis aetate
 est, cum pudori inimica sit idcirco eo
 iust. sublato et statuitur ut pubertatis ex
 aetate non numero habetur, sed in masculis
 post 14 annos in feminis vero post 12

modis Tutela finitura

definiatur, quo tempore clauso tutela finit^{58.}
 D. l. i. et hoc quidem verum est, si tutor finit
 tutela statim propter puberi curatorem qui tutor debet
 cui alios n. si hoc n' fecerit, a tutela perit ^{curatorem in}
 culo n' liberat, et siquid ex rebus mixtis ^{locum suum gpi.}
 usque ad 25 annos perierit, tutoris damno et aliis tutela
 periculo perit. l. ita a. §. si tutor. C. a. tut. n' liberat
 §. officiu. l. tutores. f. de admin. et periculis
 tut. l. tut. C. ad tut. Tutela. unde et
 ex rei germanica recepta ystetudine, ^{Amo. 25. coiter,}
 officiu. et administratio tutorum plerumq^{tutela finituri}
 porrigit usque ad 25 statit annum, quatenus ^{pupilli.}
 ystetudine n' obstante tutor finit puberitate
 de tutela et rebus dispositis administratio
 disponere et ad tutores curatores dari potest
 pt. Geil. lib. 2. obf. obf. gb. ni. et c.
 2do finit tutela approbatione ut hic §. 2.
 et l. si approbati ff. de tutel. 210. de postulis 3.
 ne pupilli. apud l. pupillu. ff. de r. f.
 3to captivitate tunc pupilli quo tutoris §. itel 4
 finit fin. nec tut. 5to gtiliois eventu. ut 5
 hic §. sed et ff. et l. tutor daly ff. de testaria
 tutela. 6to morte nati vel pupillorum tut 6

- Tit. 23. libi. DE
 l. l. nisi finito. ff. de tutelis et ratio
 distrahendis, q. mors sua soluit. §. deinceps
 in auth. de dupl. 7. capitis diminutione
 7. et in pupillo quidem quilibet capitis diminutione
 8. in tutore vero maximo et ~~in~~ minimo in
 finit. tutela. §. sed et. hoc lib. 9. de iud.
 ventu, vel temporis profinitu de verfu. d. l.
 9. rogat. et §. fin. hic. q. remotione ob
 suspicione de qua infra. in §. suspensy
 10. de suspensy tutoribz hoc lib. 10. excusatione
 de qua infra, de excus. tut. et curatoru.

DE Curatoribz.

Titulus. 23.

Quoniam tutela pubertate finial si qu. puberes.
 tutoris potest liberentz uti precedenti lib. d. l. l.
 attamen ut ij. qui a 25. annis hnt: pp fragile
 et infirmu euz otalis complur et iudiciu
 n' censentz habiles et idonei ad negotia
 sua gerenda, ideo tantz ij. curatores ut
 usq. ad 25 annu, in eoz potest finit. l. i.
 ff. de tutoribz. est a. cura potest iud.
 civili introducta, quod a competente
 iudice datz, liberu hoi ad curandu et

Curatoribus

gerendur eius negotia qui pp estate vel 59.
 aliu defectu ai vel corporis ea gerere ne
 quib, est pp cura, secundu glosas hie 250 &
 zylax - legitima et dativa. Legitima e
 que a lege iz lab. defectu proximis cognatis
 (ut maioru homiu qui pp aliquid iuris hie reb,
 proce n' poud) quales sunt furiosi qdigi
 mente capti, surdi muti, et perpetuo morbo
 laborantes) negatio administrant & furiosi.
 hoc lit. c. diuisi Marcy ff. de of. pro fidu
 veru hodie dant hie curat. a magistratu
 et iudice competente. unde dativa cura
 e que ab ordinario magistratu liberis et
 idoneis hie defectu ut minoru et alioru, qui
 iuris nre aut morbo alio laborant, bonis
 profuit, d. & 2. hie et sey. quamvis n. beya
 cariter curatores hie puerilib, ac qd dnt
 maiorib, ob ai corporisq, morbu dant
 attame nunqua et in puerilib, ex causa
 a. cognita, qd dnt casib, curatores
 dant, qm est si tutor n' sit idoneus

Dativa habe
 lo. ep. ga. a
 iudice compe
 sente dnt.

curator puerum
 puerilib, hie dnt
 pp corporis all
 quenda?

Tit. 20. lib. 1. De

nominaque solo sum n. ne fraudulenter pupilli negotia
 in fufferto adie, ^{administrant} adiungit, si curator. l.
 gnam curator
 l. 1. ff. de tutel. Ead. est qd hnti tuto
 et, dari tutor n' pot, ut hic e' fin. 2do
 si ex certo tempore tutor sit datus
 tunc si quando neceff. habe tutor impediat
 utputa qd reip. cao obest, dicto e' solut.
 qd finaliter hic notand' quod hodie tutor
 et curator p'risue p'monit, unde ea aia
 qd supra in tit. 20. de filiatio' tut. dicto sunt
 et ad carot. sunt referenda.

Titulus 24.

De satis datione tut. et curatorum.

Haec enim speciatim nulla de tutel. et curat. g. l. 1.
 inquit. bono minorum et aliorum qui rebus suis p'risue
 pat. dicta sunt.
 quia n. minorum bona salva ee oportet, ad quod
 valet satisfactio, idcirco ordinis exigit, ut tunc
 de ea agat, dicitur a. curatores et tut. satisfactio
 qd p' stipulacem rem pupilli vel adultis, finitio
 tutela aut cura, salva fore, ita cauent
 ut datis hoc nomine fideiussoribus aut suffice
 tibus pignoriibus p'curi fiant, l. 1. ff. de
 ijs qui satisfactioe cogantur. p'ise hodie tit. ff.
 rem pupilli salva fore.

p' stipulacem
 satisfactioe di
 curat.

Satisfatione tutorum
§. 1. de re in pupillarum.

Ex hoc § notando e regula quod sc. tut. et cur.
antequam ad administrandam admittantur, prius
satisfacere teneantur, est in huius regulae hoc explet. et plura
imo ut ita tut. et curatores, maiores in rebus ob coact. satis
pupilli administrandis adhibeant diligentiam donec debent.
ita ut pupillis de indemnitate bene sit pro ad maiorem
prestita, ab hac regula excipiuntur de parij diligentia tenentur.
et ex inquisitione dati tut. vel curat. ut salua pupilli
ut huius §. i. et l. de pto ff. de testamento tutela res morantur temp.
l. a. aut. C. de tut. vel curat. et ratio
in eorum fides et diligeo ex paterno testis
ut approbata, ac et ex inquisitione dati
idonei reputentur; ideo ob id ipsi remittit
satis datis, hodie in ex nova Imperij Rom.
constitutione, in duos gradus dividuntur. tut.
3i. fugate aut pignora, generaliter ab oibz
tut. vel curat. satisfactio exigitur. vel satisfactio
§. 1. de re in pupillarum. coguntur et
singuli.

§. 2. de re in pupillarum.

Cum plerumque negligentius expeditur quod
pluribus quam quod uni comittitur, nota ad huc.

tit. 24. libri. De solidatione tutorum.

NB legum expedient commissis negotiis plures
et hinc in C. 3. § apparet. ff. de adm. tut.
ideo pluribus existuntibus tutoribus testariis
vel cum inquisitione datus hunc ex iis qui
obtulerint solidationes eam cognita soluta
administratione percipient, quod si necesse plures
satis solidatione offerant, hanc, si profe-
rent, ac eadem honorarij sui curatores
sunt, iuxta C. quod si plures. ff. de testam.
tut. l. 3. ff. de adm. tut. si vero nulli
satis offerat, hunc iudicet tutela, quem de
potior forte asseripit, aut quem saltem maior
pars eorum elegit, qly in differentiabilibus
probat huiusmodi interponere debet, ut
hic §. nro.

§. 2. sciendum.

In hoc et tractat Juy. de effectu et actibus
solidationum, si n. pupillo vel minore ali-
quod damnum ex mala administratione ac-
ceperit, actione directa ~~non~~ querere
potest tutores, qui ipsi pupillo ex mala ad-
ministratione obligati sunt. §. tut. infra

de oblig. que ex quasi contractu oriuntur.
o § fin. sup. de adilitano libro. loto lit.

de tut. 2do queniunt successores seu
heredes tutorum, l. fin. ff. de dividenda tutel.
3io queniunt pount conculores, et fideiussores
ac tutorum heredes, l. j. § sup. adeo, ff. de
tut. et roribz distrahendis. loto lit. ff. de

C. de fideiuss. tutorum vel curat. porro his
aibz excussis si n' sint solvendo, ultimo
locus actio pupilliana datur, qro magistra
tam cu aut oio salutare n' curaverunt, aut
n' idonea passu sunt caveri, loto lit. ff. de
C. de magistratibz queniendis.

soluendo n' sint.
si tutores vel curat.
qro magistratibus

DE EXCUSATIONE

Tutorum et Curatorum.

Titulus XXV.

quamvis regliten a publicis muneribus nullus
habeat immunitatis, ita ut qui libet volens no
lens ad munus publicum subeundi cogi possit.
li nullus c. de decariobz. et licet tutela
et cura et autoritate publica munerata
sint, ut hinc § i. abqz ad que quicquid

nullus a munere
publico immunitatis
habet.

Titulus 25. De

caji post l. i. ff. de admin. tut. l. fin.
C. ead. n. l. i. in obuias caas quoru
hoc tit. i. g. recenset imperator, aliquis ab
hoc onere tutela liberat, et se exuere
pot. Est a. excusio nihil aliud qm caas
allegatis a tut. et curatoribz intro so.
nem, a scientia tutela aut cura dote
facto, s. sup. fugienda tutela vel cura
& qui a. hoc tit. n. l. i. so. e. tut. cod.

primo excu. ead. primo caa que excusatione pro
sao a tutela. pot. est n. l. i. liberat, s. o. in Italia
et in provincia s. ut h. i. i. n. l. i. u. r. u. l.

hodie u. a. an, et qd aliquis ob multitudinem liberat
iudicis arbitrio excusatus hodie id totum dependet
ex arbitrio iudicis. Schneid. et Minf.

h. i. in prin. Ita est, administratores
iurisci, ut h. i. g. 2. et l. administratores
eadem, et hoc extendit et ad eos, qui

ad hoc est. l. i. g. 2. et l. administratores
ad hoc est. l. i. g. 2. et l. administratores
ad hoc est. l. i. g. 2. et l. administratores

ad hoc est. l. i. g. 2. et l. administratores
ad hoc est. l. i. g. 2. et l. administratores
ad hoc est. l. i. g. 2. et l. administratores

Excusatione tutorum et curatorum.

si tutor vel curator reip. caa obfuerit. 62
item militie l. sed et si milites in ali
quod seyy. ff. hoc lit. sed et in nuptiis ab,
ita ut si quis de postulatione vel exigendi
caa absit. l. plane ff. eadem. absens in hi
reversus, sit propter vacationes a tutela
p. anni spaium, quod verum est in noua tutela
suscipiendo, sicut est in pristino reip. re
cipiendo, glossa hii. & ibidem et l. fin.
7. lit. l. n. solut. l. penult. ff. hoc lit.
quarta caa est, potestas in dignitate
quinto id est imperio. l. potestabil. ff.
De verb. sig. eiusmodi potestatem habent dices,
civitates. consules. prolores et profides
item Praef. et Schneid. hii. eto est
lij in pupillo de obsequio bonij, aut mai
ore istorum parte, l. pp. litem ff. eadem
l. sicut allegat. c. eodem. eto est mul
tudo tutorum, na tres diversos ac ore
rosos et quide n' affectatos gerenda
telas a quarta qua diu administras,
ht excusationem, & ibidem hii. hoc no
lit. et l. 3a onero. ff. eadem. 7mo
est paupertas ut hii & sed et pp. et l. pau

qda caa excus.

stocaa excus.

ola caa excus.

3 plex tutela.

7 excus. caa
paupertas

Titulus 25 De exultatione

per hoc. et lege post accepta ff. eodem.

- 8^{ca} exult.* *ga* est morbus seu infirmitas, modo in
solis sit, quae impediatur aliquem quo minus
rebus suis proce parte ut hic & item pp.
- 9^{ca} exult.* *l. et in solis, ff. eodem, a qua* est impeditio
literarum et negotiorum simul, seu suspitio
in simplicitate quibus ut hic et si in
item. *et l. ad litem, & sed ff. de suspitio*
ff. hoc lit. nro. 20^{ca} est iniuria ut
- 10^{ca} exult.* *hic & item si pp. 11^{ca} iniuria capiti*
solis in parte pupilli & iniuria hoc
lit. et d. lege ad litem, & remissione.
- 11^{ca} exult.* *ff. eodem. 12^{ca} est, pater ymperia, ut hui*
a parte pupilli tutori illata. & item hic
d. l. ad litem, & amplius. 13^{ca} est dicit
- 12^{ca} exult.* *nam senex qui excepit 70 annos, exultat*
a tutela, cum hanc temporis, alicui ipse se
rebus solis gravij et molesta sit, & item
maior hoc lit. minores a. 25 annis. p. h.
bentz a tutela vel cura, adeo ut ex
culpa opus n' heant, l. fin. ff. C. de
legitimo tut. l. eius est, ff. de R. J.

Tutorum & Curatorum.

it. caa est militia, n. in seculari, ut ^{63.} it. caa ex. p. f.
 hic & ibi, et in militia, et l. sed et ^{a tutela.}
 militum. f. ead. Sed et ecclesiastica. p.
 l. quodlibet. C. de Episc. et Cleric. r. ad
 est, q. nemo militans deo, se se neq.
 huj. implicare debet neq. huj. . i. q. est ^{is. caa.}
 liberalium studiorum professio, ut hic & ibi.
 Romo. et l. si duo. f. ead. l. medi
 cas in l. fin. C. de profess. et medicis
 lib. 10. venit et hic & habe in totum indi ^{76.}
 ut solutio relinquunt. Min. et Schneid
 d. & hic. ib. sed est obvia et distantia
 locorum ac bonorum, na tutor et curator
 debet pot. refutare administrationem rerum
 et professionalium, que in alia regione
 sunt sita, l. 2. C. hoc lib. l. n. solut
 & et qui testator. f. ead. h. d. itaque et
 casiones tutoribus et curatoribus coep. sunt.
 cedunt duo adhuc caa excusandi tradunt,
 quas tm. curatores pretendere possunt, ^{77.}
 v. q. tutor se eximere p. tutela
 prius inuito susceptam, na qui tutela
 aliter inuito gessit, curator huj. fieri n.
 compellitur, et semel operatus tutela

28.
ut ib. Lib. i. de suspectis
amplius cura eisdem personis gravari
n' debeat, ut hic & qui tutela. et l.
curator. C. de. 18. maritus leg.
cesare ut in doli uxori curator ut
hic & iude qui rescripserunt de qua
re latius Schneid et Nims. d. 8.

DE suspectis Tut. Vel curat.

Titulus 26.

In duobus precedentibus titulis quoad coia
tutela et cura fuerunt explicata nam in
hoc alius subiungitur, traditurque qua ratione illi
tutoribus et curat. qui n' ex fide esse sibi
commissas administrant, occurrendum, scilicet
est illas sortos lectos servare quo postea
certata eam quodere remedium.

Cum saepe vero suspitionis impio sunt, moti
more, doli malus seu fraudulento admini
stratio, substractio, et denegatio alimentorum
item omisio defensionis, inventarii officii
di neglecti, ingentes sumptus et rerum pupilli
lacum sine rationabili coa alienas de
quibus prohibere de rebus tutoris & eadem.
Ceterum omnes suspecti huius, vel cura

bonis et apud eundem magistratum fieri debet
 qui tut. et curatores dandi vis hnt, ut hi
 d. si. et d. l. i. ^{h. a.} hoc accusatio
 explicita insidui civiliter et criminaliter ^{zplex actio}
 Baldus d. l. i. et ibi D. D. civiliter quidem ^{pro suspectos}
 insidui d. h. cum ad tutores solus remane ^{tutores insidui pt.}
 dum et prius pupilli comodum agit;
 criminaliter vero propter remotionem
 tutor suspecti et puniri velit Boet. et
 D. D. d. l. loco.

¶ D & ostendimus.

Ex hoc & hac regula notanda quod sc.
 vel tutores sine sint testarij sine legitimi
 sine dantur suspecti fieri pot. ut hi nos &
 et d. l. i. & apend. et l. 2. ff. eod.

Objicies quod hi testarij de suspecti cre po ^{de testariis}
 tutore.

tutore n' pount non quom fides ai in
 regular et moree sunt p' bali, ij n' pount
 fieri suspecti, atq; tales sunt testarij
 quom fides et diligea et potens testis
 approbato. l. testis. ff. de testaria tutela.
 item et legitimi in quos p' sanguinis
 vinculu nulla doli p' sumptio cadit

Tit. 26. De suppelis
 et transactiones. C. de transact. ne
 demij, et doliu. sub: cu ex iniqui
 tione et satisfatione creantur ut supra
 de abiliano valore. et lib. de satisfatione
 subom dicitur est, verum hoc argto n' ob
 stante, dicitur oes tutores cuiuscumq; gauri
 sint, suppelos fieri pot' licet n. tutor
 testatorius, item legibuz, abq; et doliu
 pp approbata a testatore fide et a
 quiniq; piniulu, et pp iniquitatem et
 satisfatione boni sint habiti ac fideles
 multa in' post suscepta tutela gtingere pot'
 ob que in suspitione venire pot', argto
 legit in confirmando, in duob; leg. ff.
 de gfirmando tutore.

Ad & consequentes
 & impuberes.

In hij qq. de personis que suppelos p'nt
 hic admittuntur populari seu accusare agere, admittuntur
 ad accusandum. itaq; ad accusam oes, et mulieres, li
 et alios a' civilib; munerib; remaneant
 l. p'nnie ff. de reg. ff. modo tu' n'ere
 unde sint, et que h'nt necessitudine

De doliu. hic.

Tutoribus.

Ducant, ut hic et l. pichabit. E eade^{65.}
id. que sit p^{er} favore pupillorum cum
n. nondum eius iudicij, ut fraudes Tutorum
vel curatorum deprehendere p^{oss}int, ideo
data est civis de populo potest accusari
di suspectos Tut. vel curatores, et quo
vis et impuberes, p^{er} infirmitate stichy
et lictores iudicij, ad accusandum n. ad iu
ratos, aliam q^{ue} consutores vel si eos n.
hiant q^{ue} q^{ue} sanguineq^{ue} accusatione influere
poterunt, ut hic & impuberes, et l. im.
puberibus. ff. eade. eadem tenemus ut
qui Tutore vel Tutela administratos
suspectos reddat, l. uni iudex et officio p^{ot}
in ipso inquirere et suspectos inuentos ab
officio removere, l. tertio. & quod l. ead.
ff. hoc tit. q^{uo} ex q^{uo} quis, ut suspectus ac
casus l. uni p^{ot}est administras ei interd^{ic}
donec cognitio finit. l. ead. que. E eade.
quod si n. talis q^{ue} fraudis fuerit,
removendy est, etiam si solvendo sit, vel
talit offerat, melius est n. ab initio into,

Titulus 26. De
macta uno tenore qua post macta
ta caam. mediu. quere. c. fin.
C. de repet. in inleg. c. lutor hay
vel curat. ab dolo. conuff. ab offe
cis remoty si fuerit, existimationis
pud nota in curant et fit in sanis
& supplety hoc lit. et d. c. finali.
Id culpa etiam lata ab n' ider, nam
Imp. post. in & supplety v. hoc lit. sim
pliciter atq. indistincte loquitur culpam ex
cipit, unde et lata culpa, exipit q' sententia
est, tunc quia lege n' distinguente, nec nos
distingueret debent, c. de pretio. ff. de
publiciano in re actione, tum quia de
jure vel toto quod d' id de oibz casu p'ctis
et postibz uelere debet, c. item legatis
& item n' intem est, ff. de legatis. 3. c. 1. &
ait qd si quid in fraude creditorum, tum quod
odia restringi et fauores ampliari debent
cap. odia. De reg. J. in b. nec obstat,
quod lata culpa q' d' doli noia p'lineat
c. i. ff. si mensor falsus, c. qua heruo
ff. de populi, c. j. & ij quoy, ff. de obl.

INSTITUTIONVM LIBER SECVNDVS DE

Rerum diuisione, earumq; dno accipiendo
 In § uel. supra de iure naturali gentium
 et civili dictum est de his quo utimur
 uel ad personas uel ad res, uel ad actiones per
 tinerent, quare cum hactenus de personis dictum
 sit, nunc de rebus in hoc libro rdo. et scilicet
 libro 3. et qto usq; ad titulum de utilitatibus
 agendum erit, de quibus hoc potissimum qua
 ritur, cuius sint, et pp hanc questionem
 earum diuisio in hoc tit. in primis traditur
 Deinde modi quibus earum dno accipiuntur et
 ab uno in alterum transferuntur exponuntur
 ita ut hic titulus in duas principales par
 tes abq; explicantur, rerum diuisiones, in
 secundo a parte assignantur modi quibus ac
 quiruntur rerum dno que distributio et ex
 inscriptione huius tit. colligitur. Ceterum ante
 quam ad huius distributionis et quod huius co
 ncedat ipsis. huius explanatione accedo
 no.

hic titulus
 in duas partes
 diuiditur.

Resum Diviſione.

Pro rubrica illigca primo sciendū et
 videndum quod nōdū vocabula res sumat
 ideo declarandum quid sit dñus
 et quotuplex. Tercio que requirant ad dñi de
 questione, primo itaque sciendū vocabu
 lum, res explicite sumit, tale sc. et dñus.
 tale sumptū comprehendit res res, corpora
 ley et incorp. de qly sege lib. Et gsequenter
 et personas et actiones, unde si aliquis dōnet
 vel obliget res res suas, censet quāq, nota de
 biton suora dōnet et obligat uti hly in
 l. q. s. argento. ff. de auro et argento leyda.
 et dñ. cōter in cap. fin. est. de prescrip. vocabulu res stricte
 stricte vero acceptū vocabulu res, distinguit sumptū comprehendit
 ita personas et actiones easq, nūmine est personas et actiones
 comprehendit atq, ita sumit. Inq, in presenti
 moa hanc vocem usurpat, d. quod inde
 ystas quoniam hoc libro 2. secundū mentes
 obiecti adyptati, horū liberor res se. ideo obiecta castid.
 pborat cuiusq, rei explicam usq, ad sunt res c.
 lib. de actibz q, nūat, a lib. de act.
 usq, ad finem horū institutionū, de
 actibz et que eo p, hēnt agit, sig,
 ziam parte obiecti adyptati exsequit.

TION
 R SECV
 rōp dno usq
 are nati
 d. h. q. u. o. u. l. i. n. e.
 ut d. a. l. o. r. e.
 de p. o. r. t. i. o. n. e.
 l. i. b. r. o. 2. d. e. a. c. t. i. o. n. e.
 l. i. b. r. o. 2. d. e. a. c. t. i. o. n. e.
 h. o. r. p. o. s. s. i. o. n. e.
 h. a. n. c. q. u. e. s. t. i. o. n. e.
 i. n. p. r. i. m. o. l. i. b. r. o.
 n. o. n. a. c. q. u. e. s. t. i. o. n. e.
 l. i. b. r. o. 2. d. e. a. c. t. i. o. n. e.
 p. r. i. n. c. i. p. a. l. i. t. e. r.
 r. i. m. a. p. a. r. t. e.
 e. r. d. i. v. i. s. i. o. n. e.
 n. o. n. n. o. d. i. q. u. e.
 d. i. s. t. i. n. g. u. i. t. i. t. e. r.
 q. u. e. s. t. i. o. n. e. C. a. l. e. r. u. s.
 e. t. q. u. e. s. t. i. o. n. e.
 e. t. q. u. e. s. t. i. o. n. e.

festi dñj est, ut possit se sua uti vel
obliti p' suo solit. sine vendendo sine do
rando sine edificando, sine obijendo sine,
distrahendo, hinc excludant oia vna que
n' sunt dñia, ut ius pignoris et hypoth. Vñ
fructus, usus, et similia. Quamvis n. p' hęc
obijerunt aliquando ius in re ad aliquę certis
effectus et usus, n' in ad oem usum vel alie
que res in qly hęc vna hinc, n' ponunt ve
di donari c. De iur de re corporali.
qua particula addit Barb. quia verum
corporalis ut est ius anconi tempus ius
personaly et similia iuris certis dñis
n' ce, et rō hinc hodie hinc ista distin
ctio a iure corporeo n' usq; observat. di
citur n. pignus dñi reditum, iuris pat. c.
Ley. et Mol. dd. loci.

De qly. nisi c. prohibet qd licet dñi rō
sua tale sit, ut hinc hinc qstem ad que
cumq; usus et quavis modo disponendi de re
aliquando hinc ista potestas a lege ligat
ne possit in actu prodire hi pupillie
minorem qly hinc res suas alienare usq;
ad certum tempus cum hinc hinc nisi dñi
Ceterum domini put hinc sumit dividit in plenum et n' plenum,

69.
proprium n. dñj est, ut
ut qd re suo p' libitu
uti possit, et abuti.

Lib 2. instit Impit. i. De rerum

defio dñij, Plenu, e qñdo qñ tam ppietatem qñ utilitatem hñt, et de
plenu, et n. p. ea pfecte et p suo arbit. disponere pt. iuxta def. affig.
Non plenu est qñdo qñ n pfecte pt disponere, sed una pars
iuri pfecte ad una abbas dñi, et hñt dupla, directu et usufru.
Vnde hñt hoc dñi solet dari ppropriariu sale
dñi est, qñ hñt princeps in feudis et qui dedit
agros in emphyteusiu, in agris et ois qui dñi
eoru quoru alieni gessig est usq fructu dñi
utile qñinet, solam rei utilitatem, sine p
prietate, tale est quod hñt fassalg et emphi
teuta in re feudali et emphyteutica
Molin. d. diff. restu ceter. Sciendam
p expliciter patet acquiri dñu alicui rei.

Dñum dñi qñ
gratuar.
sine p
uno ad alteru
sine p
uno ad alteru

primis sine translatione ab uno in alteru
quo pacto acquiri dñu eam rem que
nullius sunt, uti in pgreps patebit. 2do
translatione ab uno in alteru quo pacto acquiri
dñu eam rem que donant, aut emanant
ad acquirendu dñu priori modo factis sola
apprehensio ut paulo post dicemus et aperte
mus. ad acquirendu re dñu posteriori modo
propter titulu regit regiter traditio, seu
apprehensio qñ hñt expressu in l. reat.
tradit. C. de partib. et in l. nunquid
nuda. f. cadet. Couar. variar. resol. lib
2. sig. 200 hñt rei est, ipsa l. dñi ppietatis

Divisione carumq; dno acciendo. c. 70.
 nam iure sua res necesse traditio rei est
 ipsi rei gloria, quae sicut possum re aliquanti
 naturaliter reprit in me ut ualeat, et in re
 quoniam applicatio ita ut possum re aliqua
 uti moraliter lingua dno reprit et pte
 mea aliquod ius q; tractu stylum uel
 similem modum et ex parte rei applicatio,
 que fit p traditionem et apprehensionem, de qua
 relatus in h; per traditionem hoc uro lib.

§ 1 principium
 huius tituli

Agitur in hoc pprio de prima pte huius lib. nri. primo dividuntur
 scilicet de rerum divisione. rerum itaq; summa diu
 tio est, q; quaedam diuini quaedam humani iuris
 lib. l. i. ff. de rerum diuisioe. seu ut testis hui
 tit q; quaedam extra, quaedam in uro patrimonio
 no sint; patrimonij uocabulis hoc loco u
 p rebus et facultatibus dno uro subiectis
 (ut oleas saxe) sed pro si re que in co
 mercio hant ce pt, auipit, ita ut in pto, et in gnerio nro
 sito nro in patris nro censent, que
 in commercium nrum ita uentunt, ut
 eas recte possidere, et uariis ex causis apre
 re possint q; testis hui et glossam in verbo
 re, ut qda huma
 re, qda diuini iuris
 seu, ut quaedam extra
 qda u. in uro dno
 sint.
 Patrimonio q; pten
 dit ois res q; in gnerio
 cum hant sunt.
 dicunt ea, quas re
 ctu possidere possunt

Tit. i. Lib. 2. DE REBUS

extra patre
nomina
cea res diu
na, sunt res
sacra. 5. relig.
patris. extra patrem dicuntur que apud nos sunt
ul in nra possessione sint, Dominio pnt
vel iure sint, nec acta nec potentia, ut
sacra sancta religiose, & nullius hor
um hoc diuini membris

Ad id quidem.

In hoc & incipit sup: singulas diuini ptes
explicare, et qua res iure naturali coes sint
doct, p eandem itam ex eisdem pta (ulib
ex adiunctis explis plane colligib, dicunt
qua tam hoily qua brutis usum coem pnt
hent ideo si dicta quod per naturam usum
ueniant in rationem ut aqua aer, aqua pro
fluent, mare &c. idem hly in l. j. tract.
ff. eadem. qd licet iure gentium reru diuini
fuerit inpruduta quada in res de q
hoc nro & commode diuidi et in singulari
dnt uenire nec potuerunt, nec debuerunt
tam ob eorum facultate, et inprehensibilitate

quo prohibente
nobis res
inueniant
compedit
tam ob eam usum
et iure naturali manserunt coes oib, et q
inueniant
compedit
quo minus ist utantur, inueniant
actio nobis spectat, D. l. 2.

Divisione, earumque dno accendo. 71

Ad flumina et seque
usque ad & utilitatem

in & his declarat Inp: que res dicantur
publice, quae dicantur itaque publice, quae
quidem quo ad usum patent sibi, hanc proprie-
tate non sunt in dno et bonis certi alicuius
populi, ut flumina portus publici quoties
publica dicta. Amplius haec doctrina quod
flumina non solum, aqua haurienda navi-
gationis sed et rae piscium capiendorum
et fenes arboribus alligando. publici iuris
sunt, iuxta textum in & flumina, hic in
notandum quod in fluminibus publicis non licet
aedificare molendinum ne se impediat usus
publici navigationis, nisi cum licentia principis vel
eius dno pro cuius territorii currit flumen, p. l. r.
in l. r. & si quis a principe ff. de ne quid
in loco publico, dicit notanter in fluminibus
publicis, quia non privatim et propriis fluminibus et
rivis, cuiuslibet permittitur est aedificare mole-
dum dummodo ut non faciat ut sibi prodest
et non principaliter ut alteri obstat et
noceat, l. flum. & fin. iuxta. l. r. Regi

ff. de danno infecto. C. alterius. et de font
et aqua. raso est. qd cuiuslibet licet est, circa res
suar, sicutam qd ditione meliore facere. l.
procul his ff. de danno infecto hoc l. p.
cedit si p illud secundu et nonu molentiu
n' auferatq priori et anteriori comadu
naate, aqua sc. et eius cursu. p. res d. int.
si manifeste, C. de pericul. et aqua.
comadu h. cursu molentiu auferri ut
quia hoc est, in mera nocte et facultate
p. molentiu Paulus de castro consilio
iug. volumine 2. suenda a. hic est differe
et inter flua publica et priuata. flua
pub. ~~hinc~~ que sunt in nocte populi et om
nibus patens, atq oriunt in publicis locis
et p publica flunt, patentq comadi aut
priuata n. que sunt in diuis, et usu alius
differe priuati ut que in priuato oriunt et p
feris cog. pub. priuata flunt, ita hnt et p. in p. g. c.
et priuati. hinc uel p. in p. hnt et p. in p. g. c.
libulo, ex his facile colligere licet, quid
de iure nati. intellit inter ea que sunt iure nati
coia sunt, oibz coia et ea que sunt publici iuris
illa n. sunt coia oibz locis mundi

habetur et quo ad proprietatem, et quo ad usum 72
habetur vera qua ad proprietatem sunt alicuius
certi populi, et solus ratione usque sunt eius
glossa in § rignarum.

Ad § Volitatis.

In hoc § agitur de rebus utilitatibus. est a. utili-
tas, prout hic sumitur collectio personarum.

Observando ergo ex hoc § hanc regulam, ea quae sunt
utilitatis, licet ipsorum dominus ad singulos homines non
tinetur tamen rebus singulorum hominum qui sunt
de utilitate populi sunt exposita, adeo quod
prohibentes eis ubi, actione iniuriarum tenentur
C. in l. 1. § utilitatis ff. eadem. ut sunt tea-
tra, ubi ludi eduntur populo, gradia ubi
decurrunt, fori, curia, schola balnea <sup>quo sunt utilita-
tis</sup>
publica, campi publici, posca nemora
et similia, hinc si quis in balneo pub:
lavaret, vel in teatro spectaret, vel
in campo publico ludere aut gressari
pluribus, si contra prohibentes actione in
reivorum experiri potest. C. in iur. Grel.
ff. de iniurijs.

ratio rei est per testat. meum huius, quia
libere aliquid facere, id, vel uti eo, quod
habet, quomodo uti potest, et singuli homines
honesti est contumelia quidem iniuria que
dam ergo recte contra huiusmodi et habentes
completis actio iniuriarum. § pro hoc

¶ De Nullius.

Superioribus § 5. legitur Imperator de rebus coisibus patrimonialium municipalium utilitatibus, que sunt et ad partem in patrimonium nostro, nam in hoc § incipit agere de rebus nullius, seu de iis que sunt extra patrimonium nostrum, et potest huius § non incommode in hac resoluenda regula, caput nullius esse dicant, quarum dicitur esse extra commercium habent, id est in quibus homines nec occupandorum oblinendi potestatem habent, ut sunt res sacre sacre et religiose, ratio regula ponitur in dextera huius quia que sunt sunt iuris Divini id est extra commercium nostrum et in solis Dei dicitur ea nullius sunt homines sed res sacre religiose et sacre sunt huiusmodi, ergo. Sed obijciat, et vere hoc dicitur ubi

De ea que sunt nullius cedere occupanti 73
 Res sacre sancte et similes n' cedunt
 occupanti quomodo igitur sunt nullius, R.
 quoda nullius ee ac dici expliciter, quoda
 x. sunt nullius actu et potentia ito ut re
 sicuting sint nec ee possint, et de his hic est
 sermo, quoda vero sunt actu nullius potio in
 sunt autem, et de ijs layk & clericis, dum
 in eo dicitur, quod ea que nullius sunt, primo
 occupanti concedantur

actu et pote
 tip / unti nullius
 res s: s: re lig:

De Res sacre.

In hoc & capitulo de jura spe rerum que nullius numerantur
 sunt, de rebus se. sacris, atque in hunc modum in hoc specie
 definiuntur res sacre, sunt que rite per pan
 rifices Deo consecratae sunt, veluti ad se et
 donaria que rite ad ministerium Dei dedicata
 sunt, iuxta textum xii hie, et quo cetera
 hoc regala colligit, quod res sacre obli
 gari et alienari prohibentur, que pro
 hibitio facta est n' solum iure civili
 in l. uberius, in l. satimur, in aucto
 hoc ius potestatis, C. de s. Ecclis

rerum que sunt
 nullius.

ino spes

atq; et uia p̄p̄erit q̄st: dū hīc agit
quē et p̄p̄ra q̄st̄iones alienari et
obliuam q̄st̄ionis) s; et uire canonico
lolo lit. de reb; Ecclie n' alienandis et
et in bto, et in ep̄ro pagantib; eod; coib;.
eodē. rōem reddidit cap. semel. de re;.
2. n. b. cuius uerba sic sonant, quod semel
Deo dedicatum atq; ex usu humano exēptū
amplius ad humanos usus q̄erri n' debet,
Ampliat; regula. i. ut p̄cedat n' solum, in
reb; Ecclie q̄secrat; et immediate di
-da p̄p̄erit uisio cultui destinatis, ut sunt vestes, uasa
calices, sed et in alijs reb; n' q̄secrat; que
proprie dicunt; bona Ecclie, et di
mentis cultuioni sunt deputata, ut sunt
agri prota vinee @. lolo. lit. Ep̄ro de
reb; ecclie n' alienandis. eod; est q̄ de
uici n' sunt rerū Ecclie dñi, sed admi ni
stratores, unde de ijs plena dispositio
n' h̄t cap. p̄nc. Exceptione p̄z. q̄z.
rō 2da est, q̄ bona Ecclie, tanq̄
rō in neccia ministrorū Ecclie
sup̄entem, ut com̄adig cultui diuino

78
noscere potest unde si alienas permittat
facile eveniret ut ecc. clerici alimentis
desiderent cum maxime cultu divini
diminutione.

Ampliat eto quod si solas alienas dicit
sit prohibitas, sed et alienas quodlibet subse-
cuta, sit ipso iure nulla, cap. Epis: 12
q. 2. atque hinc est, quod ecclesia agere et gdi
alienis vocem offerre, et alienam nulla
dicere, et nam a quocumque possessore re-
peteri potest. cap. super extra d. lit.

Ampliat 3.

Ita nec locari quidem possunt res ecclesie, in
longum tempus id est ad 10 annos, cap.
nulli extra d. lit. ratio est, quia locus
ad longum tempus dicitur alienas. Canon. libr.
10. resol. c. ib. in p. p. concilio trid.
sess. 25. c. ii de reformac.

Ampliat 2. ut nec imp. quidem res ec-
clesie contra alienas quodlibet possunt, ratio est,
quia facultas disponendi de rebus ecc.
non est penes principes secul. cum ab eis juris

ditio sint exempte ut tradit consil. bnd.
pss. 22. cir.

Limitat doctrina prodita i. ut locum
habet si hoc duo concurrat, unus est forma seu
plenitudo sine requisita alteri iusta alie
nandi caa, ~~et~~ iusta eadem necessitas,
et eadem ecclesie utilitas, nec ut tam
forma seu plenitudo quae iusta caa in
alienandis rebz ecclsi. bene intelligat pla

3 cae sunt ea que in gra dubia sunt precipue
pp quas ecclsi
bona alienare
licet.

- exepi, sciendum itaqz caas principales
se, qbz permisa est alienatio reu ecclsi
1. primo necessitati, ut Ecclesia pveniat
ad alieno, vult. hoc in cap. 1.
C. de B. Ecclsi, rdo quietis ut puda
2. in redemptione captivorum & iura
vel in alienato pauperum, capit. 1.
in 4. 3. utilitati ut si res prodia
3. sito in loco honorifico aut nimirum remota
prolaty uniuersam recipiat utilitate
et maiorem incommoda, id est si
reditus prodij fructus integros recipere

repeat, d. cap. sine except. et ibi 75.
glos. forma per solemnitas in his qd dicitur, repetita ad
primo requiritur ut procedat tractatus pro ^{actu alienari.}
lati vel capitulo id est materia deliberatio,
et diligens discussio, expeditione aliena
re ulli n. Couar. lib. 2. var. resol. civ.
n. i. eto requiritur ut ad prolati consent
capituli consentu procedat d. cap. sine ex
ceptione, hocq. duo predicta ad legitimam
rem ecclesie alienam in l. m. requiruntur
unus sine altero n. sufficiat q. testis in de
mentino ult. de reb. ecc. n. alienad.
ubi pontifex in rem ecclesie alienae
sustinet eam et solemnitate simul req
rit, et d. cap. sine except. ubi alienari
facta absq. consensu capituli et iusta
causa nulla et iuste indicantur, videat q.
dignitate et ex officio hac de re p. n.
de arb. iud. ff. l. cap. iij. r.

et d. requirit.

consent quod in testu nro hic d. h. loco
q. res sacra sunt sibi et edificis sacris
destruere

adhuc manere cum hac moderatione et illi
gradus si minimus. Tyrann: vel hostij belli
Ecclesia destruerent, seu a. si auctoritate
superiorum destruant, & ea quae referunt
D. in cap. possit eod. de consecrae
Ecc: vel alibi altarij, et ubi capu h.
construunt adificia sacra destrui, et
denovo aliud ex huius de novo sacra de
reliqua ob hoc qd huius d. h. cum in quo
sacra sacra sunt adificata, et dicitur
sacra adhuc manere, na illi qd
cum effectus ut alienari n' possit, et qd
n' amittat privilegia quae h' nova quo
ad alia, ita Gylves. in sua sua. Non
secus n. q. Episcopi cum doctrina Theol.
et canonum sunt.

Ad § religiose.

^{id est per}
^{de reb. quae}
^{sunt nullius} Declarat in hoc § 2da species earum
reum quae iuris divini et ex gregorio
extro huius comenti, et in nullis bonis
sunt, ~~est~~ se. de reb. religiose a

relinquendo. si dicitur eo qd pp sanctitate ^{46. delinno rei re}
a profanis usibz relinquunt, na ut gl'at ex ^{cigiosa.}

Cellis lib 2. c. 9. in arandi agris hostij=
p'ced' conferendi, sepulchra et alia loca
religiosa in tanta relinquuntur res illos
religiosa sunt loca in que uoluntate d'
in g'enta d'ni inferuntur mortui, sepe
hendi. ysa, na ante nig pontificis, de
benemerij g'ecrandij cuiqz libent' erat
p'p'ius lau' facere religiosi, interendo mortui,
modo in extra urbe' faceret, l. 3. q' d'imus
ff de sepulchro uiolato. hodie uero iurecti:
h'ic autoritate et g'ecrae Episcopali, locy
n' sit religiosi, quemadmodu' iuse' docet
Sijf. in sa' p'ca. et d. in cap' abolen
du', extra de sepulchris

§. Sancta.

In hoc § traditur ultimo species caru' reru' que ultimo p'p'
nullius sunt, si res sancta, hoc a loco res sancta di de rebz p' h'at
cuntur illa, que sanctione quadam legum aduersz nullius.

hinc iniurias firmata atque finita manita sunt
l. sanctam ff. de rerum divisione, Id. n. sanctis illa
pars legum, qua poena applicatur aduersus illos qui
q. pro l. fecerint. Sanctorum rerum species hic
recenset, ut puta portas et muros civitatis nam
in horum violatores poena capitolij est legibus
sancta, usque adeo ut si quis muros solam ca-
pitolij multet, l. fin. ff. de rerum divi. et
v. nro hic. in qua l. procedit in muris Urbis Romae
d. l. ult. in alijs n. item, nam si portae vel muri
aliorum oppidorum castrorum rumpantur, incendijs
poena est adhibenda, puta relegationis, car-
ceris, aut poena pecuniaria Menochij. de arb.
Jud. cap. 483 et in eisdem textibus noster genera-
liter et indistincte loquitur de civitate in
ex. l. ult. de cap. nro loquente inter-
pretatione sua recipit, loquitur a. hoc de ur-
be Roma, dices exempla n. restringunt regulam sed
in declarant. l. i. §. quod vulgo ff. de vi, et vi
comota. l. damni §. ult. ff. de damno infecto
Et illud venit et in favorabilitate n. odiosis
capitulat odia de de regalis juris in 6. q. d. q. d.
simpliciter civitatis sit mentio de urbe Roma intelligat

sed res quidem; supra de iure naturali gentium
et civium, atque hoc consuetudine receptis etc.

de partibus, in additionibus ad Grot. Schreud. hic.

proinde quamvis haec res, quae nunc sanctae ^{res sanctae}
vini, neque ad rem dicuntur per lineam, uti sa ^{maioribus et}
cure, neque ad religionem, ut religiose, sed divini ^{di qua A. Perussi}
iuris appellandi, et per similitudinem, quam habet ^{sunt sanctae}

cum rebus sacris et religiosis, unde et absolute ^{res sanctae}
dicuntur divini iuris et quodammodo manifestantur ^{voluntate}
res sacras et religiose nullius sunt in bonis boni ^{per similitudinem;}
quo ad proprietatem, quam quo ad promissam ^{quam habet cum}
rebus, adeoque ubique habent generis exempla sunt, ^{religiosis; qua}
ita et res sanctae, ut docet Donellus, con ^{sicut habet, null}
meliorum iuris. lib. 2. ^{quis sunt,}

AD § singulorum.

Didit est que sunt divisiones quorum generum
et per priorem partem huius tituli absolvimus.

Sequitur nunc altera pars, que est de modis
arguendi domus. horum n. duo sunt genera.
quidam n. ex iure naturali sunt gentium descendunt.

ut in summo
scriptis
quidam vero et jure civili originem habent
de illis, lingua antiquioribus prius et quidem
in hoc lit. usque ad finem, de his v. in legg
aliquot libulis hinc tractatis.

Ad § Ferd et §. subseq.

Traditur in his §§, primis modis acquirendi
rerum omnia jure gentium, nempe, occupa-
tio ferarum, volucrum, et piscium, quod res est
bene intelligenda, notandum est et glossa in § pau-
res, hoc lit. aialia tripliciter esse videtur. quodda-
m. natiuiter sunt fera, abhorrent sibi et hominum
gloriam ut in terra lupi, et Lepores &
in aere volucres, in mari ac fluminibus pisces.
quodam vero aialia non sunt quidem fera,
sunt in cicurata, et pauciores, columba
Cervi, et aialia natiuiter fera, quae ex
accidenti mansueti facta sunt, quae audire
et revolare obire et redire solent, quod
denique sunt aialia natiuiter mansueti, et
gallinae anseres et alia domestica aialia

hinc suppositis hanc & c. segg regulis
 comprehendens, una regula, *Primo aialia* prima regula.
 que prioris et aia halia sunt, primo occupanti ^{secundum aial primo}
 cedunt, & *secundo* ^{occupanti cedit,} *tercio* ^{tanquam res}
 quod nullus est, *quarto* ^{nullius.} *quinto* ^{ut sit} *ut sit* ^{aliquis}
 in iure gentium primo occupanti cedit, aliquid
secundo ^{beipid} *hales* sunt. *ergo* ^{ampliatz} *regula* ^{ampliatz}
 ut *laus* ^{beat.} *siue* ^{quis} *in* ^{pro} *fundo* ^{sue} *regis*.
alieno ^{feras} *capit* *d.* & *secundo* ^{na} *qua*
vis ^{duo} *prohibente* ⁱⁿ *quod* ^{fundu} *alieno* ^{duo}
eiusdem ^{iniuriam} *interit*, ut *expresse* ^h *in*
l. iniuriam & *ult. f. de iniurijs* et *in l.*
diuis. f. de servitutibus *rusticorum* *proddior.*
obstant ^{ad} *captum* ^{obligat} *in* ^{est} *glos.*
in d. l. diuis. *ras* ^{est} *quia* ^{pro} *hanc ^{pro} *pro
hibitione ^{feras} *ipsum* ^{fundi} *duo* ⁿ *applicandi*
neque ^{eius} *proprie* ^{efficiunt} *in* ^{ad} *huc* ^{libere}
manent ^{feras} *nati*, et *ideo* ^{primo} *secundo*
prout ^{cedunt}, *na* ^{si} *in* ^{haec} *specie*
feras ^{ipsum} *agri* ^{privati} *cent* ^{proprie}
fundi ^{duo}, *vel* ⁱⁿ *fringeret* ^{pro} *applicatione***

l. null p occupacionem; neque autem horum dicitur
quod, ex quo ea violenta ad hunc locum moventur,
nec illis in bonis sunt, iuxta propria,
conuen. in cap. penult. l. 4. n. 9. Mol
de Just. et J. diff. 29. estque eadem doctrina
na D. d. in d. lege dicitur. Amplius etiam
ut procedat etiam fructus fundi alieni in
quo quis ferat bestias capiat, in venatione
gestant quia dicitur alieni eo loci nisi venandi
locum, aut in venatione prohibent venationem
eo modo quod ipse eodem modo capere et
venandi vendere velit nisi nisi si capta
ferat fructus suos sicut, nec ad restitutionem
eandem obligat ratio est, quia si quis ante
prohibitionem ista et post, dicitur ipse nullus
nisi sit ad ista venandi conuen. d. l. 4. n. 9.
atque hinc elegans apud veteres nota est quod
sicut, de fero bestia / vulnerata ab uno
ab alio v. capta, cuius sit, venandi,
non copientis, quod quod hinc proponitur in

79
Et illud quod sit hic, et in ea distinguendum
verbo; aut in. Valens latiale erat, sufficienter
ut caperet, ac perueniens ita per in sequentibus
ut moraliter, vel verisimiliter ea est capere
aut u. peruenio sufficienter u' erat ut caperet
aut perueniens est Non insequeretur, eam
obsequi eam, atque verisimiliter eam non
ac quid sit, eo delapsio procedit denique
quod sit stultitiam perueniens u. capere
sit, d. Et illud. quod sit, ergo in perueniens
semper ducto definit nam per ea eam est
et capere, quod nulla accidere possent,
ut perueniens est in capere, quibus verbis
aduersus indicat, quod moraliter ea certum
o perueniens ipso fuisse capere, hunc
ad eum solum perueniens, ita perueniens d.
sem. hanc rem explicat. Molino. Inst.
diss. 42. et Les. de Inst. et J. lib. 2
c. 6. dubit. 10.

SB

Hinc est de iudi p[ro] quodis qua quodis antea
quo in loqueo aut alio venatoris Instis ab
uno ad venand[um] exposito ab alio inuenit p[ro]
eius, qui venatoris instis exposito, an ut aliter
qui eam ibi reperit, eade[m] siquidem modo disti[n]
guend[um] aut n[on] fero p[ro] erat extrinsecuro aut n[on]
priori ratio yel[ic]o e[st], quod fuit experimentis, p[ro]
seniori v. eius, qui loqueo p[ro]p[ri]et[ar]i, quor[um] p[ro]
p[ro]bat, q[uo]d tunc n[on] aut p[ro] uent[ur] in p[ro]p[ri]et[ar]ia
p[ro]p[ri]et[ar]i, nec aut erat eam habituro, quare
n[on] minus si experimentis fuit, p[ro]p[ri]et[ar]i
quor[um] p[ro]bat, q[uo]d ea hic apprehendit et
componit p[ro] fuit instis ad p[ro]p[ri]et[ar]ia ei libertate
maori quo apprehensio p[ro]p[ri]et[ar]i p[ro]hib[et]
ut debeat illius fieri, sicut n[on] manib[us]
ita et et instis aliquid apprehendere p[ro]p[ri]
et in n[on] p[ro]p[ri]et[ar]ia redigere, C. in loqueo, ff.
D. lib. ubi copy hic ponit. et p[ro] fero
meat ee, si in p[ro]p[ri]et[ar]ia meat[ur] deuenit
q[uo]d uent[ur] in meat[ur] p[ro]p[ri]et[ar]ia p[ro] meat[ur] loqueo
Lef. D. lib. 2. dubit. 10. ff. Mol. D. lo.

Disp. 49. Ceterum h[ic] uenandi libertas
libertate
nandi habitudo valde restricta est p[ro]p[ri]et[ar]ia tam
restricta est in p[ro]p[ri]et[ar]ia quam publicis locis p[ro]p[ri]et[ar]ia de con[tra]

dempta est, ab principiis ac duos venarum
 translata, ut tradunt. J. D. in capite i.
 & si quis rusticus de pace tenendo in aliis
 feudis, ne se aialit species, id quod fieri
 te in tanta venarum multitudine quingeret ^{eadem} dempta
 demptoribus rusticis ab agricultura alij a suis suis venas
 uocationibus abducerent, a quibus agricolos ^{subditos}.
 rusticos ad hoc publice interest, auct. agru
 cultores. & que res iuguroni. ne post
 pub. barbaris, na ut reliquarum rerum
 loco parit discordias uita l. & culpalem
 & oia ff. de legatis rdo ista res pro
 ut dubio multis libris adq. condensationibus scilicet.
 occasione daret, si promissum venari
 est concessum, Brins. de iniurijs et damno.
 c. 2. plura de iure venandi si quis scire
 velit legere pot. Conar. in cap. venandi
 & c. et integrum trad. Georgij Mor.
 de iure venandi occupandi et iusticiandi
 atq. hoc de aialibus non ferit. et ad
 & fere et scy. dicta hab. Nane

Inest in ignis ubi sunt, longiusque evolarunt ^{qui gallina}
 In nihil aut in dno suo permanent, adeo ut alieno deli
 huius eos detineat, furti deneat, grandatnel, furti
 lex & in nasale, & gall. ff. hoc lit. ras ^{tenetur.}
 est, qd licet hoc fugiant n' in ideo recuperat
 libertate cu nasale suo indole sit domestica
 unde adhuc manet in dno prioris dno et
 gsequenter ubi unqz inuenta fuerint, domi
 nis sint restituenda, imo si capta a lupo vel
 a vulpe fuerint, qui eos exement restituere. B. Disfrid.
 dt, quidquid de vilis super fuerit, l. primum.
 ff hoc lit Molin. d. diff.
 ff d. & Item ea
 que ex hostibus.

Signatur hoc & secundum augustinum dny modum
 qui est captivitas et ex eo haec observanda
 legta, res capta ab hostibus in bello iusto
 bene gentium copientia fuerint, grandat lex
 nasalem & fia. et lex. adeo in principio ff.
 code, qd a. sit et dicat bellum iustum tra
 dit Mol. dicto tract. de p. et d. diff.
 100. et Covar. in d. cap. plecurum. 2p.

§ 9. geil. lib. i. de pace pub. c. 8. dicentes
bellum quod pro defensione propria suscipitur aut
reus parat, aut pro recuperandis rebus ablati
idem pro defensione patrie et civitatis huius
aut pro subditos rebelles et aut maxime pro
gloriam pro infideles hereticos et periculosos fidei
Christiane hostes licitos et iustus esse unde
admittunt quod ea que ex hostibus in huius
modi bello iusto capiuntur sine gentium salute
nostro fiant, quin immo, nisi solent rescipi in
huiusmodi bello capiuntur sunt, sed et ipsi
met Turce subijciuntur puniuntur eorum qui
eos capiunt, Canon. d. cap. per. postea
§ 9. Item si bellum inter Christianos geratur
nec in summis hodie inter Christ. sed sub
lato capto in bello, inter Christ. gestum
efficiuntur perni sed propterea in victoria
pecunia qua Retron grati varant letum
preiis redemptionis venia redendi
Impetrant, Canon. d. § 9. n. 6.
Ceterum in eo quod dicitur est rescipi
capiuntur perni distinguendum est, inter res

mob. et imob. modicis naty. efficiuntur capite
 sui, et de illis §. xi. de exaudiendis mob.
 v. primigeni et regi bellu. indicenti sequeuntur
 nec efficiuntur militibz aut dnuj capientibz
 l. si captiuz, ff. de captiuis et post limi
 nis reuertibz gloss. in l. diuis, ff. de pure
 fisci. Couar. d. low. et d. xii.

ff. d. §. item capilli

Tradit in hoc §. tertio nady augetur dnuj
 qui est inuentio eorum rem, que nota sunt
 in littore maris, ut sunt margarite et la
 pilli pretiosi, et ea de re in hoc §. hoc
 regula statuit. res naa colt, que in
 mari litonibzq. gignuntur, inuentiois sunt,
 rad est, quod n. nullus est occupanti
 quedit, c. 3. ff. hoc lit. c. 1. ff. de ag.
 poss. Limitatq. reg. j. n. procedere
 cum q. re aliqua cosa amissa in pu
 nato loco vel publico itinere inuenerit,
 tunc n. ea res in dnuj inuentoris n. tra
 sit, quin imo retinetur huiusmodi re ^{retinetur et}
 cany n. restituentur furto, ymilit, ^{si inuenta seu}
 ne q. p. ad cuius sit ^{in uia reperta}
 furti tenet.

Novor. in suo manuali. c. 17. § 24.
n. 107. et laur. in cap. pleuatus § 2.
§ 2. n. 4. dices quomodo poterit quis
res restituere ydo dicit illis res sit. R.
Ihor cap. inventor debeat publice libere
proponere, aut curare in suggestu pub.
proclamare, se hanc res invenisse et
restituere ei qui certis signis et iudi-
cij demonstraverit et hanc potest, et
si deinde ipsi appaverit, sufficienter
daverit et inventa potest, erit ei resi-
tuendo, si a nullo appaverit, qui res
inventas potest proferit, tum videndum
erit, an inventor sit pauper vel dives
si pauper poterit res inventas retinere
auctente yfessorij yfense si vero dives
tum tenentibus ea pauperibus distribuere
Novor. D. G.

NB

Limitor ydo reg: ut res n' fiat inventas
res ydo yf levande namis tempore hujus
tempore vel incedij eoa in mare vel
flumen aut in ploratas bona ejus
c. ydo levande. 4. ad l. radea de

83.
iactu, cuiusmodi namque et si postmodum
inueniant restituenda sunt, vel uero dno
si de eo gressu, vel pauperibus ^{expendit} de quo &
uult. hoc lib. dicemus.

¶ Item ea qua.

Et agendi modus est salua sine procreatio aia
cum ubi hoc tenendo regala ea qua ex aia
libis nostris nascantur, uire gentium tra sunt, quor
dat lex 2. ff. eod. ras est, quia accessorium Reg
ras sui principalis, cap. accessorium; de regulis
Iuris in 6. et cuius est eiusdem soluan, et pr
cum hoc illi impt. C. sup. in 2m. ff. de exie
ptione rei iudicatae, sed facty est accessorium
et relati pars uentris et uiscerum. C. i. ff. de ventre
infructu 2o. Et hanc agendi modum dd. nri
accessione discretam uocant, qe ut illigat scia
accessione ee replicem, discretam sc. et gereta. ^{accessio, replicem} discretam et
discretam (de qua hoc lib. & agit) est quando in ^{discretam et} gereta.
quod accrescit, n' adhaeret illi cui accreuit sed
separatum manet, si agnus et pully, sunt ac
cessio discretam, ouis et gallina, gereta ac
cessio est, que rei cui accedit ita adhaeret
ut uno cum ea uideat ut qe ~~pa~~ alluiones

terra fundo adiecta de qua sequi & dicemus.

Ad. 5. proterea.

Quintus accipendi dñij modus est accipio querele
sive gñia que fit per alluviones de qua
Imp. hic ponit talem regulam. id quod per
alluvionem prædictio nr̄o paulatim ac-
cessit fit nr̄um, Jure gentium. l. labes
repleto. cod. r̄o regula replet est, prior qui
regala h̄o quod occulte ~~et~~ accedit ad agrum nostrum
id ignoratur cuius sit nec quisquam eius, quod
accedit se se dñum dicere pot̄ quare id oc-
cupanti credit occupata est possessor, agri
dñij illigh; etenim qui totum agrum possedit
is quoque partes accedentes possidere iudicat
sc̄pt̄ igit̄ id quod per alluvionem accedit, nr̄um
facti fieri, r̄o poterior est, nam secundum
noam equum est, cui sequi comoda que se-
quuntur in comoda sed si flumen aliquis auferat
de fundo, id damno est fundi dñi
iḡit̄ quoque si quid adiciat, id comoda eius
erit, ex quo eadem r̄a fit, quod si loculi
cui qui publici est iuris, publico, platea vel
via publica c. p. alluvionem quod accedat id

sub iuris publici sed eorum qui prope uia publica possident
 iudicantur pro adia. l. alius ff. eod. nam si uia publica
 in fluminis auferatur tunc et vicini agri uia pote
 sub, igitur quop si aliquid auferat uia pub: id
 erit rusticorum qui prope uia pub: ripam pra
 dia hab. Ampliat regula i. ut u' solu gleba
 seu terra de agro de tracta et alterius agro
 adiecta sed et lapides gemmae lapilli, metalla
 aurum, argentum, ligna arbores, denique ^{quidam fundo} ~~quidam~~ ^{meo adijit} ~~meo~~ ^{sed meo fundo}
 meo adijit id iure gentium sicut meum, Ita Bos. ^{gentium, modo}
 in. tract. de alluione v. dumado cuiusmodi fundo ^{ignores cuius}
 meo coherens, id est, ita uniat, ut unus con
 tinuus ut illo efficiant, n. o. disuncti, qd a.
 huiusmodi adiecta dicantur coherere qd n.
 ex rusticis tanquam eius rei peritis itigera oportet
 ut tradit auersig hic et dumado et ignores cuius
 ille res sint, nam si dng sicut, ille uendicare
 poterit. l. hoc amplius, § i. ff. eod. unde qui
 rem naufragio fracto ad suum fundum delata
 a nemo retinendi occupat, factum committit ut si sone in
 l. naufragio C. de furto id est dicendum est lacu Brygan,
 si quis colligat partes portis in flumine fracti ^{lino gtingere}
 aut alius ligno impetu aquarum ablata ^{solet. quod ligna}
^{germ. Pannony}
^{appellantur.}

simpliciter et do ut fiat nri id quod accedit
eo modo quo agru fundu vel prodiu cui adijct
est nri, unde si fundu vel prodiu cui adijct
pleno dnio ad nos spectat quod per alienatione
ei adijcti pleno iure nrii erit, sin o. usq
fructum habeamus dum usq fructu in nrii

hi quoq; si pignori iure rem habeamus qd
accessorium in accedit iure pignori nrii erit. l. item si
pignori est
num. lib. de fundu. §. de usufructu.
usq; fructu.

i Limitatur regula primo, dummodo p vera aliena
tione quid accedat, id est dummodo incrementu
sit latens sensim ac paulatim fiat ita ut
oculis videri n' possit, quod unquam temp
ris momento sit adiectum nam si accessio sit
manifesta ac repentino impetu fluvij facta
in quod accedit, n' antea pione dnio, sed
est qd n' est alluvio quod manifeste ac re
pentino impetu accedit. §. secundu lephi no
strum hui. cum quo concordat l. v. ad h. c. ad.

2° Limitatur et do nisi agru vel prodiu sint cer
tis limitibus finita ac determinata dum
n. quod agru limitato accedit nullius est
et occupanti quod dicitur. l. in i. §. de i. c. ad.

De Insula et Lago

85.

Itaque accendi modis duobus, videlicet, circumbe-
nis, seu Insulae in mari vel flumine nata
est insula quae est ad Part. Definitio seu
ra seu long. aquae, id est flumine vel mari
circundata, sic dicitur quod in solo posita
est, et est, vel natis quae feruntur semp
fuit, quales sunt, Creta, Cyprus, Corsica, Rhodus,
et similes, de quibus hic non est sermo. quae
dam a. casuales seu accidentales quae vel
in mari natae sunt, et haec cum nullius sint
primi occupantis fuerint, quibus non multum retro
artibus annis multas marinas insulas in ocide-
tali Insula Hispania occupaverunt, quaedam
in flumine natae, sicut ab eo fluvio ali-
ce Insulae appellantur. de quibus hic et
illae communes eorum sunt, qui ab utraque
parte ~~parte~~ praedio habent, C. deo.
& insula

— & eodem

ff. eodem hoc sit equum est, ut comoda ut
in eorumque compensentur. l. i. ff. de aqua
pluvia arcendo §. insula sed si in
sula in alpeo fluminis nascatur, flumen
sane in utroque partem expandendo
ex utroque parte agros vicinorum occupat,
equum igitur est, unde dicitur nascatur non
pulchritudo inde etiam relatiua Insularum inter
agros suos diuidi, si in s. insula n. in
medio fluminis fuerit nata, sed alteri
parti proximior, eorum enim erit quorum
proximo sunt praedia quod si ager alienus
flumine pp. modum Insulae inundatus, tunc et
ca. proprietatis n. nullus, ager illius manebit
antea fuit, ut hic verbe quod si alijus, si
et si totus alicuius ager fuerit inundatus, eius
in manet, cuius ante inundatione fuerat,
inundatio n. n. inundat speciem fundi ut
hic §. si nati, ubi plura de inundatione. Dd.
tradunt.

Ad.

Ad ^{cum} ~~quod~~ ^{est} alienam materiam et seipm. 648.

quod dicitur de rebus in se generis est spe-
cificatio ut est aliquis ex aliena materia speciem et
res novam aliquam habet in quadam accipiendum
est, quod non potest reduci ad pristinam materiam nisi ex
aliquo unius unius ex oleo oleum fiat, neque
unum vel oleum, sed unum vel oleum reduci potest,
tunc est, quod tunc forma centesimae materia est reale
non mutata novamque forma introducere ideoque
non additur materia sed ad eam spectat qui speciem
facit, sicut enim dicitur quod spes ad priorem
dem materiam reduci potest, ut poulus argentus
vel aureus, ad priorem materiam auri et auri
se materia reduci potest. quod tunc spes non sit
eius qui ea facit, sed manet illius unius sunt
materia il. oib. ff. de rerum divisione, et quod
huiusmodi speciei materia manet integra et
salva, nec forma eius intrinseca centesimae
mutatur sed figura habet, externa ad
hoc s. ut per specificas, res specificanti
cedat ^{equationem} ~~requisita~~ - i. ut si species fuerit
sua nomine et ea intentione, quod illa

netis sibi habere scy si aliena noie,
lum n. illi ayritz, l. adeo, & ul qy
ff. de reus dicit. rdo ut spem fecit
ut bona fide hoc est, moam pas ce
crispinavit nle sicut a aliena, aliq
spem n' plicanti sed dno moa edit
l. de eo, & r. ners si quis et miss ff. ad
exhibendu, ras est, qd qui scit spem et
alena moa fait, si illiqz spem illa no
cuise dno moa donare & ex dicitur
hi. zio quod ad outyua et rade moa
reduci nequeat, & cum ex aliena hic.
et d. l. adeo, & ul qui, ff. d. l. et hoc
quide lum demu procedit, cum spes dno
ex aliena moa facta est, nam si postea
et sua moa postea et aliena spem
quis fecerit, lum spes indybinke ipse
penticanti ayritz, hie ea reduci pot
ad priore modu sibi n' eius. rae imp.
hie subicit, qd hoc casu qui spem fecit
proder illa spem postea quoy moa
contulerit, Veru n. uero, utroy casu

sue spes et alieno loci in nra Julia 87.
facto sue partim ex proprio, partim ex
alieno ita sequitur specificanti spes ubi
dicitur nra, indeminis prodest eius estimo
materie resoluta, l. in rem, § item
quocumque, ff. de rei vendicac, et hoc fieri
dicitur, ne alter ut alterius detrimento
laqueletur, l. na, hoc ff. de R. D.
Ad § si in.

Pro evidentiore huius et itteru ~~spes~~ in
quo traditur & accipitur dicitur modo quicquid
accessionis, seu specificationis accessorie
notandum est, inter acquisitionem que fit per
specificationem, de qua supra proximo proce-
dente et dicitur, et inter accessionem, de
qua hic tractatur hanc esse definitam, agri-
cultura n. res & specificationem, quod ad usufructum
nona sunt uterque, ut procedenti
& dicitur, per accessionem vero acquiruntur
res, quod ornatus vel splendorem sua per
laborem et industriam hominis alij adhibita

sunt, veluti si aurum gemmae causa adhibita sit,
 ut eo commodius geri possit tunc aurum gemmae
 cedat, si vero gemmae aurum ornandi causa
 adhibita fuerit, tunc aurum cedat, l. de
 auro cedunt, si gemmae. si vero
 melius ornandi causa
 adhibita fuerit.

sunt, & perveniamus f. de auro et argenteo
 legato. unde hoc in casu accessio dicitur
 quod res aliqua alteri tanquam principali
 ornandi seu venustatis gratia adiecitur, et
 licet forte sit pretiosior quam illud ipsum
 cui adiecitur, ut expta testis non demon-
 strant, his ita promissis statumque et hoc
 & talem rationem alieno purpura vestis
 inter se accessionis iure cedat ei, et si
 vestis purpura sit melior, quoad d. l. de
 n. sent. f. ead. ubi Pomponius inquit, cum quis
 ringum quod cui cedat, illud spectamus, quod
 cui rei ornandi causa adhibeatur, ut
 accessorium accessio est si pretiosior sit cedat prin-
 cipali. id est gloriatur, accessorium n.
 leg. sunt principale, cap. accessorium de
 R. p. in 6.

In iudicij regula ut loquitur in head si in
 de veris bono fide et eo aio appropinquat
 purpura ut eet auctoritas nam hoc capu
 aig in terentis utiq; gliderand; est, dixi
 qd (bona fide) no si si intereant sibi in
 volo fide idest si fuerit purpura uespi
 hie interstat ee aliena, dum n' solus aq;
 qd gra est actione furti uerit et qdubis
 ne furtiuo qua aut ut ipsa aut eius aspi
 natione recuperat ^{recuperat} ~~confat~~

Ad si duorum, ma.

9. auerendi modj est qd supio, eiusde uel di
 uerfo moe, ualle utriusq; dui aut cofu
 facta pro cuius modi meliori illigea nota
 dul est. j. inter qd uerone, et qd uerone ee
 differa d'ferime, qd uerone. dicunt ea
 que ut n' p'ferant; n' uerone p'feri uerone
 ut uelle n' uerone ea qd n' uerone p'feri
 easi, ut uerone qd uerone p'feri
 sed sit et illij p'feri n' uerone p'feri se.
 nullu; qd uerone a. dicunt ea, quod

que n' mutant speciem ut sunt nichil
illa frumentis, non horum rerum speciem
nihil est separari facile potest, unde
manus per quoniam, et quoniam
qua similitudo sed in diversis sunt ac
vendi dicitur hoc modo, ut hic et sic
dicitur, et hoc ergo et observando est
est illius regula, ergo et consuetudine
facti utriusque dicitur est hoc, sicut et
uno et eodem modo si vult quodam
modo, sicut et diversis modis, cum si
vel quodam in uno quodam in regula
non est e. idem promissio. ff. de rei
venditione et ex eadem regula illud
licet, quod neuter dicitur, sibi solum corpus
et consuetudine tali facti venditionis non
quod actione eorum dividendo agere potest
debet, ita ut cuiusque sua portio non
speciem et rei reddat
Explicit. reg. ut non solum procedat in
rebus que vult dicitur vel et in iis

¶ De § quod si frumentum

Explicat hoc §. 10. modum accipiendi dicitur §. 10. quia
alio: et dicitur proprie quibus, ut ex proximo
precedenti §. 9. patet, quod modum comitatus ut
eadem substantia maneat, ita ut separari
possit, et si comitatus fuerit rubrum dicitur
quod et uolte fiat hunc res quibus erit
cui et sequenti completis alio tunc dicitur
dando, l. idem pons ff. hoc lit. quod si
vero quibus fiat inuito altero dno, aut
cuius res quibus sit n. est cui, sed pro
eius repetitione alteri datur alio rei uen-
ditionis d. l. idem pons. ratio est quia
quibus res fuerit utia dicitur et separari
possit. v. g. si caput ex cupro nec et argenteo
tuo aliqua quibus fuerit n. est ea uia cui
quia separari cuprum ab argenteo potest idem
tuo in argenteo et ego ^{meum} cuprum uendicare
ponam, d. l. pons. §. si plures, et
l. obis, et in quibus est aliena ff. eadem
et hoc potissimum procedunt quod dicitur

speci conmixto sunt si vero a. vere similis 90.
 conmixto sunt, ut vinum in vino, et n' q' si
 terit quantum cuiusque fuerit, et quale ad unum
 quemp' pertinet. Tum iudicij arbitrio q'ni
 it' qui ex officio deconet aut d'firmat
 q' cuius debeat, verpo sed si alterutro
 hoc sit. Postremo observandi est hui et
 bonat fides misericordij requiri na' qui scienter
 aliena rem sua misuerit, actio ad esthi
 bendu tenet, et q' ditione et factura que
 in i' p't vista glos. in l. ades. p. hoc lit
 et d' d. hui

f' d' & cu' in suo solo.
 et sequentem.

Exponit in hoc §. ii. acquirendi d'ni mody
 qui est in edificatiofficia que' modis d' d.
 hic §. principales casus distingunt de q'ly
 nos p' tradem' regulay casus a. tales sunt
 aut edificat q'ni in suo solo ex sua moa
 aut edificat q' in suo no solo ex aliena
 moa, aut edificat q' in aliena solo
 de sua moa. aut edificat q' in solo ^{quatuor}
 alieno ex aliena moa, i- casu tenenda primay, q'ly
 est hui regula, si q' edificat aliquid in ^{ut fiat d'ni.}
 suo solo ex sua moa q' d' hui sit d'ni cui ^{edificij}

tam rae soli qd maad, eas est ya qd
 et mes fid, nent efficit. C. de ea § hie
 ff ad exhibend, rdo cape notanda haly
 regula, edificion, bono fide donat aut aliud
 edificium in suo solo et aliena mea efi
 cit, dny istius edificij, rae regula tradit
 Jng hui. inqum, ee quod in edificat solo
 cedare, qd ad C. qui domus ff. ad l.
 aquilia. et C. qui res suos, ff. de solutio
 rae rae et ijs qua supradicta sunt illi
 qd. quod unum auctoris principali cedat
 ad poy soli sed ut solus seu alio poy
 ediu principia hnt, et maximo ut inqum
 Juliany. in d. l. qui res, qd qd hnt
 illius fid, auctoris ma licet alieno sit auctoris ma
 et fandy. in qd
 auctoris ma
 cedat solo dicit dicit bona fide ma
 si quis ex aliena mea mala fide edifi
 caverit, s. actioy quoniam pborit, quoniam
 actioy de ligno pundo, rdo, actioy
 exhibend, s. actioy rei vendicay
 glo qd dicitur pundo, s. actioy pundi
 ita gloss. hui. in verbo de ligno pundo
 s. cape haly deusanda qd clid est, ille

rdo, capy
 fili dny bono
 fide
 dny capy et
 fili regula.

mala a. hnt
 fili dny
 dny
 illius fid, auctoris ma
 et fandy. in qd
 auctoris ma

s. actioy quoniam
 pborit, quoniam
 actioy de ligno pundo, rdo, actioy
 exhibend, s. actioy rei vendicay
 glo qd dicitur pundo, s. actioy pundi
 ita gloss. hui. in verbo de ligno pundo
 s. cape haly deusanda qd clid est, ille

qd est pa
 rante
 dicitur
 et soli
 ff. ad l.
 rae regula
 nnt obli
 lon qd
 lony
 n hnt
 qd quoniam
 poy aut
 te poy
 ce pborit
 n cedat
 ut nnt
 qd l. hnt
 qd hnt
 pborit
 qd ma
 pborit
 hnt p
 hnt C

qui ex sua moa in alieno solo sine iure gi
ramen sine scientia adificat, n' efficit zigcosus.
adificij dny. Sed eius erit edificium cuius n' p'ntur.
est solus, sicut huc lex adeo, & ex diversis
ff. edel, et d. l. qui domus ff. ad exhibendi.
ros regula est edel que precedentibus qd
n'nt edificium cedat solo lingua principa
lioni p' una allegata, parva regula huius
limitas potiores sunt he, i. ut laut
n' habeat in edificis qd p'ntur in loco
qui p'ntur usibus interdictis est ut in loco
sacro aut publico id n. solo n' cedit, sed
de dirigi habent, l. i. ff. ne quid in lo
co publico. et da limitas ut edificium
n' cedat solo cui n' est ita officium illi
ut inde amovetur sine magno incommodo
p'nt. l. litij ff. de cad. et da causa, talij
p'ntenda est regula qd qui edificat de
aliena moa in alieno solo, dny soli effi
citur quid dny edificij sed n' moa, ras
est, moa n. destrudo edificis cedit ad
priore dny, sine edificans fuerit in
bona sine mala fide, l. 2. et ubi no
satis C. de rei vendicac' vel eius

opinioe solvere tenet, facta huc que refert
Geil. lib. i. obs. 49.

Ad & certe illud.

Primum de rei edificatione duo, restat auctore
ut de impensis in eadem factis, de quibus
hac nro & diffinitione pro eius illegitimo no
tand quod impense nihil aliud sunt quam
sumptus in rem aliquam facti toto. l. ff.
de in res dotales. quoniam appellat gratias
n' hinc gratias sed et operari nunciat
l. si in auro, ff. de gradibus indebiti

3. species impensil. in fundo ff. de rei vend. p'ntur explic
utilis, necesse, necesse, utilitatis, et voluptuaria, l.
et voluptuaria.
impense ff. de v. sig. necesse sunt, quod si
n' ferent res innumerat, aut de terrior
redderet, vel ois periret, ut si donum
necesse edificaret, aut ruinosa profecto
reficeret, si aggeret, aut fossa faceret,
nec ne flumen pinguedine agri, aut in
red vitas auferret, si ad in hromul
carand' sumptus faceret, si vitas p'pa

necesse

propagaret, abores curaret, seminaria pa 92.
cunct. l. i. et aliquot legy ff de imperiis
in res dotales. Imperii dicuntur utiles
qby omnibus res quid n' fieret deterior h
iff in partij effectu est reputior et fru
tuosior, ut si gradus ferit ad cultura
lit redactis, si ex fruticelo, ager aut no
ullerit, id est novo unia h' facta d. l.
imperio. Voluptuaria impensio sunt volupt.
que vel neqz gremant, neque fructuosior
reddunt, sed hinc ornant, ut si domus pinga
ly si incumplet, si viridaria aut aqua
solientes in horto sunt. d. l. impense
his poply ad yltio. i. Impensio necesse
bona fidei edificator id est qui in alie
re solo ignoranter edificat, deducere et
exceptiones doli q'ro abore, qui rem re
velit obijcere remp' tam diu donec im
pensio necesse solvant' retinere pt, & mo.
hui. et l. quo rae in principio ff. cad
gato car est ya secund' naa est,
ut nemo cu' alienij ita cura sine iijij

culpa laqueet et licet fandi. l. no
hac naa ff. de p'dictiae indebiti
yctio r. impensa ubi bona fidei ad
p'ctorum retinere et eam naie q'ro s'co
rem retentionis exceptione, donec saluati
opponere pot. l. in fundo ff. de rei vend.
l. domus c. ead. yctio r. pro g'lyquendi
voluptuosis impensi bona fidei edificator
neq' actione neq' retentionis exceptione
sed solum inf' auferendi et abradendi h't inf'
d'ny eam estimat soluere p't paratq'
quo casu abrapio p'hibet. d. l. in fundo.
& censuimus idem q'ud modo diximus bona
fidei edificatore, q'at ubi retentionis
ne exceptione doli mali opposita
tum procedit, ut se in possessione ad
ficij est. & nro hic. et l. plane ff. de dol
mali except. q' si in possessione n' p'
oficio iudicij estimat impensam
g'lyquit. yctio r. d. lege plane ob
hac q'ra ad bona fidei edificatore

93.
apud D. D. plura iura licet de male uero fide
Difficilior qui fieri in alieno edi-
ficat ^{quod} res est sibi dubia an uidelicet
impertor et pemptus necesse et utiles. Ita
nonne aliquo modo potest et est certum secundum
quod xxi hanc regula statuenda est
est qui temere in eo solo quod alieno se
illigat, edificat, hoc beneficium non adiu-
uandus, impertorque factus nullo modo
deducere potest, impertor in fili qui temere
in alieno edificat, § pro huiusmodi. l. Julia
ff. de rei uend. et d. l. si in orio
ff. de quibusdam iudicibus, et l. praeuulsi ff.
de doli mali et metus exceptione, uerum hoc
satis iure et scripto iuris ratio obtinere
uerum est, et de eo iure utroque sunt exan-
diendo de aquitate v. quod rigori
semper profuerunt est maxime quod
eo scripta est ff. leges placuit C.
de legibus. Impertor repetitio ad ^{mi}
l. ne datus in aliena factura lo-
cupletur. l. plane. ff. de petitione hered.

verbo benignis et l. domus C de rei
vend. videoty Vach. Gronov. Jusq lib i.

Ex hoc § declaratur de iuris aeg. modo dñi qui est plantatio et solum
firmata est hoc regula quoniam adificiis solo ita solum aut plantis
in alterius solo gasta, eius sit cuius est solum, concordat. l. titij. f. edel.
Eas regula est, prior quo cuius est principale, eius est acci-
porum, cap. accesor. de regulis iurij in. l. qd cum solum sit
principale respectu solum aut plantis in ipsum coniccha
merito eius erit planta solumne, cuius est,
solum, ratio est, solum n. est planta n. hu-
o terra supinens sed alimento quoy ea ea
accipiunt et quoy vital hauriunt, posterior
regula ratio est, quia cuius est totum eius sunt et
partes, iuxta ea que solum et parte referit l. h.
in suis locis legalibus loco a toto ad parte sed
fructus pendentes fundi pars sunt, l. fructus
f. de rei vindicatione, qd.

Similiter regula i. ut n. procedat si planta
in alterius solo radices n. egerit datur n.
tunc dno planta suprepenti l. adeo, § si
alienus f. de acyrendo zem dno.

Similiter n. ut solum n. habeat, si solum vel planta
solo mandata terre n. coalescat, ceterum quod
determinatione plante et impensarum germit, iuxta
ea que in precedenti § dicta sunt, erit regula
dem atqz diiudicanda, iuxta ea que in pro-
cedenti § dicta sunt.

¶ De Libera quoy.

97

is. accendi dñi modus est scriptura et de eotali regu
la tradidit sicut edificia et salo cedant sdo. ita eide roe
scriptura cedit carlo. l. in rem & pedet d. ff. de re iud.
utrum hi & de gfuludine n' obtinet sed carola scriptura ce
dere tradunt dd. coiter hic.

¶ Si quis in aliena tabula

is. accendi dñi modus de iure gentium est pictura tabula
vel alteri rei mobili supposito et de eotali regula hic ponit, qui
in aliena tabula pingit n' habet ipsius pictura sed et tabula sit dñi
& pro hic cui concordat lex qua roe & sed. ff. de agrando rem dñi gline
qd' hic & exceptione ab ista regula que in precedentibus tradita est
nimirum quod accessorium sequatur principale qd' necesse sit id excipit hic
ei rei adere quod hinc illa ce n' pot. l. in rel. & sed et d. ff. de rei. ^{copy. a regula}
uendi. ras exceptionis est, tunc qua inquit in pictura singulari ^{puperit tradita}
interuenit. l. calces. ff. de verb. sig. tunc quia et alias interuenit ^{non. accessorium}
ob insignes ad id excellenti peritia a ceteris regulis recedi
solum anglo l. ad legias. ff. de paxij. ut regit pictor tanquam
dñi tabula vendicare p' se facit dñi tabula aut aliis est possidet. p' iudicem
dumodo predicti tabula sicut aliqui sub exceptione doli male facti
mouebit. Quis hic. si vero pictor tabula possidet, dñi tabula n' quid
dicitur sed ex equitate utilis rei venditione aduersus pictorem fit, sicut est, quia
dñi pictor iure amittit, quod alieno facto amittit, quoniam iniustus
est, ideo et equitate utilis rei venditione tanquam adhuc dñi doli
sicut solent inposita pictura possidet q' exceptione doli male facti
pelli & rursus hic
Licitur sicut declarat hoc, ut procedat si id modum pictor ad aliqui
retinere tabula oblato eius prout pro eo est, ubi. hoc non habet ad rationem
sicut et remendicam ut ut paulo ante dicitur est, multo magis habet

exceptione, l. 104. ff. de R. J.
 Limitat. rdo ut pcedat si hoc ipso bona fide factu sit, vel si moleste
 pitor abulad ferruenerit actione facti tenet, q. nro hinc in fine.

Ad et hinc a n. dno.

is arg: Inimodis est percipio fructus a bona fidei possessore et aliena re facta
 & nro hinc, et l. 28. ff. de acq. rerum dno, ex aliena re moralis facta pira
 dubitatur est dno rei sua a se percipio fructus ois pira factis, in l. 1. §. item q.
 infra hinc l. 1. c. 2. g. uti item pira, ff. de acq. rerum dno ad a. l. 1. c. 1. §. 1.
 ac plerumq. rego, supendo notando erant, pira fructus a ferendo supendo
 dno, autore Varone lib. 1. de ligno cadano, nihilq. aliud pira, qm accedat
 rei, qm vel ex ipso rei corpore vel eius occasione ad uti abulad hinc
 loquuntur, per l. 1. rub. ff. de acq. et fructib. c. fructus, q. pira
 alij n. pira nrales atq. industriale alij civile, conar. diff. c. 1. n. 6.
 resol. c. 1. n. 6. pira: de J. P. l. 2. r. diff. 119. Metach. de reu.
 geranda possessione remedio in n. 5. b. nrales fructus pira qui pira
 naa et re pira hinc hinc vel pira modica industria pira nra ut pira
 pira ligno pira pira, lac lana et pira, l. si nra, et l. pira
 ff. de acq. Fructus industriale dicuntur, qui ex re hinc industria
 pira nra ut pira nra frumentis c. que nra n. pira nra
 debita cultura adhibita pira civile fructus pira qui ex
 re pira pira tam et hinc pira pira nra ut pira pira
 quas aliquis ad dno nra nra pira nra nra nra nra
 pira, item lacra pira dno pira nra nra pira nra
 pira, l. 1. r. ff. de nra pira. Notandum rdo fructus in nra
 a dno nra pira, in percipio, in percipio et in nra
 hinc pira, pira pira, qui nra pira nra et pira pira
 ter terra aut pira pira corpore adhuc adhaerent, nec ab eo pira
 pira, ut si pira nra nra nra decepta aut nra nra
 nec dno collecta pira, l. si nra ff. de nra: l. arboris
 & pira l. si pira, ff. de nra, atq. in pira
 alios pira pira, l. fructus, & pira, ff. pira

fructus sunt
 3 plices.
 1 industriale.
 2 nrales et.
 3 civile.

non tñ cogit diliger et opere eius provenientia sed
sed quasi diceret, n̄ solum industriales sed et nates, sed
hanc subiungens, quia quo ad fructus, loco dñi p̄one est,
nec nates expressio glōse hie dum vocat (Cōs) ad
industriales restringit ita utensq; sit oēs, hoc est, oēs
industriales hoc n̄ glōsa corrumpit sensus qui
dicit expresse quod fructus suos faciat, n̄ tenet
industriales sed oēs quod signat ur̄e nihil opere
rely et feriret, (ut loquunt) de vento. si restringat
q̄tra nam suam ad industriales tñ atq; hoc est
D. Lea teste conor. nov. resol. lib. 2. c. 3.

Ceterum ne quis turbet, (particula p̄one,) in allegat
l. bone fidei venpior. sciendum ita cum loco dñi ex n̄p̄
dñi sup̄venit unde et Paris consuly ibide dicitur
(interim suos facit) hoc est, recipiendo Cuetatq; que
dne rem, possidet, se a civitate amplius eo recipiend
p̄hem n̄ h̄t Vaeh. contro. Juris. lib. 2. c. 37.
verbe ad lexu in q̄ p̄ys a n̄ dno circa mediu.
Compliat q̄ctio n̄ solum p̄sumptō sed et ex parte sagstiait
adeo ut hic possessor n̄ tenet, hoc fructus restituere et
indicationis actione sed vel officio iudicij fructus p̄
p̄ant simul cu re ipsa q̄ditione hie caa conor. d. Lea
ubi alios allegat dicit hanc sc̄m crebriori d̄ calculo
et receptan, Gabriel. libo. comū q̄ctiom. tit. de ay
rendo verus dñio. Dñicis lege 22. c. de reind.
ubi Jussp Diolectomy et Max dissentij verbi
rescripserunt bone fidei possessore tenere fructus

96.
expertes restituere. R. concedendo uenit in reuendicatione,
sed uel officio iudicij uel gduitione sine caa ut modo
videtur. Limitatij seu declaratij gctio i. uel pro
cedat, dummodo fructus sint per cepti, nam si ad huc sint,
perdentes tunc bona fidei possessorij a fuerit sed addunt
fundi uel rei pertinent, ratio est, quia fructus pendentes
sunt pars fundi, ideoque uire dñij ad eum spectant
cuius est fundus. l. fructus pendentes, ff. de reuend.

Limitatij r. in fructibus gsumptis uel locum habeat gdo
ex ijs n' est facti completionem, nō si completionem facti sit
hoc fructus restituere tenet, l. si me et titulus, ff. si certus
petatur gloss. in l. ex diuerso, ff. de rei uend. et in
guro hui in uerbo fructus est qd. d. loc. lege lauar.
u. lauo. Monach. de recuperanda poss. remedio iij.
n. 599. Hartma. Hart. lib. 2. tit. 33. n. 3.

Legis de Jus. et J. lib. 2. c. 12. dilib. 2. n. 9.
ff. de iur. Moralium instit. p. 3. lib. 2. c. 11. uersa in
casu u. glo. rda. bona fidei possessor libelus n' hnt
ucl hnt sed a uire reprobata, fructus nates a factis
suis, l. si liber hab. l. qui bona, l. auferunt. l. fructus.
ff. de usuris in cuius legis capu maritus n' laerat
fructus nates quos percepit ex re ab uxore sibi
donata etiam donatō inter uirum et uxorem
a uire reprobata est, toto tit. ff. et codicij. de
donat. inter uirum et uxorem atq. ex his consiliarij pt

rda
gctio.

alinea ff. de usuris et q. cois d. opinio Couar. d. loco. 17
ultra s. conitio Menoch. d. loco. Ampliat hinc hinc
expanses hinc gumpitida probati d. in alleg.
lois. Limitat hinc gatio eade modo quo prima.
supra populo gatio s. quod ex equitate. l. sine et

et hinc ff. si certum petat et. l. nam et hoc ff.
de gditionibz expanses tenent restituere n. reuoc
dicatione, quia eos suos fecit. Sed officio iudicij ita
glossa hinc, ite gumpitoy in quantum est facty
completior Couar. d. versa s. gatio, circa mediu
alibi et de coi testator. Ceteru id qd de fructibz
expansibz restituendy dicitur, est tunc procedit
qdo triennali prescriptione n. sunt ut capiti, con.
tempore elapso bono fidei poss. eos sibi acquir
p glossa singulare in. l. sexz s. fructy ff. de
usu cap. et q. cois d. s. Couar. d. loco. n. 4.
notu, q. ta gatio.

gatio s. possessor bona fidei fructy civiles suos dant. q. ta gatio.
sicut industriale, iuxta predicta. l. ex animo, ff. de donat.
inter viru et uxore, iuxta duba. l. fructy ff. de usuris.
Menoch. d. loco. n. 629.

gatio s. possessor male fidei nullas fructy suos dant. possessor male.
eos aut industriale cuiuscunq. sint qus sunt nullas fidei. n. laus
tunc industriale hinc civiles dno refundere compelluntur fructy,
alibi s. pro hinc. d. l. fructy. l. si natus s. ult. ff. de

De regulis j. in b. Molin. de j. et d. diff. 60. versu dicitur
propterea ratio est, quod hodie Ecclesia has in parte prelatum
et credunt. Varen. d. 4. in q. n. 12.

De loco alieno
sive cuiusdam
primati dicitur
Dea gelio thesauri in loco alieno, sive ij primati alicuius
sive cesaris n. in ut cesaris, sed ut Rudolphi, sive
solutio inuenti ex senise duntaxat est repertoris, ex altera
senise primati illius, aut cesaris. Sin data operasit
partij totus est primati illius aut cesaris, & xro hic. versu
et sequi, et versu et quierentes. d. l. unica, infra de
thesauris. Varen. d. 4. in q. n. 3. et aliquid sequi. Couar.
in d. cap. generalis, 3. p. & ratio in Molin. d. diff. 60.

De loco pub: sive
visibili
Dea gelio thesauri inuenti in loco visibili vel publico
visibili aut invisibili in loco ex senise inuentoris si
casu soluto fuerit repertus, et altera vero senise
visibili vel invisibili hoc est civitatis & xro hic et hinc
inuentor ubi parte visio deferre alicuius solum in
altero loco solvere cogit. d. l. tertio. & ult. sin data
opera in hunc locum quis thesaurum inuenit ex arte
visibili vel invisibili, d. l. unica. C. de thesauris. et lit. b.
lib. 2. f. d. d. m.

Similiter predicta gelioe ut locum n. habeant hi
arte magica arte magica thesauri sit inuenti nam eo casu ad visum
inuenti.
pertinet ista d. d. coiter hinc, et d. d. l. un. d. q.
in sub hinc distinctione accipiendus, aut n. qui
arte magica inuenit thesaurum in suo proprio sive
aut vero alieno. nam priori casu totus est d. d. visio. d.
in d. l. un. posteriori n. casu totus est d. d. visio.

99.
Potest de regalib. c. 3. n. iog. de ff. d. c. dubit. sig.
n. 66. rōo d. q. d. n. loci ob maleficiū alterius n. debet
facere suo primari ita d. d. modo allegati.

¶ Traditio et s. sublegg:

ij. m. g. acendi d. n. i. m. d. g. est traditio pro cuius meliori
intelligit, notandum, qd. cu. d. n. ab uno in altera p. traditio
nem est transferentia, ad eundem significatione regri titulu
et traditione et quide copulativē hoc est, qd. d. in
§. legi, hui. uenditio uero ref. et traditio contor. variat
repl. lib. 2. c. 1. g. et colligit aperte ex c. nunquā ff. de
acq. reru. d. n. ubi hoc itz. utra nunquā nuda traditio
transferat d. n. p. d. ita ff. si uenditio, aut aliquid in
p. ca. p. uenditio, p. q. u. traditio sequeret, raem
affignauimus in explicita rubrica huius tituli, ep. a. tra
ditio nil aliud quam uacue possessionis datio, & sic ita
discretij de actionib. infra lib. 4. c. 1. p. repl. uero
et fidei; uero ut de manu in manu quid traditio
ita ut ut n. de manu ref. traditio. Ampliat. c. 1. g. 1.
¶ n. modo p. traditio uera sed et fidei d. n. i. m. g. p.
f. r. u. n. d. a. s. c. uolte et patientia d. n. & m. l. e. d. u.
hoc lib. ueluti si sem. quam tibi aliquid com. ad. u. i. d. u.
locavit, postea uendiderit tibi aut donauerit, quanuis
ex ea ca. tibi n. tradiderit, eo in ipso quod p. t. i. z.
tuam ee. p. t. i. n. t. i. b. i. a. q. u. i. t. u. r. , c. o. n. c. o. r. d. a. t. u. r. q. u. a. r. e. a.
m. l. e. d. u. r. , f. e. a. d. e. r. , e. t. p. r. o. t. e. r. e. x. p. l. a. i. n. l. e. x. t. r. a. d. e. r. e. l. a. t. a.
h. u. i. e. t. a. l. i. q. u. i. d. a. m. o. d. i. f. i. d. e. i. t. r. a. d. i. t. i. o. n. i. u. e. l. l. u. t. i. f. i. a.
c. e. r. u. t. l. i. q. u. o. r. u. e. m. e. r. s. o. , e. t. e. u. t. m. e. u. e. n. d. i. t. i. o. n. e. h. o. d. e. r. e. f. u. s.
f. e. r. i. t. s. i. m. i. l. a. t. o. r. a. m. e. u. n. p. h. a. d. i. a. p. o. s. i. t. o. f. u. e. r. i. t. t. r. a.
d. i. t. y. c. e. n. s. e. t. y. , l. q. u. a. r. u. n. d. a. , f. d. e. a. q. u. i. p. o. s. s. u. e. t. u. e. l. f. i.

rei traditio
replex est.

uero et fidei.

res emptas gignit emptor, l. qd si ff. de periculis
et comado rei vendita, aut res sit in conspectu et
venditor dicat se nanciam possessione emptori tradere
l. quod meo, & si venditori ff. de acqrendo poss. sunt
et alia huius rei ex pta possim totum, que huc
videlicet eas recensere sup pades, de qbz id. in d.
l. traditionibus, et possim.

in re a.
distinguitur a
dno.

Limitatqz ista doctrina. i. ut cum n' heat in beneficij
nam in his acqritur in re et quasi dno qz collatione
et acceptione ut patet ex cap. si tibi, de probendis
in b. rdo in hereditate ut n. quis h'at dno h'ere
ditatis huc ex septimo, huc ab interposito n' recipit
aliud quam ut hereditas adeat ut patet ex l. ut
heredes ff. de acq. vel amittenda poss. rdo ut
n' procedat in legato si n' res certa tibi legata
sit, statim huc ipso quo acceptat hereditatem sit eius
dno. Ut colligitur ex l. a titio. ff. de furtis et de

quod res legata certa via ab eo qui legavit ad eum cui legato
est transeat, rdo ut cum n' heat qdo aliquid donat
vendit, aut relinquit civitatibus Ecclesijs et alijs p'p'is
vel in redemptione captivorum, ut colligitur ex l. ad.
C. de factis s. s. Ecclesijs.

Limitatqz q. in q'ratu pietatis aut bonoru. l. i. ff. de
rao p'ccialitatis est, qd laicis aut bonoru, h'et unum
q'ratu, quod n. ante puellatorem in vitam unum laicis
h'ere possidebat ea in vita h'uius noie possidere illigib
Cauor. nor. resol. lib 3. c. g. n. i. et 2.

Limitatqz b. si donati vel venditi vel traditi aliter
dono fundu aut qd hinc et hinc ea q' ditione
ut tibi alimenta p'beat, illo n. n' p'obente

patim recipi dicitur et possessione illius rei absque ulla
tra retro traditione. l. i. C. de donat. que sub modo. 100.

Lim. y. si princeps contrahat ut aliquid vel donet
et intendat ~~transfere dicitur~~ tunc n.
dicitur translatus esse absque alia alia traditione.
ratio est quia sicut ex nullo principio est quod res
traditio illa et ipsius arbitrio potest omnino

TITVLVS SECVNDVS.

De rebus corporalibus et in corporalibus

Ex prolo primo rerum divisione qua res vel sunt in
vno patrimonio vel extra patrimonium unum sex hunc
altero qua res sunt vel corporales vel in corpora-
les. l. i. §. i. ff. de rerum divisione & tam a corpo-
rales infra de legatij. res corporales sunt, que
sui non longi quant ut fundy, vestis aurum argē-
tum, et denique innumerabiles alie res que licet ex
accidenti gigni queant ut quid in profundis marij demersa
non hinc ~~est~~ per hanc, ut patet que corporales sunt longi
possunt, ut hinc et d. l. res in corp. sunt, que sui
non longi quant sed sola mente sui illentur
eipienty qualia sunt ea, que in vire gignunt ut
hereditas servitutes predia et suspensio
usq et similes. C. de iur. iurib. res corporales sub
dividuntur in res mobiles et immobiles. Mobiles
dicuntur que de loco ad locum moveri possunt. sive sint
realia seu ipso momento, ut manijus, equipera
boves, oves, sive sint res alie que ab alijs moveri

et transferri de loco in locum potest cum quibus sunt
frumentum uinum oleum nunci seu pecunia numerata
l. i. §. i. ff. de rei uend. l. mouentium, ff. de uerb. obli.
signif. l. 2. ff. de mobiliis aut se mouentibus. C. q. d. et
q. b. ff. de eor. que peribant quoyz res quas nos gerunt fundus
hab. ad famulib. Volant. Mantio de glecturij alt.
mouit uoluntatis lib. 3. lit. 4. n. 2.

Res mobiles sunt que de loco in locum uariari uolunt que
perueniunt uocantur res solis uulgo ligenda quibus l. 2.
ff. de usufructu. l. i. §. 1. ff. usufructuarius que ad
modum caueat. Nam obstat predictis quod res que
sunt in hereditate sunt corporales, ut et fructus qui
qui uel usufructus ex fundo percipiuntur nam aliud
uerum est mobile n. a. famulib. et tunc aliud est ha-
ritas et aliud hereditaria, item aliud est usufructus
res incorp. et aliud fructus qui ex usufructu et fundo percipiuntur
n. a. se inuicem seruari debent, hereditas n. ipso est
res, ut et usufructus sed res que sunt in hereditate
et fructus qui in usufructu percipiuntur corporales sunt.

TITVLVS III

De Seruitute prediorum rusticorum & Urbicorum.

Cum inter res incorporeas numerari Imperator
precedenti titulo seruitudes merito carunde tracta-
tis subiicienda hic erat, in cuius illud sciendum
qua seruitus in iure habeat significationem nam ali-
quibus accipitur pro parte et gditione loci homini

Inno et vole pati alioru subijunctu et hoc a
 servando dicta est, & serui a supra de iure per
 sonarum in quo sentu hoc subiectis seruitu appellat
 a iure consilio in l. manumissio n. g. ff. de p. off. l.
 C. & ff. de statu homin. Et de hoc supra lib. i
 in tit. de iure personarum, dictu est. aliquando vero
 prohibitione et obligatione q est in re alterius, et
 ipsa quodammodo seruiat alteri, unde a seruado
 Ter seruicndo non accipit, quo pacto res proprie
 tatis seruire de usufructibus, ut ex ea seruitu
 cipiat item ea domus que fructualem h, ne alterius
 tollat, ne luce proprie domus vicine mige
 diat, seruire de domui in cuius utilitate abhol,
 li nequit alq de eiusmodi seruitute hoc, et p. ff.
 lib. i. ag. i.

Seruitus igitur qualiter pro ut hui accipit n' in modo
 hoc modo definitur est, qd sit in quodam quod vel
 prodiu' uel res alterius aliena rei uel persone
 seruit' eiq' utilitate aliquam adferat. It' ino
 (quo prodiu' uel res alterius) qd renini res propria
 seruit, l. nisi serui, in rumpis ff. si usufructu per
 latur, C. in re quoniam ff. de seruitutibus urbanis
 cum prodiu' f. l. in si quis emat aut auerat pro
 diu' aliquid quod incorporatione alterius, rei sue
 habebat seruitute aliquid finis in modis
 illo definit, definit ea ea seruitu' uti h, ex
 p. re in d. C. i. ff. penam modum seruitu' ad

definitur

unde certe definitur servitus allius fallendi res
a proprio urbano alteri debetur quo quis tenet
edificavit. ff. de servit. app. servit. aut. servit. vicini
unde
amittit et. l. si quis ff. de servit. urbanorum
procurat. In his tamen servitutibus utramque quodammodo
dicunt nemini rem sua propria servire. l. in
recommuni. ff. de servit. urbanorum. procurat. l.
fundus in fine ff. de servit. urbanorum. rusticorum procurat.
n. a. de istis servit. de quibus supra c. i. l. de hunc
personarum accipiendum est, ut ex inscriptione titulus
hinc, de quibus dicitur enunciatus ponitur, ff. de
edictum alieno rei vel personae) ut comprehendat

divisio servit. servitutes personales et reales. Dividit ergo servitus
personales in personales et reales. l. ff. de servit. urbanorum.
Personales servitus est, quod res immediate servit personae
ut in usufructu usu et habitatione d. l. i. ff. de
personales quia persona in ipsam dominum et eandem
personam exprimitur ut leges sibi titulis videlicet
Realis servitus est, si a re rei debetur, dicitur
realis quia res servit rei, et quia sine re ipsa
requiritur, hinc et prediales dicitur, quia pro
servit debetur, l. qui alieno ff. finali
ff. de negotiis gestis. l. i. ff. de iur. procurat.
Sed ideo hinc procurat vocantur a quodcumque immo-
bile existens in patrimonio suo et de hoc

realis est

servitute regit in hoc tit. scilicet servitus subdistinguitur.
Dicitur in urbanis, et rusticis solo tit. mo. h. et subdistinguitur
D. l. i. ff. de servitutibus. Urbane servitutes sunt ^{urbane et}
que urbanis prediis adherent, ipsae debent ^{rusticorum}
sive ab ~~urbano~~ urbano sive a rustico predio. Rus-
tica vero servitutes sunt que adherent rusticis
prediis hoc est que debent rusticis prediis sive
ab urbano sive a rustico predio. D. l. i. ff. de
cois. prediorum, predium n. dominum et cui de-
bet servitus spectatur an rusticum sit vel
urbano, ut inde servitus rustica sit vel ur-
bana, n. vero predium serviens. l. r. ff. de
servitute rusticorum prediorum, unde glossa
in verbo domus, et glossa in verbo area. D. l. i. ^{urbani pred.}
urbano a. predio sunt, aedificia tam horti ^{et quod horti in}
landi exstructa sive in vicis, nullis, pagis ^{habentur.}
vel alio loco extra urbem vel in villa
l. urbano ff. de urbani significatione. Et
di appellat eadem tit. quod urbana predia
sunt et rustica n. latius sunt, sed nota. d.
e urbana predia, id est subiectura et co-
moditas predia distinguit. l. urbano fa-
milis ff. de urbani significatione, rustica a.
predia sunt, n. in fundi, sed et aedificia
sive in civitate, sive extra civitate, sive ^{rustica et}
^{recor. c.}

fructuum colligendorum agrorum, colendorum per
corandorum et pecoris alimentum recipiendi
causa composita sunt, l. eo iure. §. stabula
ff. in quibus casibus prius vel hypotheca unde
si stabula facta fuerint ad habitationem pro
dio urbano erunt, ubi sunt illa quae motores
videntur, hospitium alienorum, similia iumenta
et pecora mercede interveniente recipi
solent, quae diuersoria et haberna dicuntur
l. haberna ff. de urbium significat, atque
ita intelligitur prodia l. urbana prodia. et
si ad pecora tantum recipienda, et fructuum
colligendorum gratia expressio facta erunt en
spira in utriusque u. sententia ut supra stabula.
l. aquisbinus ff. de usu fructu legato. l. i. ff.
furti aduersus nautas. 2. magis in casibus
recipiendi pro stabulo ad pecora recipienda
et sic intelligendo qd. d. l. eo iure §. stabula
cui suffragatur illud Virgilij. Triste lacus
stabulij. Quibus addenda est glossa in
u. uerbis aliter et in uerbis domus. ff. de
seruitutibus rusticorum prodiorum.

Ad §. Rusticorum

Imperator in hunc §. de rusticorum seruitutibus
Et §. in hunc rusticorum

propter quatuor hos servitutes vere rusticas
species Imp: inter rusticorum alias quosdam
servitutes recenset et eas et in alia servi-
tutum rusticorum referendos se asserit, quales
sunt aqua haustus, peroris ad aquam appul-
sus servitus possidendi in alieno fundo.

Caes: Item servitus calis cogenda et aucie fa-
cienda q^{ue} annumerat^{ur} frequentissime illa
in Germania nro servitutes. Sc. invenendi
in feudis pedibus, Item jus ferendi ligna
in nemore alieno navigandi per vicini latus
ius croce faciende cedendi lapides sigalinas
fendi, vias promendi et alia multa iura
quae cum graa prohibentur in certo loco q^{ui}libet
vel ipso loco acquisita sint, et q^{ui}emplatione rei mani-
cipibus in alia ciuitate vel pago degentibus p^{er}
petuo competunt hieq^{ue} ad hodie tractant. Ideo
rebre servitutibus realibus annumerant^{ur} ita
Dd. ceter hie et Geil. prou. s^{er}u. lib. 2. ob. 66.

H. S. Vrbano
prediorum.

Explicata una specie servitutis ²²⁰
realis imperator in hoc & tractat ad ad expli. ^{specie urb.}
ratione aliorum speciei sc. servitutis urbanae ^{prod: canonizat.}
cuiusque principales species sunt, servitus
oneris ferendi, ligni imitendi, stillicidij auer- ^{1 spes}
tendi, n' auerendi, altius tollendi, n' tollendi
ne luminibus, neque prospectui officiat et hinc
prohibendi luminis servitus oneris ferendi eius
quo columna uel paries vicini prope domum
alterius ferre cogitur, n' quod columna uel
paries sit prope, et semper duraturus, sed quod
qui hanc servitutem habet, n' in omni ferre potest
murus suis sumptibus collapsus reficere teneatur.
et hoc loco servitus haec ab alijs differit quod debitor
eius ad aliquid teneatur faciendum, cum alias aut
servitutem non sit, quod debitor eiusdem iure
facere sed in potest cogatur. l. cum. ff. hoc lit.
servitus imitendi trabem vulgo traem ²
est ius quo vicino lignum seu trabem in vicini
aedes seu supra parietes eius imitere et ad in
utroque proedio tam dominante quam seruiente

3

regeat C. hoc qd dicitur. A hoc lib. Servitij qd
 lictij. Vultu hanc sumpit. sub explici forma
 comprehendit. sc. plicij auctendi, et n' auctendi,
 illa est in quo vicin' appat sibi imobilem que de
 celo in herbum cadit in aream, cloacam vel
 terum vicini auctendi pot' hae a. est. Quis quo alijs
 plicij auctendi pot' auctendi n' pot', quo vicin' in
 odes domus vicini cadat ad mala, irroganda
 vel implendam.

sta

sta plicij est, alij tollendi vel n' tollendi n' est
 nati et in suo loco quilibet pro libitu edificare
 et edificia sua usq' ad coelum euehere pot' etiam
 inde odes vicina obferent, l. si, modo n' ad emula
 lionem inuidia vel iniuria alterius edificet p' ea qae
 tradit Geil. lib. 4. obs. obs. l. q. C. alij. de servit.
 nihilominus in hoc edificandi libertate p'petua n' est,
 no pacto p'petua q' p'petua alij q' modis hae libe
 tas auferri et p'petua pot' ut vicin' odes suos alterius
 p'petua iure p'petua si sit utile sc. ad impedi
 uendum, vel ad obseruandum odes vel tabernay
 seu officinay que seruitij g'ra est necessitate
 ad uendendas obsoletas et suas merces vel
 ne vicin' in vicini hostia prospicere possit, unde
 rebe definit seruitij alij tollendi in a modis vbi
 no alteri delictum suo quis, quos quis tenet edificare
 p'petuas a p'petua aut umbra vicina inde ad

suam utilitate conveniunt. 205
 servitibus alius non tollendi est quod quo nactus
 libertas alius edificandi tollit, vel repudiis
 ut quod quod quod quod quod quod quod quod quod quod
 et nobis utiliter alidone tollere prohibet, pro
 his in huius servitutibus utilitas in eo consistit
 ne se: dicitur tamen impediat, tunc ad se tene,
 bene reddant, ista species est servitutis non
 officendi luminibus et definitur potest quod sit
 quod quo vicini tamen de colore veniens vicini
 non tamen et obscuris facere prohibet.
 Ita species est servitutis luminis, que est, quod
 vicini cogit habere fenestras apertas, in suo
 pariete per quam quodammodo adibit alterius tamen
 sufficit prohibet.

¶ De Servitutibus velis.

Absoluta enumeratione speculatio principiorum
 servitutibus realibus tamen Imperator tradit no
 tas servituti et agendi servitutes, et simul
 explicat, qui prodictis servitutibus imponere
 et agere possunt et quibus modis amittantur quod et quomodo
 primo itaque dominus tamen prodictis suis servitutibus
 tamen imponere et agere potest, et de dominus
 directis de modo hoc in faciat, in prodictis
 tamen huiusmodi utile dominus. c. sed et si. §. si.

ff de usu fructu: 2° uofale et emphyteuti
 qui utile dnt rei feudalis et emphi: ut
 feruitute ex imponere pnt que extinguit
 emphyteuti seu feudo reuerti ad dnt. res.
 Cuto m. iure datorijs resolutis sus acceptarij
 & qua ergo de infestura de re alieno
 in usibz feudant. glo. Imperator princeps
 uel senaty et feruitute pntato in loco publico
 qstiuere qst. l. feruitute. ff de feruit; modo hoc
 n. fiat in pndicium tertij. argto cap. qmuis
 de rescriptis, in toto. dictu est qui feruitute
 acquirere et imponere pnt feruiter nunc
 dicendit qly modis tam rusticis qua urba
 ra feruitur arg. uel anitah e. pntio, arg
 primo acquiri feruitur inder uicis partij, puta ex pte
 stipulac. c. 2° illius uoluntatibz, l. pte
 sc. codicillis donatibz mortis cau. l. pte
 ff. cau pndicium tertio p decretu
 iudicij. l. usfructu, & qstiuere, ff de usufu.
 glo. 2° iure municipali seu statulari. l.
 i. c. de feruit: deniqz diuerso usu et
 toga quoti poss. seu pndicium, qua
 dum a. tempore ad tale pndicium
 reuerti, ualde est qstiuere, alij n. temp

primo acquiri
 feruitur t
 2°

3°

4°

106
memoriali, alid teny qd hant nemo d' auferre
excedunt, regunt, ita d. in l. iq. f. d' auferre
de aquo gl'nta oriendo et gl'of. ibid. in
verbo grandiu. Bing. in l. de iurij
et damno dato. c. 4. geliae. b. in fine
et geliae. io. quon opinio et in pra
xi est accepta Repe gel. lib. 2. obp. 66.
n. 17. Bing. sig. obf. cont. 4. obf. 33. Quor
lib. i. nar. repl. e iq. n. ii. nec ob ea se in
proxi recedend' quon d. Bing. in d. gelis. io.
hypothe qua coi gl'ofa et d. seā lib' approkata
alij uero ad hanc p'fcriptione' io. am'q' inter
p'fentes cu' lib. et 20. inter ^{at et} absentes sine p'fcriptione.
lib. a. 30. uel 40. annos exigunt, ita longo.
in l. imperit. q. p. f. de iurisdictione
iur' iud. Corof. in l. seuid. n. 21. f. de
seuid. Wesent in paratite. f. de seuid.
n. 6. quon seā in pure uerion est p'lestus
expresus in l. fin. in fine C de pro
seuid. Longi temporis.

IVTULVS QVARTVS.

DE VBI FRUCTU.

Epist' illis que ad Seruitutes p'ina consequent' est.

ut de facultatibus, psonarum, agrorum, quorum
3 sunt spes scilicet usufructus, usus et habitatio de prima
spe habet tit. de duabus reliquis in sequenti tit
agitur, Ad principium

Definit Inq hic uti fructus pro cuius plenio
2 plet et usui illicite noscendum quod usufructus sit 2 plet
fructus. nempe casus et formulis gloss. hic in principio
et p. d. ceteris in juribus a glossa allegatis
Mol. de p. et p. l. 2. secundo. l. 1. §. 6. et 9.

1. casus est. usufructus casus est, qui cum proprietate iungitur est.
quod dicitur in d. si fructus, quod a domino rei, cuius est usus
re proprio habet.

2. form: Definitio
hic in non modo usufructus est nisi die
nis rebus utendi fruendi salva reverentia
idei habet in l. 1. §. eade. De primo
(est Inq) collige, personale, quia non loquitur
nunc hic de usu actuarii, quem iurispon.
vocant usu facti, sed de ipso iure utendi
fruendi. De 2do. (alienis rebus) quia ut
in titis procedentibus tituli dicitur est, re

pro proprio rei servit adeoq. de finib. hui ¹⁰⁷
in usufructu formula, n. a. ca. ut antea
dicitur, p. hanc ergo particula excludit
quod si tunc plene iure dicitur est rei alicuius
fructifera h. ut ad utendi et fruendi ea,
It. 3. utendi (ut excludat, ut q. h. ere
dicitur in proprio vel hip: et depositaria in
deposito, hi n. n. pnt uti rebus illis, quod si ultra
sua invito dno deventis est restituere d. si
m. ut. It. 4. fruendi, ut exclu
dat nudus fructu utendi re alicuius q. n. est
ad fructifera sed ad utendi in, no hoc
fruendi vocabulo veniunt ut fructu aiaq.
emolumenta quocumq. et re aliena p. veniunt
l. itel si fundi est l. uti fruendi, f. ead.
It. 5. plus rem substat n. n. debet usufru
ctuarij deteriorare facere rei substat, seduli
debet arbitrato boni viri et diligentij
patris familiae. l. sed ut. d. ut. ito ut
securi s. d. n. de p. r. cl. l. c. p. r. c. i. n. g.
f. ead. l. i. f. usufructuarij quemadmodum
concedat, hinc est qd usus fructus p. r. c. dicitur
n. pnt q. r. i. n. i. n. rebus que usu conferuntur

ut in vino oleo frumento &c. non eorum usus
 est ab eis id est ut inquit, licet. consumptio
 hinc quoque proprietatis non prius res in qua
 consistit est usus fructus usufructuario tradere
 cogitur, quod donec cauerit et salua fore
 quod ut melius intelligatur et quandoque tradenda
 est agnoscatur, res paulo altius repetenda
 Sciendum itaque res in quibus usufructus constituitur
 in triplici et diffinitio quaedam sunt in ob.
 res in quibus usufructus datus vinea, quaedam mobiles, ut quae
 usus non consumuntur ut digne bonae facere quaedam
 mobiles quae usus consumuntur, ut est pecunia
 non vinum frumentum quaedam denique quae
 usus quidem non consumuntur, sed usufructuarius ut sup
 peller vesper &c. his propterea sed proinde quibus
 usufructuarius res immobilis, et mobilis quae
 usus non consumuntur aut usufructuarius, cautiones
 praestare debet, de his boni viri arbitratu
 et salua custodia usus fructuarius, et proinde
 usufructuarius restituatur, l. usufructuarius. ff. de
 gelio rda de rebus quae usus consumuntur

explici diffinitio
 res in quibus usufructus

ut est pecunia, vniuersum frumentum, salidare
 debet usufructuario, si tunc pecunia qui
 accepit, et vniuersum frumentum, finitio usufru-
 ctu determinatione restituitur, & restituat
 et si tibi f. eade.
 glo. 3. in rebz que usu spectant, cauebit
 usufructuario, si finitio usufructu casu illa
 bonitate, quo erant tempore finitio usufru-
 ctu, n tempore traditionis restituatur
 l. si usufr. & si vesp. ff. usufructuario
 quemadmodum caueat, l. sed et si, & et si vesp.
 mentul. ff. hoc tit. Ead est, nam si usu
 fructuario vesp. v. in ea bonitate qua
 ht tempore traditionis, restituere de-
 beret, usufr. ei nil prodesset, ad 3
 ff. de usufr. et 3 g. l. 1.

Imp: in his r. & 3 docet quomodo
 et qualiter usufructus item qly in rebz quomodo restituat
 restituat, prius itaqz restituat usufructu
 a dno tam inter vnos, qua vltimis us
 tuncabilibz sc. testibz codicillis. et de sca
 iudicij. in iudicij sc. diuorij, veluti in

in iudicio heres: cui dividendo ut si iudex
 uni proprietate alteri res adiudicatis, l.
 usufructus ff. eod. terlio agrum et usufructus
 ut et alia semel longi temporis 20. sc.
 amant inter presentes 20. inter absentes
 proscruptione, l. finali C. de longi
 temporis prosc: pro uice accipendi
 20. sc. usufructus pluribus quendam est re,
 lily tunc paup' petentis apud fructu petenti
 accipit loco sit. ff. de usufructu: antea dicitur.

proscripti: ind
 obfentes: 20.
 et ind' prosc: 20.
 agrum usufructu:

ultimo spiritibus et ipsa lege, ut qui quibus
 filii sem: patri in bonis liberorum aduentibus. & igitur liberi
 in bonis: uti semper pro quos personas uoluit agrum.
 profecti: adue:
 caprone, ut
 quosq.

ff. de similitudine a.

Haec enim ostendit quomodo usufructus spiritibus
 nunc in hoc & traduntur modi amittendi usufructus
 primus dicitur modus est, non nactus usufructus
 eius ratio est, ut n. usufructus sit semel perso
 nalis ideo mortuo usufructuario et usufructu
 ity perit, ut tunc et n. personam uicem
 ad heredes transeat, cap. primus legum

De reg. Juris in. 6. finit. rdo morte civili mosci 109.
no se. et medio capituli diminutione, ut si qz quomodo finial
banity ad vicines damnat, ppetuis case iustit.
vily mancipat, all olimi civitate interdicit,
ita coiter Dd. hii. Geil. probi. obf. lib. 2.
obf. 95. n. i. rdo n' utendo. io amif inter
presenty et rdo inter absenty. C. corruptio
nem C. eade. rdo cessione et qsolidatione
veluti si dno p'rietatis et usufructuarius cedat
vel resignet, vel si usufructuarius proprie
tate rei signat, & nro hii. Dixi. notander
si dno p'rietatis cedat, na' alteri cede
do nil agit, na' licet p'rietarij part. q' obf.
usufructuarius q'sensu vendere, ut q' stat. ex
C. locat. ff. hoc. et C. verbis. C. eod. q'p.
fructuarius in' obf. facultate et q'sensu p'
rietarij nec vendere nec donare nec
alio titulo in alius transferre q' t' usufr.
ita ut alius fructuarius maneat, eius de rati
ut eo q' ipse h't q' do q'm potius, si id alte
let, p'prio amittit usufr. agrorum q' p'rie
tario, ubi expresse h't in C. si usufr.

f. de Jure dicitur et in § pro hi. verbu
nal cedendo. Quid interim negandi n' est
quin non adque facultate et essentia proprietatis
verlene aut quous alio titulo alteri cedere
utilitate quod sit, operando illi Jus ad usus
et fructus loco suo recipiendos, quod nisi n' est usuf.
formalis sed Jus quoddam ab usuf. distinctum.
eo quod de rae et certia esse usuf. sit,
et huius utendi, fruendi, propriis et n' alienis
potest atque hoc modo intelligenda est de
usufructibus proprio propria. Et de huiusmodi
iure ad utilitate recipienda quod ab usuf.
est distinctum illig. debent, l. arboribus. et l. usuf.
Et hoc. tit. et principium precedentis tit. quale
n' officiant usufructuarius locare, vendere
et donare potest Jus suum, quod n' usufructus vendit
aut donat alicuius heredo, sola utilitas conse
da est donari - aut vendi, nisi quod aliter
de aperte esset, Canon. libri. nos. res. c. 1.
n. 1. et sane magni huius rei est effectus, ut usufructuarius
cedendo eiusmodi Jus n' transferat
usufructum, nec definit esse usufructuarius,
et usufructus n' morte eius in quem Jus illud trans
fert, sed morte ipsiusmet usufructuarii cessat

Ego huius est qd ut iam dictum est in usu videndi 770.
 et fruendi personae est, et persona usufructuarij
 in iudicet, et qd huius plene sequens est ut
 ipsa persona extinguitur ut est testy huius et in
 l. siquis domus, ff. locati. eto exspirat usus
 fructus tempore vel conditione eueniente ut si
 usufructus ad certum tempus, vel sub conditione sit
 quaeq. l. in iudicet ff. hoc lit. eto rei usufructu
 durare interitu vel mutae rae est qd ut
 accidentia sine subiectis ee nequeant, ideo sub
 toto corpore ipsius usufructus tolli necesse
 est, in l. in ut edibus colapsis vel exustis
 arca nec cementis, et si ex illis res
 reficeret usufructus debeat, qd adu n
 arca usufructus quaeq. idem, ut huius et
 l. repeti ff. eodem.

DE VSV ET HABI
 TATIONE
 Titulus . 5 .

Excepto uno huius seruitutis personali usufructu vid: Imp nunc hoc lit. explicat. r.
 reliquas huius usufructu vid. et habitae. usufructus

Quae alienis rebus utendi ad quotidianum usum
solum rei possessio, ut hic et l. j. ff. eod. queruntur
ita usufructus et usus. possidemus quod ipse mo-
dis usufructus et annuitatis ut hic et d. l. i. et
quod in eisdem rebus tam mobilibus quam immobilibus si-
cuti usufructus usufructus, pro quo utroque servitus
cum vera sit personalis, ad heredem non transit
l. si habitatio in seipso ff. heredit. et queruntur
in modo praestandi cautione et usufructuarius
de re usufructuaria boni viri arbitrio utenda
et de eadem respiciendo cavere debet ita et
apertus. l. cui et pro et si. ff. quomodo: usus
causet. differunt a. usus et usufructus:
quod usufructuarius rebus sicut ad necessitate
et quotidianum usum pro se et suis uti potest
et ad voluptate sicut apertus v. e contra ad
necessitate solum, uti potest. quatenus videtur: ad quoti-
dianum usum, sibi sicut servitus. l. penult. ff. her-
edit. unde colligitur quod in usufructu semper videtur
usus sed non vice versa, quod est utendum, non aliter
sicut servitus non a. formaliter quatenus usufructus
diversa sunt. et differunt quod usufructu-
arius, non solum ipse quomodo, ea res et
in quo usufructus habet, uti sicut, sed et aliis

ad fruendum quodene ad uel locare potest iii
ut in p'rio h'li. et l. uendene. l. arboribus. ff.
de usu fructu legato, que p're usus de reuand.
l. plenit. ff. hoc tit. Et differunt, qd' usus
n' potest morari in fundo, si dno p'prietario
molestus sit uel operari impediatur, v' usufructu
aruisa. potest libere morari, qd' ipse, arbor
colit. l. h'ns ff. de usu: qd' qd' usus propte
q'st'ntu nequeat, ad usufructu pro parte q'st'ntu
potest, quia usufructu est seruitus diuidua
v'usu diuidua, na ut iuris con: inquit
frui p' parte possunt, uti pro parte n' possu
nt.

Ad § De si cui.

Tractatus in hoc § de habitatione, que est g'ra
p'prietariis personalis, et hanc modo defini
unt, habitatio est usus seu facultas aliena habitationis
definitio.
eius in habitandi salua adim' p'prietate, quoniam
igitur habitatio, ut usufructu et usu q'ntu ipse
nedit q'by illo q'ntu, nec et ad heredes
transcat, item cautione de utendo boni
iuri arbitrio, sicut usufructu et usu esse
q'ntu, ita cetero d. h'li. d'iferentia. a. habi
tatio ab usufructu et usu q'ntu.

ab usu fructus in usufructu est habitus potest
et locum ad hunc habitum locare, sed ab
usu et usufructu, quod haec duo servitutes in
suis rebus urbanis videtur et rusticis habitus
non in urbanis consistunt potest. C. ut antiqui
leg. ff. C. de usufructu: ab usuque differunt
quod usus et usus fructus morte et civili pu-
ta de potestate ad huncque denominatione
amissione civitatis et non utendo finiantur habi-
tus vero, in morte naturali extinguuntur. C. si
habitus ff. hoc lib.

DE USU ET FRUCTIBUS

Et longi temporis prescriptio-
nibus.

Titulus. 6.

In & singulorum

Supra de rerum divisione dictum est dominia rerum
generaliter duobus modis accipi, nempe iure naturali seu gentium
et civili, cum itaque haec exponitur sed ubi modis iure
gentium res accipiuntur nunc videndum quibus modis iure civili
accipiuntur, ita ut in tit. procedentibus sine et quia in
ter eos modos usurcapio facile principis locum obtinet,
ideo quoniam coram erat, ut nuper ea de re primo
tractatu suscepimus quod in presenti titulo
facit. Estque ex eo usurcapio sine prescriptio iure
civili introducta per Justinianum d. & singulorum iure tractu
hic Baldus in l. i. ff. de usucapione. C. de eman-

cipit

de emancipatione liberorum

112

ubi inquit si ius civile n' est prescriptiones
 n' est idem replici de eoa, una, ne dicitur res
 in incerto, centaldero ut aliquis libit finit est p
 testul in p'p'io hui, iuncto l. i. et l. finali f.
 pro suo, utray n. ad eiq. comadit, et salubet
 q'inet cui potius expedit, ut a certis d'ni edifi
 cia offerentibz ayi colant, l. singularit C. de edi
 ficijs primarijs. l. senatij. C. de q'strahendo expt.
 l. quemad. C. de agricolij et censitibz et ut libit
 susponez proficiant, l. properandit in prin. C.
 de iudicij. Mol. de f. et d. l. 4. diff. 6. et d. ad imp.
 passim. porro sup. hanc lib. in 2 partibz d'ni d'ndit lib
 dit in quosul primo declarat que ad res et quando hui in 3. ptes
 tempore usucapi p'nt ull n' p'nt, usq' ad 6
 novissime exclusie, in 2 p. que in iam d.
 6 novissime iniqit, tractat de g'nnatione
 possessionis, et quonchione tempore usq' ad 6
 final. in 3. ad exiq' ple agit, de usq' capio
 ne rerul fiscalit, que quide' tituli pastilio
 etia si minime reprehendi p'nt nos in ob
 scurione huius rei in proxi usq' quotidiana
 no frequentissime illigeat, cui in 4 partibz
 distribueny, in quant. i. rubrica **explica**

nos in 4 ptes
distribuemy.

benig. in ista trademur fudta pa reg
fita ufurpationis seu profcriptionis in 3° pte
demus que na res profcribitur pnt, in pla
deniq. de effectib. profcriptionis et ufura
monis agemur.

Prima pars tituli rab
Tria explicita continet.

Pro hinc partib. itaq. notandum. i. qd ufur capio
unde dicitur fit, qd qd ufur aliquid capiat et auferat

Capit. n. et possessio qd captu temporis adiuat
quod res et qd
tempore ufur
capit pnt.
aliquid priori dno et transferat in aliu. ut
profcriptio qd a profcri
bendo, id est profcribendo vel profcribendo
quod temporis profcriptio dicitur est qd tes
tum in cap. 2. de concessione probendi
in verbis et infra profcriptio tempus
hac et profcriptio, Baldy suo tr. de prob.
profcriptio a 1. et 2. Notandum. quod usen profcri
ptio qd. pntis explicitas accipit. i. generatim
ut id est fit quod quilibet exceptio sine ea
dilatatoria vel sine penultima, l. et su
accipit in lit. f. de except. et profse.
qdo accipit pccialit pro exceptione pen
ultima proveniente ex eo, quod tempore l.
definito rem alijuo possedimur, vel uire ali
quo usi hinc, vel quod alij tali tempore
ab ufur alijcunq. uirij cessauerit, et hoc modo

similiter in lib. de prescrip. longi temp. et de p. s. 30. ubi. 40. amov. 3. accipitur p. d. n. i. accipi-
tione vel iuris alieni elisione ex tempore
C. definitio proveniente, atque ita hinc usum
patet, nos in pro. p. s. i. s. t. h. e. u. o. r. a. b. u. l. y. c. u. t.
Iust. Iur. p. r. o. m. i. s. s. u. e. u. t. e. n. n. u. r.

Est ergo usucapio seu prescriptio ut nihil aliud
quam adiectio d. n. i. p. p. s. i. c. i. t. a. t. i. o. n. e. p. o. s. s. e. s. s. i. o.
n. i. s. t. e. m. p. o. r. i. s. l. d. e. f. i. n. i. t. i. i. i. t. a. h. i. c. i. n. l. u. s. u. c. a. p. i. o.
ff. de usucapionibus id quod primo d. i. c. i. t. u. r. (ad i. e.
d. i. o. d. n. i. i.) . a. c. c. i. p. i. e. n. d. u. m. e. s. t. c. a. u. s. a. l. i. t. e. r. a.
a. f. o. r. m. a. l. i. t. e. r. a. i. t. a. u. t. s. e. n. s. u. s. p. r. o. u. s. u. c. a. p. i. o.
e. s. t. c. a. u. s. a. a. d. i. e. c. t. i. o. n. i. s. d. n. i. i. s. e. u. m. o. d. u. s. q. u. o. d. n. i. i. s.
a. c. c. i. p. i. t. u. r. g. l. o. s. s. i. i. n. d. l. u. s. u. c. a. p. i. o. i. n. u. e. r. b. o. a. d.
i. e. d. i. o. s. E. a. e. m. h. a. n. c. s. u. b. i. u. n. g. e. r. s. i. c. u. t. t. r. a. d. i. t. i. o.
f. a. c. t. a. a. d. n. o. d. n. i. i. n. e. s. t. a. c. c. i. p. i. t. i. o. s. e. d. c. a. u. s. a. a. c. c. i. p. i. t. i. o. n. i. s. i. t. a. n. e. e. f. a. c. t. a. a. n. d. n. o. (u. t. i. n. p. r. o.
p. o. s. t. o. q. u. e. m. a. d. m. a. d. i. e. i. n. t. r. o. d. i. c. e. n. d. i. s. q. u. a. b. i. l. i. t.)
Est usucapio, sed c. a. u. s. a. u. s. u. c. a. p. i. o. n. i. s. p. q. u. e. s. e. q. u. e. n. t. i. a.
q. u. i. l. i. o. n. i. s. d. n. i. i. s. f. o. r. m. a. l. i. t. e. r. a. a. u. i. d. e. l. i. c. e. t. p. o. s. s. e. s. s. i. o.
q. u. o. d. a. l. i. e. n. o. e. t. b. r. e. v. i. s. q. u. o. d. a. l. d. i. s. p. o. s. i. t. i. o.
t. a. d. a. c. t. u. a. l. e. d. n. i. i. q. u. e. s. e. n. t. i. o. n. e. u. n. d. e. d. i. c. u. n. t. d. d.
n. r. i. p. r. e. s. c. r. i. p. t. i. o. n. e. i. n. t. e. r. r. u. m. p. i. q. u. o. p. o. s. s. e. s. s. i. o.
i. n. t. e. r. r. u. m. p. i. t. u. t. b. o. n. a. f. i. d. e. i. c. e. s. s. a. d. p. r. e. t. e. t.

In accipi pro ipso auctoritate consueti dicitur mens
 n. de rem ipse cepisse nisi rat dicit accipi
 reud. ita ut de pto p eferent sit tradita,
 effectus siquidem auctoritatis est dicitur auctoritas
 ut in intro dicitur. Couar. et Mol. in
 cap. possessor. in prin. § un. de reg. j. in b.
 Molin. de f. et d. l. rdo. disp. 6. Less. de
 f. et d. lib. 2. c. 6. dubit. 5. De rdo p
 gminatione possessionis na, possessio debet
 esse continua et non interrupta, interrupta n.
 possessione gminatione quop interrupta poss
 sessio prescriptio, ut paulo post, in primo
 requisito ostendetur, dicitur et temporis. l.
 definiti, quonia n' sufficit, unius vel alterius
 diei possessio, sed ea quo prescriptio tem
 pore sit gminata, de quo re et intro
 in rdo requisito dicitur

Etiam pars de funda
 menti et requisiti prescrip.

Ad prescriptionem seu auctoritatem ut colli
 gatur et proprio hinc sit. requiritur q. requiritur
 + requiritur ad q. et proprio hinc sit. requiritur q. requiritur
 prescriptio poss. bona fides. solus et tempus
 bona fides. l. definiti. Est q. cas. d. scilicet
 et tempus v. a. l. definiti. Est q. cas. d. scilicet

Lepio. d. lib. 2. c. 6. dubit. a. quare de his
ordine dicendum. Objicitur ac dicitur si titulus
ac bono fidei etiam ad prescriptionem requirunt
definitio, paulo ante tradita, erit mala
ut quae non generet oia subsecutio definiti.

Respondeo quod non sit necesse ut oia subsecutio
membra rei definitio comprehendant et
praese in definitione. Sed satis est si ea tantum
subintelligantur. Ad ubi captionem requiritur quod definitio
titulus et bono fidei, sed ea tantum sub definitio
comprehenduntur non est de in definitione usucapio
ne et adiectione dicitur, et continuatione pos
sessionis, et intelligenda est huiusmodi possessio
quae inspicit aequitatem, hoc est quod iniuste
titulo et bono fidei fundato est quod non
iuxta Molina d. l. d. d. c. ubi usucapione.
definitio Modestini

DE possessione primo prescriptionis requisito

Cum in primis ad presc. requiratur possessio
iudicanda, quod sit poss. quadruplex, et quoties
dicitur, autem notandum est quod possessiones
a rebus possessione quibus quidam dicitur

definitio usucapio
melius de
Clorato.

finient moti meliorato l. q. ff. de q.
vel amit. poss. ubi inquit Paulus poss.
appellata est a pedibus, sed a sedibus possi-
lione alij dicitur descendunt, moti eade. li.
legendum n. censent a sedibus, n. pedibus, ita
cum fecerit Traquellus in prefatione
sua per more declarat: i. utramque ledio
nec posse defendi post alias opinionis est
Fru: mundum in l. de possessionibus, per
mao possessionis. c. i. n. q. et r. Sed rati-
nendo videtur illorum scilicet, qui possessionem
a sedibus possessione derivari autumant, quia
emendationes Codices ea approbant, teste
et ratio moralis insit. vide 3. lib. i. c. 3.
verbo primo quodam, et huc respicit idem
Paulus in l. possidendi & genero possidendi
nec eade. lib. cum ait, Et in primo magis
unus genus est possidendi species a. infinita,
sunt, quia insistentie rei, sicut pedibus ad
hoc utitur, ut nos in aliquo loco ponamus
hinc capere sedes, mutare sedes, occupare
sedes apud veteres Exta, quare et nos prole

linquere certe dicimus possessione, sicut Basilium. nis
a sedendo, et ad significandum aliquid sufficienter
bono possidens. dicere solent, in istis quibus
sunt quibusdam, ad ista ista velle quibusdam.

Notandum vero quod possessio fitur duobus modis. i. materialiter
scilicet pro re ipsa possessa quo pacto praedia quae possidemus et
quorundam sumus appellamus possessiones. unde possessiones urbanae
et rusticae, vero formaliter pro actu et iure possidendi et duobus modis
ab hoc modo denominatur possessor aut res possessa et hinc dicitur possessio.
Haec dupliciter accipi potest, primo pro acquisitione possessionis. dicitur i. possessio facta
pro ipsa possessione, prior modo possessionis dicitur possessio et possessio
facta, posterior u. modo possessio dicitur, uterque modus est
explicandus. Possessio itaque priori modo sumpta in hunc
modum definitur potest, quod sit detentio rei corporalis corpo
ris animi et pariter adminiculo, ita Schaefer, in verbo dicitur
quod ex Hostiensis et Florentis lib. de agraria possessio
ne Mol. d. loco verbi proximi u. Less. de P. et P.
lib. 2. c. 3. dubit. q. n. 4. Aeternus moral. Instil. p. tertio
lib. c. 3. verbi modo requirit et ea ex parte explicat Canon:
in cap: possessor. in initio vero pariter. n. i. dicitur imo,
detentio rei corporalis quae incorporealis propria
possidens. C. possidens. in p. 1. A. eod. talia sunt
iura servitutis et reditus annui, quae quasi possideri
dicuntur a iuris consulti et canon. interpretat. dicitur
corporis adminiculo, quia ut res aliqua iniuria possidere
debet ea aliquo modo corporaliter apprehendere mani
bus, pedibus, oculis, aut simili modo sine pen de ipso

sive p alium. l. possidere in principio et §. Heratij ff. de
§. 3. animi adminiculo ut intelligat solo corpore seu actu
corporeo possessione non aigui, sc: animo requiri qd debet
quis ea apprehendere aio possidendi d. l. possidere in prin
cipio ubi Paulus d. l. inquit adipiscuntur possessione
corpore et aio. neq. p se corpore neq. per se aio del Paulus
in d. §. Heratij, si sit Heratij et et procedat solo
aio n' pot. cog. acquirere possessione aiunt, si n' concedat
possessio realis, unde depoplaris n' d. l. possidere
depoplaris, nec creditor pignus, qd n' apprehendit illud
aio delinendi. d. l. eto et ultimo Juris adminiculo
qd intelligitur possidere, si vis prohibeat, unde quoniam
laicus rei sacre possessione corpore et aio appre
hendat, n' la' possidet, qd totam possessione suppro

hincup de prohibet, l. qui universos. §. i. ff. eod. ubi hanc rem
les. sacre, nec explicat prolin. Leg. et ff. eorij d. laus. posses
de poss. Juris
sio porro possessione modo formaliter sc. sempla
in hunc modum defini pt quod sit vis insipendi
tanquam sua n' prohibita possidendi, ubi Bart
in l. jmo ff. de acqrendo poss. cui ceteri magis
coiteri successerunt, Respe Couon. d. loco. n. 3. et
Leg. d. loco. n. 4. d. l. jmo. Inf ut excludat
possessione prioris modo sempla, utpote que forma
liber est occupas et detentio unde hoc superiorit
Leg. d. loco. d. l. insipendi rei, ut excludat dicit
quod p se et formaliter la' est vis disponendi de
re, proprio a. raon Juris insipendi in cogit

quod possessor possit rem pacifica tenere seuque pos-
sione alia turbantes iuris remedium tenere, quod hui-
usmodi insistere rei, dicitur 3. lingua sua quia siquis insistit
rei nomine alterius non erit vera possessio unde tutor
non est possessor bonorum pupilli quia ille non detinet
ut sua sed nomine pupilli nam pupillus possidet per
tutorem. dicitur etiam et ubi non prohibetur possideri,
quia nemo potest habere ius possidendi contra iuris dispo-
sitionem sine iure resistente, ut rei sacra, cuius ius
sui decimarum et Laico, etenim hanc minime tra-
chandus est de possessione, quae in eadem aegri non
potest. Couar. et Less. de iur. ob hoc quod ad
definitionem possessionis nunc ad divisionem eiusdem
veniendum.

Notandum ergo quod possessio variis modis divi-
datur, primo. n. dividitur in iustam et iniustam; iusta
requirit iustum titulum, in iniusta illo caret; secundo in pos-
sitione bona et mala fidei. tertio. In colerata et
non colerata, colerata est cuius titulus est verissimi-
lus. i. non aperte nullus, et pro ueritate titu-
lorum, dividitur in varios species sumunt nomina ab ipso,
quo parte dicimus rem aliquam possidere pro Em-
ptore pro donato, pro legato, i. tit. emptionis, do-
nationis et legati. et dividitur in naturalem et
civilem per textum in l. 2. §. primo. ff. pro herede
de. et l. 1. ff. de iur. in rem ubi dicitur
iuris, si qui possidet, siue naturaliter siue civiliter
possidet, Couar. Mol. Less. de iur. Naturae
possessio est ipsa corporalis insistentia siue

216

Divisio poss.

detentio rei p se vel per aliu D. l. j. in prin-
cipio in verbis ex naturali possessione. l. sine
ff. de iniurijs, glossa in l. 25. § finali verbo
corporalis ff. de acqrenda possessione
ubi in' observandum est ad possessionem naturalem
necessarium esse semper esse habere adiu-
tum animus possidendiq; rem vel sua,
quare si quis in absentia alterius occupat
et rem naturam possessione naturali n' quidem
animo illam possidendi sed eam in ha-
bitandi aut ea utendi, n' dicitur
eam possidere naturaliter sed tantum
detinere rem illam aliquo alio fine
ita Mol. dicto loco. Civilis posses-
sio est, que solo animo continetur
hoc modo possidet is qui absit a rebus
suis, l. clam possidere §. qui ad mundi-
cos ff. de acqrenda vel amittenda
possessione, d. h. a. hoc possessio civilis
quia magis spectat iure civili quam

civilis poss

naturali cum naturalis modus possidendi
 sit per corporalem insistentiam et quia
 pariter effectus civiles sc. usucapione rei et
 dominii fructus. p. a. naturalis possessio
 tangi quoniam cum civili ut quod quis est pro
 sent per se vel per alium rebus rebus quas
 civiles civiliter possidet. Itaque hanc possessio
 civiliter et naturaliter possidere quod potest
 sit firmissima est.

Notandum quoque quod tribus modis agrorum rebus modis acquiri
 possunt. sc. apprehensione vera, apprehensione fidei,
 et legis dispositione. Apprehensio vera est
 que fit per actum corporis veluti cum pedes infero in fundum, vel cum
 ingredior domum, vel horreum. Apprehensio
 fidei est, que fitione iuris hanc apprehensio
 hanc corporali agrorum filij multis modis
 ut attendat glossa in lege. in l. possidendi in
 verbo animo ff. eodet. de agrando posses
 sione, et glossa in cap. ex liberis in verbo
 hujus extra de consuetudine. usucapione a.
 sunt ille si antiquus possessionem tradat

alteri cui vel possessionem cedere, claves domus
in quo sunt merces possidenda ut v. g. vinum
oleum triticum etc. debet a. d. fieri apud domum
vel in presentia domus ut probat Covar
lib. tertio. novorum resol: c. 6. n. ii. cas est
q. d. dum emptor apprehendit claves censetur
res intus quibus apprehendere. ubi hly in
c. clavis; ff. de apprehendo emptione
et in dicta lege prima ff. de ac-
quirenda possessione et l. r. cod. com-
modo et periculo rei vendite, item in
h. item si quis merces supra de veris divi-
di. pone hac lib. idg modo est, si alteri an-
tiquis ipsi possessionem tradat scripturam
vel instrumentum quo constat de titulo et dicitur quo
rem possidebat uti colligitur ex l. sacrum. de
donationibus et officio notarii c. 2. d. de se. h. de
procuratoribus d. de. d. 3. res est q. d. in tali instru-
mento ipse contineri videtur. Sic modo est si antiquus possessor
omni vel communi ostendat michi fundum et dicat se
tradere illius possessionem et ego significem me acceptare
ut constat ex l. quod tenet. ff. de acquirenda poss.
res est q. d. oculi sunt quasi longa manus q. d. res ipsas quasi
attrahimus.

Etym

etymodum est qd post factum gherente antiquo
possessore apponit, ut hodie noie eig ad que res
transferenda ut aperte colligitur et l. quarunda
f. de acq. reo. possessione. si qd est quando an
si quis possessor vendit aut donat alteri re aliqua
reservato sibi usufructu, non eo ipso censetur illi
tradere proprietatem et alter eam iniurius pos
sidere, l. quisquis, et l. si quis argentum, et l. sed
si quidem. C. de donat. eas est quis nepos proprie
est usufructuarius nisi dixerit dnm sibi sicut
aliud ergo hoc ipso quod quis vendit aut donat
re aliqua substituendo se usufructuarius censetur
illius similes proprietatem et transferre
in aliam possessionem. Etymodum est, si anti
quus possessor facta alienae parte per ve
ditionem donem aut similem modum alicui
rei substituat se possessorem noie auctoris, aut
donatoris C. bene n. eo ipso transferetur
possessio in empt. et donatoris, nec opus
est alio apprehensione hoc d. d. r. i. u. c. ad
tradere et acquirere possessionem qd clau
sula substituti, hoc est qd clausula substituti
vel appropria in instr. emptiois aut do

in
Etymodum

Etymodum

Etymodum

donat qm qdlibet qd te possessore
noie alderiq, na hoc ipso incipit empta
et donotarij q venditore et donante
possidere, l. quod meo, et l. qui bono fi.
de, et l. intendi. ff. de ag. recu. dno
videant plura hoc de re apud Couar. var.
resol. lib. n. c. ib. et, polix. d. d.
et d. Couar. demp. legu. quaz. de possessione
transferta possessio absq. ulla vera aut
ficta apprehensione
ut probat Couar. var. resol. c. 6. n. 6.
cas. est qm magis mag. posses. duri huma
no subialet qd pot. potuerit variis modis
p. ut magis videb. expedire reip. pro
dimephote recu. et prouinciaru. lib. apud
Gallos possessio defendit. translat. in cuius ho
det et extrahent sine ulla apprehensione
actu teste Couar. ibid. qui id ex mult.
his d. d. probat, hunc modum possidendi d.
viri vocant iurif. sumat possessione

ga sit sola l. cumq[ue] p[ro]p[ri]e, abq[ue] nullo corporis inq[ui]t
tuel ai adimiculo et refuente eo qui
impit possidene. Debet a. hae possessio
e quo quis uere po possidet, n. a. uere
alano ga hie uere possessor n' est sed
alieu qui p[ro] eum possidet, hinc colonus uel
fructuarius, gductor, creditor p[ro]curator
tenens, Emphyteuta uel alij, sup[er]ficiarius
n' dicunt possidene nisi naturaliter, Inq[ui]t
n' dicitur possidet cumlibet l. coi. & colo
nis. f. di. diuidendo. l. agrit. & uel. f. de
agr. reu. dno. l. pignori f. ead. Molu.
d. l. 2. disp. 66. Less. d. 2. de l. est
lib. 4. c. 6. dubit. 2. n. b. f. ronis. mora
ut possit p[ro] 3. lib. 1. c. 17. ubi latij hae
de re agant, His ita p[ro]missis quo ad
primu hae p[ro]scriptionis regu[m] tenenda regula primi
est hoc regulo, sola naturalis possessio, n' est ^{regula primi} ^{regula hie tradit.}
sufficiens ad p[ro]scribendum l. agrit. & uel.
f. de agr. reu. dno. l. censu & Julia.
f. ad exhibendum, l. 1. & penult. f. de

arg: poss. glos. in d. l. clat possidere. et
glos. singulari in l. i. Verbu prose:
Et de seruis fugitiuis, sufficit a. iudicij poss.
quod vera apprehensione vel facto con-
firmata, q. dicitur in l. r. § p. seruis
ff. de acq: pos. l. serui § null. ff. de iurid.
l. in auctione, ff. de diuersis et tempo-
ralibz prescript. Ead. ep. q. licet ad
augendas pos. corpus et arg. simul reg-
erant, ut ystat et antea dicitur ad pos-
sessione tu' retinendo et ytinuanda solum
arg. sufficit, d. l. clam, § qui ad nudum
C. de acq: pos. § possidere Inpro de iurid.
dicitur lib. 4. Causar. d. cap. possessor.
r. p. in pprio n. q. Molina d. tract. diff.
in principio. Lestr. d. lib. 2. c. 6.
dubit. i. Esty, cap. Dd. sea. Debet a. hoc
possessione et ytinuatio n' interrupta l. 3. ff.
eade, si n. medio tempore, hoc est ante
usucapione q. l. et, possessio interrupta
fuerit cessat prescriptio l. ualiter
et l. l. l. et, § si sit ff. hoc d. cap.

illud, cap. auditi, extra de ff. prof. 120
cum a. poss. interrupti d. q. inchoata
ita opat, ut si rursus renouetur, n' gli
mox ut tempore prioris, sed de nouo.
debeat inchoari, glos. in l. ad notis.
& Sed et si quis, in uerbo inchoat, & de
prescript. 3. vel 40. annor. Canon. d.
cap. poss. in p. & in. n. hoc o. inter
ruptio qualiter sit explicita. i. scilicet
modo cumlibet, scilicet interruptio q. d.
iniquit aliquid deesse, quod est necessarium ad
noam prescriptionis, ut possessio uel bo
na fides uel titulus, Cumlibet interruptio
q. d. p. actus aliquid interruptio, uel inter
urbatur, puta p. lites q. d. p. act, uel cita
tione, Canon. d. loco. ubi plures haec de
re uidentur esse, Porro sit q. d. inchoatio
possessio, n' solum, in eadem persona sed
et in eius successoribus, hinc si uel sit
puta qui titulo uel sit heredit, hinc sin
gularis, ut qui titulo singulari heredit

velut in legato cnyd. et simili, & diuina
ad ~~q~~ legi, hii. duntaxo media per
sona n. intereseant, l. pomy: & p
et legatario, ff. de acq. poss. qum et
usufructione et de iuncto incepto ante
hereditate adita, compleri pot. gstat
ex l. cepta ff. eade, ut ea antequa
adeat persona defuncti sepunct. l.
hore, ff. de iudo lib. unico. l. heredi
tas, ff. de acq. poss. unde ~~et~~ ^{etiam} uouit
semper qua ante hereditatis aditione
uel poss. intereseant heredi prodes
ad implenda usufruct. l. nungua, & uo
unt, ff. eade. DE

Bona fide rdo succes. requiro
rdus prosc. requiritur bona fides, p. testu
in prin. hii. ma possessor male fidei, nullo
anyuo tempore proscubid. Cap. pos. male
fidei, de reg. q. vii. c. idem hii. in cap.
fin. extra de prosc.

Est a. bona fides nihil aliud in presenti. 121
qua fit in eo et illa conscientia rei alie
na est ad possessorem existentem et qua
possidet sua, n' aliena esse, na fide hui
pro conscientia recipimus cap. si iuxta 32.
cap. q. r. l. bona fide. ff. de rebus. sig. et
ead est, qd is qui in mala fide est pec
cat, ex Divini Pauli scd, dicit id quod
n' est ex fide ha est conscientia, peccat
et aseruit, ad romanos. 14. in fine. iurando
q' illud. circa medium, de peccatis. distinct.

Ampliat. i. ut procedat etiam in tempore
commemoriali possideat id. cap. finaliter
sicut sunt graviores peccato, quanto diu
huius infelicem aia ^{alligata} detinet, cap. fin.
et hro de consuetudine. cap. nonnull. est.
de consuetudine

Ampliat. r. ut necesse sit n' im in ini
tis possessionibus bona fide habuisse pos
sessoris, ut et in progressu, et lors

prescriptionis tempore, p. testat. in d.
Cap. fin. et ract modo allata qualis
aliud iure iudic. receptis h. quo sufficiat admi-
tio bona fidei habuisse, n. o. ea necesse, ad
p. licenda seu finienda seu implenda
prescriptione. l. un. c. C. de tras
formanda a. p. r. a. p. r. o. n. e. c. ff. de usuc.
§ distinctio hui. sed hoc iure n. ulimur
p. p. p. u. e. u. a. t. u. r. q. u. a. d. p. r. o. u. e. n. i. s. e. t. p. r. o. p. r. i. e. t. a. t. e.
rei aliena, ut quilibet (sicut innocentij
z. i. g. in q. r. o. t. i. c. o. n. i. l. i. o. C. a. t. r. o. n. e. s. p. i.) si
si p. r. o. p. r. i. e. t. a. t. e. a. t. q. u. e. p. r. o. p. r. i. e. t. a. t. e. d. e. r. o. g. a. n. d. u. m
que ab ipse penale morti n. p. t. observari
ut hinc in Camera Imperiali, haec reg.
ca. nro p. r. a. e. d. i. c. i. j. s. m. u. l. t. i. s. a. p. p. r. o. b. a. t. a. s. i. t.
p. r. o. p. r. i. e. t. a. t. e. i. n. t. e. G. e. i. l. l. i. b. 2. o. b. j. e. c. t. i. o. n. e.
i. y. n. q. p. r. i. n. c. p. i. n. g. o. b. j. e. c. t. i. o. n. e. c. e. n. t. e. o. b. j. e. c. t. i. o. n. e.
V. a. q. u. i. b. e. t. p. r. o. p. r. i. e. t. a. t. e. b. o. n. a. n. i. s. i. p. r. o. b. a. t. e. r.
q. u. i. b. e. t. l. i. b. 2. o. b. j. e. c. t. i. o. n. e. p. r. o. p. r. i. e. t. a. t. e. c. y. p. i.
s. o. l. o. f. f. d. e. p. r. o. b. a. t. e. c. u. l. p. a. t. e. r. §. r. e.
i. y. n. q. f. d. e. C. e. p. a. t. i. s. r. e. d. o. i. t. a. e. t. b. o. n. a.

fides in dubio illigib nisi q'rarint p'bet vrr
glof. in C. sup. in verbis p'bet, C. de profc.
Conji temporis, et in C. j. C. de cunctior.
prodes a. huiusmodi bona fides successori
tam Vali qua parli, n' salu quado o suo
persona profcriptione inchoare possit sed
et ut temporis quentione de si defunctis
aut venditor, p' 5. annos fundus aliquis
possederit bona fide successoris si p'
alios. 5. possideant, quoniam eius modi
tempora auctoris et successoris, et pro
scribitur fundus & diut. hic, mala a. fides
siquide successor si Vali nocet, d. & diut.
et C. quarta ff. ead. ead. ep. q' a heres et
defunctis uno et eade persona censet, l. ho
res ff. de iur. et temp. profc. at
si sit singularis n' nocet quo minus si ipse
bona fide auerit a persona sua pro
scripione inchoando proscribere possit
& q' a. hic, et C. ante Titius ff.
de iur. et temp. profc.:

DE Titulo 3. proscriptiois scripto.

zuo requirit ad prof. Titulu ut qd ad ex pprois huius
tituli et probat lex unica ibi, ut in alijs in pti tituli
C. de usurpatione trans, f. as mando l. nullo. C. de rei
vend: qd ut nullius illigat, videndum quid sit titulu
et quodplex. Titulu ergo hoc loco, nil aliud est
qua iusto caa et se habilis ad transferendi dnu
veluti sunt emptio pmutao, legatu donao p.
l. 3. q. genera. f. de agrado vel amitt: prof.
l. i. f. pro soluto. Diuidit primo tit: in gratul
et spaleu, gratul est qui cu alijs tit conuenit
nec spale noen ht, qualis est titulu pro suo itel
pro soluto, utenq n. utae cu alijs titulu querit nec
spale noen ht, spialis est, qui certu et spificu
noen ht, de iure moditu cuiusmodi est emptio donao
pmutao p. Diuidit rdo in onerosu et lucratiu
onerosu d. qd res ad aliquat peruenit cu onere aliqd
dandi aut faciendi ut in sibi ferme graditibz ubi
is qui recipit ee grauatz uicissim aliquid dare aut
facere titulu vero lucratiu est, qd res peruenit ad
aliquat ex uero liberalitate ut ex donao legato p.
Diuidit 3. in titulu uerit, et putatiu, uerit tit:
est qui uero caa et origo dnu est, ut huius rei
emerit ab eo quinere fuit dnu istius rei, titulu
putatiu seu proscriptu est, qd proscriptu uero

cao et la' re ipsa n' subest, ut qdo quis bono fi
 de emit rem aliquam aut donis accepit, ab eo
 cuius illa n' fuit quibus illi legitime fuisse dicitur
 talis namq; emptio aut aut donatio licet n' sit radix
 et cao sufficiens ad transferendu dnu, et solto
 dicitur auctas, profanily in talis que dum bona
 fides et ades, ad hoc igit, ut proscriptio seu
 usucapio beneat, requiritur h. probabilitate pra
 sumptis sine is gratis sine gratis sine oneroso
 sine laudum h. hoc est qui bona fide putat
 ee validy ut donat' testi null' successioni abintest.
 emptiois pmutat' e. Non est ergo necius ut ille
 libaly sit vey n' hie sufficid, sine proscriptioe
 ad transferendu dnu sed satis est, ut probabi
 liter putet, vey quamvis se vera vey n' sit, tum n.
 ius facit ut res aliena ex solo tempore et definito
 fiat sua proli. et des. d. laus.

Similat, hae doctrina ut laus habeat in longissimi
 temporis proscriptioe, que est 30. vel 40 annos
 in eo n. l. n' requirit h. h. et C. de
 prosc. 30. vel 40 annos.

DE temporis quatuor poses
 sione.
 eto proscriptiois requisito.

De proscriptioe eto requit, certi temporis
 quatuor posesio quod tempus un' est varius est

quo uarietate rerum prohibenda. Si itaque
gelio i. ad uerapione rerum mobilium primati
hanc, uel et Ecclesia cum titulo regni, et suffi-
cit possessio q. uenit bono fide g. uenit, uel
C. de p. s. h. e. Couor. d. loco. et quide de
rebus primati, et p. h. in p. h. h. et in C. un.
C. de uerapione transformanda. De rebus uero
Ecclesia est p. h. in a. h. q. u. a. h. o. n. e. C. de p. s.
Ecclesia que authenticis recepta est ab Ecclesia
ut patet ex cap. p. u. u. l. d. et u. l. v. q. r. l. e. f.
de q. et p. lib. r. c. d. u. l. i. t. g.

De p. s. h. e.
imob.

gelio r. d. ad uerapione rerum mobilium sine
titulo regunt 30 anni sine primati e. h. s.
sine Ecclesia ut est cap. d. s. h. e. Couor. d. l. e. f.
d. loco de rebus primati, et p. h. in l. r. C. de
p. u. a. s. c. 30. u. l. 30. an. ubi res immobiles q. u. a. p. i.
uati prohibentur 30 annis sine titulo, inde ex p.
cependit de mobilitate, cum nihil aliud de his ad
statutum deficiente titulo, quod q. u. o. r. e. s. Ecclesia
querant id est p. h. e. s. et eo q. r. ut Ecclesia in
mobilitate n. h. e. a. t. p. r. i. u. i. l. e. g. i. t. s. e. d. s. o. l. u. t. in immobilibus
eode iure ceaseri debent, quo primati Couor.
d. loco n. r.

De p. s. h. e.
mobilitate.

gelio ad prohibenda bono imob. p. r. i. u. i. l. e. g. i. t.
l. o. u. t. u. l. t. i. t. u. l. o. r. e. g. u. n. t. 30. a. n. n. i. s. i. n. t. e. r. p. r. o.

1428
sentet. 20. inter absentes, sine habulo vero reg
runt 3 anni. Vt est casus d. d. l. in cap. habulo
rum de prescriptionibus. Prior pars h. in §i.
huius et in l. est in longi C. de prescript. longi temp.
ubi notanda sunt, i. est. longi tempus in non
usurpationis vocari potest. id amovet inter pre
sentet. 20. inter absentes, longi tempus s. tempus
sunt 30. vel 40. annos, ut patet et d. l. in
longi C. ubi presentes dicitur, qui in eodem
territorio habitant ut sunt et qui habitant
in hoc territorio futurorum, et si in iura
late non sunt, absentes vero qui in diversis
territoriis habitant habitant. ut tradunt.
d. d. in cap. de re extra de presc.
sunt si presentes fuerit et amittit et postea egre
dioris territorii, habitaturus alibi, opus est ad
huc sex annis ut res immobilis pro se prescri
bat, sed est, quia prescribitur 3 anni ad comple
dat prescriptione pro presentibus qui debent
explicari esse absentibus, ut h. expresse in l.
quod si quis C. de presc. longi temp. unum
annus presentibus equivolet et 3 annis absentibus
Syl. in verbo prescriptio et reliquis d. d.

Altera posse. sine titulo, regit 20. annos qd
et d. cap. sandon, et idel coluqz et c. filij emp.
lionis. §. 2. C. de prof. 20. vel 40. an. ubi anim
advertendū, qdō ayit de prof. 40. vel 20. annos
regulariter et ordinariē regit sine pontificis neqz
Cesaris regitū titulu, sed sufficere bona fide ut
possessione tanti temporis ut docet Couor. ex
cōi d. l. in l. ope d. cap. possessor §. 5. nr.
Dixi ordinariē et regularē qe intendit exigit
tituli probatō qdō se: est vehementer presumptio
iuris qra procedente ut docet Couor. ubi
resol. lib. 2. c. 17. nr. ut si qdō episc. unius die
cessit nulli prohibere decimas in alio diocesi
titos ut hly in cap. 1. de pferis. in 6. hoc
n. casu, et possessione 20. annos n. possessionis
tituly sed eius probatō regit, vel certe ubi
tempore cuius iudicij n. ~~monia~~ n. ex hō, ipso
decimas possident d. cap. 1. et Couor d. loc.
qetio qra ad prohibendū bona immobilia qra
Ecclesia Rom: regunt 100. anni qra alia
vero Ecclesia, vel hospitale vel monasterium, vel
quas casus 20. saltem anni regunt ut hō fuit
D. l. de Ecclesia Rom. est testy in
subh. possessiones C. de ff. Eccles. idel

de Ecclesia Rom. lib. in nullificationibus dicto
lib. de prof. de Ecclesijs alijs lib. hunc alibi lib.
in dicto cop. de qda. De alijs quib. lib. in
in dicto auct. quas actiones Conar. d. 6. r. n. 3.
DE REBUS que prescribi possunt.

3 pars.

Circa hanc partem offeruando est hec qd. et
conten ab dicto d. recepto qd. res respice
mobiles sine, immobiles, sine corporales sine incorpo-
rales sine laicorum sine clericorum sint si sint res que
temporalibus in usibus destinata et videtur in primis dnm
se n. habere esse prescribibilis sunt, et qd. res que
est, qd. ea res prescribibilis sunt, que in ali-
cuius primis dnm venire possunt, et i. hoc lib.
alij res que prescribi possunt sunt tales res.

DE Usucapione et prof.
effertur pars qda.

Causa et ratio d. sed est quod inter nullas et varias
prescriptionis effectus primis vel obtineat is
quod. et cuiusque prescriptionis que infra l.
probata et instituta debet, modo qd. est.
Iustissime et citra penam possideat a prescri-
bente res cui prescriptum qd. minime tenet
et utem dno restituere tamen possit qd. est.

ab, p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate ip[s]i inolebat et
 p[ro]p[ri]etate aliena non est, q[uo]d q[ui] p[ro]p[ri]etate in
 d[omi]n[u]m acq[ui]rit rei alienae ut d[omi]n[u]m supra
 in explicat[io]ne sub. et p[ro]p[ri]etate ea aliter rep[re]s[en]t[ari]
 ene n[on] tenet, q[uo]d n[on] aliter sed ip[s]i q[ui]
 p[ro]p[ri]etate est, Covar. d. cap. p[ro]p[ri]etate d. p.
 22. n[on] 3. ubi nullus alios rep[re]s[en]t[ari], et n[on] 3.
 hinc Less. de f. et q. lib. 2. c. b. dubit[ur] 4.
 Vach. q[ui]ro. f. lib. 4. c. 40. r[ati]o eff[er]it[ur] est
 q[uo]d n[on] solum directu[m] sed et utile d[omi]n[u]m q[uo]d p[ro]p[ri]etate
 p[ro]p[ri]etate in p[ro]p[ri]etate transferat[ur] ut in
 explicat[io]ne sub. hinc tituli p[ro]bation[is]. et d[omi]n[u]m
 Vach. d. Cov. et Covar. n[on] sub. d. c. 40.

TITVLVS VII

DE Donationibus

r[ati]o n[on] 3.
 acq[ui]rit[ur] d[omi]n[u]m
 est donat[io]. Explicato primo modo acq[ui]sit[io]nis d[omi]n[u]m p[ro]p[ri]etate
 civilis, p[ro]p[ri]etate n[on] p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate
 am alter se. donat[io] p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate
 rei illigea scienda quod donat[io] dicta sit p[ro]p[ri]etate

quasi donatio. C. senatus & j. ff. de mortis cau
 donae. que fit ut solus habeat. Causa q. d. datus ex
 liberalitate procedit sum n. solum datus ut est
 unde fit in hunc modum definitur donatio. quod fit
 datus liberalitatis ut colligitur ex Arto l. v. c. r.
 seu ut Papinianus in l. r. ff. de regali juri
 est liberalitas que nullo iure cogente conceditur
 l. donari. ff. de reg. juri. It. primo, ut libera
 litas ut genus definitionis ostendatur quod ipse cum
 legato fideicommissario est, additur. (nullo iure
 cogente) ut illius donatio. ut mera liberalitate
 proficisci debere. D. l. donari, hinc donari illa
 demum videtur, quod nullo iure naturali, civili aut pro
 loxi necessitate cogente sed ultro et sponte in
 aliquem conferatur, quia si ad dandum est obligatus
 hinc esse obligatus cogi potest ad illud presta
 dum, ideoque illa non est donatio quia in ne
 cessitatibus nemo liberalis existit. l. rem lega
 tam ff. de adimendis legatis. hinc inferitur
 primo quod donatio que fit pro remunerat
 proprie donatio non est, sed potius mutatio quod
 dam genus cum ad antea non aliquid materialiter

quasi donatio
 C. senatus & j.
 ff. de mortis cau
 donae.
 que fit ut solus
 habeat.
 Causa q. d. datus
 ex liberalitate
 procedit sum n.
 solum datus ut
 est unde fit in
 hunc modum
 definitur donatio.
 quod fit datus
 liberalitatis ut
 colligitur ex
 Arto l. v. c. r.
 seu ut Papinianus
 in l. r. ff. de
 regali juri est
 liberalitas que
 nullo iure cogente
 conceditur l. donari.
 ff. de reg. juri.
 It. primo, ut
 liberalitas ut
 genus definitionis
 ostendatur quod
 ipse cum legato
 fideicommissario
 est, additur.
 (nullo iure cogente)
 ut illius donatio.
 ut mera liberalitate
 proficisci debere.
 D. l. donari, hinc
 donari illa demum
 videtur, quod
 nullo iure naturali,
 civili aut proloxi
 necessitate cogente
 sed ultro et sponte
 in aliquem conferatur,
 quia si ad dandum
 est obligatus hinc
 esse obligatus cogi
 potest ad illud
 prestandum, ideoque
 illa non est donatio
 quia in necessitatibus
 nemo liberalis
 existit. l. rem
 legatam ff. de
 adimendis legatis.
 hinc inferitur
 primo quod donatio
 que fit pro remunerat
 proprie donatio non
 est, sed potius
 mutatio quodam
 genere cum ad
 antea non aliquid
 materialiter

obligat. C. sed et si ff. de petitione hereditatis
rebuti si discipuli magnificentiam exercent, erga
suos proceptores ob memoria recte institutionis
C. a gluis. ff. de donationibus. rdo inter hunc
proprie donos, cui quis soluit quod ex nudo pacto
simplici promissione nascitur, debet, C. sed et si
& qd soluit, in verbo obligauerunt ff. de petitione
hereditatis; rdo est qd ut iam dictum donos
debet et gratuito et liberaliter; talis est soluit
sed ex rdo sc. et promissione, quod uice nasci
debetur mixtus. 3tio inter hunc prolatum per con
cessionem probendo n' proprie facere donos,
tenetur u. probendos uocantes intra 6. menses gane
cap. fin. extra de gessione probenda. alios de
uolueret potestas gferendi ad superiores. d. cap
dij. 3tio concedit, ut excludat donos que a
promissione incipit per qua notandum replicem
et donos, una, que a promissione incipit, ut
qdo quis promittit alteri se ipsi donatur, altera u.
que a datione incipit, ut qdo sine ulla promissio
ne procedente quis rem suam alteri tradit, hoc
proprie, altera ^{illa} mixta proprie donos dij.

nam verbum dono significat actualem rei traditionem
sicut reliquit quodam qui re proficiunt. Leg. de J. et B.
lib. 2. c. 18. dicitur. Item huic est qd donatio
a promissione incipit potius sicut pactum de donando
quam donatio. Et est ueritas donatio, quia et mera
liberalitate procedit atqz proficitur. Molina de
J. et B. tract. 2. disp. 257. circa finem. Et sa-
ne magis est huius rei effectus quia qd donatio que
a datione incipit acquiritur dominium et usus in re, et
actioque realis. per donationem a. que a promissione
incipit acquiritur solum ius ad rem, actionemque
personalem solum tribuit. Leg. de donat. disp. 100.

Ad Principium et §. primum.

Imperator hic donatam diuisionem tradidit in prin-
cipio in eas. quod quaedam sicut donatio causa mortis.
et quaedam inter vivos. donatio inter vivos est,
cum quis sic donat, ut et se uiuus uelit res
absolute et irrevocabiliter esse alterius.
de qua ne sequenti §.

Donatio causa mortis est que pro mortis sicut sicut
specione ad ea quae sicut sicut nisi morte confirmetur.

Si. hui. l. rdo. l. mortycō. § sine. l. senatiff.
De donatib. cō mortij. ut si duo dono tibi hanc
rem post mortem meam, vel cum moriar. vel
quia times nunc mori atqz hanc mortij cō
donat. ad exemplū legatorum sumere dicitur fuit
§ nro hui. ubi a nobis q̄stitutū est, ut per oīa ser-
ue legatij equiparentz ex q̄ly verbis colligitz
ee discrimē aliquod inter legato et donatij
cō mortij. Primo n. differunt quā legato
n' prius q̄stinentz quam testō relicto hanc
hereditatem adeat. adeo ut si nullz heredu
testō institutorū hereditatem adeat, formant
legato. ut ex coi. tradit. molino d. h.
diff. 242 exceptis nonnullis casibz ab eodē
ibidē explicitis, ad vera donatō cō mortij
censet oīo q̄firmato, adeo ut ^{certis} nullz
hereditatem adeat possit nihilominz donatarij
petere ut curator bonis defuncti detur
et exigat hoc ^{sibi donatōem} quando donatō cum iure et cō
tradit, sed si vero heredes ab intestato occu-
pent ea bono illi tenentz et donatō reddere
et solvere, ita gloss. in l. post. legatum. § quo

mortis. verba legataris. ff. de his. quibus ad indignis v. 24
et per tot. scilicet. de. teste. Couar. in rub. de testis parte 3.
n. 22. 2do differunt, donos cum mortis, et
legatum, quia si donata fuit res designata in fin,
quodam atque fuit facta illius traditis uiuente dona
tore ito ut dnum. & reuocabilitate (ubi in legy
uidebimus) rei illius uiuente eo transferit in do,
natorum tunc plerumque ac donatorum e. ubi dicitur
cedit transit dnum illius rei irrevocabiliter in
donatarium absque ulla dependentia ab aditione
hereditatis ut colligitur ex. l. r. ff. de pub.
liciano in rem actione, Et per communis D. scilicet.
quod refert et scilicet Couar. d. p. 3. n. 15. doni
um vero legati transit quidem in legatarium sed
dependentem ab aditione hereditatis atque adeo
hereditate adita iuris fictione, fingitur trans
ire morte testatoris ut docet Molino. d. diff.
Ad. & alia a. Donat.

Explicatur hoc & rda. species donationis. Dono
scilicet inter vivos quo ideo sic dicta est, quae potest
fieri effectus inter vivos, describitur potest, quod
est liberalitas quae nullo intransit periculo metu

metu seu ut testis n' sit. quo sine ulla notitia
coactione sit, quae si summam quingentorum solidorum
hac est. 500. Aureorum Cpa solidum hic pro auro se
cipi testis Geil. pract. obs. lib. 2. obs. 139. Estqz
cois d'd. p'a teste eadel.) excedat infirmari
debet, quia ultra hanc sumam donas q' ad ex
cessu absqz infirmatione uolet, uti hic in §. 1. no.
et in l. penult. C. eadel. Est. a. infirmatio hac
simplex, mentis sine declaratio, quam quis de se
noti iudici se donare huic l'm, et l'm. C. rebel
lione id ad alio referente Molino. d. diff.
A. Florius moralium inst. 3 p. l. ii. Ci. nos Germa
ni sic vulgo effertur. Est uoluntas deo missa
diti rogab in das Stadthaus ad gewisshilf
protocol p'fandz Laffay. Ampliatz hoc do
ctriuo primo ut etiam procedat iudici in
iure in loco iudicij n' sit, ras est qz est uolunta
rie iurisdictionis, ea o. qz uoluntarie iurisdic
tionis sunt ubiqz expediri pnt. Molino.
diff. def. Julius Cary receperunt team n.
§ donas. 4 is. Florius d. loc. uerba infirmas
autem. C.

applicat id est ut et locum habeat tametsi casus in q
gnitio iudicij. Deel decretum n' interveniat. C.
donos in fine. et. l. dona. et. l. sanung. C. eod.
caso est. quia ut iam dicitur, in p'ntis n' est p'ntis,
sed p'ntis uoluntatis, sine uoluntario iuris di-
ctionis, eorum de ca. quidone cas n' indiget inben-
dito siquidem in epi. h'ibz n' ad tollendam h'ibz
libertate ad donandum pro suo suo arbitrio,
sed ideo t'm ut infirmitas h'os iudice prius adu-
do maturiori iudicio huiusmodi donos faciant
nec in g'rali t'itate facultatibz labant atqz
degrauerent. t'm et ne in ijs interveniat frau-
s et dolus neque iis aut metu fiant, q'nt p'ntem,
p'nt cessat si iudiciales donos prius impinent
atqz actis impinent. d. l. l'ata & siquidem.

Similiter. i. ut n' procedat in donos iurata
p'nta, si donos excedent 500. solidos p'nto sue
iis g'ntata, q'nt est q'nt tale ut iuratum n' uer-
gid in alterius detrimentum aut obnoxe salutis
differunt, et g'ntenter sic servandus est, p'
textus expressent in cap. quamvis de p'ntis in
cto. et hocce cas' d. l. l'ata de p'nt. d. lib. r. obf.
76. 79. n. vi.

Limitat. 2do si donatio fiat ad redemptionem capti-
vorum. D. l. ult. Geil. D. loco. n. 11.

Limitat. 3. si fiat ad reparationem adu. incendii
vel ruinae destruetorum. D. l. ult. C. eodet.

Limitat. 4. et ult. qdo donatio est remuneratoria
obsequiorum vel beneficiorum. C. alyuis. ff. eodet Geil
D. loco. C. 1. & Sciendum est in

tractat. in hoc § de reuocac. donat. pro qua suppose
duplicem ee donacem, sc. mortis caa et inter uiu.
Donac. mortis caa reuocari pot. ob tres caas. 1. pro
si peniteat donator sicut n. legat. usq. ad mor-
tem pro arbitrio testatoris reuocari pot. Ita
et donac. qua mortis caa fit. nec refert
utrum expresse uel ex peniteat, et si reuoc.
est donacem, an implicite, ut si alteri rem do
ad ad collig. ex. C. qui mortis caa ff. de
mortis caa donationib. 2do si donator
dedit intuitu alicuius periculi, ex quo metuit
mortem incurrere, hoc ipso quo periculo euaserit
censet. laide reuocata donac. ut si quis det
in gram morbo vel instanti periculo ut gstat ex. l.
3. et seq. ad tit. 3.

130.
fatis si donatarij mortali ante donatore ipso vice
dono est reuocato, quod in leui est in donat inter
vivos que n'extinguit morte donatarij, si sit auct
plato sed transit ad heredes. C. in rubr. de
test. p. r. n. 27. et seqq. Ceterum donno inter
vivos ex triplici et capite et caa reuocari pot.
Primo ob ingratitudinem donatarij, cuius ponunt
5. ff. caa in ult. C. de reuocandis donat.
Primo est si donatarij donatorem atrociter iniu-
rio afficiat, que a atrocis iudicanda sit prae-
sentis obitu iudicij definiendum relinquitur. C. in
varia. resol. c. ii. n. 8. Molina de p. et p. tr.
n. diff. incip. 176. 2da est, si donatarij ma-
nus impias donatori inferat. 3tio si notabile
detrimentum bonis illius externis inferat. 4to si
donatarij in la periculum donatori inculat. 5to si
donationi conditiones appropiat n' impleuerit.
2do reuocatur donno qdo quis liberus n' hnt dona-
uit, et ei postea liberi nascantur, tunc n. ipso
vive reuocatur donno, et nulla efficitur. C. si unus.
C. de reuocandis donat. Haec est qd profanum
fuisse facta sub laicis conditione, nisi ei nos-
cerent filij, sive liberi, eo quod nemo profanum
voluisse proferre alios sub postulantibus aucto

testat in l. cum aug. ff. de conditionibus et demonst.
et l. cum acutissimi. C. de fideicommissis. 3. reus
carere donaco si sit inofficiosa, hoc est si sit contra
officium pietatis paternae in filiis, ut cum pater sui
dones ut filij pimentis sua portione legitimis
l. i. et seq. C. de inofficiosis donat.

ff. § est et aliud.

In hoc § tractat de alia specie donationis inter
vivos, sc. de ea que olim ante nuptias, hodie
pp nuptias vocatur, et recte definitur, quod sit
donaco quaedam facta uxori a marito, aut alio ma-
riti nomine in dotis recompensationem et ad
maiores eiusdem severitates molis diff. 2go.
causa sine. nam sicuti dos a muliere vel parente
aut alio mulieris nomine marito datur pro oneribus
matris gerendis ut gratante matris fructibus
eiusdem lucratur. Ita e converso hoc pp ma-
ritum donaco seu dotis cautio vulgo sic hodie
legimus mulieri dato marito vel eius parte in
compensationem dotis dato ut sic mulieri cap
quo marito dos a marito male sumpta est.

aliquid habet q̄ damnum acceptum reparat. l. 23.
nec. et auct. dōf dolo. C. de donat. ante nuptias
et quamvis donos sponte matris inter viros
uirum et uxore sit prohibito. In hoc donno
relicto n̄ est, cui n̄ sit simplex sed pp onera
matris est in compensatione doli dolo dūribz.

Quibus alienare licet
vel non.

TITVLVS, VIII.

Cum de ius in agendo q̄ seruando et alie
nando q̄stat ut d̄z in l. fin. ff. de l.
et superioribz alijsq̄ titulis multi modi
q̄bz d̄nia reer̄ agerent̄ sint expressi
subiicit et nunc p̄mp. in hoc tit. de reer̄
agendo alienatione, q̄ effectus d̄nij
est rem sua p̄ae alienare, et quamvis regu
la sit q̄uod quilibet reer̄ suam moderato
et ordine sit, ita ut qui d̄nij earunda
est eas alienare possit uti l̄z in l. in re

mandata Comandati altamen in hoc libello
tractat de quibusdam personis, quae licet rerum
suarum dominum habeant, in eas alienare non
possunt. de quibus ordine dicemus.

Ad principium

Primo itaque prohibetur maritus rem dotalis
alienare nam etsi maritus de iure civili censetur
dominus dotis arguitur. l. dote amittam. C. de
re iudic. eam in alienatione prohibetur ut
est testis huius et loco lit. ff. de fundo do
tali, observari hic diligentem notandum quod
verum in dote constituta non sicut eadem sit res,
nam quaedam consistunt in pondere numero, ne
sive quaedam non, quae quaedam dantur quasi
maritus, quaedam non, quae a. dantur estimata
ut sunt estimata, ut scilicet solent quibus
solus maritus si forte pereant, vel culpa
mariti vel dolo deteriorentur, ut restituenda
sunt ut scilicet illorum valor ad eam effectus ut
maritus illegitimus an expletur quod valore ipsi

uxore tradat, vel sunt optimata vel inden ¹³²
dolem dantem et maritum emptis et venditis
grahatur.

Hae pmissa dicitur. Sed prima qd rei in dote
data consistit in pondere numero et mensura
puro triticum oleum, pecunia qd dicitur in maribus
vno tranfit, et p q sequens ea alienare potest
est, quia ad hoc maritus data est ut ea prohibi
tu possit alienare et ggerere alias n. isto dote
datis nullius est valoris nulliusqz momenti, c.
res in dote data ff. de iure dotali Couar.
pract. qq. c. 28. n. b. Polin. de J. et J. b. v.
diss. 226. tenet tñ ad restitutionem eiusde ge
nere soluto matrimonio n' tenet ac si nullum accepisset. d.
c. et Polino d. loco. qd live n. rei n' qd
presentis in pondere numero et mensura et
in optimata dnum manet, apud uxorem ad
maritus iuris tñ fidejue ut dicitur. c. In reby
ff. de iure dotalium. Ad effectum ff. de iurandi
fructus et vendicandi res dotalis. d. c. dote anal.

unde de periculo est uxoris nec maritus eiusque
heredes soluto matrimonio ad estimationem tenentur
si plerumque ff. hoc lit. ratio est quia quilibet res
suae rei suo perit, et hoc res tametsi maritus
tametsi uxor essent, alienare nequit. et
de iis exaudiendum est, principum nostrum hic, ubi
ratio subiungitur, ne scilicet lex mulieris fragilitatem
in carnis substantia permiscere querat.

Conclusio 3. res estimata estimatae quo empti et
venditione non efficitur sed in domino tam uiri quam
tam fictiones eorum eorum non nisi essentibus
uxore alienare potest. l. ita stante ff. de
iure dotium Mol. et Covar. d. l. iij.

Conclusio 4. si res sita estimata estimatae quo
empti et venditione tam in dubio profamibus
notat Covar. d. l. iij. efficitur dominus carnis rerum
in matrem, neque periculum ad eum spectat, eas pro
arbitrio alienare potest. l. toto lit. ff. et C. de
periculo et comodo rei uendite, ita in ut
soluto matrimonio estimationem reddere tenentur.

iasda. l. cum dorem et l. quatrias. C. de iure dotium 1273
Molin. d. de p. fidem sententia est de rebus mo-
bilibus, praesertim quae servando servari non possunt
quae hanc rem alienari permittitur. est argu-
to. l. 3. C. de iure dotium idem f. si uxor alienari
consentiat cum iure iurando confirmans. cap. cum
spingas. extra de iure iurando deinde pupillis
sine tutoris auctoritate alienare non possunt imo si
debitum solvat pupillo sine tutoris auctoritate
nisi non liberatur nisi vel salua res opud ipsum
pupillum existat vel in eius utilitate quaerita
sit. §. ex gratia. et §. finali, hic probetor quod
liberz alienare ad alium qui curatorem sit. l. curat.
C. de restitutione in integrum id est indicium est de
prodigo cui bonorum administratio interdicitur est
l. si cui. C. de iud. l. de nup. filius familias
bona in quibus patet usus fructus sit alienare non possunt.
l. fin. §. filij. C. de bonis quae liberis.

¶ §. contra a.

Quamvis regula sit, neminem plus iuris in alio
transferre posse quam ipse habeat etiam testatur
in. l. nemo f. de regulis iuris ablatum quodam

quodam, cuiuslibet ut ille qui dicitur non est res aliena, alie
nare potest veluti creditor qui pignus tam affixum
sibi, nihilominus in dextrahere potest & ij autem.
huic. et. l. q. b. ff. de exigendo rerum dno hoc
in forma venditio fieri debet, vid: ut si actus
habet de venditione illius venditio iuxta quoniam
fieri debeat, quod si venditionis huius nulla mentio
facta, tunc procedente una denunciazione
et elapso biennio pignus vendi potest. ut si forte
inter partes quoniam huius, ne pignoris distractio
habet, tunc facta una denunciazione cum
elapso biennio pignus non obstante pacto vendi
potest. l. fin. §. sui a. C. de iure dno impetrando
& si convenirent: ff. de pignoratitia actione.

PER QUES PERSONAS
Nobis acquiritur.

TRIVENS IX.

Declaratum est hactenus hoc ipso lib: ideo quod
omnia rerum nobis acquiritur velut ad eadem in
per nosmet ipsos sed et per alios acquirere possimus ideo
hactenus. personis que per quas nobis acquiritur recense
Impia

Imperator. Scquitur ita dñus nobis primo p 139
cas personas que nobis subiecto sunt, quales sunt
liberi nri et serui. Scquitur et nobis edo per
extraneas personas et per procuratores, p hunc n. accy
ring possessione et dñu ut hii & ij Ray. et. C. si.
C. p quas personas nobis acquiri porro ut melius intelligat
quomodo per liberos nros nobis acquirat, declarandum est
quod sit periculum, et qd eius spes, et Ray. periculum
in que paruum illud patrimonium quod filius habere
permittitur qui in alieno fundo et patris potesta
te, Estq. exruptor. i. castrense, vel quasi,
i. profectitium, et aduentitium, peculium castrense
est, quod a parentibus vel grati aut ab alij extra
neis filio familias castri ad castra et degenti in mi
litia donatum est quodq. ipse tanquam miles in castris
occafione militie acquisit siue habeat mobilia bona
siue imobilia ex pecunia militari postea empto
C. 1. Cod. de castrensi peculio. quasi castrense peculium
est, quod filius familias suo ingenio extra militiam
ex professione artium liberalium administrac officiorum
publicorum sacerdotio caarumq. patronatus qscq.
C. advocati C. de advocatis dñorum iudicium Mol.

Molina de J. et J. l. 2. r. diff. 230. Profectitius est
quod a patre et subita rebusque paternis proficiat
vel eius occasione quoslibet sit n' habita rae laboris
aut industria filij ubi colligitur ex § hii. Mol. d. 6.
Adventitius peculius, quod filio familiae n' ex subita
aut re patris nec eius occasione, sed obviante ex
matre videlicet vel extraneis aut benignitate
fortune aut laboribus suis obvenit Molin. diff.
233. Huiusmodi sit gelio n.

Peculius castrense vel quasi neque veteri neque novo
jure patri et filio familiae agrorum sed in eo filij
familiae loco patris familiae est, ut de eo liber
fructus possit, l. 2. ff. ad Senat. con: Maciel
l. 4. ff. de castrensi peculio Molin. diff. 230
Constitutio rda proventitius et adventitius pecu-
lius est antiquitus pleno iure patri aggregatus
sed hoc Imp. Jusd. in meliorem rediit statu
constituendo ut proventitius quidem peculius rda
vetere observatione in solus id est tanquam
ad proprietatem pro usum fructus patri et filio
agrorum

135
Adventibus vero quo ad usus fructus in proprietas
a. apud filium permanet, ratio prioris est quia dignum est
ut quod occasione ex re patris proficiscitur ad eum quorum
revertitur & i. hic ratio posterioris est, nequid
ei suis laboribus et proprio sortano accrescit hoc
ad aliud perveniat ei luctuosus accidat ut hic &
igitur nobis. et l. ut oportet. C. de bonis quae liberis
Molin. d. disp. 233. et sequenti.

DE TESTAMENTIS ORDINANDIS.

TITVLVS X.

Haec tenet explicatum est qui modi sunt, quibus res
singulae velut domus fundus, praedia, nobis de iure
gentium et civili agrorum nam explicandi sunt
modi quibus per universitates hoc est, si unus vel aliter
agros vel quod simile sed tota matrimonij uniuersitas
itaque est substitio nobis agris. quod sunt per heredes
redibiles quae est substitio in usum uniuersum quod
defuncti tempore mortis habuit, l. heredes d. d. ff.

ff. de regalib. et al. buario nobis dederat ex
testo sc. Et ab intestato quomodo testamentaria
hoc reuo legitima vocat eo quod a legibus suis
expressa deturbi uolte proximis synodis
defuncti suspensy iust. huius a testamento heredita-
te uel a possessione et dignitate incipit.
Ad principium Et ad subseq. &
Vtriusq. & testes.

Imperator in principio proponit testi notuorum
nempe quod ad testatis mentis ubi aduersus eandem
labores alioquin profertim Grammaticorum Gellij
puba Laurentij Vall. et aliorum est obseruanda,
uoluisse eum Grammatica tradere notat per legem
quo n' tam uoce de testatione, quod uerum uerum
ad indicem deductionem exponeret in testis
liquide mentis et uoluntas potissime quideret
utpote qua ultime dispositiones regis
ac mederentur Couor. in iudicio de testis parte
i. Mal. de q. et f. udo diff. iogr. unde
definit testis quod ad uoluntate sua iusta
sua de eo quod quis post mortem sua fieri

ullis. c. i. ff. eod. in hac defione nos scilicet, pro cuius ¹⁷³⁶
obtinere aut et codicillis legatum fidei commissum donat. cas
nostis sub se apprehendat, et n' possit nunguam scilicet
uolitis scilicet quam testitur ut tradant, c. Couer. sig.
nificat a. uox scilicet iudicium quod uox scilicet seu conceptus
mentis uoce exteriori placuit et explicatus signifi
cat, ut docet Arles i. Eth. cap. i. cuius triplex sit
scilicet mentalis que sub mentali uoce uel scripto
manifestata, uocet ut in testamento nuncupatio, scri
ptis ut in testamento solenni, in scriptis de quo ce
paulo post Mol. de l. i. disp. 1024. est a. testam
uolitis nra scilicet n' essentialiter elicitiue aut sub
iectiue sed impulsione et motiue, quia uoluntas mo
uet et appetit illecebrat, ad huiusmodi actus id est
desu exercitum, in illecebrat liquide et uolite expli
citate potest esse aliquando, primo essentialiter et elicitiue
et subiectiue, et hoc scilicet sit oratio lex est scilicet
est actus, illecebrat rdo modo tanquam in eam mo
uente et impellente ad actum et et hoc scilicet
predicta sunt actus uolitis quia motus uoluntas
mouet, et impellit illecebrat seu mouet ad horum
actum exercitum, per ea que tradit comitibus.

in disp. cath. disp. 6. q. 2. art. 40. et q. 3. art. 1.
Dicitur uestra lex ut ostendat aduolde testu regi
ut sit iustitiae est, ut habeat solemnitate a iure reg,
testu, iustitiam est in iure suo grati significatu
ut sup. lib. 1. in tit. de f. et f. dicitur est,
Dicitur quod est commentarius sub regale cui
debet gmentari ut itaqz regale et mentis
testu hnt ipse solemnitate a iure profertur
necesse est ut iis commentari aliqz observat in
quod et ex eo colligitur se. est, testum iniustum id
dicitur sicut quod in iure hoc est iusto solemnitate
a iure regitatis factu est, p ea que tradit d.
nri in q. 1. ff. de iusto facto testu, verba s
qz iuris testu illud iustum appellabimus testu qd
a iuris testu observat solemnitate a iure
regitatis qz testu est, unde iustitiam hereditatis
potissimo pars hereditatis in testu necesse sub
hoc vocabulo, (iustitiam) est eade qz iustitiam unde
huius definitioni superflua adit (accusatur ut
heredis institutione) Quia ut iam dictum
sunt iustitiam lex includit in iustitiam heredis sicut et
alio solemnitate de qz paulo post p hanc itaqz
postulata excluduntur iudicium legato fideicomissa
donat eod mortis in qz iustitiam solemnitate n

137
reperunt ut in progreſſu apparebit, dicitur uoluntate
noſtra, oſtendit teſtiſatione et libera et ſua
uoluntate procedere et ideo ab alieno arbitrio non
pendere nec coactus esse debere. C. competitorioſ
C. de uoluntate meditata. teſtiſ lib. luluſ, ff. ſi quis ali
queſ uoluntati coegerit, late hac de re Couar. in cap.
libri ii. extra de teſtiſ et molina d. lu. diff.
is y. ^{partic.} de eo quod quis poſt mortem oſtendit teſtim
onium, profectione ſeu effectu in uita teſtationis
non habere ſed morte demum firmari, uenerunt huiusmodi
nulla eſt hereditas uita. C. prima ff. de de ha
reditate et actione reddita, unde ꝑ ea a ꝑro
hibis fuerunt fecerunt qui ad aem ſuam
profectione et effectu in uita ꝑrofectione ſuſtinentur
et frequenter ut ꝑer ſe clarum eſt, et docet Couar.
d. Couar. denique poſtremo uelut in ꝑrouocanda
inſt. poſt mortem ſed ut antecedente nimirum de
eo quod quis uelut ad ꝑrofectione, teſtim eſt ſea
de quo quis uelut ad ꝑrofectione nimirum poſt mortem
fieri ut uoluntate ad uenerunt, ex eundem uoluntate
poſt mortem, nunc hinc alij ꝑrofectione definitione
teſtatione hinc dicitur. Plurimum ad diuifioneſ

grapho de hoc lib. 2. hic. *Carleny de Defensionibz et* 138
Divisionibz testi scripti et nuncupativi in proximo
est ut de eius solemnitatibz que necis adhiberi solent
se debent de qbz in parographo sed caro pau
latim et duobz seyy. hic agit. c. Conclio. et ad
quocumqz testi factione ylem testes mosuli quibz
et yyy liberi et ad hoc specialiter rogati cor
pore et suo sunt necis d. & sed ut paulatim
c. hoc yfaltissimo c. de testibz, hunc
numerus edent in imperio obsequendum, qd
ludione proprii in Comitibz Colonia celebratiz
fmo 15 in. sub titulo, *Hoy Tostamentibz*.
Quid fallax confirmat, qd hic numerus,
tenentz testis iure probatoris intractatiz ut
yfar ex principio hic, in eis finel ut fraudes
fallacie et machinationes que circa testm
ytingere possent procuramentz abqz excludere
rentz natqz motus testatore, duo tres vel
4. facile yspirare, dicereqz possent, hoc
vel illo modo defuncti testm ee. ff. qm. 1.
id tam facile neutriqz pount facere Mol.
de J. et J. l. 2. diff. 123. Raem huius

huius rei quod nempe q. lxx et n. b. vel g. adhi-
beri debeant, hanc probabilem putat, froney exer-
citatione Rufiniano Septimo thesi. is. quod uete-
res iust. ipsi numero penultione quanda uini ab-
tribuerint. Ampliat. yctio. i. quod q. lxx et n. b.
n. adhibitis sed lxxm ipso uine nullat uisio. l.
si n. penultio. C. hoc. lib.

Ampliat. rdo quod n. solum tempore qdili testi-
tes et publicati q. testis regrou. l. i ubi qdili
et d. c. de hac lib. nisi Tabellio seu notarij
sup qdila toto instrum fecerit tunc n. mot
huius testibz ante publicatione suprenu uolij
eloqum notarij instru probat. l. in donatibz
C. de donat. danado notarij ut notarij et n.
ut testis hoc faciat, Canon. cap. ut est. in prin-
cipio exbro de testibz testis et duo testis
qui in oi instru regrou, adhibeat. Canon
proct. q. c. r. v. n. e. C.

Ampliat. 3. quod legata et alia in tali
testo relicta ne qdo in amine iudicio
et quientio sint soluendo qmz hores facta
fuisse defuncti ualtem uot est qd ab dicitur
tenarij numerj ut dicitur testis et simili

Limitat. 2do in solo tempore belli gedito qd
cora pacioribus geditum ualet, & militibz fugiend
y. C. Inquit. c. ult. ff. de testo militibz qui
in hostico deprehendunt et illuc decedunt,
quemadmodum uelint ac possint reparari.

Limitat. 3. ut predicto locu habeant in testo
respicio in nullo aut pago in quo septem
testes conuere haberi nequeunt, tunc n. s. sup
ficiunt. c. fin. C. eodet.

Limitat. 4to de testo tempore testis et loco
ubi grafatum gedito, ubi in distinguendum
si parua testis s. 7. testes adhibeant
sin magna et dura, s. si testator teste
corruptus s. aut eius domo infecto duo
ucl tres sufficiunt. Minus. l. iij. obs. c. 1.
obs. 2. ubi in comero Imperiali ita qd
nuntiorum refert Geil obs. lib. 2. obs. 118.
n. 118. C

Limitat. 5. in testis inter liberos qdito in 140
quo et duo testes sufficientes. J. C. huc spectat:
Imo si parentum nullis testibus adhibitis schedula
manu sua scripta vel subscripta et in pe-
culis loco reposito suam volentem declarat usque
testim. Fabr. q. 10. iuris lib. 4. c. 1.

Limitat. 6. si testis coram principis vel coram iudice or-
dinaris qd do. nri apud acta vocant officiat nam
tunc nullus testis recipit. C. Canonum. C. hoc lib
Fabr. q. 10. iuris lib. 6. c. 6.

Limitat. 7. ut n. procedant de iure canonico sed
in quod valet testis coram duobus testibus et parochis
qdito coram. d. cap. ut est. ubi do. seq. de testib.
nempe id in terris Ecclesie obtinet, in terris imperij
n. itel, ratio est qd ius civile et canonicum inter se
pugnant utrumq. in suo foro servat, p. notata in
cap. possessor de regulis iuris in 6. Nint. Decade
7. respo. 85. n. b. Bast. in. C. privilegio. n. r.
C. de sacrosanctis Ecclesiis Bitersthaupig in suo
tra de diffinis iuris civilis et canonici in proo-
mio. nempe tertia regula.

Limitat. 8. in statuto et consuetudine h. n. statutus aut

f. d. §. testes. a. et seqq.

121

In precedentibus dictum est generaliter de testibus in testamento
regri nunc in hoc §. testes, et aliquot leges. dicitur *Imp.*
qui non possunt esse testes. et cum edictum de testibus prohi-
biturum sit, certorum personarum leges quod regula
videtur esse possunt esse testes qui non inveniuntur prohi-
biti. *l. ff. de testibus prohibetur a. inter ceteros*
quos testes hic enumerat. Primo mulieres non, ob fra-
gilitatem seruis et inconstantiam fideique defectum
ut patet Schneid. in §. testes. hic non. quasi mulieri-
bus fides haberi non debeat, hoc ratio si vera est sequer-
etur eorum testium ne quidem in iudiciis recipiendum
esse siquidem notissimum testium regulum sit fides
iuxta *l. 3. ff. de testibus. l. qui in testamento §. mu-*
lieri c. eodem cum in tam in civilibus quod in
criminalibus testes esse possunt. c. 3. §. c. ex Julia
ff. de testibus sed quia testium est actus solemnis
publicus et testimonium in actibus solemnibus
et publicis virile officium est, a quo femine
avocentur. l. 2. ff. de regulis iuris Canon. in
cap. velotum n. y. extra de testibus. 2do in
testamento solus esse debet, Impubes seruis, furiosis
mulieribus prodigis, ceteris prodigis qui dilapidando sua
bona profudunt, §. testes est in i. glossa. in verbo.

§. Penult. et §. nec furiosus hic. et l. is. cui ff. cod.
l. si n' specialis et l. si unus. C. eode. 3is in
testo testis ce n' pot' quos ~~et~~ Lex iubet improbus
et in testabiles ce ut oes hi qui neqz testim di
cere neqz testim facere pot'. d. §. testis est l.
is. cui et l. cu lege. ff. eod. eto nec filius in
testo patris testis ce pot' nec pater in filii
testanti de castrensi vel quasi castrensi pecunia.
§. in testibus hoc lit. et l. C. parentes. C. de testibus
eto nec hores institutus imo nec parentes nec filii
nec fratres eius. §. Sed neqz heredit. et ibi gloza
patet a. et filius item duos frat' et plures
eiusdem domus testis in alieno negotio testis ce
nihil prohibet. §. pater hoc lit. C. pater et
filius ff. de testibus. Item et legatarius eorumqz
filius et in testamento in quo is legatus relinquitur est
testis ce pot'. C. legatarius hoc lit. et l. C. dicto
liby C. eod. Ratio est quia septenario numero
testium pro solemnibus factis im' et n' probatorio
sed in iure probationis requiritur. d. cap. ut
vel n. is. extra de testamentis.

Clarke de iuris ubiqz testis in scriptis se. et
nuncupationis

142
Nuncupatio nunc de specialibus et quomodo ab iniu-
cem distinguantur videndum primum itaq. speciale
satis inscriptum est, ut testator sua voluntate scribat
quod si scribere nesciat ut velimus testis adhibeat
qui pro testatore testem scribat ac subscribat n. in necesse
est, ut testator in huiusmodi testamento non heredis indicet testi-
bus modo ultimis suis eloqui et dicat, id quod professus est.
hac. l. Idem in auth. sequenti et hac lit. idem
gloria fit na illi qd in testamento nihil relinquit, et
in hunc habebant aliqd ex eo sequendi inuidia et adiu-
gta testatores quipiant vel ne heredes scripti iudicentur in-
fidentur iura testatoris ut eo citius hereditate capere possint
sed respicit qd ut testis testem vel a nullo vel alio quovis
no. signatorio in id est, quod character habeat proprio vel
alieno. C. cu professione in qd lit aliena, gignens. §. pnt a.
huius et institutione Imperij Edicta Colonia Ray Ray Notarum sub
rubrica Ray testamentum versu eius. Ita foris, istis
verbis Ray testamento gignens sigillat, gignens
gignens versu et testis respicit sollemni testis est, subscri-
ptio testis. d. l. hac gignens nec unq pro alio sed
unusquisq. proprio nomine subscribere debet. C. singulis
ff. coll. nisi sint in tali loco ubi tot litterati non re-
periuntur, na tunc unq pro alio subscribere pot. C. pnt.
C. ad. Ita in eius rei ab eadem fiat mentio, glossa in
§. sed ut paulatim verbo subscriptione hoc lit. et d. l.
singulis. Testamenti a. nuncupatio respicit, tum spe-
ciale potissimum in eo consistit ac a solenni testamento differre
satis

requisita
sollemni

Testator coram septem testibus sua uoluntate exponere
de herede talem sibi testibus presentibus et audien-
tibus nuncupare eadem partes uia suae exprimi
mere debeat, autem hoc inter § p nuncupatione et l.
in testamento. C. ead et talis nuncupatio scriptura seu la-
bularum uicem superet nec imudat hanc testis preem si
notarius uel aliquis privilegiatus eam scripto excipiat
n. n. ad substantiam. Sed ad memoria et probam in scri-
ptura adhibetur; ideoque in talibus scripturis que testis
nuncupationis accedat, n. regit, testis subscrip-
tio uel subsignatio quae uisibilis hodie et uelut scriptura
notarius uocatus nuncupato uolentem coram testibus ex-
cipiat et super ea publicum instrumentum officiat, ne mor-
tuo testatore necesse sit testes apud iudicem sistere,
ut ut ei sunt iudicium exponant, uel si oes uel
aliqui ex ipsis prononciat, testis nullum fortis
efficit, nam tabellionis scriptura adeo res
probat ut n. opus sit testes iterum sistere coram
iudice eorum iudicium. Dd. cōter huc.

DE MORTUO
Testamento

TITVLVS XI.

183

Dicitur est supra duo esse testamento genera paga-
nicul sc. et militare, de paganico haec est, militari
de militari, Est a. testm militare, testm factum
a milite armato in militia in quo rigide iuris
observationes veniunt, § i. hoc lit. et l. i ff. eod.
miles a. is est qui in militari matricula auctoritate
principis scriptus est, et publico signo vocatus esse
civibus a signo n' recedere iuravit illa glossa in
l. penult. ff. ex istis casu marones. Quam d. contra
sequuntur, eadem duo sunt quo privilegiorum quo
militibus concessa sunt, circa testm faciendum, primo
concessit persona testantibus, qd sc. multi qd alios de
iure n' hnt testi factione, si en' sint milites testari
pnt, ut filius familiae is n. familiae si militer te-
stari pnt in castris quidem iure militari extra castra
iure civi. § de illis hoc lit. eodem modo natus et
surdus, qui alijs de iure civi n' pnt et si miles sit re-
cte testari pnt. § plane in fine hoc lit. eadem
concessit modum testandi circa omissionem sc. solemnitate
que regulariter in testis requirunt, ubi distinguendum est

De quod si ante militia testet miles sine debitis solemnitate
latibus et postea in castro uenit an ualeat huiusmodi
testam. Et si in castro degen illud resignavit alij ad
iurid. uel detrahit ualeat huiusmodi testam. *cap. de iurid. m.*
Et hanc quasi ex noua militis uoluntate confirmata. Et *chris.*
etiam si quis hoc sit.

DE QUIBUS NON EST PERMISSUM
FACERE TESTAMENTUM

TITVLVS, XII

— Ceterum testa qualiter fieri debeant, nunc de personis
que illud condere possunt ex principio ergo huius tituli
a contrario sensu hanc regula omnes testare possunt expresse
qui non sunt prohibiti nam quod constitutio aliqua prohibitoria
est, tunc quod non inuenitur aliqua interdictam sequenda
ut prima intelligit. l. cum pater. §. de iudicij. cap. nulli
extra de prescriptionibus. inter ceteros uero personas
quibus testari non est permittitur primis filijs familiaribus
qui scilicet hunc patrem in cuius potestate in cuius potestate uel tradit
in principio huius.

Amplius in uel pcedat et in eo penultio aduentio in
quo parenti uel pcedat non sequitur, pater si filio pater
mater uel alij alijs in testamento reliquerit hanc quod dicitur
et tunc uel neque uel pcedat ad patrem pertinet id est

Ex Justiniani constitutionibus in C. cum oportet, et in C. ad
C. de bonis que liberis, et in principio hic est casus de ha-
reste Coum. in rub. de testib. partes 3. n. uel. Molin
trad. rdo diff. 138. Ampliat rdo ut Coum habeat
etiam pro bonis testis. C. tan is. § de mortis cas
donat. et p. testat in principio hic, quod a. sed rdo
prohibitionis dubitatur et quod nonnulli sunt qui pu-
tant prohibitionem in re patris pro iudicium quo facta
de diametro repugnant. De iuribus in quibus expresse
traditur filius familias ne quod patre testante desit
in hoc et sane si ob proiudicium patris hoc prohibetio
facta est patet uti pater filio potestatem gerendi
testi facere, ut videtur hinc sed fauori p. se intro-
ducto renunciare p. testat in C. si quis in scribendo
C. de partib. quod tu facere n. pot. p. allegata, uero
eius rdo quare is qui in patris parte est, testem
facere n. pot. ex eo solo precipit quod testis facere
nisi et potestatem seu facultatem esse nemo habeat
nisi in C. testat o. in tabularum de solo patre
familios eorum est, ab filiis familias exclusionem
is uerbis pater familias uti supra sua re legat
ita in isto, et uerbis legis. in o. ff. de legibus.

operarij
y.

et s. subseq. dicitur qd no. prohibetur testari, manifesti operarij et testm ab ipsis
editum est, ipso iure nullam nisi vel solvant, usuras vel cautionem de
soluendis, present, ubi h. in cap. quomodo. q. uel. de usuris in glo. Mol.
pro donat. qd. fauorem sanctorum, libellam et infamij est et testari
negt hic q. cui. q. uelimo et q. uel. de iniurijs an uero de q. de infami
ob quodamq. aliud crimen quodamq. est et unde Couar. in clementina
furijs. pi. §i. n. 6. id affirmare uidet de legibz q. cui. in
mcontro. ut in affirmat Bartuly ad eand. l. et est casu sua
qa referunt et legat. uel. Couar. lib. 3. nouarum resol. c. 3. n. 8. circa
fines Julij clorg in leg. testm. q. 26. Molina. dictis casu in fine
qd legat. q. cui. argente sumptu a speciali. 20. testarij subdnt
religijsi. C. de SS. Ecclyj. qa reru pcurat dnt n. sunt amplij
Couar. de testamentis. c. 3. n. 17. illij dr n. ante ingressu
religionis fecerunt q. ingressu religionis n. rumpitur
Etsi monasterio nec obuly sit religio. Couar. in d. cap.
n. 6. et seqq. Molina diff. 129. Circa fines
sin aliter circa hanc materiam quid doctorq
nostros q. uerbia est, de clericis de elec. beneficijs
utrum de puentibz pcurat beneficijs testari pnt
et quid Vachiney q. uerbia Juris lib. 1. c. c.
89. affirmat Couar. uero cu. coi. id sententia et
opinionem in cap. cu. in officijs. n. 6. negat que
sequit. Molina diff. 127. quidquid sit de
jure coi. scripto q. ual. uniuersali ferme Ecclesie
et Romani Imperij q. ual. uoluntate liberam
clericis de his redditibz testamenti q. dendi potestate
concessat et. Couar. Couar. diff. dicta. n. 23.

no.
religijsi

Teste
casu
legat
beneficijs
religionis
Etsi
monasterio
nec
obuly
sit
religio
Couar.
in d. cap.
n. 6.
et
seqq.
Molina
diff.
129.
Circu
fines
sin
aliter
circa
hanc
materiam
quid
doctorq
nostros
q. uerbia
est
de
clericis
de
elec.
beneficijs
utrum
de
puentibz
pcurat
beneficijs
testari
pnt
et
quid
Vachiney
q. uerbia
Juris
lib. 1.
c. c.
89.
affirmat
Couar.
uero
cu.
coi.
id
sententia
et
opinionem
in
cap.
cu.
in
officijs.
n. 6.
negat
que
sequit.
Molina
diff.
127.
quidquid
sit
de
jure
coi.
scripto
q. ual.
uniuersali
ferme
Ecclesie
et
Romani
Imperij
q. ual.
uoluntate
liberam
clericis
de
his
redditibz
testamenti
q. dendi
potestate
concessat
et.
Couar.
Couar.
diff.
dicta.
n. 23.

De exheredae liberorum 126

— tit. 13.

testa principaliter et explici capite n' no
lent, imo, si in testa Tunc de si
factus sit ab eo qui n' testandi n' habuit, et
si quis personae a legibus proscriptas vel heredes
n' instituerit aut noialim n' exheredavit de prioribus
rebus et superioribus et lib. actus est, restatnam
de heredis, agamus. ¶ 1.

Pro huius rei intelligenda notandum est. quod est
heredes et plerumque, tanta quo et prohibitis
appellat, ut cum filius neq' instituit neq' exhe
redat, et expresso q' qualis patre vel amicus
filius aut nepos et sufficiente cae in testa
inserta ab hereditate et succedendi iure
expresse et noialim excludit, ut hic § 1.
et auth. n' licet. C. de liberis proscriptis
cum itaq' res uacuit quo lex quaedam

Sancto liberis parentis hereditate adijit
et liberi in proprio quos bono venant. l.
scripto. ff unde liberi, vel turbato morto
liberis ordine, id est si liberi ante parentes
moriuntur illorum bona si in dependentibus
relinquuntur, parentibus debeant. inter liberos
eo hereditatis locum habent et parentes quibus
et in proprio inter fratres et sorores
locum habere dicuntur, hoc non est iusta
ratio perinde est heredare potest quod
et ratio ingratitudinis in auct. de nupt.
in extraneis vero, est heredes plane locum
nulum habet, quia nullus succedendi iuris
quod et prius preponit habet.
l. quidam est filius. ff de h. oblig. prole
diff. 16. notandum vero quod nunc lib.
hodie comprehendunt sui et emancipati
nati et nascituri, id est totales que

adoptivi. l. cognoscere, & liberorum, d. l. p. 147
liberorum, ff. de n. sig. vent. ut ex heredat
vire subsistat sequia regunt, imo ut noia,
im qui exheredat, id est ut alicuius noem
pro ratione vel cognone vel aliud ostipicij ^{quod hinc}
noem exprimat, ut & noiam hui. l. 2. ^{hey stant}
i. d. r. et seqq. & hoc lit. eas est, qd ^{exheredat}
filijs flat et nimentibus parentibus existi
moch quodammodo sui paternorum bonorum
qd dicitur qd sicut et quodentione illij
n' odimur, sed requirit expresso exhe
redat. l. in sig. l. et. l. inter cetero. ff
hoc. lit. et hoc requiritur tunc in pat.
l. et ff. materis testis, nam et si
olim materis et omnia sicut ten
huplex proteritis, loco exheredat
fuerit, ut hujus in & huius huius. In si
hadie proterantur simpliciter id est,

sine raa cohored; id est in hereditate
destitit est nullus ita gloss. in §. l. 1. d.
in verbo natum in auth. de hered.
et salidior. et Nouel. 215. nat raa natij
nulla potest esse diffinit et ides
hodie equo lane masculi et femi
nae ex. iustis nuptijs procreati sine
sine sine emancipati, sine posthumi;
sine iam nati sint. ab utroque parente vel
horedes instituantur vel apposto aliqua
ingratitudinis raa cohoredandi sunt, ut
hic §. De hoc quidem, d. l. maxime instit.
C. hoc lit. et §. alius quod in auth.
C. ut in de appellae cognoscit. rdo
regrit ut cohoredas sint obij. di. adie.
Ita quoditione, l. 3. §. cura. §. hoc lit
310, ut a tota hereditate et a toto quo
da n'a. certa parte cohoredas sint

l. cui quidam p. eadet. q. lo ut ex heredao ite.
ex ead. obijta ingrat. - l. approbato p. iat,
hinc posthumus et et posthuma ex heredari
n. p. iat, nullat a. ingrat. ead. combare
queant, et si hodie correctus est p. post
humi hoc lit. p. testat. - l. si q. testat.
p. legat, p. de in offi. testat. enumerant
o. iuste ex heredari ead. a infamiano
in d. p. obijta quodq. cap. in aucth. utent
de appella. cognoscut. it. que hinc
comprehendant.

Hic q. ex ead. ex here filius q. lo

Si p. iat feriat. Val. maledicatio.

Carere debuit si negligat aut furor

Criminis accusat, vel p. iat in p. iat

Si d. ead. damnat grave, si nec ab h. o. se

Testariq. uelut, se loiatq. malis.

Si minor legat inhiat in cubile patris
Non obdormit filio si merebit.
Plura de his videte apud Couar. in cap.
penult. de testib. extra. n. q. et Malin.
diff. i. v. b. neq. In hodie sufficit quod pa-
ter exheredando filium simpliciter dicat inful-
fuisse iniquum sed necesse est ut ead. in
graduludinis una vel plures testis huius
spee inferat, eamq. vel illos, heresitici
liber probet, quod idq. ea ~~est~~ rae quia
aliquis ead. exheredat fundat pro
intentione in dolo vel culpa a filio
exheredato comissa, quae cum in factis
y h. stant, et quilibet propemodum bonis
donec probentur probet, ut ut h. in
cap. fin. extra de probat. idcirco
hanc eam iniquit. aduersus filium
probare tenet, l. omnino. C. d.

et si si igitur in auct. ab eadem appell.²²⁴⁹
Ceterum ut heredes naturalibus ordine bo-
no liberorum ut minus parentibus, quia pa-
rentes bono liberis debeant iusta. Et non
est ff. de inst. test. ita liberis a testato-
ribus parentes suos vel heredes instituerent
vel ex certa causa eisdem exheredare
tenentur, et ab a liberis parentibus exhe-
redari ob q. causas fieri potest, quarum
prima est si filius parentibus ad intestatam
deducitur, vel de capitali crimine ex-
cepto heresim vel loco maiestatis
crimine auferuntur. Unde si pater se
nisi fuerit vero vel concubine filij.
3. si veneno vel alio modo interfi-
cium infamati fuerint. 4. si pater
filium testare prohibuerit. 5. si pater

uice matris vel e contra mulier uice
patris infidelo fuerit. b. si filios su-
cios neglexerint. y. si captiuos filios
n' redemerint, & si filii ostenduntur po-
terentes a. sint hereditarii, & bonorum
d. nouel. ut ut de appella. cognoscit
deniq. ad fratres et sorores qd abdicat.
quoniam in uice ab intestato succedant
q. ro. testat. an' succedere n' possunt. qd
potius frater et soror extraneus que
ad uultu instituire et fratres prole
nie pot. modoq. hores instituit n' pot
suisq. perso, eo n. cap. fratres et
sorores se in uice instituire uel appello
certo uel ingrat. est hereditate tenent.
quod in § ingrat. in auct. de uisib.

3 enumerantur, imo si fratrem fratris vel
sororis uel inuidios pueri uel uxor filio
inter eos occuparit. 3. si bonis eorum de
grauet uel uel inuoluerit hanc u. qd. ali
quod hanc eorum inuenierit hanc
hoc fratris uel sororis u' debet fratris
uel sorori, et si huius persona sit in
pibulo.

Tit. 12. De heredibus
instituentis

procedente Tit. uindicta qui debeat
heredes institui nunc agendum de his qui
ponit heredes institui

§ 1. De heredibus et
subsequens usque ad § heredes

Ex § 1. uis huius, hoc institui potest regis
qd. se. in testamento uel heredes institui. ponit
qui expresse u' prohibentur. l. quod huius.

151
sunt qui cives rom. n' sunt. ut de pas
lati prescripti, et ad morte noale da
noti. l. i. cod. hoc lib. Molin. d. disp.
154. eto heredes institui n' pot rei crista
to maiestatis et coram filij. l. 1099, & filij. Cod
l. Julia maiestatis. Tertio monachi paupertate
professi ut sunt Franciscani mendicantes,
Clementino exiit e paradiso. de r. sig. eto
apostate et heretici, l. manicheos C. de hereti.
l. qui sonabat, C. de apostatis. Excipiunt
liberani qui institui pot, ut h' in q'stitutio
ne Jureyij ^{promulgata.} l. 152. Min. cent. 2. ob
42. eto institui nequeant. eto institui ne
queant collegia illicita quales sunt inde
om' meretrucis et que publica auctoritate
de q'stituto n' sunt. l. collegij. C. de
hered. instit. l. 3. & in summo p. de
collegij illicitis Molin. disp. 157. eto
institui nequeant p'urij a patre sc. cap
l. i. de p'ostulib. xi. nouell. 47. § 6.
Covar. de p'ost. et matriv. p. 2. c. 8.

Molin. de pp. 77. conctio i. ubi late hac
de se agit, qd si poterit illi. aliqd in testis
proderit alimentis relinquat nihil illi p
hoc unig arguitur Testes in officio legitime
heredibus restituere non est qd ipse p d.
factus est incapax, cons. d. laro. n. u. Mol.
di. de pp. unio medit. Leg. de p. et p. lib. 2.
c. ij. dubit. b. n. 58. dixi notanda (a
patre) (quia qd talis ab extraneis inspi
tui potest affirmat qd lib. 2. obs. 10.
ms.

Ad & hereditas usq
ad & heredes pube.

Cartena declarata fuit, qui heredes
inspitiunt nunc hic quo sunt heredita
tis partes ad insubulos prestantes tra
ditum et ex his & hinc regula colligitur
qd solennis et legalis testis hereditatis
distributio fiat in iii. partes que

partes unius vocantur, et sua proprio
nomina habent. ab unia usque ad aliam, partes
u. unias, id est, unitates appellans quatenus non
clara sunt in & hereditas sup. referat.
si quis itaque in re aliquo certa instituitur puta
in fundo aliquo aut in re aliquo de heredi
voto ut si testator dicat, instituo Titium
heredes meos municipios, et nullus est
alij institutus, aut si institutus non fuerit
ante testamentum, vel repudiavit hereditatem
aut ea non adiit, hunc reliquum hereditatis
ac crescit instituto inuenta re, nec de vol
untate ad heredes ab intestato neque per lege
rius venit. ff. de reg. j. p. parte unius testator
pro parte unius testator de heredi
lib. in & hereditas huius. quod non aliqui sunt
plures sunt pauciores sunt instituti heredes
hunc censentur instituti in equalibus portio
e. l. si ita scriptum est. ff. de codic. Mol. diff.
155.

Limitat in hoc nisi testator qd plures heredem
instituit p se, et alios modo collectio ut si dicit
instituo petrus heredes mei, et filios ipsius fratris
Pauli. Tunc n. Petrus censetur institutus in di
stinctis hereditatibus, et filij Pauli in alio di
stincto qd si alij in re certa instituitur in
hoc se. vel illo pro dicitur dato coherede, vel
cohereditibus, talis quo ad re loco legatarij
est, ut appat ex l. quoties. C. hoc tit.
veneto gloss. ibid. rati qd n' pot' actio
nily hereditariis nisi, nec illis conveniri
pot', et detractiones ex l. salivina Pauli
rogit, nec iuris accipendi beneficio de
ficiuntibus heredibus gaudet. l. ex fa
cto l. si eius ff. hoc tit. Ceterum
respectu tituli institutionis videtur quo
dammodo heredis loco esse totamq' heredi
tatem nullo alio dato coherede gleydy
l. ex fundo ff. hoc tit. Mol. de pp. 250.

Ad hores et cura
Et & impossibili; qd dicitur.

153

In hisce & de claustris qualiter institutio sit uadi-
do et sub qbus qd dicitur fieri potest, et pronotitia
eorunde uidentur quid sit qd dicitur et quadruplex,
quod est ergo ad hunc. Sciendum qd qd dicitur reby
madi; penaly uidelicet late et puniti, late
si penaly uel aliud est qd ad dicitur de
pendentia de ppositio uel actu uel sit obli-
gare; incipiat ex aliquo profecto, prete-
rito, uel futuro, ut si quis dicit, lego
aut dono tibi, si Imperator modo uiuit, aut
si uialet ex spio Anno pte hinc ne-
nerunt, uel uendo tibi hanc et r. o. p.
nisi alius uero mensis plus dedit. Pro-
dip. et puniti ne si penaly de pini-
pt, quod sit suspensio de ppositio uel
actu, ex aliquo euenta futuro coq; incerto
apposto, suspensio con; qrit obline. ote
dityr qd de naa qd dicitur uel de ppositio

vel actus suspendere atque per hoc excludendum
quodammodo de presenti et futuro, quia actus
et dispositiones non suspenduntur, sed si ista
de hinc, a parte rei statim, valide, si
minus invalida sunt, atque hinc est quod per
illos heredes institutos, legatos, aut etiam que
vis dispositionis non definit esse pura, l. cum in re
ff. de iustis ruptis, iuris, c. l. cum ad pro
sent ut duobus leg. ff. si certis verbis
quorum hoc sunt verba, cum ad presentem
sive conditio referat stipulatio non suspenditur
additur in definitione actus seu dispositionis adspe
rendum conditionem latam quodammodo quam ultimis
voluntatibus alijque actibus apponi potest. Pro
d. disp. in pira. subnectitur deinde et aliquid
futurum ut deus excludantur conditiones de pre
terito et presenti, que proprie conditiones
non sunt, additur deus eorum in certis ap
probato quia non est actus de futuro, nisi
que incerto est, ut sit vel non sit. Suspendit

de actus institutione legat, et quoniam alia ^{sive}
dispositione et hinc proprii serie ac posse
quoditionis rati ut ex iuris uoluntate qd
colent diuinitate quoditionis, in singulis sumptis, in
possibile, et impossibile. Quod est, quod de
facto et re ipsa existere requirit ut si dixit colent
legitimus, aut de iure quod licet ipsa existere
possit in se illa non potest, ut si dicat, ducal
se in uxore, si uis adulterari, Molin. d. loc.
quoditionis propriis est, quod euenire, et non euenire
ut ut dicitur tibi hanc re si uerit Roma, et hoc
diuinitate in ueris et contingente, ueris est
quod adulterat quoditionis partem est determi
nata cuius ex parte sunt, si sol uros orientem
filius de heredem, si moriar Caius tu lego,
ex parte quoditionis esto, de futuro sit, aduul non suppe
dit, quoniam potest pro sumptis hinc, l. nati,
uoluntate precedenti, et lego. ff. de quoditione
indebiti. l. si pupillus. Et qui sub quoditione
ff. de nouationibus, cuius uerba hinc sunt
qui sub quoditione supulatus quod oio ex parte
hinc est, pure indebitum non potest in quoditione

in § yditionis infra de sig. qd dicitur ptingens
est, que in rebus ptraditionis parat, et et n
adee, si uocis et Rom. et hoc explet est
Capulis et mudo, potestatis est, cuius
impletio a solo uolte eius cui imponitur pen
det, ut iustitias de herede, si heres ee uolue
rit, si seruit huius manu inferis, l. postquam
§ puto, ff. hoc tit. Molin. de p. i. y. ed. de p.
Lob. Capulis est que n' est in potestate eius
cui imponitur, sed ex capite potestatis pendet, ut si
namq. et s'ho uenerit, lego 100. mudo est qd
potestatis aliunde potestatis u. a uolte eius cui impo
nitur, pendet, ut iustitias tale si Beroldus
uenerit, his potestatis et § impof. talis de p. m. y.
regula, qd dicitur impossibilitatis sine de uine sine
de facto in ultimis uoluntatibus utputa, heredis
institutione fideicomisso, legatis, et donat.
eao mortis n' uoluntas, sed uoluntas, id est h't
pro non adiecta. § no me' et alij. l. si quis
quid uoluntas est, § h'io. l. q. i. l. si quis

l. que sub conditione ff. de conditionibus et demonstr. 255.
Polem. d. de p. dixi notante in ult. vol
liber qd si ad actus inter vivos scriptus sc. et
parto, appositio sit impossibilis, quibus, iudicis
et n. iudicis, & si impos. intro. de inut.
supra. cao cum hoc in ult. notabilis notat
n. in alijs et scriptis, statutus sit, est ya
morsus testatore n. sup. est, qui post eius
mentes interpretari, quando conditiones
illius sit serione an ioco adiacent, an
satis aduerberit qualis iudicis est unde
napi potuerunt plurime libes in scriptis
a ^{reijit} ~~negat~~, sed reddidit scriptis videtur ya
scriptentis probare rursus p. iudicis
Polem. d. de p. de f. et f. lib. 2.
c. 11. dubit. 25.

DE Vulgari institutione.

Tit. 15.

post hereditatis institutionem iuxta ordinem de subhi
p. lib. n. agitur, ut que sine institutione
an pot. ff. a substitutione ergo in gre. ordinem

ling tot sunt definitiones quot sermo capitula ut
videre est apud Solum maiores in tractatu quodi-
dianorum praerogationum Juris. c. 10. n. 6. 7. 8. 9. 10.
mihi placet ea quae tradit Molex. de p. 134
et Couar cap. renuntia. § 4. n. 1. de testij que
sic se habet substitutio est unius aut plurium in alterius
aut aliorum locum ad rem aliquam in ultimo
volte facto vocat, dicitur in deficiente uno
aut pluribus n' solum quod plures in unius locum
immediate possunt substitui quemadmodum et unus
in locum plurium, ut in § et plures hic, sed et quod
plures ordine quodam possunt unum substitui. l. 1. ff. hoc
tit. ut si quis in suo testamento sic dicat, instituo
heredes Titium et si heredes n' fuerint, Titium
et si Titium n' erit, Titium Senpronium, addit ad
aliquam rem in ultimo volte facto vocat
quoniam substitutio n' solum in hereditate sed
et in legatis et in donat. ca. mortis fieri
possunt testibus expressis in l. unica § l. 1. a.
C. de caducis tollendis, quod si solum substitutio
in hereditate pro ut hic accipitur designanda
tit

hoc modo definiuntur, quod sit unius aut plurium ¹⁵⁶
in alterius aut aliorum bonis ad hereditatem vocatus
Molina diff. 209. 210. 211. 212. 213. Directa
et indirecta, indirecta est, quod hereditas
defectus substituto per alterum qui eo alteri re
situat, ut quando unum instituitur heredes
gratui hereditatem aut partem eius restituere
alteri et hoc dicitur et tunc obliqua tunc fidei
commissaria de qua re infra lib. 23.
dicitur. Directa substitutio est quod hereditas
substituto defectus obsequi alteri huiusmodi qui
illo restituat utilitas huiusmodi est quod in
fidei commissaria substitutione locum habet detrahitis
trebellianica de qua re postea, in sub-
stitutione vero directa non habet. Dicitur substitutio
in vulgari, pupillari, exemplari, militari
fidei com. reciproca, et compendiosa, de qua
ordine supra locum dicemus. Ut itaque peritiam
spe de quo in hoc lib. agit, ordinamus ea
ita dicta est vulgari, scilicet substitutio, quod a quo

libet de vulgo seu populo et cui libet fieri possit
Solo maior d. c. 2. si. Couer. d. capit. reser.
§ 2. n. 3. eiusque definitiones propemodum sunt in
nido dicto loco. mihi ea placeat quae tradit
Mol. disp. 182. ubi est sic definit, quod sit
substitutio directa simplex, quocumque obsequio
privilegio peculiari honore tibi insit, eius
substitutio, et particula (directa) reijct
fideicom. substitutio et particula simplex. et
proca et compendiola, quae ut dicemus
composita sunt ex pluribus, et particula
obsequio privilegio parti, reijct substitutio mili
tans quae privilegiata est, ut ex infra di
cendis poterit, et ditione tibi excludit
exemplum et pupillaris et per testator
n. tibi sed pupillis et furiosis substituit
Molin. d. disp. obsequio hoc quo ad vulgarem
substitutionem deponet. restat nos ad di
fione aedam, quod utique facimus
duo praesentanda sunt, prius quod duo

sius capita vulgaris substitutionis, prout est, si ^{157.}
institutus voluit et heres posterius est, si institutus
n' potest et heres ut si moriatur ante testatorem
aut alio de eoa, prout heres et nequeat, illud
appellatur a iure eoa: caput voluntatis, hoc
vero impotentie. Et quod isto capite aliquid
dicitur sit substitio exprimentis caput verba aliquid probi
et capitibus sibi in eoi ut si testator dicat
Titius institutus supra substitio Caius, vel Titius heres
institutus, et si is heres n' erit Caius esto verbum
n. illud, si heres n' erit, comprehendit oia
capita ex quibus heres et n' potest, tanquam quidpiam
oib' capitibus eoa, aliquando fit verbis pariter
capita oia exprimentibus ut si testator dicat
si Titius noluerit aut n' potuerit et heres Caius
heres esto. Molin. disp. 128. hic postea
substitutione vulgaris in expressis et tacitis
expressa est quae fit verbis generalibus aut
pariter tacite vero quod sub uno capite vel
capite alterutro caput tacite substituitur, ut hic

ita in suo testamento dicit instituo meum heredem
titulum, et si ille non voluerit heres esse, Caius
substitutus, utique, si si testator voluit, testatore mortuo
aut alio de causa heres esse non potest, hereditas
pertinet ad substitutum et non ad heredem ad
intestato, quod testator sub capite voluntatis
et illigens impotentia illeruisse, presertim
in nota C. Galley. ff. de lib. et posthum. et l.
ultra. multa glos. ibidem C. de instit.
et substituto. Covar. cap. reser. § q.
n. q. de testis. Molin. D. de p. expirat
a. substitus vulgaris solus in hereditate et eius in substiti
tuto est datus adito est, l. post adito. C. de inqub.
et aliis substituto. A colligitur ex l. legatus, C. de
legatis. ratio est quoniam vulgaris substitus est
hanc conditionem, si quis in substituto datus heres non sit
nisi aditione v. hereditate quia heres fuit
instituto absolute et perfecte est heres solus.
D. de p.

Ad principium huius
tituli de vulgaris
substitutione

Titulus 16.

258.

Ad prim.

Explicata prima directa substitutionis hie
— vulgari sc. nunc ad altera descendit hinc.
Imperator et de pupillari agit, cum n. impu-
— bus testam facere nequeat, et sepe eveniat qd
post mortem patris antequam ad pubertatem perveniat
monstratur filio impuberi cupiens qd subrogari
sit ut pater testam pro se qd hinc simul et
pro filio testari, eiqz herede nominare et hie
sistere post ut qd ex principio hie. Est
itaqz pupillaris substitio directa simplex qua
testator liberis impuberibus in parte ipsius qd
hinc neqz post mortem ipsius, in alterius partem
recipere, herede substituit, qui ipse sit heres,
hanc deponere tradit Molina dtp. 172. Covar.
in cap. remut. § 5. expro de testis. Caligula,
que ex principio hie, postula directa
excludit fidei committentis ostendit qd hie

substitutis pupillariter ipsi impuberi immediate
succedat n' testatori, dictio simplex
remouet comprehendit et reciproca que
mixta sunt, dictio liberis, ostendit
quod extraneus pupillariter substitui nequeat
dictio impuberibus excludit extraneos,
quod n' in puberi, ut impubes est, sed
anestri substitutione laicit. Particula in
parte substitutis indicat emancipatis liberis
pupillariter substitui n' potest ut agnatus
et. udo. ff. de pupill. et in generali substitue
hinc est quod mater filio impuberi pupilla
riter substituere nequeat, Molin. Diss.
149. addit neque post mortem ipsius in
alterius parte recabunt quia si amittit
filium et nepotem in parte, nec nepoti
impuberi pupillariter substituit, et amittit
quod de test. decedat, nepos in parte pro
his qui reudat aliam in substitio pupillari
facto nepoti virita reddere. C. u. ff.

259
De vulg. et pup. testis sufficiat. quidam
dicit Casus. in cap. renut. §. n. r. ut
pupillaris testis sit validus ipse tempore
mortis eius qui substituit in parte eius sit, cui
solus substitutus datus est testis expressus
e. cohredis. §. ut filius. ff. de vulg. et
pup. substitutione. Substitio pupillaris dividitur
in expressam et tacitam expressa variis modis
fieri et esse potest ut in articulo scilicet verbis generalibus
hac modo filius meus institutus eius cuius substitutus
aut in verbis testis sit quate si filius sit im-
puber adeoque utriusque testis tam vulgariis quam
pupillaris capax sit quod huiusmodi testis
verbo sit pupillaris expressa et vulgariis expressa
finit. Prole d. ar. de p. 184. ubi sit expres-
sa pupillaris verbis magis generalibus et generalibus
hoc modo. filius meus impuberem institutus eius
cuius substitutus sit enim mendio impuberis scilicet
si adeoque expressa pupillaris verbis facta
specificis. etiam est expressa pupillaris verbis
singularibus seu individuis expressa hoc modo.
filius meus impuberem institutus et si heres
erit, et impubere etate decesserit testis

substitutio ei cuius Couor. d. cap. Remulig et d.
ss. nq. tanta pupillarij est qdo filio impuberi
in uno capu vulgaris et expresse alijs est substi-
tuty na filio expresse vulgaris impuberi in-
stituat hoc modo facta continet tanta pupilla-
ris nudi quoa si testator filius hnt impuberi
eum instituat hoc modo, filius meus substitutus
et si hores ee n' uult substitio Caius, substitutio
est expresse pupillarij facta ad unu capu id
est voluntarij ex sub hoc expresse vulgaris
quinet tanta pupillarij na et si filius impu-
ber fuerit hores institututy pupillarij et sub-
stitutionis tante succedit exclusis agnatis filij
defuncti si infra pubertate mortuus fuerit
Cra hoc uide ff. hoc tit. l. c. quij. C. de impub.
et alijs substit. Molin dicto l. c. diff. 178.
est extinguis pupillarij substitutio ergo si substiti-
tuty ante pupillat equita discedat neqz
n. hoc substituti ad hores l. rapt. C. de deti.
plures ff. de vulgaris et pupillarij substitutio-
ne. rdo si impuberi cui substituty datus
est, pupillarem et horem excesserit na substiti-

160.
Tulio dicitur in usum ad annos pubertatis & masculo
hoc lit. C. in pupillari ff. eade. sed si impubes
iuris efficiat ut tradit in prin. apud a glosario
tempo introducto Molin. diff.

ff. de qua vol.

Legitur in hoc & de testia spe. substitutionis dicitur
ff. de substitutione exemplari et itaqz exemplaris
substitutio, ut colligitur ex iuris hic. substitutio
simplex et directa que patet aut mater eade
significandentes liberis et maioribus mente ca
pitis aut simili morbo testari prohibent ad explet
pupillari substitutionis heredem instituit ad ex
substitutio Mol. diff. ut r. prior substitutio par
huius definitionis patet ex arte a dicitur, posterior
par breviter explicanda est additur in postula
materia qd n. in mater sed et mater liberis furis
et et simili morbo laborantibus exemplaris substi
tuere pot. C. humanitatis inf. et l. ex facto ff. de
vulgaris et pupillari substitutio proculca liberis
etiam minoribus exemplarem a pupillari distin
quit qd ea que ante dicta sunt, legi in defensione
aut simili ~~modo~~ testari prohibent. imo vulg

et si quis hi n. testari nequeunt, modo n. scribere sicut
quemadmodum n. qui tales sunt nec scribere sicut testari
n. quod nisi vel milites sunt vel ad quos casus
testant, ut late probat diffusus Casus. Casus in
cap. remitt. § 6. n. 10. extra de testis addit. rdo et
particulari propter prodigos yby interdico et
bonorum administratores, et n. isti testari prohibentur sed
venit denique ad exemplum pupillaris substitutionis
quod n. procedat ut ad exemplum pupillaris sub-
stitutionis ascende, illis substitutione pnt, hec
redes sub conditione si amentes vel simili modo
sperari cuncta discederent ex eo pupillare statum
excesserint nisi sui unius cent. Nolin. 182 expli-
cato ita substitutionis exemplaris quamprimum qua-
rum liberi ad sano mentem redierint sed
si post infirmitatem sedeat furor an evanes-
cat substitutio est et ad eam hanc sub. disp.
Quod n. furor amens. q. post breve tempus
redit et eam n. evanescere, dicendum est, autem
post longum tempus et tunc geludendum quod

n' ois qualiter nec amplius reconuocet ita conuoc. ^{ibi}
D. cap. reuoc. § b. n. ii.

Ad § rigitur in pupillari.

in hoc § talis defuncti est regula qd sc. si qui pupillariter substituit quasi
duo testa uel potius et hereditatem unum testam facere censentur
quod est l. r. ff. eod. dico quasi duo quod dicitur in istis hanc
patris sc. et filii, dico unum testam qd semper a patre factus est
l. patris et filii ff. eod. alij hinc colligi pot. eos qd cum
substitutis pupillarij quibus extraneis excludat matrem
superstitem et quod legitima ipsi alia in bonis defuncti
sui debita ut patre a q filij ipse, esse, liberum testa-
di facultatem haberet, n' potest eam excludere ut hinc ex-
presse. de inqum. et alij substitutionibus. l. Teo
et filij. § ad substit. ff. de pupill. et mulgari
substit. et qd. d. cor. l. ea. teste no. conuoc. D. cap.
reuoc. c. s. n. b. et in cap. uel cet. n. ii. qd. et
de testam. Molin. disp. iij. uel hinc de qd. substit.
eos hinc rei est hoc §. colligitur qd unum testam in q
pupillarij substitutio qd hinc n' est diffinitio filij sed
patris qui n' tenet hunc in ista uxor ut est
cor. d. l. ea. obligat hinc si mater sit pauper, quod
a substituto alii debeat conuoc. D. cap. reuoc. § r. n. y.

Ad § hinc a. quij.

Quia quicquid probat quod substituti aliquando testatori fieri
erunt in istis hinc machinationes, ubi et pupillis ides
Impetrator ad hoc euadendum, ipse in hoc § dicit qd hinc
nempe utilem substitutionem pupillarem in prius

ante tabellorum scribat et hinc traxerit quibus
ystruam et ne ante mortem ulli pubertate aperiret, causet,
pro quo obiter sciendum hoc ce Imperatoris consilium n' pceptum
et quod hoc legi nullam importet necessitatem liberum namq; cuius
est, hoc observare, vel n' observatum relinquire, non ystruam est
a lege pcedat n' obligat. C. glibi ff. de regulis juris C.
Ad q' n' solum.

Breviter sciendum circa hunc q' q' si sine novissimo sit cor
rectus ut patet ex q' aliud quor' capitulum in authentici ut est de
appellatione cognoscis, ut ystrat hodie nec posthumum nec
impubere est heredem nec indeat cap. q' supra dictum.

Ad q' liberis a. suis.

Observandum est hoc q' regula q' se. nulli filio
suo possit facere testamentum nisi et sibi fa
ciat ratione regule reddidit Imperator hui
us pupillone testm est quasi appendix potest
in testenti itaq; hinc ipso ystrone nunquam
potest, quia deficiente principali
deficit accessorium, capitulum, accessori
um de regulis juris in lto.

De extraneo vero

In hoc & Bartolus de nati comprehendit substitutionem
 est a comprehendit substitutionis, quod sub verbo con-
 pendio plures substitutiones spectant ut si testator di-
 cat, instituo Titium meum heredem et quod cum Titio
 decesserit substituo ei Titium, hic non filius si mortuus
 ante patrem vel alia de causa non fiat heres.
 Titius substitutus precedit ex vulgari, si vero filius
 fiat heres, et mortuus in etate pupillari prece-
 dit alius ex pupillari, si vero filius mortuus
 post pupillarem etate, precedit ex fideicommissi
 laria l. Impuberet, et ibi dicitur C. de Impub.
 et alij substitutionibus l. centurio. ubi Bartolus et
 alij a eodem procedunt et comprehendit de hoc
 substituo, quod si sub pendio verborum potest comp-
 rehendere substitutiones et directas que fidei-
 commissaria. reciproca substitutio est, quae in
 substituti tibi invicem substituentur, ut si testator
 dicat instituo Titium et Caium meos heredem
 et quod invicem substitutos.

Quibus modis testator
 instrumentum

Titulus 17.

hactenus dictum est, qualiter Testa facta et quod
requirunt ut hinc formis et modis, nunc inde ad
quomodo ea infirmantur, ad cuius intellectum prodeam,
verbum, quod non sit, et dicitur iniustus, ruptus,
et irritus, Testam, iniustus aliquod Testam sub
potest ex iis que diximus in explicat de Testam
Testi sup. lib. 10. dicitur, vel per solemnio Juris,
de Testam vel per hi qui debuerunt infirmari
aut improbiti, vel exheredati, ruptus per Testam
possessione pfecto, vel agnoscere heredis sui, qui
non inveniunt infirmari et irritum. Coge Testam. ff. de
iniustus irritum. et rupto Testam. Quodam Testam
quodammodo qualiter capitum diminutione de qua
re supra lib. 1. lib. 10. dicitur, que Testam
accidit vel non adita ex Testam hereditate solis
a. modo hic et lib. ff. ead. ergo ruptum et irritum
fieri sic differunt, quod irritum Testam Testam
inimulato laicis, ruptum a. caput exheredat
quingens, ad adoptionis et agnitionis Testam nam
de de hisce dicitur Testam infirmandi modo, hoc lib.

agitur Ad principium huius lib.

163

primis modis rumpendi testum et agnos sui heredi
hinc civiliter vel naturaliter fil. naturaliter vel si post
testum factum rursus aut mortuo testatore ipsi filii
postquam nati sunt civiliter vel qd testator post
qd hinc testum apparet vel adoptat ut hinc et l. cum
centum ff. de iust. reph. c. qd in veritate
ad colligendum ex isto postulo (sui heredit) de ado
ptione que in patria potestatis tribuitur
qd alijs adoptatis ab ascendente in cuius pote
statem transit de qua re diximus in §. de
die de adopt. sup. lib. i. licet n. adoptatis
ab extraneo ei succedat ab intestato n. in ado
ptione tenet eum instituisse heredem l. cum
in adoptione c. de adopt.

Ad §. posteriori et sequenti
cui coniungitur §. perit. ad ult.

traditur in hoc §. posteriori hinc rdy modis rumpendi
testum et eo eo deponi qd solis regula
in testum legitime factum id est in quo sunt oia
vel ad validitatem testi requisita adhibita re
noscitur p. secundum et legitime factum. Ego

si qd testu aliud qd dero nolo illud valere, nisi 262
sua liber ut si quis testu iure fuerit qd
motu vel qd dicitur inter liberos, his n. capibz
ut posterius testu rumpat quis exegerit ut
posterius fiat prioris mentis, et quide si lo
quann de clausula derogatoria proli huf
fiit ut prioris fiat mentis qd dicitur in poste
riore. l. si mihi, et tibi. § ult. ff. de legat
imo. qd si loquann de clausula derogatoria
in testu appohto tunc n. sufficit qd dicitur
mentis clausula derogatoria sed hestit re
qrit quare, esto de potat qui quis testu
iure qd dicitur, in posteriore dicitur dicat
cognat vel iure dicitur qd cumq aliud
testu qd dicitur necis de rogatoris a me
qd dicitur nisi exprocat de iure factice
vocat mentionem fauat expensu n. ep
qstus hanc remota, eo qd de nullis qd
pennent ut incidere velle in penam
reatus pfectus in actu morti adeo poci
punguo poci. d. d. p. 103. in d. p. d. p.

est de testis quibus inter liberos regit. n.
quod subsequens testum legitime factum inter
extraneos id est non liberos tenet re
moratur et si addat non obstante quocumque
alio testis a me edito. nisi specialiter mentio
fiat quod quidam est inter liberos. auct.
hoc inter liberos. C. de testis et hinc con
dd. de. Couor. n. p. rub. de testis et hinc
e. Limitatque ideo ista doctrina non
quod cadat si redit testum ad invalidum eo n. casu
non reoratur testum prius legitime factum
genus. hic et l. hinc et hinc. et hinc et hinc
testis. eo apparet tametsi in posteriori testis
principis ipse sit institutus nihil aliud
non non valeat ad revocandum prius. et hinc hic
hinc resoluitur illa questio a d. n. n. n.
oprobata an princeps legibus solus sit et
licet plures sint hinc rei apud d. n. n. n.
nisi videtur est apud facti quod hinc. hinc lib. i.
C. n. nisi placet de s. thome i. p. q. q. b.
art. 4. et Couor. in cap. alma mater i. p.

Limitat ista doctrina ut procedat si testa
tor tempore mortis existens seu post
recuperavit et veli seu testis in aliqua
sua ultima voluntate publico iudicij agnoscit
et approbavit, nisi in illud iure pretorio recon
malefit et heres in eo scriptus, quamvis iure civili hanc
ditatem adire nequeat bonorum in possessionem seu
dum tabulas testis beneficium pretorij petere pot
C. liberis ff. de test. e.

DE INST. TESTO

Tit. ix

Operdit superius Inst. quae res testa iure facta
ipso iure in iudicij officio iudicij seu facto
hanc sunt iure nunc hoc est de clarat, quae
liber per quarela iudicij et si per factum
hanc infirmum.

Ad principium huius tituli
et hoc prin. colligit, hanc de his quarela iudicij
iure per hanc imploratio officij iudicij quae petit
quae res iudicij et hanc quae res iudicij
hanc factum respiciat, vide hanc in C. iudicij
Sicut

ⁱⁿ § f ed, dñ in primis qd sit unquam iudicij 266

quod n. neq. actio, neq. accusatio est, n. actio
quia n. agentis n. p. seip. n. accusatio qd n. p. seip.
pena sed est subsidiaria quoddam remedium quo
petitur ut iudex ex officio revindat, dñ deinde
quod si ipse parentis officium tenet pp. parentes
et liberos qui nullum sibi ipsis debent officium
et libertatem. lib. i. f. de liberis et liberti
parentibus et patronis responsione quare
has esse legem impugnat qd solemnitate
omissa sint, sed in sit quarelo qua quis
se in iure protulit vel exheredat di
cit.

Ad § n. a. et leg.

Inquis huius imp. agere de personis qd
quod illa competit et 3 reg. tradit. una
est quod sola in officio dñy oib. ubiq.
tenet liberis in iure exheredat. vel
parentibus. adverso parentum testa quod dat
et pater. et leg. nat. eth. f. eade.

201
Ampl. reg. i. ut n' solus liberis primi gradus
sed et alijs alijs dependentibus utriusque sexus
pro testam. instituta, sicut dependentibus p'cedat.
l. liberorum, ff. de verb. signif.

Ampliatz reg. 2. ut p'cedat n' solus in
natis et legitimis liberis simul, sed et
in legitimis tam id est adoptatis ab ascende
te. Nam a. nobiles hoc l'it nro.

Ampliatz 3. ut locus habeat et si pater in
suo testam. instituit sup. scripsisse heredes
dicta. l. ut proximi.

Ampliatz 4. ut querele hoc tam gra
matione qua gra p'cedant testam. p'cedat.
l. no' et h' ff. ead.

Ampl. 5. qd et detz gra testam. patris qui
in creditu' monasterium si filius in iure et
hereditate vel p'cedat ad. cap. ut finem
est de reg.

Limit. i. reg. ut locus n' habeat in
natis liberis et p'cedat in p'cedat

267

Et ubi querela inofficiosa de hiis viris de hinc
impugnare quod ipse quis de hinc in hinc
querela n'est, l. si superba. §. de inst. p. ad.
ylop. in §. l. a. per verba nadey inf. eod.
hoc in procedis nisi sint legitimati eod.
yo p. legitimati vero legitimati ysequunt
ut sup. lib. i. in tit. de nuptijs late pre
bationy. Limitat. 2. ut cum n' habeat
in adoptioy ab extraneo, licet n. ab in de
to succedant qui adoptanti n' in cogit
ipij aliquid in de to relinquere. l. cum in adopti
onij §. l. de ne. viti. cod. de adopt. ad eoy
quod lo cessat
Limitat. 3. ut cum n' habeat, si filij vel filio
succesioni paterna vel materna sub iure re
nunciaverit, vult cap. ymuis de pactis in de.
yo hoc casu, ubi patre vel quod lo inf.
n' ht, aucto l. in quod lo. de inst. l. de
eo casu nihil ipsi ex bonis velis parentij
debet. Prot. de p. v. r. s.

dixi, si sub (iusto) qd eiusmodi renumus
n' iurata n' uolent. C. gratul. doctore. C.
de donat.

Quintus qd ut laud n' habeat, si uel in legro legit
ma uel quancumqz pars hereditatis liberis
fuit relicta tunc n. ex Just. ystet. in C.
omnimodo. C. hoc lib. ad supplementum
hoc est ut in legro legitimo supleat agere
qnt. modo tu ipsis legitimo institutionis
s' relicta. nam licet olim quis a quo
uelo inofficij fuerit exclusus, si legitimi
fideicom. donat' mortis caa. q. legitimo
relyta. est ut in § ijth hie hty. hodie
tu institutionis titulo illi quenda e.
uti expressis hty in nouella. iis affi.
moty aut d. uisum se a. de hie con.
in cap remut. est. de testis et Julij
Clary in § testm. y. 38. leg hoc a.
uero statuerunt n' solut honoris caa bonum
et ob alio euolumento qis ex heredis

institutione sub. claus heredibus et pilla
 ne comenones, sed precipue quoniam
 heredi quent nisi succedendi, n' vero
 legatarum, donatarum, aut alij. nisi qui
 aut ipse legatus et donatus fuerit. Mol.
 disp. v. quando erat eto indistincte
 quadron. l. §. 6. et 9. C. eode. §. fin. hic.
 hodie p' numero liberorum es. uel tres uel
 senis, na' si quatuor sint liberi, uel paucio
 res et bonis dependi 3a pars. fin a. 5. aut
 plures. media pars bonorum ipis pro legi
 tima debet, uerb. hogenly, quot referunt
 glos. hui. in §. sed hoc sup' uerboz' uerili
 gatione.

Quatuor aut impro dant natis uero triente.
 plerumq' aut sup'ro dant natis uero senise
 Idem h'z in auct. legitime. C. hoc lit. et
 toto lit. auct. de triente et senise. Mol.
 disp. 178.
 Lumbat §. ut n' pcedat si is cui g'p'et
 quodella mass. p' qui p'uenit post adita

hereditate daverit non eide hoc tempore
pluribus. C. finis. § illud. C. hoc. lit.
§ quo pendi latet ee deferunt ubi que
rela inof. et actione seu ut melius dicit
quidone ad supplementum illa fide que
nis ut id dubit e expulsi, hoc u. usq
ad 30 annos daret. usque e. edat. C. de
ypid. pecunia. C. post. C. de pscript.
30 an. usq. confirmo ad. seu et in
proxi recepta. Geil. pr. obf. lib. obf.
vico. n. s. Nolin. Dep. 21. et viri
Linitat. C. ut n. procedat si ij qui
ita exheredat. uel pteint. qd. expulsi
ucl laute in tali testam. pteint. usq. pte
si legat. ipi. ucl filio suo relicto accepit
ucl aliqua similitate illud appretat
sunt n. n. credit. illi amplius usq. ad age
du. q. pro tale testam. No. h. in. C. penult.
§ ucl. et in. C. ucl. § ucl. et in. C. nihil
interest. C. hoc. lit. Nolin. Dep. 279

Regula etiam sicut dependentes ut testat^{ur} 269
parentes sicut uolunt necnon heredes in hi
hui debent ita et ascendentes ydo testator
descendentibus carere a liberis necnon in hi
luendi sunt, ratio est qd sic quo ad proben
itionem et ex hereditatem generatione descen
dentibus in nouella ut in de appellat qd
notit^{ur} in § aliud quozq^{ue} cap. disponunt.
simili modo illiusmodi comparat ascende
ntes q. d. nouella. Mol. d. disp. regula
30. doli ynduella in officio^{si} colat
collat. ut fratr^{es} et fratrib^{us}, n^{on} a^{ut} ulteriores
ut frat^{er} filij^{us} uol^{unt} si hi^{is} q^{ui}o^{rum} patria testat^{ur}
querelat in officio^{si} inextrema nequeant^{ur}
§ n^{on} a. hui. et l. fin. c. ead. ad hoc
o. ut ynduella fratri competat, duo
copulatur a. D. c. eadem exprunt. i.
est. qd p^{ro}neat ynduella sicut de p^{ro}neat
utrumq^{ue} quibus uel ad minus yanguiney

id est ex eodem patre natus & v. alterius
l. frat. c. eod. sed requiritur ut sit
persona pro fratre sit instituta ut sunt
superiorij canones adulteri et similes. unde
loly lit. f. de his qui notantur in hanc
eserit coent, quod hactenus dicitur, est quod
ex pugnato et relicto testis laicus inof.
legato et alio de pro libione protergent
c. papa. c. hinc ff. hoc lit. c.
in ea caa instituitur, ac si nullus testis
scriptus nullus hereditas adita est
c. in fine ff. hoc lit. ubi dicitur quod
hic, hodie correctus est in fine. voluerit
in institutione iuriam solus reliquis testi
ostendit ut hinc in d. nauella. r. s. d. in
suth. ex caa c. de liberis proterentij.

DE FIDE ET
& Differentijs et

TITVLVS XIX

170

Hactenus loquimur de testamenti capite et fundame-
tam esse heredis institutionem; cum a heredum plures
sint diffinito p[ro]p[ter] deo Imperator reserua in hoc titulo in
primis heredum differentias explicat deinde modos
acquirendi hereditatem ac beneficium iuris deliberandi
nec n[on] quicquid inuentorium subijcit.

Ad principium huius tituli

Dicuntur heredes successores in uniuersum ius quod defu-
ctus tempore mortis sua habuit, C. hereditas ff. de reg. iur.
suntque triplices nam alij dicuntur neceij, alij sui et neceij
alij uero extranei. De prioribus agit Imperator Augustus
hic, eorum ita describit, heredes neceij sunt serui a suis
dominis instituti qui p[ro]p[ter] praedictam libertatis ademptam heredi-
tatem eorum acceptione coguntur. C. i. C. de neceij
seruis ideo si dicuntur ea uelint, nolint, d[omi]norum heredi-
tatem acceptione coguntur uel u[el] hodie seruitute inter
Christianos sublata in usu h[uius] amplius n[on] sunt,
repete huc q[uod] supra in C. i. tit. de his qui sui
uel alieni iuris sunt dicta sunt

Ad § huius a.

In hoc § agit Imperator de r[ati]o[n]e q[ui]e heredum
qui dicuntur sui uel neceij ut a. alij q[ui] sui heredes
uel neceij dicuntur, duo neceia sunt, ut tempore

l. nec tenere, C. de iure deliberandi.

Ad § in extraneis.

Caeterum de hereditate qualitate nunc de eorundem
diffinitio ac quoniam, ac quoniam de hereditate
adeundo, ac beneficio deliberandi quoniam in
uenturum aliquid dicendum est, differunt itaque in
primis quod extranei ad rem hereditatem et repudia-
re, sui uero se misere uel beneficio pretoris
assensu dicunt, nam ad ^{ira} praesens est ad aliud
uoluntate cum sui heredes uoluntate ad aliud sed ad
proprium uoluntate ad rem sed misere se, secundum
Iulianum in rub. f. de aciendo hereditate n. r.
et do quod heredes extranei uel pater capere heredi-
tatem tribus temporibus debent esse capaces
uno tempore quod dicitur testis uel sic quoniam potest
insolubilis. et do tempore mortis testatoris
qui testis morte denuo quoniam, et do tempore
ad rem hereditatis id quod maxime attendendum
dum cum hereditas per aditionem accipitur uel
hic § in extraneis. et l. si alienus §
in extraneis § hoc lib. et sui et necius
saltem tempore quod dicitur testis et mortis testis

testatoris capaces & debent ratio est quia
in suis et legitimis heredibus inter legitimis mor-
tuis et aditionis hereditatis nihil est in-
tervallum cum statim post mortem sint heredes qui veniunt
a. ois heredes imo quod cum ipsis testis facti sit postquam ois
sc. heredes institui possunt, ratio quoniam sui et extra-
nei heredes in iure deliberandi per cuius pleniori
intelligenda sciendum in favore hereditatis non lucrosam her-
editate temere amittant vel agnoscant damno-
sam duo remedia inde prohibita et nempe ius
deliberandi et beneficium inventarii ut d. in
§ in extraneis. hic. quod deliberandi est potestas
seu ius cogitandi aliter expediat hereditate
agnoscere vel n. l. sui. C. de iure delibera-
di sp. illud hodie est amittit, l. cuius anti-
quioribus, C. ead. infra quod hereditas ipsa ad eum
facultatis salvo more, d. l. cuius arbitrio go-
netur non resp. c. q. n. b. et seq. quod tam-
en per extraneos hereditas competit. C. q. in
principio §. de iure deliberandi. l. sui
§. 2. C. ead. beneficium inventarii tale est.

ut hanc insulam ~~in~~ intra 30 dies q̄be
 illud sciat si res p̄prie s̄nt, vel intra annu
 a tempore mortis testatoris computandum si longe
 absint, descriptionem rerum hereditariarum cum
 p̄ tabelliones ad minimu duobus adhibitis praeterea
 creditoribus hereditariis et legatariis videlicet eorum
 procuratoribus q̄ficiat sua manu subscribat vel
 a tertio p̄ se tabellione subscribi curet, ubi haec
 oia hnt. in d. l. fin. § si a. C. de iure delib.
 Verum plerumq̄ q̄suetudinibus locorum imutato s̄nt
 teste Mins. q̄lis 77. n. 51. Schneid. in § 171.
 n. 73. hii. Hecq̄ in d. § in et rariis hii ubi
 tradit sufficere et n̄ s̄nt illis solemnita
 tibus secundum cuiusq̄ loci q̄suetudine inventarium
 scribi debet q̄ p̄prie diligenter notandum
 monet Schneid. ipso loco inventario sic rite q̄
 eto hanc ep̄indeq̄ plerumq̄ s̄nt q̄mōda, inter
 q̄ primu est q̄ n̄ teneat creditoribus hereditariis
 vel legatariis ultra vires hereditarias d. l. fin
 § et si p̄stat. C. de iure deliberandi. idem ex
 ipsa hereditate impensas necesse q̄ s̄nt, retinere p̄t.

nox donatio gratia lant obliuio nat de donat
 inter unof donae eoa mochi et legati langua
 pbiertij specieby modicat et qd huius ptae
 gsequens est legatum ee liberalitate nullo in
 re cogente parte alij qrepat qrepat C. donat.
 ff. de reg. Juris. Itz deinde in defione, quoda
 ad ostendos legatum ee hrem donat, et ab alijs
 donatqz distindum, ut docet Wesen. hui de
 Eio a defuncto relicta ilige in testu vel
 ab intestato puto codicillij vel in alia ultima
 uolle, raa est quia legata fideicommissa sunt
 aduota lant hty in lege primo ff. de
 legatis i. fideicommissa a. ab intestato. lant
 relinqui unt. Et pterea infra de fideicommissa
 riss hereditatibz per hanc itaqz partem
 excludit donatō inter vivos que in fide
 donantibz sūt psona et res, eo ipso hty
 7 ea que supra in titulo de donatibz
 nibz diximus. C.

De eto, et ultimo ab herede propter
do (mediate vel immediate
ut comprehendat fidei com. parte quod legato
tius grandis alicui restituere, quia ut plurimum
ab herede propter legato unde in posterioribus testi-
monij constitutio ut in l. i. et 2. C. causa de legatis.
semper in legatis et fidei commissis fit mentio
heredis et ratio est quia heres aduando hereditatem
cum legataris quasi gratia, & heres infra de
obligat. quod est quasi gratia C. est ergo hoc dictum
a coetera accidentalibus desumpto, in quo raro
gignit ut si legatum a testatore aut alio
pater, iuxta l. Lucius Titij. ff. de legatis 2do.
Et hanc itaque particula distinguit legatum ab
hereditate cum haec non nisi propria
auctoritate ab herede capere et adiri queat,
l. de herede. ff. de acy. hereditate. legatum
u. si heredis manus accipiat, et adeo ut
si legataris propria auctoritate, et
sibi legatum accipere, nisi legatum caduca
ipsum legatum ^{amittat} ~~accipiat~~. C. non est dub.

C. eade. deinde q. natie. distinguit ^{vlt.}
et legat. q. donat. caa. mortis, quon
si herede. p. iuvante. testatore. p. stat. h.
eff. ante. morte. n. p. sione. h. supra. de
donat. dicitur. C.

Ad h. sed olim.

Explicita. defione. legat. nunc. cu. in. p. ead.
ad. diuisione. eiusde. dependendu. erant.
itaq. olim. q. gra. leg. legatorum. sc. legat.
vendic. legat. q. damnat. legat. sine
di. modo, et legat. p. p. eptione. Vendic. legat.
legat. erat, si. si. testator. cont. est. illu.
p. tui. tibi. do. lego. vel. hanc. res. habe. tibi.
vendico. Legat. p. damnat. erat, cu. lega.
tor. dicebat, hanc. meus. damnat. esto, dare.
p. tui. tibi, legat. h.endi. modo, hoc.
concupiscit. hanc. res. et. illa. q. n. m. l. a.
habere. cum, Legat. deniq. p. p. eptione.
n. erat. q. testator. uni. hered. p. legat.

relinquere, dicendo precipio illa domus
 vel hodie illud fundus pro ecclesia hereditas
 et hoc q. legatum pro in in verbis geophone
 sed et effectus et actionibus legato geyendo
 intendendi plerumq. disponant ut videtur ex
 apud commentatores hic. hodie u. aut legato
 est una eadeq. est nos, et p. quocumq. verba
 relinquere v. deniq. actionibus epiji pot. ut est
 legat. hic; s. a. actiones legatario aduersus
 heredes adita hereditate gyalunt, p. sonalij
 sc. hypothecaria et rei vendicio, dicitur no
 tantum adita hereditate, s. legatario et
 petere actiones nam si est legat. in adita heredis
 hereditas, legata relicta in eo con. debet
 sunt, sed sunt iurata ut est testy expressa
 in l. cu. quat. et l. in test. c. de iudic. con. sig.
 et in l. si nemo. ff. de reg. d. prolix. d. p.
 v. i. 200 est, qd. p. aditione hereditatis
 testy ultimum sunt gplementu. geyty, v. p.
 s. hores. infra. de obligat. que ex ipi. g. p. d.

tres gyalunt
 aditione le
 gatario.
 nempe.
 p. sonalij.
 hypothecario
 et rei ven
 dicio.

p.
 no
 qd. h
 test leg
 chur
 it. l.
 hypote
 geyen
 di leg
 hypote
 l. i.
 dicit
 s. d.
 in a
 p. d.
 test
 v. l.
 v. i.

275
 de iur. legatorum et de iur. datus & fonalis
 quia heres ad eundem hereditatem quasi prohibet
 legatarius & heres et ex quasi quodammodo nos
 cum obligatio pro actione & fonalis quod
 ut. C. licet. & eo obligatio. A de pcurato.
 hypothecario quodammodo actio & legatarius
 frequentius credit. ut n. respiciunt de iur.
 de legatario sunt tamen obligatio et
 hypothecata quam diu legatarius n. et
 l. i. C. de legatis. denique reme
 dicio ideo legatario credit. quod postea
 a die mortis legatarius legatarius duntaxat
 in legatario transit, C. ad iur. ff. de
 iur. in fine. et haec quod unum fuit
 sed adita hereditate vere, quod adita heredi
 tate legatarius quodammodo. D. C. rem. D. diff.
 iur. ff. Ad & n. solut et p. legatarius
 ut n. ad & legatarius

legatarius
 car. dicitur
 actio p. n.

actio hypoth.
 legatarius

Disiimus habere quod quadruplex sit legat
num videndum, que non res legari possunt, et
quidem extra quatuordecim est, quod primo res legi
tatis proprio legari possunt. § n. solum hic. et
ratio est, quia quilibet est rem suam
et possit. C. in re mandata C. mandata.
et si legat res aliquam. in quo solum potest
aut in aliquam ex gratia quod solum est, cum
solummodo potest potest aut illud in legat
cessandi est, nec debet totius rei dominus
ut est testis in C. 5. § fin. ff. de legat. 1.
C. non. cap. rem. et cap. filius n. n. r.
extra de testis. § Malin. disp. 276.
Limitat in hac. i. si testator ignorat se habere
partem aut in aliquam in illa re legatam
quod tota aliena et non eo casu, tota
res legata cessat. C. si in electionibus in
fine. ff. de legat. 1.
Limitat etiam ut non cedat si testator

leges et heredes in qua parte aut uis h. t.
 non hunc locum legatari existimandi est, nulla
 sine uel ignorantia adhibita distinctione
 Menoch. de presum. lib. 2. presu. iib.
 n. b. f. l. ut filij. & d. n. j. f. de legat.
 rdo. i. Couar. d. cap. n. q. uerbo qui est,
 si testator. et ras est, qd testator in re
 heredis legandis, sunt facultates quo in re
 alienis, C. unum ex familia, & si restator
 f. de legat. rdo. rdo legari potest res her
 redy d. & n. solut
 Ampliaty: huc fiat sine ignorantia, et heredis
 suam et uult. d. C. unum ex familia. & h.
 rem huc, gloss. hui. in uerbo heredis.
 Amp. n. qd n. solut et heredis sed et meo
 que heredi et fidei comisso restituenda est,
 legare potest. Couar. d. cap. n. q. Limitant
 seu declarant iat dicta, ut laud habeat,
 dummodo heres sit institutus in aliquo bonis
 ultra legitimam, non si filius sit in legit.
 mo institutus. tunc n. prederet legatum extra

neo factum quod res ipsas hereditate apprehendit, et res hereditariae. C. de inoff. test. Couon. d. cap. Menochius de presum. d. presum. n. y. Molin. d. de pp. i. g. b. d. legari potest res extranea aliena seu que nec testatoris nec hereditatis est. d. §. n. solus, ubi in distinguendo est, aut n. legatus est extra commercium humanum ut sunt res usitate, sicut calices. monstrantur in comitibus humano. priorum casu gelio est, quod legatus n. uolet, nec quod quoad ostendit d. §. n. solus, C. ut servus & pp. d. de legatis. ii. posteriori casu, recte duo casus distinguendi sunt, aut n. testator finis res esse aliena aut ignorans quibus casu esse pro prior casu uolet legatus, C. ut aliena, C. de legatis tenetur heres ea emere et tradere legatario si n. dny n. uellet comitibus

aut n' nisi maiori gratia quae agunt et iustitiam
 et bene heredes solvere legatario optimis
 istius rei, quod boni et prudentes arbitri
 fuerint ea volere. Dico. §. n. solut hinc
 simpli ubi q' cedat etiam si legat' res
 ecclesie ducendo In talis et que alie
 noni q'it, et agunt solut §. q'it, §. delegati
 ius. Proxim. de p. 235. posteriori capu
 legat' n' uolet, ne q'it quo ad optima rei,
 C. est aliena. C. hoc lit. ead' et q'it
 si forte legator scilicet hales nuptiam
 legasset §. n. solum hinc sunt n' iustitiam
 lex unum ex familia, §. in re tua, §. de
 legatis rdo. in legandis iustitiam, qua
 in alienis comparandis et auerandis heredi
 bus faciliore voluntate. Et hoc doctrina
 et alios limitaciones.
 quam i. est, si filio pro legitima rda si
 g'anguinea. rda si amico. et ha si q'it
 cod. 5. si uxori legator legat' rem qua

178
ita ut ea n' p'stante res absoluat, d. 3 n'
sola in fine. merito & comodi, infra de int'
dicti lib. 2. sed quid si rei aliena legatus
adhuc vivo testatore legatarium sibi acq'uit
distinguentur aut n. legatarium re' sui legata
comparando titulo Lucretius puta donae
legato, aut titulo oneroso, emphiteuse sc. p' mul: c.
priori casu inutile est legatum, legatarium
nil p'fert, & sed si res alieno hic. l. si
seruus legatus & si huius. f. de legatis i. ras q'
qa' dicitur casu Lucretius in unum hanc eandem
rem venire n' p'nt. d. 3. si res alieno hic
posteriori casu, quod tenet hanc legatarium
ad resolutionem p'cedij lege plane & p' h'ic.
ff. de legatis i. q' p'nt. d. de p'cedij. disp.
roy. Canon de spons. et nuptiis. c. p. 3. i. iii.
q' d' legatum p'nt. res qua' nondum existit & lu'
sperat, ut velij aialium fructus p'cedij et hij
similia & ea quoz res huius et. l. et. ff. de

de legatis. 3. eufonadi a. legatus h't laicis ab
vinctam conditione si talis res in rem sua
existens eam licet obliquam suspendat trans
missione in legati n' impedit testis express
in l. entillu & ult. ff. q'do dies legati cedat
l. conditiones extrinsecus. ff. de conditionibus et
demonstr. testis. cuius d. scilicet teste Mol. disp.
200. Circa prim. q'do additur legatus q'do creditor
liberatione suo debitori. Lops Gallung d'p'at
& si quis debitori hic. et l. 8. ff. de liberatione
legata. et si in hac legato, verba operantur
in rem ipsa censetur in dubio debitor absolute
remittit ita ut nec ab heredibus debitoris
amplius peti possit ut si dicitur fuit iussu
michi Titius debet heredes a Titio n'
petat, tunc n. ad heredem debitoris hoc
nisi p'oneat n' transp. d. c. 8. §. 3. e
q'do voluit legatus si debitor creditori
pro quo debet legaverit demodo

inde comodum creditori auerdat, quare si ²⁷⁹
ipso iure hinc et n' civili iure debebat legat
uolens legat et uolens est, proterio si de
bebat res iure p'horis uolens est legat, qd
eo ipso ortus actio de iure civili que dicitur
hereditas est ut in lib. q. lib. de p'prietate
temp: act: ostendimus. item si res debita erat
in diem sub p'ditione aut modo et pariter legat
uolens est legatum qd mortuo testatore statim debet
l. si creditori et l. fin. ff. de legatij. l. debitor
ff. de legatij. l. legatarij. & uel. ff. de liberali lega
to & ex p'prietate hinc. Molin. disp. 200 in fine. q'ntis
uilegatorij est legatum si maritus uxori dote lega
uerit ma' q'ntis ea dno ut dote mortuo mari
to tu uolens legat qd plenus est, quo de do
te actio, & sed si uxori hinc. nat licet mobi
lia statim mobilia tu post damnat demuta
tione de dote exigij q'nt. l. un. ff. de
actio. ff. de rei uxorie actione. at lega
tu statim peti q'nt & ex p'prietate hinc. et de
pluribus act: q' sup. dicta. Quo res legat
corpa seu totum iure hinc auctoris iure q'nt
sunt amentum bonum. l. oues. ff. de obsequij

et sole legato n' extinguitur licet veniat ad eum
sui corpus, & si grex mi. et l. si grege cul. l.
lego. ff. d. l. d. na' tunc ob initio n' ystituat
grex nisi nisi in decem capitibus, l. aut.
ff. d. d. l. d. l. d. si semel ystitutus relinquit non gre-
gis licet diminuat usque ad unum sui caput
pro legato toto grege, et si toto, qd est verbe
singula eius partes legato censent, adeoq;
diminute vel aucto grege talis prestari debet
legatario, quodis est d. d. l. d. si grex, vel in
legari pot. optio ad si legator multis reb;
legari optare sperit, veluti equis hungaricis
et silvanicis, que titius voluerit, do. lego.
optionis legatus erit. reliqua videantur quod
conventores. Ad & legari et lego.

In his qd tradit; qly personis et sub qua forma
legato utiliter relinquant, et q' legato obfer-
vandum, qd aily utiliter legari pot. cuius est
testi factis populo, id est qui pot. in fidei
heredes, qui a balay hinc dicitur et sup. in
tit. de hered. inst. e. qro q n' capere
pot. et testis illis quay nihil legari pot.

ut hic in § legari, et l. i. § r. ff. de
 test. 3. Molin. disp. 195. quibus a. alieni
 § bonis meritis idem posthumo alieno, vel
 legari potuerit, hodie tu id correxit et
 et p. hic quoz utiliter legari § in certis
 et § posthumo hic, ut in illud quod de in
 certis § bonis, qd. se. meritis et dubit. §
 legatum, rae legatorij, seu p. hanc cui
 aliqd. relictum est diximus, utriusq. distin
 guendum est, aut n. nulliq. legatorij est
 p. p. aut est exp. p. priori cap. gelio
 et qd. nulla p. hanc est exp. p. cui legat
 debet, puta si h. dicit legat. ias. legat
 n. uolet, § testat. in l. Pauli. ff. de reb.
 dub. §. Monach. de probat. lib. 2. p. 1.
 r. 1. n. 6. priori cap. est idem distingue
 du. aut n. legat. aliqd. hanc aut individuo p.
 incerto priori cap. gelio est, legat. rae lega
 torij n. uolere, rae est, quia nullus est qui
 legat. petere pot. Limitat. gelio. i. in
 legato ad p. rae qd. legat. in q. hanc
 hanc uolet, id. p. p. rae qd. rae, cog.
 indicant. extra de test. §. rae in rae in

auth. de ecclis. lit. Cauc. in d. Cay. n. 2
Menoch. d. prof. n. in Molin. de p. 171.
Limitat. r. si legatorum in gra expressis
ideoy, interdy ex aliquo eventu certificari
pnt ut si legat. hoi qui primo monumentum
extruserit, nam tale legat. uolet, et primo
costituenti debet Bart. in c. quida de legat.
n. i. ff. de reb. dubijs Menoch. d. prof. n. 10.
qd si duo monumenta simul lauant, impedit
legat. mutuo quere uideoy rae inuicibilis
uiliat qd testat. expressu in c. si fuerit. ff.
de reb. dubijs id qd in in foro qd laud
n. h. ut paulo post dicitur, posteriori cop
id est qd legatur aliquid in individuo ut pote
noie expresso qd in certo ut si uerbi grat
testator duos habeat seruos quoru uley
uoray Titius, et Titio legat, inutile est
legat. d. c. si fuerit.

Limitat. qd i. ut n. pcedat in legat. ad
prij cas unde si testator reliquit ius
Ecclie noie S. Marie. cui in coloco est
tres noie sancte Marie, uolet legat. ad
pauperiori Ecclie dandus est nisi est ipse huius

ubi aliud testator voluisse, colligi potest puto
 si una erat intra eadem parochiam testatoris
 vel ga frequentius in eo solebat orare aut
 habebat in eo sepulchrum vel alio finitibus
 suis iectura tunc n. illi tribuendum est
 et si dilior sit canor. d. cap. n. r. Molin.
 disp. 197. in fine.

Nihilominus ubi aliquid dubium si fuerit, quod n. ee,
 dat in ignorantia vel dicitur imp. tale legatum istis
 ubi est respondendum, quia certum est quod unice
 legatarius legatum debeat, et heres illud
 retinere n. potest frequentibus est manifesto ante,
 cedens potest ex l. duo sunt, ubi de gestis de le
 pamentario tutela ubi paulus respondet quod in la
 ti dubio n. in sed p. bas juris deficiat de
 quo clare constat quod est unice legatarius debeat
 ideoque illi necesse est respondendum, atque hoc de p.
 sonis, ubi legari potest dubia sunt.

Nihil de forma quo legari potest, est diffinitum
 dum, sciendum itaque quod vel aliquo legari potest
 pure absolute et simpliciter vel sub conditione
 et coe adiectione, vel sub modo vel demon-
 stratione quod ut fundamentaliter intelligatur sic
 dum latet ee discrimen, inter eam demonstratam

dispositione et modus et cum de ydione in § heres
supra de heredijs instituentij dicitur sit respat ut
de reliquis dicam; cao dany quidam rem presentis
attinet est id pp quod tanj p'sent aut p'cedentibus
proprio filij, ut si q's elemosinam deo pp paupertate
sem qua in alijs arbitraty ee, ea paupertate est
cao talij donatij ull si q's leges aut donet pp ob
sega sibi profita eiusmodi obsequia aut ab alijs
credita, sunt cao talij legatij aut dononij, dicitur
est caam ee id pp quod tanj p'sent aut p'cedentibus
eritum dispositio sit quoniam si quippiam sit futurum
ob quod tanj ob fine intendit dispositio fiat respat
talij modj et n' cao ut de ea nunc loquimur
dare namq' ut quidpiat fiat, est modus dispositio
apponeca cao significari solet pp verbum ga
Quonia ideo Molina disp. 200/9 in p'p'io modj est
veluti ex quada'ca granaone ac moderamen dispositio
in futurum apponit cam minime suspendens differat a
cao que p'sent aut p'cedentibus respicit de fat et a adione
ga tanetfi etia respiciat temp' futurum suspendit in dispositio
ut nunc n' habeat donec ydicio fuerit impleta modj a
dispositio n' suspendit sed cum sit antequam modj impleat
cautione de faciendo profita. l. libentij. § hoc scripsero. ff.
de manumissij testor. modj p' particulo ut et alijs equipollentibus
explicari solet. Mol. disp. 200/9. demonstrat q' dany
p' filio signi autemque alienij ex parte eius de q'is
disponit, ull cum quo sit dispositio ut si quis dicat dono aut
lego petro 100. quos habeo in tali loco, aut lego petro ysa
yuncos meos, Molina d. disp. 200/9. his profita sit ydicio prima
salla

salva ca. n. i. i. legat. & Conye magis
 hic C. demon. f. de quib. ad et demon.
 ya ut inquit. Jurisconsultus cao legandi cao
 do n. coheret, C. ut lole. & falsat, f. d. h.
 proferlim ut hoc cao impulsiva magis
 quo finalis cuius modi et si cesset, n' solet esse
 aut rei impedire, C. si mulier. C. de iure
 dotum. C. i. & 2. C. de postulando,
 videantur que sup. in his de nullitate
 testu. dictu. est.

quod si. Encti legat. qditionale si legatarij
 ante impleta qditione e iunij discedat ad eij
 heredes n' transeat nec transeat, transmi
 tatur tu' legat. sub modo, qd modo p herede
 sicut q legatarium impleri pt tenet q heres
 legatarij modum implere. C. a testatore f. de
 qdition. et demon. cao est ya priori casu q
 depositio qditionalis posteriori n. puto
 dispositio. C. liberly. & hoc scripturna. f. de
 manumissis testu.

De adempcione
 Et transpacione legatoru

TITVLVS XXI

De substituendis vel relinquendis legatis sicut
dicitur est. nam sequenter de iis adinendis
et transferendis deprecandis. Et cogit
quodam ademptio alius nihil, quod per
non testatoris volentem eorumdem reuocato,
fidei iudicatio siquidem est hanc uoluntas, ut ad
extremum uide spiritibus, si uel prout in
lege quod si uent, ff. de adme. vel hanc.
legatis. l. ut hi staty. p. penites in fine
ff. de donat. inueniunt et uxor, sita.
ademptio illa explicite. aut expresse aut
tante expresse sit quod testator uel in
eodem testamento uel iudicij, iisdem uerbis quod
iis uel quibusdam alijs legatis prius datus
uery adinuit, p. testu in prin. hi. et
postum ff. de adme. uel hanc. leg.
nec refert, an testator in fine et non,
tunc rem legatis adinuit, ueluti fundum

Cornelianus n' do n' lego, uel p' g'raletta,
 sicut a p'ncipi uolte recedat, dicendo
 legato quo in meo testamento reliqui prope
 ni nolo, quippe utroque capite legato extin-
 guetur illud in n' ignorandum in hoc g'rali
 ademptioe n' illigi ademptio legati ali-
 mentorum, l. liberis & posthumis, ff. de
 alimentis uel cibariis, legatis. ubi g'los,
 in uerbis n' uidentur diuisi hoc p'ualiter
 g'raliter fauere alimentorum, tunc
 legati ademptio creditur q'do n' ex uerbis
 sed ex facto aliquo uoluntate et p'ntia testa-
 toris colligitur q'd sit si uel uerba q'by in
 testamento legati relinquuntur delata uel con-
 cellata inueniantur. l. i. ff. de his que in
 testamento delentur. uel si grauissimum uel
 capitale inimicitia inter testatorem
 uel legatarium exorta fuerint, q'd tunc
 maxime fieri p'sumentur, si q' ex g'p'm,
 quis testatoris a legatario sit auisus, uel
 si legatarius testatorem ualiter ac

2002
2001
2000
1999
1998
1997
1996
1995
1994
1993
1992
1991
1990
1989
1988
1987
1986
1985
1984
1983
1982
1981
1980
1979
1978
1977
1976
1975
1974
1973
1972
1971
1970
1969
1968
1967
1966
1965
1964
1963
1962
1961
1960
1959
1958
1957
1956
1955
1954
1953
1952
1951
1950
1949
1948
1947
1946
1945
1944
1943
1942
1941
1940
1939
1938
1937
1936
1935
1934
1933
1932
1931
1930
1929
1928
1927
1926
1925
1924
1923
1922
1921
1920
1919
1918
1917
1916
1915
1914
1913
1912
1911
1910
1909
1908
1907
1906
1905
1904
1903
1902
1901
1900
1899
1898
1897
1896
1895
1894
1893
1892
1891
1890
1889
1888
1887
1886
1885
1884
1883
1882
1881
1880
1879
1878
1877
1876
1875
1874
1873
1872
1871
1870
1869
1868
1867
1866
1865
1864
1863
1862
1861
1860
1859
1858
1857
1856
1855
1854
1853
1852
1851
1850
1849
1848
1847
1846
1845
1844
1843
1842
1841
1840
1839
1838
1837
1836
1835
1834
1833
1832
1831
1830
1829
1828
1827
1826
1825
1824
1823
1822
1821
1820
1819
1818
1817
1816
1815
1814
1813
1812
1811
1810
1809
1808
1807
1806
1805
1804
1803
1802
1801
1800
1799
1798
1797
1796
1795
1794
1793
1792
1791
1790
1789
1788
1787
1786
1785
1784
1783
1782
1781
1780
1779
1778
1777
1776
1775
1774
1773
1772
1771
1770
1769
1768
1767
1766
1765
1764
1763
1762
1761
1760
1759
1758
1757
1756
1755
1754
1753
1752
1751
1750
1749
1748
1747
1746
1745
1744
1743
1742
1741
1740
1739
1738
1737
1736
1735
1734
1733
1732
1731
1730
1729
1728
1727
1726
1725
1724
1723
1722
1721
1720
1719
1718
1717
1716
1715
1714
1713
1712
1711
1710
1709
1708
1707
1706
1705
1704
1703
1702
1701
1700
1699
1698
1697
1696
1695
1694
1693
1692
1691
1690
1689
1688
1687
1686
1685
1684
1683
1682
1681
1680
1679
1678
1677
1676
1675
1674
1673
1672
1671
1670
1669
1668
1667
1666
1665
1664
1663
1662
1661
1660
1659
1658
1657
1656
1655
1654
1653
1652
1651
1650
1649
1648
1647
1646
1645
1644
1643
1642
1641
1640
1639
1638
1637
1636
1635
1634
1633
1632
1631
1630
1629
1628
1627
1626
1625
1624
1623
1622
1621
1620
1619
1618
1617
1616
1615
1614
1613
1612
1611
1610
1609
1608
1607
1606
1605
1604
1603
1602
1601
1600
1599
1598
1597
1596
1595
1594
1593
1592
1591
1590
1589
1588
1587
1586
1585
1584
1583
1582
1581
1580
1579
1578
1577
1576
1575
1574
1573
1572
1571
1570
1569
1568
1567
1566
1565
1564
1563
1562
1561
1560
1559
1558
1557
1556
1555
1554
1553
1552
1551
1550
1549
1548
1547
1546
1545
1544
1543
1542
1541
1540
1539
1538
1537
1536
1535
1534
1533
1532
1531
1530
1529
1528
1527
1526
1525
1524
1523
1522
1521
1520
1519
1518
1517
1516
1515
1514
1513
1512
1511
1510
1509
1508
1507
1506
1505
1504
1503
1502
1501
1500
1499
1498
1497
1496
1495
1494
1493
1492
1491
1490
1489
1488
1487
1486
1485
1484
1483
1482
1481
1480
1479
1478
1477
1476
1475
1474
1473
1472
1471
1470
1469
1468
1467
1466
1465
1464
1463
1462
1461
1460
1459
1458
1457
1456
1455
1454
1453
1452
1451
1450
1449
1448
1447
1446
1445
1444
1443
1442
1441
1440
1439
1438
1437
1436
1435
1434
1433
1432
1431
1430
1429
1428
1427
1426
1425
1424
1423
1422
1421
1420
1419
1418
1417
1416
1415
1414
1413
1412
1411
1410
1409
1408
1407
1406
1405
1404
1403
1402
1401
1400
1399
1398
1397
1396
1395
1394
1393
1392
1391
1390
1389
1388
1387
1386
1385
1384
1383
1382
1381
1380
1379
1378
1377
1376
1375
1374
1373
1372
1371
1370
1369
1368
1367
1366
1365
1364
1363
1362
1361
1360
1359
1358
1357
1356
1355
1354
1353
1352
1351
1350
1349
1348
1347
1346
1345
1344
1343
1342
1341
1340
1339
1338
1337
1336
1335
1334
1333
1332
1331
1330
1329
1328
1327
1326
1325
1324
1323
1322
1321
1320
1319
1318
1317
1316
1315
1314
1313
1312
1311
1310
1309
1308
1307
1306
1305
1304
1303
1302
1301
1300
1299
1298
1297
1296
1295
1294
1293
1292
1291
1290
1289
1288
1287
1286
1285
1284
1283
1282
1281
1280
1279
1278
1277
1276
1275
1274
1273
1272
1271
1270
1269
1268
1267
1266
1265
1264
1263
1262
1261
1260
1259
1258
1257
1256
1255
1254
1253
1252
1251
1250
1249
1248
1247
1246
1245
1244
1243
1242
1241
1240
1239
1238
1237
1236
1235
1234
1233
1232
1231
1230
1229
1228
1227
1226
1225
1224
1223
1222
1221
1220
1219
1218
1217
1216
1215
1214
1213
1212
1211
1210
1209
1208
1207
1206
1205
1204
1203
1202
1201
1200
1199
1198
1197
1196
1195
1194
1193
1192
1191
1190
1189
1188
1187
1186
1185
1184
1183
1182
1181
1180
1179
1178
1177
1176
1175
1174
1173
1172
1171
1170
1169
1168
1167
1166
1165
1164
1163
1162
1161
1160
1159
1158
1157
1156
1155
1154
1153
1152
1151
1150
1149
1148
1147
1146
1145
1144
1143
1142
1141
1140
1139
1138
1137
1136
1135
1134
1133
1132
1131
1130
1129
1128
1127
1126
1125
1124
1123
1122
1121
1120
1119
1118
1117
1116
1115
1114
1113
1112
1111
1110
1109
1108
1107
1106
1105
1104
1103
1102
1101
1100
1099
1098
1097
1096
1095
1094
1093
1092
1091
1090
1089
1088
1087
1086
1085
1084
1083
1082
1081
1080
1079
1078
1077
1076
1075
1074
1073
1072
1071
1070
1069
1068
1067
1066
1065
1064
1063
1062
1061
1060
1059
1058
1057
1056
1055
1054
1053
1052
1051
1050
1049
1048
1047
1046
1045
1044
1043
1042
1041
1040
1039
1038
1037
1036
1035
1034
1033
1032
1031
1030
1029
1028
1027
1026
1025
1024
1023
1022
1021
1020
1019
1018
1017
1016
1015
1014
1013
1012
1011
1010
1009
1008
1007
1006
1005
1004
1003
1002
1001
1000
999
998
997
996
995
994
993
992
991
990
989
988
987
986
985
984
983
982
981
980
979
978
977
976
975
974
973
972
971
970
969
968
967
966
965
964
963
962
961
960
959
958
957
956
955
954
953
952
951
950
949
948
947
946
945
944
943
942
941
940
939
938
937
936
935
934
933
932
931
930
929
928
927
926
925
924
923
922
921
920
919
918
917
916
915
914
913
912
911
910
909
908
907
906
905
904
903
902
901
900
899
898
897
896
895
894
893
892
891
890
889
888
887
886
885
884
883
882
881
880
879
878
877
876
875
874
873
872
871
870
869
868
867
866
865
864
863
862
861
860
859
858
857
856
855
854
853
852
851
850
849
848
847
846
845
844
843
842
841
840
839
838
837
836
835
834
833
832
831
830
829
828
827
826
825
824
823
822
821
820
819
818
817
816
815
814
813
812
811
810
809
808
807
806
805
804
803
802
801
800
799
798
797
796
795
794
793
792
791
790
789
788
787
786
785
784
783
782
781
780
779
778
777
776
775
774
773
772
771
770
769
768
767
766
765
764
763
762
761
760
759
758
757
756
755
754
753
752
751
750
749
748
747
746
745
744
743
742
741
740
739
738
737
736
735
734
733
732
731
730
729
728
727
726
725
724
723
722
721
720
719
718
717
716
715
714
713
712
711
710
709
708
707
706
705
704
703
702
701
700
699
698
697
696
695
694
693
692
691
690
689
688
687
686
685
684
683
682
681
680
679
678
677
676
675
674
673
672
671
670
669
668
667
666
665
664
663
662
661
660
659
658
657
656
655
654
653
652
651
650
649
648
647
646
645
644
643
642
641
640
639
638
637
636
635
634
633
632
631
630
629
628
627
626
625
624
623
622
621
620
619
618
617
616
615
614
613
612
611
610
609
608
607
606
605
604
603
602
601
600
599
598
597
596
595
594
593
592
591
590
589
588
587
586
585
584
583
582
581
580
579
578
577
576
575
574
573
572
571
570
569
568
567
566
565
564
563
562
561
560
559
558
557
556
555
554
553
552
551
550
549
548
547
546
545
544
543
542
541
540
539
538
537
536
535
534
533
532
531
530
529
528
527
526
525
524
523
522
521
520
519
518
517
516
515
514
513
512
511
510
509
508
507
506
505
504
503
502
501
500
499
498
497
496
495
494
493
492
491
490
489
488
487
486
485
484
483
482
481
480
479
478
477
476
475
474
473
472
471
470
469
468
467
466
465
464
463
462
461
460
459
458
457
456
455
454
453
452
451
450
449
448
447
446
445
444
443
442
441
440
439
438
437
436
435
434
433
432
431
430
429
428
427
426
425
424
423
422
421
420
419
418
417
416
415
414
413
412
411
410
409
408
407
406
405
404
403
402
401
400
399
398
397
396
395
394
393
392
391
390
389
388
387
386
385
384
383
382
381
380
379
378
377
376
375
374
373
372
371
370
369
368
367
366
365
364
363
362
361
360
359
358
357
356
355
354
353
352
351
350
349
348
347
346
345
344
343
342
341
340
339
338
337
336
335
334
333
332
331
330
329
328
327
326
325
324
323
322
321
320
319
318
317
316
315
314
313
312
311
310
309
308
307
306
305
304
303
302
301
300
299
298
297
296
295
294
293
292
291
290
289
288
287
286
285
284
283
282
281
280
279
278
277
276
275
274
273
272
271
270
269
268
267
266
265
264
263
262
261
260
259
258
257
256
255
254
253
252
251
250
249
248
247
246
245
244
243
242
241
240
239
238
237
236
235
234
233
232
231
230
229
228
227
226
225
224
223
222
221
220
219
218
217
216
215
214
213
212
211
210
209
208
207
206
205
204
203
202
201
200
199
198
197
196
195
194
193
192
191
190
189
188
187
186
185
184
183
182
181
180
179
178
177
176
175
174
173
172
171
170
169
168
167
166
165
164
163
162
161
160
159
158
157
156
155
154
153
152
151
150
149
148
147
146
145
144
143
142
141
140
139
138
137
136
135
134
133
132
131
130
129
128
127
126
125
124
123
122
121
120
119
118
117
116
115
114
113
112
111
110
109
108
107
106
105
104
103
102
101
100
99
98
97
96
95
94
93
92
91
90
89
88
87
86
85
84
83
82
81
80
79
78
77
76
75
74
73
72
71
70
69
68
67
66
65
64
63
62
61
60
59
58
57
56
55
54
53
52
51
50
49
48
47
46
45
44
43
42
41
40
39
38
37
36
35
34
33
32
31
30
29
28
27
26
25
24
23
22
21
20
19
18
17
16
15
14
13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1
0

alium §. trans. hic. id qd q. nady auidel,
redut ulpian. in c. translatio ff. eod. Pri
mo de perso. legatorij in alium legatarium
nulli fundat que hilio legavit, nam Scio
do leg. red. de psona eius qui iussu et da
re ut alius del. rto de re ad ret. ut qd
pro fundo legat legator dare iubet rto ff.
qto de tempore presentis in ydicationis
eventu, ut qd de quod puse relukit et
transfereby sub ydicatione. c. legat ff. eod.

TITVLVS XXII.

DE LEGE FIDUCIARIE

Et principis et §. primus huius tituli c.

Cum legata nra adiri vel transferri potest, nimirum si iussu
et fidei iudicis, id est iussu ordinis, huiusmodi procedenti subintelligitur, qd
qd sciendum quod olim c. in tabularum legandi facultate, l. 1. c.

latissima et liberissima fuerit in dno vel
universis partibus huiusmodi exheredare vel
absumere legator potest esse duxit. huius in
principio eaq. de caa multi decedebant intestati
quod huiusmodi huiusmodi huiusmodi erant iudicis
se nihil aut pariter ex testamento vel heredi
tate repudiabant eamque adire minime
volebat, nisi se videbant, oia testis corrumpunt
c. si nemo ff. de reg. iurij. qd cuiuslibet testatoribus

sope inutile, et nisi fuit nimia, ita legat
di licentia coercere et legatij certum modum
et quantitate definire, quae legando non ex
cederet; lata igitur fuit lex furia et uero
nia quae in hoc aliquid puidet, sed tandem
Causa Validius Tribuni pl: Ceteri huius, quo
y puidet, est, ne quis ultra dodrantem id est nou
uncias legare possit et ut reliquiae tres uncias
gen ut reliquiae quadrantis heredi relinquere
sunt minus quod heres qui minus habet quadrante
ex bonis defuncti hereditario iure sibi
relinquitur, quod beneficium legatij Validius ex
bonis iude de legatis eo usque deualicare
et detrahere donec quadrante integrum
habeat. Et hic l. 1. et 2. ff. ad l. Validius
Simplius ipse doctrina primo. quod non in de
trahat Validius de legatis sed et de donatis
caus mortis. l. cum pater. ff. de legatis. r. l. i
Et sigs. ff. quom legatorum, ratio est, quod mortis
caus donat legatis aequi parantur, et mortis caus
supra de donat. et l. fin. C. de donat
caus mortis. id est eorum casus de. scilicet, id est
Caus. in rub. de testij. p. r. r. 20. id est
uit est de donat inter uiuos quod morte
donantes ipsorum et quom nemo est

Validius tri
buni pl: Ceteri
hanc legem
tulit.
Ne quis ultra
dodrantem
legat.

bono inter uxor et uxorem, l. in donatio
C. ad l. falid. epus casus d. p. Molino d. p.
et d. h. r. diff. r. r.

Amplius n. ut pcedat in testis hanc l. legat
si qda habeat, l. in pla. f. ad l. falid. r. ubi
hoc casu reddidit. q. in falid. in impulant
res quas uice hereditario n' quas uice legati
hanc instituti accepit uideat, fact. p. r. r.

D. l. b. s. c. r. s.
Dimit. i. q. si falid. in casu n' habeat
si testator prohibeat ne hanc falid. detrahatur.
auth. sed in testator. C. hoc l. d. h. r. n. o. l. i. j.
Versu si uero expressim in uelle de heredibus
et falid. epus casus d. p. Molino d. h. r.
diff. r. r. idem iudicium. q. si legat. ea res ne
res legato alienet sed p. r. r. maneat in fa
milia legatorij auth. si in eo re. C. ad l.
falid. Epus casus d. p. Molino d. h. r. d.
diff. Epus in hoc casu p. r. r. hanc herede an hanc
d. h. r. et quo nihil comodi p. r. r. uelid
adire nec ne, et q. hanc herede n' adire
p. r. r. hanc herede n' adire p. r. r. r. r. r. r.
in l. eo que. C. de fidei comitibus p. r. r. r.
legatorij p. r. r. in herede de epus p. r. r.
legati a se uenitendo ita uel n' et l. falid.
sed ex parte alijs q. r. r. n' est testis in §

in & quantitas hic in fine.
Similiter 2. si legata sint ad procos aut
similiter C. ad C. folio. & si a. hunc in aut.
de Ecclis ius libalij. hoc in pcedit. nihil
pro casu sit instituto, puta Ecclia aliqua
pauperes aut monasterium, eo si de casu nihil
sug folidia Casu sit. arguo C. sed et si. &
nihil in pua. ff. de exug. tutorum. Eas et
q. q. duos cas. casus eodem vel eodem gaudend
primi legis de pcedit, cessat primigeni et sed
iuri sui, Molin. diff. 213. ubi hoc pulchre
declarat.

Similiter 3. ut l. cum habeat q. d. hanc / n. q. d. d.
inventarium intra temp. et ad formam sine
proscripta l. n. n. in prohibet detrahe
re folidia sed et esto legata iuris heredi
tariis excedant nihil q. solvere tenet
& sancimus. A & si n. fecerit. in aut. de
hereditib. et folidia. aut. sed cum testator
C. esse.

Similiter 4. si postquam fuerit a iudice monitum
intra annum valde testatoris executioni
n. monderit eo namq. anno elapso n. l. n.
omnibus ius detrahendi folidia sed et toto
hereditate primis, excepta legitima.

Si de numeris hereditum carum sit qly ella pro
 tio in bonis illis non debet aut. sed in testa
 tor. C. ad l. solui. & remaldg. et ibi conor
 estro de testis. Molin. d. 251.

Limitat 5. qdo heres fuerit spontitale heredi
 tatis et ignorantia Juris negant se. sed
 pro uti lege solutio integra legata soluerit
 l. n. C. eod. l. penult. & fin. ff. de uniy et
 facti ignorantia imputet n. pro facultati
 qd in iure erraverit C. ut certus, C. hoc vid
 notanter dicitur est et ignorantia uniy
 no si ignorantia facti integra legata
 soluisse, quia qd subtrahat hereditate
 et maiores vel qd post legata integra
 soluta reperta sunt debita et qly qsta
 re copit hereditate et minore, tunc fas
 est repetere solutio ad ijs qly legata inte
 gra soluta sunt, & testat in § n. a. in auth. de
 hereditib. et solutio et d. auth. sed in testa
 tor. C. ad l. solui.

Limitat 6. qdo heres percipit aut negavit
 aliquid de bonis hereditariis qmuis n. lex vel.
 § lico. C. de iure deliberandi, in duplu
 ent damnandus dicit, et l. hereditate

Et si quis f. od. l. sole. phibere ea. de re
solu. na. de rohere. hodie En' in auct.
de heredibz et salu. dia. Et hinc nobis. uerbo
sanimus. et uerbo si uero n'. (ut gloss. et
part. ibide exponunt.) phibet de oity
unuersim legalij salu. dia. de rohere
H. & cum a.

Sublegat legij salu. dia. raa. habet de duce adu
est ante oia. et aliena si alijs in heredi
tate adest. Et ut a. hoc. ut. id enim solum
in bonis ueris ee. dty. qd. eue alieno deducit
sup. est. l. sub. signat. §. i. f. de uerb. sig.
alij. id est deducit. qd. defunctus heredi de
bit. l. 6. c. ead. nisi. testator hanc deducit
net phibuerit. l. i. §. ead. uerbo impensa su
merij. et monumenti. d. §. ut. a. et de quo
libate p. sone. et quantitate p. alij. facta
l. in. §. penult. f. de religiosis et sumptibus
funerum. et o. p. idia. fuerunt in test.
manu. scriptur. d. §. cum. a. his. oity. ex hanc
libate defuncti deducit. in reliquis qd. sup. est
ad ita. legij. salu. dia. raa. h. ut. ex. ea
quarta. pars. apud. heredes. maneat. h. est.
partes. inter. legatarios. distribuunt. n. quid
dequaliter. sed. p. rata. portione. eius. qd. cuius.

Legationum Legatus fuit, d. & cal. a.

147

TITVLVS 23.

DE FIDEICOMMISSARIIS

^{si ad fidem datus est ad heredes vel ad alios}
Diximus supra tit. Decimo §. in principio pri-
ma substitutionum divisione ee, qd alio dire-
cto sit, alio indirecto seu obliquo de prio-
ri et iis que eo pertineris videbantur hodie
nunc dicitur est, nunc de indirecto id est fidei-
commissario alij fidei commissa sunt ayendum
in primis itaq; sciendum qd duplex sit fidei-
commissario substitutio videlicet scilicet et quartus
de priori hoc tit. de posteriori scilicet
ayetur. Et a. fideicommissario substitutio in hunc
modum definiri qd sit substitutio simplex et
indirecta qua heres ab intestato vel in testam-
entum alij restituere praeter hereditatem
vel tota vel eius quoddam Molin. tit. 2. disp.
2. §. 2. de primis substitutio simplex ubi
claudat compendiosa et breuiloqua. Itaq; et de
indirecta qua hereditas n. directa et im-
mediate a testatore, sed ab eo qui hereditatem
restituere debet, substituto defertur, hoc
itaq; particula. excludit vulgari pupilla-
ris, et exemplaris substitutionis in iis n. hereditas

hereditas ab ipso ministerio alterius deferatur
§ 3. qua heres ab intestato vel in testamento
institutus ut illegitimus quod substitutio fidei
commissaria non solum in testamento, sed et codicillis
et ab intestato potest fieri, ut non quod nullo testamento
condito solum codicillis factis heredes heredes
ab intestato gravare, ut hereditatem quam
ab intestato adit, alteri restituat, & propterea
hic et. l. remanere §. meminisse ff. eod.
quod nihil aliud est quam in codicillis facere
substitutionem fideicommissariam id est indirectam
in qua fidei commissaria sed indirecta s. directa
id est vulgaris pupillari, exemplari iterum deferunt
non substitutionem directam codicillis fieri non potest
C. si pater de testibus in glo. Molin. d. diff.
multo. referunt sine substitutione directa
an obliqua non si est directa, heres institutus
trebellianicam non deducit, sed institutus in
regula hereditatem sine diminutione habebit
si a. institutus sit obliqua tunc est de tractione
trebellianica id est heres gravatus fidei
commissariae vel fideicommissum restituat de tra
cto quo trebellianica ubi expresse hic in cop.
si pater et in seneca ff. ad senatus consultum
trebellianicum ad idem denique in de fideione totum vel quodam

illius, quoniam quod aliquis ^{heres} non si est directa ha-
 ereditas trebellianica non deducit, sed pasci
 talis integra hereditate sine diminutione
 non habet si a. substitutis sit obligata quoniam
 quod si quis heres directe instituitur non in toto
 hereditate aut in quodam illius sed in re eius
 determinata vel in fundo domo p. aut
 determinata quantitatem p. Idem heres velis
 sed talis institutus legatus reputatur ut ex cau-
 dd. seu daces Mol. diff. 155. et nos sup.
 diximus in titulo de hereditibus instit. in §. heres,
 dicitur, ita quod quod solus residuum residuum quibus
 determinata iubet, tale fidei commissum non est
 de quo modo loquimur sed est particulare, quod
 nihil ferunt a legato differunt et ex ip-
 sibus quod in §. sed non aliter sup. de legatis dicta
 fuerunt. Ad §. sciendum et seq.

Ex hisce §. talis defuncti potest legata heres ro-
 gatus totam hereditatem vel maximam eius partem
 restituere, et trebellianica deducere potest.
 §. sed quia hic et l. i. et sequenti. Ad senatus
 consultum trebell. cap. Remus: extra de testibus
 et ibi per reliquos. Quoniam.
 Ampliatur in quod filius aliusque defuncti cui
 portio debita est in bonis testatoris rogatus

honorabile p[er] fidei comites restituere n[on] em[er]it bellio
nica sed et legitime detrahere pot[est] legitime
ut filius et sibi iure natali debita, rebellio
nicam vero ut h[er]es gravat[us] et extraneus cap.
remittit extra de testib[us] v[er]ba in q[ui]bus
qu[er]is. l. 3. c. 1. et lib. 13. c. 52. id[em] q[ui]a
receptus ee testib[us] Geil. prob. off. libr. off.
131. idem iudicium est de dependenti[bus] seu parit[er]
lib[er]is quos filius fidei comites gravavit nat[ur]a et ip[s]i
D[omi]n[us] q[ui] de detrahere pot[est]. Couar. d. cop.
Reynaldy §. i. n. b. Vach. d. law. leg. 13.
c. 55. Molin. disp. 132. 2.
Ampliat[ur] r. ut p[ro]cedat et si testator detractionem
rebellionica p[ro]hibeat, ratio est, q[ui]a nemo p[ro]p[ri]a
eius quin leges in suo test[ame]nto ad h[ab]ere debet. l. 5.
ff. de legatib[us] i. si q[ui] in p[ro]posito. l. vel senatus
consulto introductus est ut h[er]es gravat[us]
rebellionica detrahere possit uti exp[re]s
se h[ab]et in §. sed quia hic Vach. in l. i. c. 4.
Ampliat[ur] r. ut et p[ro]cedat r. detrahere pot[est]
ip[s]ius h[er]edes, q[ui]o restituo faciendo est, post mor
tem ip[s]ius qui eo pacto gravat[us] est d. §. p[er] q[ui]
et sequenti hi.
Limitatur i. si h[er]es honorabilem adierit et
restituere fuerit coact[us] tunc n[on] q[ui]t[ur] omittit
l. mulier §. vel. l. nunqu[am]. d. §. qui coact[us]
ff. ad senat. cons. rebel. Mol. d. disp.

causae hanc vel illud, de legatibus, quod vero verbo
testatorum dirigitur ad heredem vel et legatarium
vel hanc vel illud de causis aut alteri de fideicommissis
sunt particulae, in effectibus vero legatum et
particulae fideicommissum ois dicitur et soluta
est ois diffinitio. ut hinc in §. sed non supra supra.
de legatis. et l. i. ff. de legatis primo. quare
quae supra de legatis tit. 20. dicta sunt, hinc
liber de fideicommissis particularibus intelligenda
sunt, et huc repetenda.

TITVLVS XV

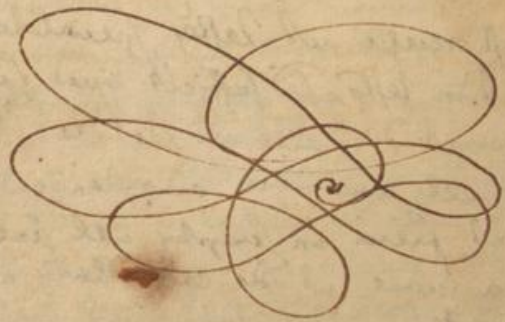
DE CODICILLIS

salis hactenus de gestione testatorum est actum
ut neque Imperatori ad plena translatione scriptis
dece videtur protenquod ut codicillorum quod res
exponere et ibi adicilli iuncta non inter
potatione idem quam parum cadet, parum
Luphera in quod hunc modum definitur per. d. p. p. p.
ultima vultis coram s. testibus et seminis et
non rogatis in scriptis aut viva voce celebrata
nulla directa hereditate donsem, vel ad
optione plene est. Mol: d. d. p. p. i. de primo
dippositio ultima vultis que codicilli inter
sunt ultimam vultis numerantur inter vultis
si de ultimis quod tantum codicilli sunt.

Legatus fidei quibus et donas ead mortij
 Mol. disp. ir. 2.
 De iud. coram s. testibus qd in si ultimo uolte
 in scriptis sine sine scriptis qd uba regrant
 s. testes excepto testō in quo q. testes regrant
 lit. de testib. sup. dictum est. De 3. et fami
 nis quia et si mulieris in testō testes ee
 nequeant ut sup. in §. testō. tit. de testib.
 dictum est, in codicillis tñ testes ee n' phibentur
 arto. l. i. ff. de testib. ubi dicitur de te
 stib. ee phibitorium, id est, sēs hōies sunt; do
 nei testes nisi aliqua psona expresse phibeā
 tur ergo cum in uire n' inueniatur expres
 sion qd mulieres n' pnt ee testes in codicillis
 ideo qd testib. sunt admittenda glossa d. C. ult.
 in uerbis. s. testes dicitur et n' rogati qd
 n' est necesse ut testes specialiter sint rogati
 sicut in testō, sed sufficit quod facti in inter
 uenerint d. C. ult. ibi facti. De 5. in scri
 ptis uel uia uoce ad aspiciendum qd codicilli
 pnt fieri in scriptis uel sine scriptura
 uia uoce ut qd codicillari n' redigit sua
 uoluntate in scriptura, sed tñ coram s. testib.
 declarat et exponit qd post mortē sua fieri
 uelit sed in glossa et d. in rub. hui si in
 codicilli facti fuerint in scriptis necesse est testis

prescriptio ut est testis in d. l. ult. verbo
suavitate et ibi dd. testis in c. dmi f. cad.
Et ultimo, nullam directam hereditatem donatam
vel ad emptionem pertinentem quia ut inquit Jmz.
Et in codicillis hic codicillis hereditatis (illige
directis) neque dari neque adiri potest, ne quia
datur testamentorum Jmz et codicillorum
id est ut exponit glossa, ut testamentum
in quo directe heredes institui potest, a codi-
cillis distingui potest. Et haec, quae librum
etiam dicta sufficiant.

Finis libri recti
Absolutus die 7 Martij Anno. j 629.

INSTRUCTIONVM IMPERIALIVM. & LIBERTERTIVS DE

Hereditatibus qua ab intestato deferunt.

*Titulus primus cum sequē
tibus usq; ad titulus. 14.
Inceptus 9. die Martij
Anno 1629.*

*Aliquot tituli precedentis libri actus est de heredi
tatis qua ab intestato ex testō et alij ultimis
voluntatibus dependunt, nunc videndus ynomado ab
intestato hereditas deferat. Est itaq; successio
ab intestato legitima hereditatis ab intestato de
scendentis successio. Et primo legitima hereditas
successio qd nulla dispositioni legis in lib. 1. no
nullati testatoris expressa volo lib. ff. et cod.
de legitimis hereditibus, et ijus et illa qd ex testō de
ferunt pp. qdismorem legis dici possit legitima*

minimè p[ro]p[ri]e in hoc d[icitu]r quia n[on] est a lege sed
ob hoc l. i. r. et s[ed] de verb. sig[na]. d[icitu]r et do
ab in testato decedentib[us] quomodo n[on] hereditas
ex test[ame]nto adiri possit, nam dicitur successio ab in
testato locum n[on] habet, et i[dem] de decedendo
hereditate. c. quomodo est de reg. iur[is]. in
dubio d[icitu]r ab intestato p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e. d[icitu]r
in l. y. c. de collationib[us] quot[is]. modis dicitur
q[uo]d decedere in testat[is], h[ab]et in principio hui[us]
porro successio ab intestato hodie s[unt] sunt
gradus, unus est descendens. r[ati]o ascendens
3. collateralis. q[ui]nque. s[unt] filii. de p[ro]p[ri]e.
concl[us]io i. ascendentes id est parentibus succedunt
descendentes, excludit ascendentes, et collateralibus
Et h[ic] q[uo]d. novello. iis. Ampliat. i. q[uo]d n[on] solum lib[er]i
in s[unt] sed in potestate p[ro]p[ri]e. Sed et ut illis
emancipati in p[ro]p[ri]e iure, sed et civili
succedunt, Nam ait diff[er]entia inter hos et emancipatos
hodie et p[ro]p[ri]e. d. novello. iis. Et si q[uo]d i[st]i
Ampliat. r. q[uo]d n[on] solum succedunt liberi masculi
Sed et femine et item. ut l. i. c. m[er]it[is] ubi
c. de liberis p[ro]p[ri]e ubi dicitur. ait eos q[uo]d
feminas excludant, n[on] in iure, q[uo]d n[on] solum
masculos heredit, Et si n[on]. n[on] optinuit semper
intendat, primario intentione ut tradunt p[ro]p[ri]e

mosculos & dorie in et feminas intendit. Ampliat 3
quod n' referat p'ntre liberi legitimi an adoptivi l. ult. § 2
ne articulu. C. de adoptionibz.

Ampliatum q' d' inter filii liberine h'nt primi gradus ad filij, filie
an remotioris ut nepotes et pronepotes cum filij et filia
nepotes nepotes, pronep. pronep. o. qui h'nt in p'p'et' succedunt
§ cum filij h'nt e. l. 3. C. de suj et legit in yhered.

ide est si solus nepotes h'nt et diversis filijs h'nt
pronepotes pronepotes et diversis nepot. et nep. h'nt, nec in
p'p'et' et n' in capita succedunt r'oe est q' n' iure represe
tationis succedunt, id est representant parentes suos
et ideo succedunt in p'p'et', id est, h'nt caput q'm
parentes auferent si morerent. Ampliat p' ut laud
et h'nt in filio posthumo l. 7. et lolo l'it f. de
liberis et posthumis. et ibi d' d. coit.

Ampliat 6. laudat habere in ss. liberis qui religiosi
ingressi sunt, nam et hi aequaliter una cum relig
frat. et sororibus succedunt, § illud in auth de
monachis. et auth. ingressi. C. de s. f. Eccl'ij

Ampliat 7. q' d' nihil referat p'ntre liberi natus
et legitimi simul an r. legitimali nam et hi inter
cujus liberis ab intestato succedunt § iij. § li
et, in auth. ubi natus natus efficiantur h'nt. Quar.
de spons. r. 7. c. 8. n. 2. Molin. disp. 173.

Ampliat h'nt que supra l'it i. l'it. 10. h'nt de re
dubla h'nt.

Ampliat 8. q' d' laudat h'nt in filio adoptivo
qui usq' ad morte patris adoptivi in adoptione r' p'ma
h'nt post mortem n' iura adoptionis succedunt dissoluta
excluduntur penitus ab hereditate patris extranei

Adoptivi C. ad in adoptivis. § fin. C. de adop
Similiter 2. ut n. pcedat in lib: naturalibus in qd sup
pates sunt naturales et legitimi simul vel non legitimi
non haec in casu in qd p. patri in nullo
modo succedunt, debent in ipis alimentis &
si u. effusa. in auth. q. h. modis naturalibus. §. q. d. h.
u. nulli ad huc liberi naturales et legitimi vel q. d. h.
legitimo tum liberi naturales in tota hereditatis
parte id est in duobus unius patri succedunt
& h. q. d. h. in auth. de tunc, et semper
Proli. diff. 103. et seq.

Unus 2. in libis spuris qui et a patris n. a. in malis
hereditate excludit. C. si spuris. §. unde cognati
Eo est qd ut tradit in §. si aduersus. lib. 10. §. p.
lib. 1. spuris spuris certis, hinc patre et
et illigib. id est hinc et nec cognatis nec q. d. h.
quoniam reparari p. d. l. spuris. et hinc
quo ad primum gradum id est ergo gradus suus
sionis est ab intestato ascendenti seu pa
renti, qui deficientibus liberis seu dependentibus
ad successionem liberorum in defectum vocantur
hinc ulla diffusio lex. §. q. sequens. in
auth. de hered. ab intestato. It. hinc ulla
diffusio lex. n. tunc hinc n. §. et C. pater
in successionem liberi et filii in defectu p. d. h.

deff. 216. Supplet ut et casus hec in casu
aucto quod pater et in alijs ascendentijs sibi
existentijs in pari gradu d. auct. de pater
nec refert, et si illi descendentes sint in deff.
in numero, dummodo sint in pari gradu puta
in linea materna sint aucto et aucto, in
paterna a. ad solus aucto, tunc n. nihilominus
hereditas dividit in 2 partes, et aucto et aucto
in linea materna accipiunt una et aucto in
linea paterna altera d. auct.

Similiter gatio ut n. pcedat in causis nuptialibus
puta in donat. ppter nuptias et dote nec
n. mortuus filio vel filia ad eum redeunt a quo
reperunt. C. n. C. de bonis que liberis deo d. deo
pstituit et ut parentes ad dote vel donat ppter
nuptias pstituentis pphiores reddant. Causa
d. Causa. de p. n. n. n.

Idem gatio qd. sicut parentes exstant in dispari
tu gradu proximior excludit remotiore, nec ad
nihilum ut representant in hoc ordine d. auct.
de pater. ^{ibi} gatio gradus prerogativam. Et si in
de pater illi qui proximo gradu inveniuntur tunc
pater et mater excludunt aucto et aucto
Aucto mater pferat et aucto paterna et pater
aucto materno, nec refert an a materno vel
paterno linea bono filij pveniant, ut est in

glofa cetera approbata in d. auct. de fundo
 Couor. in d. ex parte n. q. uerba glo asserit. q.
 glo 3. si una cu parentibz guberrant fratres
 et sorores ipsi defuncto utrimqz defu quicunqz
 lura sublata ai defuria terrz patrie postqz
 et emanant pueprio inter eos aequaliter sit
 in capita. d. auct. de fundo. & si iij. ibi
 uero. nisi una cu defuncti parentibz guberrant
 ipsiqz defuncti fratres ac sorores utrimqz quicunqz
 horum filii uel filie hi n. guberrant ut illiqz suc
 cedunt in pprop. d. auct. ut fratres filij.

127. & qua auct. correcte est & si a. cu frat.

d. nouella 134. Couor. d. Coug. Falt. q. d.
 lib. 6. c. 4. Limitat. isto d. ut l. u. habet
 in nepotibz uel ulterioibz fratrum uel sororum
 utrimqz quicunqz liberis q. hi n. succedunt ne
 quide in pprop. cu parentibz defuncti.

ut patet ex dicta auct. fratres filij.

& hoc a. glo. in d. auct. post frat. Couor. d. n. b. uerba. q. a. notat.
 Limitat. uero ut n. pcedat in fratribz uel
 sororibz et uno in latere defuncto quicunqz
 nullo mng in iporum liberis d. auct. de fun
 do; & hoc a. de successione parentum nactis
 in sit glo. eo modo quo liberi nactes asser
 dentibz que parentibz suis succedunt, eade
 ascendentibz iij. de fine liberis morientibz

precedunt. p. testat in § de p. testat in
auth. q. by modis p. testat efficienti sui de successione
parentu legitimum in § de testat
i. facta adoptione ab extraneis. poterit naturalis
pater adoptivus in successione p. testat in
bonis filij defuncti. Sed defuncto adoptivo
ab ascendente suo d. cum pater adopti-
vus excludit pater naturalis p. in successione
filij l. cum in adoptione § p. testat. C. de
adopt. q. testat. 2. pater arrogator solus sup-
per mortuo filio arrogato sine filijs regulariter
ab intestato succedit, § cum a. de respon-
sione p. arrogat l. ii. si u. cum arrogatione que-
rant fratres et sorores adunq. quoniam ipsi
defuncti inter illas vel sub successio in
capita. glo. in d. § cum a. et § cum a.
impubes, de adopt. sup. lib. i. de successio-
ne parentu spurioru, q. testat. i. pater filio
spurio nulla in re succedit l. si spurio §.
unde cognati. q. testat. 2. mater et alij ascen-
dentes q. lineales femineas liberis spuris
succedunt, n. aliter quod si ex legitimo
matris sunt cognati cum in morte esse.

incertitudinis eod. d. l. si fuerit. & penes.
 et vel. ad senat. exp. officium. De success
 parentum in auctoritate et et damnato casu
 notum quod est quod nec patrem nec matrem
 nec ulli alij ascendentes eor. huiusmodi liberi
 succedere possunt auct. ex g. l. e. p. C. de
 in testij. nupt. et g. l. in. in auct. g. l. modis.
 noles C. Si in nody seu ordo legitime sue
 cessionis est collateralis, id est illorum qui
 sunt in transverso linea ut fratres pro
 quibusdam, omnia, et ex his descendentes
 non si defuncti nec liberi nec par
 tes hec ad eius successione tertio loco
 vocantur collaterales nisi gradus p. roali
 na excepto unico caso in quo his repre
 sentant locum hnt, et in hoc ordine ut
 intro dicemus. g. l. hinc a. rei. r. l. i. g. l. p.
 autem in istum collateralis facere fratres
 vel prores quoniam respectu hinc rei. r.
 distio recedent alij n. sunt germani
 alij consanguinei, alij denique uterini, Gero
 ni dicuntur qui unum et eandem habere
 patrem, eandemq. matrem sine qui ex
 uno matre et et uno patre sunt signati

et hi alios utrimque quondam dicitur sanguine
dicitur qui ex uno et ead. patre sunt nati
matre vero diversis, uterini dicitur
quod uno est natus, sed non unum idemque
l. sui. Et secundo gradu. Et ead. hi
populi sicut dicitur. i. fratres. uterini
quondam sui sunt legitimi et nati sunt
sue legitimitati et obsequens nati sunt
clausis prohibitis et propriis et uno in loco
ne quondam de summo fratre et sorore
in in bonis paternis quod materis et alii
de quodam aequaliter seu in capite seu
cedunt. Et si quid de summo. Sicut dicitur
in et in auct. capite C. de legitimis
hored. Comitat. i. ut locum n. hanc in
secundo rano in hoc n. sicut sui n. succedunt
in si de summo in in unum hanc sicut quod
hanc c. unum. Et si a. uno de hiis qui
secundo dicitur. quod in auct. secundo
secundo sicut c. unum. Et hoc quod de summo
hanc secundo in unum hanc secundo.
Sicut dicitur in auct. in secundo locum n. hanc
nati in secundo, quod dicitur hanc quondam

196
postea potius in de utriusque quibus, ut alle
in unum materno sc. functionis q. mod
p. b. r. a. t. t. n. i. d. e. b. e. t. c. u. n. S. h. i. p. u.
De gradibus succedendi in fendo in utroque fendo
rui, Geil. pr. obf. libr. obf. 151. y. t. u. n.
fratres yanguinei fratru suo yanguineo de
fando pariter succedat excludit uterini in bo
nis q. linea paterna excludit et eius fratres et ytra
fratres uterini succedat fratru et sorori uteri
ne excludit fratribus et sororibus yanguineis
in bonis excludit q. linea materna, in obf.
n. et aliunde quoslibet fratres yanguinei
et uterini excludit succedunt, l. de emat
expositis c. de legitimis hered. Canon.
d. exult. n. 3: q. d. u. 3. filij pro de
fundo fratru utriusque quibus defuncto, ad
nuntant ad succedunt ut fratres et sorori
bus utriusque defuncto quibus in fendo
id est, et filij fratru de p. defuncti
quibus fuerint auferunt pariter quos
pariter eorum si numerus accipit, auth.
deponere c. de legitimis heredibus.
q. d. u. 3. filij p. defuncti fratru ipsi
defuncto p. utriusque quibus excludunt

ab eo successione fiet ex uno latere
tam pp. vel representat. et ex altero
simult. sc. cognat. respectu patris et
agnat. respectu matris id in illis
quirit, quia licet uno gradu remotiores
alijs videantur. auct. capane. & singl.
defuncty. Nolin. d. diff. ibi. esse. 3^{ia} q. 1.
q. 1. v. filij. frs. excludunt defunctio-
nes. id est patris frat. et avitam. id est
sorore patris ipsius, et similes personas in
successione pp. vel representat. licet n. ubi
defuncto in tertio, siq. in pari gradu
sint quibus in primatu frs. filij. excludunt
patrem p. vel representat. na. siq. in
in isto gradu defuncto quibus, licet
fr. defuncti, et qd. hinc place. q. 1. q. 1.
et quemadmodum fr. excludit p. vel de-
functi et similes p. bono. id est quoy
p. 1. q. 1. auct. h. post frat. v. in
q. 1. q. 1. filij. aut filia ex p. vel frs.
et soror nati nati licet n. n. n.
in d. q. 1. q. 1. p. n. n. n. n. n.
n. in p. n. n. n. n. n. n. n.

put nihil prohibet e. cum in adoptione & d.
et ideo. C. de adopt. *Contra*. et glos. in §
adoptione. de legitimo agnatorum. *suave*
hic. de collateralibus legitimis p. oblatum
curio et rescriptum principis gelio est
quod hi nec fratribus legitime natis nec ceteris
cognatis patris, sicut nec illis, tales p. hunc
ab intestato succedere possunt, § filius natus
leg. l. cum. C. de natalibus liberis. § et pro
mo in auth. glos. modis natus p. l. et
quod id non apparet in fratribus legitimis
p. rescriptum principis. de qua re *laure*.
de spons. et nat. r. p. § 10. n. q.

DE successione collateralium natum

gelio prima, fratres et sorores in natis, et alij
collaterales p. linea materna quicunque sibi
immo et non succedant, cum nulla agnatio vel cognatio
inter illos se referat. § vulgo quoslibet de
successione agnatorum hi.
gelio r. fratres et fratres natos in, et alij et illi
dependentes succedunt collateralibus quicunque et
linea materna non sicut et fratres legitimi et natos
sunt, sicut illi quicunque sunt utriusque linea et
matris in, l. hoc p. l. l. si quis. ff. unde

cognati, et d. & ullyo, quofq; glio 3. f. 198
et honores nates in tam ex lineo poter
no qui materno quenti sibi inuice pcedunt
exclusis frub; et sororib; natis; et unob
latere quenti; quemadmodum in punctione
fratru natiu; et legitimu; simul, & hie.
de sumto. et hie dubo navel. iis.

DE punctione collateralium
pensionu; eade; regula hie obseruand; qua
in punctione natiu; in ra tradita pnt
in dubo iura. de punctione in pnt
in referentiu; et ex damnato iura
notant, hae pnt; glio quod nec rae
matris nec patris sibi inuicem pcedant,
sed eoru; bona de rigore iuris ad filiu; de
volunt; nisi qd alimentu; que a parenti
by acceperunt, ad eadem vel eoru; cognatos
vel agnatos reuoluantur, D. d. ceter
in auth. et pnt; c. de incepi; nupt.
et in & hie in auth. by natis natis
Fard. q. h. 1. f. 1. c. 10. ab hie
et de tertio modo pcedendi. nunc
ad qd deueniend; est hae glio
deficientib; heredib; in linea tran;

ut soli usque ad is. grad. sub aliquo
de eoa illis prohibetur succedere si
de iure ab in testato sit mortuus
cedit illi uxor in silis bonis, p.
si uxor illi succedit maritus modo
inter illos n' sit diuortium l. unica. unde
uiri et uxoris. l. un. ff. ead. tit. si a
uxore sine dote p'cipit et uiri maritus
n' habeat uxore unde tamade uiuere pot
est uiri libero reliquit succedit ei uxor
uno ut filij in quarta pte. eorum
bonorum mariti uiri q'q' liberi succedit
modo illi n' sint plures q'q' alio
qui succedit ei ut illis in capite dmi
in in his eventibus bonorum uiri q'q' succedit
satis uxor p'line ad filios eandem matris
si illos habeant et ut uisum ad uxor
p' si tales filios n' habeant bono illa
p'lineat pleno iure ad ipsam uxorem, si
ta' a marito aliq' legatum sit ei relictum
quod illud in ea p'p'io sub uirile por
tione, ita h' in auct. de exhibendis
rei. §. quonia. et in auct. p'cedere
C. unde uiri et uxoris. Vltimus tamen

precedenti modo et sic fieri de qua res sit 199.
quod deficiente, sanguineque usque ad id.
quod aut uxore aut viro fuerit filiamque
bonis defuncti ab intestato. D. C. unica
C. unde vir et uxor. l. i. §. ult. ff. de
jure fisci. Mal. deff. 184.

TITVLVS, 14:

DE obligationibus.

Supra lib. 2. tit. 2. dixit Jur. quod
res ee corporales quod a. u. incorporeales,
et inter inter incorp. numerantur heredita-
tes hereditates et obligat. ut igitur de pri-
oribus duobus speciebus res incorporeales habe-
re aut sit legem de re spec. res incorpo-
ratis obligationes nempe tractat.

Ad principium et leg. §. §.

tradit hic in primo de his obligat. hinc in
§. §. u. subsequentibus aliquot eiusdem divi-
siones quod est primum quod definit
Jur. obligat. in hunc modum, obligatio
est iuris vinculum quo necessitate astringimur
alicui rei solvende etiam iura civitatis pura

De i. qd sit vinculum qd obligat ob obli-
gatio, id est vinculum dicto est, in eor-
de incognitum ut eius et subiectum qd obligat
p obligat hanc in iure ligant, ad profer-
dit id, de quo inter eos querit, vel quod
lex patuit, videt glossa hic, et sic hanc
sumit sic. hanc verbis, qd obligat et factis
ligant modo illud est
Verbo ligant hanc hanc hanc hanc hanc
Corum hoc capitulum voce ligatum hoc.
(additum vero iuris) ut ostendat nam quod
ut qd obligat facta aut verbo obligat inducit
sed ea demum que iuris auctoritate nituntur et
a iure adhuc approbata sunt, nisi. ut
p qd obligat verbo vel facta obligat indu-
dit, hanc p iuris idonea et hanc
qdy fieri n' potest atqz ita eo efficiens ob-
ligat est factis, instrumentales n. facta
hanc et quo obligat primo n' ce obliqua
penes hanc se qdy cum, modis obligare
vel n' obligare, cum qdy obligari n' potest
et si iure velis, qd hanc se. iure et
n' approbata et et contra qd obligat
et velis ut sit in iure obligat qd et

delicto vel qsi non sunt, eandem ratio habet et debet 200.
et alia quo se vel obligare utoly talibus
verbis atq factis, qly de iure introduunt
obligat, et si n' iure obligari ab illis ap
fuerit. ito colligit obligat ee res in
corporales utpote que in re qstas
sunt n. q' de aliqua obligat nobis debet
corporale sit, ut pecunia fundus a. ipsa
in sup obligat est in corp. ut h' sup. in
lib. de rebz corp. vel incorporeis lib. 2.
et p' hanc postula benevnt obligat a
p'raictibz qui sunt facti. emere n. tacere
et similia in factis qstas, et qly atq
quodda ius, q' obligat appellamus sicut alia
dici solet ex facto ius orit, l. 5. r. ff. ad
l. aquilia. De quo quo n' est necessitate
struimus statim n. postquam p'rosim
vel quibz orit et verbis q'ra, vel
ex delicto nobis obligat, nati equitate
si iubente, et civilis et subscriptione
et approbat legu, quo et volentia p'rin
gimus et solvamus q' debemus et hoc mo
do illud est illud obligare quo dici
solet, obligat ab initio esse nobis et post

ex post facto n. neces. uniuers.
figura libent. probent. postea n.
q. t. o. a. i. q. t. r. a. l. i. a. d. i. m. p. l. e. r. e. n. e. c. e. s. s. e. h. t.
ne al. es. re. u. e. r. e. n. e. r. e. p. t. l. s. i. c. u. t. C. d. e. o. b. l. i. g. a. t.
et a. l. i. s. s. u. b. j. e. c. t. i. s. q. t. o. a. l. i. c. u. i. u. s. r. e. i. s. o. l. u. e. n. d. e.
s. i. m. p. l. i. c. i. t. e. r. e. t. a. b. s. o. l. u. t. e. u. t. i. l. l. i. g. a. t. u. s. u. o. r. e.
r. e. i. i. n. h. a. e. d. e. f. i. o. n. e. t. a. t. e. a. c. c. i. p. i. q. u. a. l. i.
b. e. t. s. e. r. e. t. a. m. c. o. r. p. o. r. a. l. i. q. u. o. i. n. c. o. r. p. o.
r. a. l. i. q. u. e. i. n. h. u. m. a. n. i. c. o. m. m. e. r. c. i. a. l. i. t. a. t. e.
r. e. p. t. s. i. c. u. t. i. n. l. r. e. i. s. f. d. e. u. e. r. b. i.
s. i. g. q. u. e. m. a. d. e. t. i. l. l. u. d. u. e. r. b. u. s. o. e. m. p. r. o. p. r. i. e.
t. i. o. n. e. q. u. e. i. n. d. a. n. d. o. t. r. a. d. e. n. d. o. r. e. s. i. t. u. e.
d. o. f. a. c. i. e. n. d. o. e. t. e. t. n. f. a. c. i. e. n. d. o. q. u. i. s. i. t. q. u. o.
b. e. n. d. i. t. l. 3. f. d. e. o. b. l. i. g. a. t. e. t. a. l. i. s. l. e.
r. e. d. o. f. d. e. u. e. r. b. o. r. u. m. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. i. s. s. o. l. u. t. i. o. n. i. s.
o. u. e. r. b. u. s. n. o. n. s. o. l. u. t. i. o. n. e. n. u. m. e. r. o. s. i. t. e. t.
e. t. q. u. a. n. u. m. q. u. a. l. i. a. l. i. b. e. r. a. t. i. o. n. u. m. q. u. o. d. o.
f. a. c. i. t. r. e. f. e. r. t. l. s. o. l. u. t. i. o. n. i. s. f. d. e. s. o. l. u. t. i. o. n. i. s.
n. i. l. i. s. l. l. i. b. e. r. a. t. i. o. n. i. s. f. d. e. u. e. r. b. o. r. u. m. s. i. g. d. e.
q. u. o. r. e. i. n. f. r. a. s. i. t. u. l. l. i. s. h. u. i. u. s. l. i. b. e. r. a. t. i. o. n. i. s.
D. e. t. s. e. t. a. l. i. s. r. e. d. a. t. u. r. e. c. i. u. i. l. i. t. a. t. i. s. p. u. r. a.
u. t. s. p. e. n. d. a. t. n. o. n. s. o. l. u. t. i. o. n. e. s. i. e. n. t. i. s.
s. e. d. n. o. a. p. p. l. i. c. a. t. i. o. n. i. s. r. e. q. u. i. r. i. u. t. f. i. a. t. e. o. m. a. d. o.

201
quo vero percipunt, itaque qui tempore
certo vel loco debet inpositum tempo
re aut loco solvere n' pot. l. si solvitur
ff. de solut. siquis pecunias debet, n' pot
nisi sicut tribuit aut aliud quid simile
solvere ut via vna n' rationibus aliud
pro alio inuito creditore solui. C. r. s.
i. ff. de rebz creditis itel nemo p'prio
auctoritate quod sibi debet, sed legiti
mis modis et actionibus q' se debet, l.
est off. q' n' est ca' h'c de fione, Num
de divisione obligat. prima ergo et prinipa
lis divisio est, quae dividit in naturam im', civilem
im' et mixtam seu naturalem et civilem simul ita
d. c. inter hic naturalem im' est, q' do lex civilis n' aspicit
neg' et expresse respicit questionibus et partibus, tra
hentibus et tunc sola naturae obligatio videtur p' g'ra
sum se. vel aliam naturam equitate interveniente
civilis, a. n' cu' lex civilis expresse talis questio
ne n' agat, ut q' do alius p'mittit q' n' d' pactu
tunc n. sola naturae obligatio videtur p' g'ra
n' civilis cu' in civilibus efficacis agendi illi
tribuat. l. si quis gentium. § sed cu' nulla ff. de
partibz, ut p' h'nc in finitatem receptet l. i.
ff. de partibz, sic q' cu' beneficiis et p' h'nc bene
faciendi ad beneficiendum naturaliter obligat.

velut hinc nasci obligari vim et efficaciam
sive civilem actionem est obligari non sicut si se
et si. §. q. soluit. ff. de petitione hereditaria. C. i.
§. si. ff. de nely. caa. §. si pater. et §. ult. ff.
de donat. l. melius. quae in cap. cum in officio
n. g. extra de testib. dicens ius civile pro ingra-
to et beneficii inmemores actionem non dare quod
in tanto hanc ingratitudinem aia totius mundi
foro et dignibus non sufficerent, licet apud nos
cedones ab alienis et personis qui in gradibus actis
sunt data, ut et Seneca Valerian. et alij
docet Canon. d. loco. idem iudicium est, in actibus
non solemniter factis ut in testamento, cui solemniter
defuit, hanc enim ad legata proferenda obligari
nascitur tunc propter uoluntatem defuncti. non civiliter
quia lex civilis non assistit huiusmodi testimonio
solemniter factis. l. ex imperfecto. C. de
testib. Civilis obligatio tunc est, quae ex iuris civilis
dispositione et sanctione nascitur, quae pro-
prie agitur coram, cuiusmodi est obligatio
oritur ex scriptura et cautione, quae pro praesente
numerationis et ut creditur et facilius con-
trahitur offeruntur et proferuntur et pecunia mutua
accepisse, cum tunc et ipsa nec dum numerata
nam ex huiusmodi chirographo post hinc in a

202
à tempore date cautionis civilis obligatio oritur
et conditione ex l. parit. quod creditor qui perfidens
sua pecunia pecunia agitur, verum obligatio naturalis
fuit, quia pecunia in rei veritate soluta non fuit
et ex huiusmodi lapsu soluta profertur. ut patet
ex principio infra de literarum obligatione ubi
deyoster Monf. sic ex infra quod creditor de
bitor ad ius. fuit obligatus quod. restituit sed
infirmitate penes creditorem reliquit, oritur obligatio
civilis, nullo modo naturalis, ut patet quia per
tione fuit continuo. sic et sic a quod in iure
demerit non appellavit, sed ea in re iudicata
transire permittit. civilis quod obligatio, nulla
vero naturalis quia in rei veritate debitor non fuit
obligatus itaque in foro gratia ad debiti solutionem
non est obligatus. de spons. et matris
et g. c. g. n. is. naturalis et civilis obligatio simul
est, cum lex ex facto quod tractu aut facto non solus
obligatio nasci permittit sed et obligationi officium
atque actionem tribuit ut quod debet per se quia
quod est obligatio quod oritur ex tractibus, nulla tamen
et vendit. locone u. de quibus infra in l. l.
de actibus. Nam quod ad effectus eorum quod disi
nus videndum.

Naalis, itaque obligatio primum modo est effectus
quodammodo actionis, prout in exceptione. u. g.
si creditor per nudum pactum suo debitori remiserit
debitum, tunc ipsi debitori nulla operabitur actio
Per exceptionem tamen quod creditor si pro tenore
in tenore pacti agat, ut debitum suum petat
(sicuti de iure civili bene patet) repellitur exceptio
ne pacti de non petendo. l. quibus gentibus. §. pro
cul. nulla. et l. si uas. §. pactum. de petenti.
ff. de pactis. ratio effectus est quod impeditur repe-
titione eius quod naali obligatio est datus, ueluti
si hores soluat legatum in testamento nunc solemniter
ueluti uel si quis soluat id quod ex nudo pacto
debetur, illud si de repetenda non patet. l. naales
de act. et obligat. l. uenior. C. ad l. solui.
et l. fideiussor. ff. de fideiuss. Hinc effectus
est quod per sola naali obligatio fideiussor non potest
dari, §. in actibus infra de fideiuss. ubi hoc
de re latius. Civilis obligatio. i. effectus est quod
quidem actione non tamen in actione procedat
nisi in iudicio per exceptionem actio excluditur
ut nihil capere possit §. praeterea infra
de exceptionibus lib. 4.
ratio effectus est quod huius obligationi et fideiussor
et pignus auferuntur potest. d. §. in actibus et
d. l. fideiussor et l. si ex cautione C.

itaque velis citroy obligatoria conventio, unde
sectar mutuum et stipulatione in qly unglm obli
gatione ptracty, pbrute n' ce. Sed late. Civ
line. et l. Quis gentium. ff de pactis. ptracty
notaty est q h' pceptu et pprim noen q
ob alijs distinguit ut Emplis. Casus qdual.
In notaty est q n' h' noen pceptu sed gene
ricu. tm q ab alijs distinguit cuius t. fund. ptes.
sc. do ut des. Do, ut facias. Facio ut des. Facio
ut facias. Verbi grao si Casus des pane quino
eius ptracty in notaty. do ut des, n' n. civil. Emplis
et venditio q n' datur proim p mense. nec
est mutuum q n' recipit res eisdem ptracty.
nec locos vel qdualis. q n' datur p h' p
ape vel opera, sed datur una res p alia
quia neutra est p h' alterius et certe huius
rei magis est usq. quia in ptracty nomi
natis p h' oritur obligas noalis et
civilis simul, et imoialis a. et si p h' obligas
noalis oriat, n' h' orit obligas civilis nisi
ex altera parte h' Emplis, vel nisi ne
p h' forma stipulatis, aut tunc, aut alia
rae, de qly Lesius. l. r. c. v. dubit. 3.
Dividant rdo ptracty ex noa sua q qd h' d
bono fidei qd u. p h' iuris bono fidei des

204.
consent qd, quod in his alter alteri arbitrio
et diffinit officio iudicij tenent de eo qd et
equo et bono p'p'ori oportet etiam si in
questione dubit n' sit, v.g. in gradu empl.
vel alio simili bono fidei q'uz pacifices
nil dixerunt vel cogitauerunt de intere a
tempore more presbonds, hoc in venit l.
mora & in bono fidei p'p'oe ap'uz p'nt et alia
multa expta p'p'rim in l. ut toto l.
Cadius. de Ediliis edictis. Stricklin.
iuris alij ideo putant qd in in his nihil ve
niat nisi de eo inter partes queneridant
suisnt consensu qd p'lo expressu verbis
n' est l. qd adstrungente & Christophory ff.
de verb. obligat. l. quera ff. locati.
Diuidentur & q'rochy uersu ex forma q'lid
qd q'da ne q'da verbis, q'da lib'is, q'da
q'p'ntu fiant. ut hic ex l'ine, et hoc spes
de clauat p'p'rim in aliquot lib. seqq. Item
qd q'rochy inuentu utriusq' q'ta ut emptio
et uendit: locas et similes c. quida unius
l'm' ut nuluus quodatu, Item quida onerosi
et merenarij, ut emptio et uenditio. locas c.
ita diuisio q'rochy ad q'is nunc q' h'nd ipse
cum suspitio, r'actio et audentio.

Substantialia sunt que ad substantiam et essentiam
rei pertinent, ut in homine corpus et anima rationalis
et vegetativa ut que a Diocletiano nunc propria
res nunc accidentia et modo vocantur, que
essentia sequuntur et ex ea fluunt, ut in
homine facultas videndi, et capiendi discipli-
na. accidentalia sunt que solo subiecto, absque
et adesse possunt, ut frigus, albedo &c. ita quod
partia tria in abstractis reperimus ut quod
ex lege partu quanta. ff. de abstracto empt.
Substantialia abstracta sunt ea que ipsa dant se
sua substantia sua forma alia perfectione et
sine quibus existere non possunt ut in empt. et venditio
quodammodo et mensura in stipulatione interrogatio
procedens et responsio sequens licet quibus ista
et non existunt. accidentalia abstracta sunt ea que
cum substantia quodammodo sunt plurimum sequuntur
tamen ipsa insunt licet expressis non fuerint
et non in emptio et venditio de natura est pre-
sentare casus et si id dictum non fuerit, accidit
talia abstracta ea dicuntur que nec ad illorum
essentiam pertinent nec eo necesse est frequenter
sequuntur sed extrinsecus quodammodo abstracte
sunt accidentalia, et ipsa aliquid addunt vel detra-
hant; et si venditor recipiat in se casus

205
rei uendit ad ualio q' tractum plinent p' hoc
culpa n' a. casus l'ostit' licet diuersimode
in q'lyda n' q' tractib' aij culpa p' p'anda erit in
q'lyda n' item, in q're accepta culpa definit
a p'arb. in. C. q'd uerua. F. de p'ofili. delectio
ab eo q'd bonu' est. q'd q' h'ay diligeat p'uideri
et curari p'uidet. Delectio geny significans
culpam q' p'anda et declinam' delectatione
importare particula ab eo q'd bonu' est indicat
a malo delectante culpa n' q' tractare sed laude
est q' mendante mereri p'ore non boni n' p'uit
in q' bono moris sed et pro bono entis. Est
n. bonu' explet seu bonitas, Entis et moris, bo
nitate entis quolibet res ualio est bona si uene
rit est bonu' seu laus. Et quis hoc facinorosu'
est bonu', bonitate entis hac sentu' accipit Gene
ses i. et 2. Et uidet Deu' q'd bono ent' sc. boni
tate entis. aliud est bonu' bonitate moris ut p'uit
uirtutes morales, et hac particula q'ficatur
q'd n' est culpa iudicio s'it cu' p'ualo q'
quendo, na' delectio ab eo q'd bonu' est boni
tate entis p'ualu' n' q'line, sic culpa
leuissimo in omittendo laus est sine p'ualo
moralis et ueniali. ut docet Cauda. in cap.
p'ofessor. rda parte § 7. n. C. de regali' d'uis
in Cho. Molin. disp. 293. sic hoc na' obliuio q'

si re in loco relinquit ubi per ea periculis
culpa iuridicam qd prohibet, ideo dicitur
et dicitur tenet verum in culpa theologica
n' incidit ideo a peccato est immunis, id est
dicendum est de iure docto si cogitans de sua
lectione vel sermone habendo rem in loco
periculoso incaute relinquit ubi facta res est
oblata solvi. I. diff. postulo qd p' hanc
diligentiam videri et evitari potuit, excludit
casum fortuitum, q' p' hanc diligentiam q' p' hanc
cauti neq' ideo culpa nascit q' qui re casu
fortuito p'didit, ut si. v.g. duo Equi iter faciunt
Basilicam et in itinere in latrones incidant
qui eorum per vim auferant culpa careo qd
hunc casum nec timere nec evitari potuit, culpa
in gre' sumpta et sic definita dividit
in dolum malum et culpa in gre' sumpta dicitur
in d. l. qd Verum. Doli vocabula aliter sunt
late et grate et bene bonum et malum
doli generis est n. doli duplex boni et
malus, huius in ff. lib. de huius. qui inscribitur
de dolo malo, ut intelligat de bono dolo
in lib. n' tractari, aliter n. doli sumit
in gre' ut distinguit q' doli bonum qd
sensu regularem p'hibet, doli in gre' sumpti
definiri p' Executio leg' actus solent et
apud q' aliquid fit, de omittit bene vel

206.
vel male in alterius damnum vel sine eius
danno in alterius damnum, vel sine eius damno
ita Nolan. d. de p. r. q. 3. vocabulum executio
genus est, significatur qd doli sit actus soler
tia, qd auctore sine in posteroribus quali
tatis est, ^{proagacitas, ceteritas, dexteritas} acumen ingenij ad inveniendum mentem
et capiendum qd in rebus agendis particula
qua aliqd sit de @. indicat dolum & homo
disgrat. i. infactis, qd omitti debuit eto in di
cto qd pariter facere debuit & in inscriptione
cuius fieri vel dici debuit. particula bene
vel male ~~modum~~ includit utrumq; do
lum bonum et malum, si aliqd sit de omittit
sed in rebus recte est dolum bonum si vero
pro rebus recte est dolum malum. Ultimo
post postea ostendit aliqd est damno aliqd
sine damno alterius ^{dolum} damno omitti dolum si
in gre definitur dividit in bonum et malum
Bonum dolum est actus soleritiae et astutiae q
aliqd sit de, vel omittit recte et cui
se in alterius damnum vel n, hoc sensu
d. Paulus se. doli usum fuisse scribit Cor.
inthys dicens cum cum astute dolo usum
copi, hoc dolo bono usum quod est Salomon
cum infante de quo dicitur ^{placuit} qd raver

lebant, se diuifurum simulaculo uis agnoscere
solutus est infans, huiusmodi dolo sine
ufurpant, daret aelli, ca hostes ex infidijs
inopinatis que stratagemata appellantur
adoriuntur, Hinc illud poeta.

Dolus an hoc uirtus quis in hoste reperat.
Hoc bene dolo usq. test. diuus Franciscus
cum nullis homicidam persequentibus et in
terrogantibus an illae ubi sanctus uir erat
huc transfisset, manus in manica imitent
hoc n' transfisset, illigeni sua manica, Nauar.
cap. humani, aurei c. 75. Dolo malus est,
acty solertia peruersa q' ex certa fraude
industria et mera malitia aliqd fit, dolo
aut omnibz in alterius damnum uel abstr.
damno. Dolo malus protergo scaly in dolo
malu uerit et prebansum, uerq. malus dolo
est, q' manifestissimis et p'mississimis acty
q' baly, p'ba q' dolo p'pria q'fessione
aut alia acty ualidissima. C. dolo
C. de dolo malo, glossa in cap. adg. de
renunciatione in. b. uerbo q'ribus, Dolo
p'emptus est, qui acty et signis bonis et
uere similibz in a. necijs de testy, Menoch.
de solit. iud. c. 2. cent. 2. cap. 194.

n 35. Doleat magis diuiditur in eos qui sit comitendo 204
ut ut qd studio aliqd male faciunt, aut puerse
dicunt, et in dolum qui sit omittendo, ut cuius
studio aut malitiose id omittit qd facere
aut dicere debuit, culpa in spe pempta
ut qd bonum dolum, distinguit. est diuisio ab
eo qd bonum est, qd p hanc diligens pvide
ri potuit, et negligens et iniuria pueniens
ex qua defensione colligit qd dolo a culpa
in spe accepto, diuiditur in lata leuon
et leuissima, culpa lata est, facere di
cere aut omittere, qd hanc negligens
facient, dicent, aut omittent; Expli
gra si ianitor nocte ianua n' clausisset
et sine domus ingressus aliqd esset furatus,
nam sey hanc nocte danoz claudere so
lent; Explet in eo, qui roborez in sta
uam publicam amputans et hanc adue
nientem uidentz ramus deiecit, hanc qd dicit
culpa leuis est, facere aut dicere, uel
omittere, id quod hanc diligentiore n fa
cient, n dicent, uel omittent. p. Eg.
si lator meo uelut qua ei refacienda

dedi profuit sepro ponnace que ab amilla
nimis calefacta veste adusit, postore id
n' prudente. Aliud si ponnacopola duas
pissides equales gatis et illis sed ducetas
pnes yficientes habeat, et ex una psside
de ponnacul o groto noium, et ut loquuntur
opiu p apio; Culpa leuissima est, facere
aut dicere aut omittere, quod hoies dili
gentissimi n' facerent, dicerent aut omitt.
v. g. si comodatoris catena aurea quodam
regdat, qd in cysta cany claudat, uerul
an repagulu seu sero sit remissa n' pael
aut tentet. Aliud si uir dachy de lectio
ne ad studiosy aut sermone ad populul ha
bendo cogitans ingrediat templu, ibiq
applicatis manibz oret, post finitiorae
de lectione et sermone ibem cogitans
libri qm in ma ^{nibus haurit et componit orationis} ~~oet~~ post finita oratione
deponit, obliuiscat, rurq culpa diui
ditur in ea que gessit in gntendo, et in
ea q' ppo posita est in omittendo culpa
commissionis est id facere, aut dicere qd
qd omitti debuit, ut si equus comodaty Baji

nd

ut Basilea ducens in Bellu fuit ducty 208
aut romul arboris dicens plerumque quoniam
quis indit n^o moruit, culpa amissionis est
siqz amittit id qd dicere aut facere
debet ut si equus capens vitium habente
vendidit, et vitium laesit aut si equus
comodato datus ferrum unguis amittit,
et quodammodo unguis alius fieri nec
ravit. et Equi unguis probo est.

TITVLVS, IS. TVS.

Quibus modis recontrahitur obligat.
Hactenus de strictis in qre p^o dictum est
sape ut ad speciem eorum tractatione
deveniamus et in primis ad eos q^o recontrahunt
quoniam in hoc tit. 5. spes enumerant nempe
mutuum, indebitum, comodatum, depositum et
pignus de q^oby ordine.

Et in principio tituli

Et q^o primum.

Primum igitur strictum qui recontrahit re p^olicit
est mutuum qui sic definitur ut qd sit strictum
quo res p^ondere vocantur mensura q^ostans alteri

quod in specie si definitur, quod sit id de quo nec dare
nec civiliter debetur solui, ex quo ista regula
apparet, quod si indebitum soluit cum cui soluit
sit re obligatus idque conditione indebiti repetendi
ut hinc et l. i. ff. de iudic. indebiti Mol. d.
disp. 568. Hinc huius generis in primis generis
quod cum actus agentium non operentur ultra eorum
intentionem iuxta l. non autem ff. si certum petatur
ac solui solvens distrahere potest: quod distrahere
intendat ut ait Grop. in fine hinc infra.
in lib. de obligat. quod ex istis generis et numeris
quod in hinc re id est actuali solutione peti
hinc non potest. Idem in hinc libellus et translatio
hinc est Mol. disp. 53. Duo ista generis ut
quod indebitum locum habeat ut pariter actualiter
sit soluto et ut solutio fiat errore solventis et
accipientis non oportet si quis scienter indebitum soluit
donare videtur quod l. cuius ff. de rebus suis quod si a
indebitum indebitum recipienti fiat indebitum
est. Idem in hinc l. et translatio est Mol. disp.
535. ac falso declinat pariter quod l. falsus
ff. de furtis. est a. duplex indebitum civile et naturale
ut si quis vigore obligati in rebus vel nudis petiti
vel aliquid in solo imperfecto relicto soluat ad cuius
solutionem alius de iure non tenetur et hinc casibus

210
quibus locum habet argto. l. cuius. C. de iur. et factis
honor. l. ad salu. Molin. diff. 567. circa medium
- id est indebitum naturale sed civiliter seu ex diffpos:
Iuris civilis tunc ut si quis soluat id quod professus se
debere in Chyrographo a se dato. g. l. et dd. in c.
f. de quod. indebiti. - et in debito naturali et
civiliter ut quod soluit id quod nullo iure est debitum, sed
nec nec naturali nec civiliter obligatus est hoc et
sane casu repeti potest, ex quocumque errore si soluit
ut dd. hic. Et aliquid indebitum ope exceptionis
nempe quod quod naturali et civiliter obligatus est, ope
litae et exceptio de qua re latius dicemus hic. c.

Et Item quod cui.

In hoc sagit de eis quodam re significatur, et quod
datur appellatur. De a, quodam quod utentis quodam
seu gressu idem glossa in copumio extra quodam.
Definitur a hoc modo quod sit aliquid rei ad usum certum
vel tempus gratuita gressus vel eo finito eadem in
sua restituatur, ita glossa, in cap. un. extra
comodati. De i. gressus ut genus de fionis ostendat
indicet, quodam re significare, actualiter tra
ditionem requere, g. item is. l. i. g. is quod
f. de obligat. et act. itaque siuti promissio de
mutuando non est mutuum et promissio non est p. mu.
tatis, ita nec promissio de comodando, et quod
datum, ~~ad utilitatem~~ d. Juris. Que additur parti

Et gratuita, ostendit de nra comodati ee ut grati
quodatur, si n. mercede usufructa fit, n' est comodatu
De ill' loco si propu rei debetur pecunia § nro. l.
si ut cento § rei filij. ff. comodati vel p'oraty in
nominaty, si aliud interueniat. l. i. § si q's seruit.
ff. de p'orbi. Vox. (rei) gratij est p'p'riety oem
rem siue mob. siue immobilem, n' solut § iure d'ny
nro est, sed et in eam in q' solut ius aliqd habent
quodam posse si ius habitationis hnt. aliter de
hospicio comodari p't. l. ff. comodati aduenit ad
centu' usq' vel temp' ut distinguit a precario
q' n' ad centu' vel temp' aliqd quedit. sed ad p'lo
utut quedit. l. i. c. i. l. estro ead' Mol. d'p.
555. Couar. lib. 2. nor. resol. capite. 35. n. 17.
Manoh. de orb. iud. lib. 2. cor. cent. i. cap. 13.
hui' plane q'sign' est q' comodatu n' transferri
dnium p' solut' usq' rei quedi, quin imo nec pos
sessio transferri. Sed quodam q' comodatari
quodatu possidet. l. rei comodato, ff. de
rei comodato. Et l. seji ff. comodati. et p' hanc
partie. Distinguit' quodatu & n'ctus in quo
n' transferri dnium, proterea addit' q' d'
(Et finito) Quia ante repleti repleti neq'
l. in comodato § hinc ff. comodati r'ost' est,

go strachy ab initio sunt nullis postposita.
 necessitatis. C. si quis, ff. de obligat. et act. neg.
 n. illy pamentia. C. in civili c. de
 rei vendicis, p. i. d. n. q. ut eade restituat
 na eandem et ipsa quo accepit, quodatorij
 quodatori restituere debet p. textu in p. i.
 cupio hinc et ob id. de ea ipsa restituere
 de tenet d. l. j. & ij quoz. Item quia in hoc
 strachu ipi strachu crediti, soly est
 hys duo generis quodante permanente, huc
 go unum p. altero inuito reditorie solvunt
 l. i. & i. ff. de res crediti, porro ut nulli
 illegaly qd in hoc strachu sit p. p. andu, nota
 dal qd quodant hys modis scie qut j.
 in gram solus quodatorij, ut sigs albei
 sequi comodat, ad p. i. u. scend. Bopla
 rido solus quodantij si dny lamulo vestre
 comodat, ut si bene nescito maior habeat
 na hunc p. amosy dnt n. ornat, aut si no
 rity suo usori aut p. onty, p. onte annulos
 caleng monilia aurea et id geny,
 honorij sui eoa p. edot, d. l. si a certo ff. q.
 nodot. Bro in gram ubi usq. ut si dnt casy
 p. i. rity eoa quedia exhibere velint, et any
 p. os vestre comodat, aut se quinn institere

insubere cogent et alter hujus nasa Scioy colesio
patinoj et alia nasa uny antea quodet l. in
reby § hoc f. d. lit. i mo caso de leuissima
quoy culpa comodatarij tenet ad eoy si
leuissima eius culpa intereat vel deterior
reddatur comodanti, ad interce estimoy,
rei et damni obligat. l. i. f. de oblig.
et. act. d. l. si ut centoy l. in reby f.
quodati. c. un. extra eod. rō caso de
dolo et lata culpa qd dolo equiporaty
tenet d. l. si ut cento § interdu, si neli
cōa f. quodati l. i. § is quoy. f. de oblig.
et. act. glos. in d. copite hui. a verbo leu
uissima extra d. lit. 3ro u. cop. solut
de dolo et lata culpa nullo modo de leu
issima tenet § glos. in § nro hui. d. l.
in reby, ubi glos. in d. cop. uni. extra quo
dati

§ § proderca.

In hoc § tractat de eto fructu qd re plicat
sc. de populo, de populo a. ulpiano autare in l.
ist. de populo de oppono et de ysi alterijma
in populum. de fining. ut ut et ra dicit l.
et § modo hui. colligit ee id quod alium caso
dienda datur seu qd in ides pelidit, Est glos. qd
quo aliyd alicui custodiendum tradit et dat.

ac prinde integrum illud restituat Molin. diff. 22.
 nec u. salij est ut qd depositum celebrasse censetur
 cum aliquo si in domo illius aliqd ponat nisi
 is custodia illius suscipiat aut ei dicat
 trado tibi hanc rem in custodia ut colligi
 lex l. si eo § ult. ff. de vine gentium, illige
 nisi is cura ex munere suo ad custodiendum habeat
 ut sunt stabularij, naucae, cauponae, iurici n. si
 huj ad id erit qd illo officiente aut fiiente
 in domo illius reponat res ut colligitur ex l.
 i. § ult. Et l. r. § naucae, cauponae, stabu
 lary atqz hoc quod priore parte § nri. nunc
 ad altera qd incipit in respu sed is ex eo p.
 deueniendus, et paulo alius res repetenda
 de iudicij primo ex dolo culpa tenetur
 depositarius, itaqz qd depositum in gratiam solius
 deponentis sit, ut reyaloriter fieri solet, si
 res pereat aut de leuiori reddat solum de dolo
 et lata culpa tenet qd dolo in qd tractibus equi
 ponat l. qd parua, ff. de robri, n. uero de
 leui aut Cuiusmo culpa, multo miny de culpa
 postulo l. i. C. de positi. l. i. § ult. ff. eod.
 Et de eo loqz § nri hui ubi res reddat
 inqz hui impulet qd negligentis amico rem

rem custodienda tradiderit, sunt in alijs casu
in qbus depositarius et de culpa leuissima et
casu fortuito tenet i. ep. si parat inuenientis
ut de leuissima culpa tenet, sub ep. de
casu fortuito aut tunc tenet x. pacto standu
ep. d. l. i. § si quenerit, et § depe, aliter
ep. de. depositarius in mora fuit, aut utendo
re deposita, q. deponentis bene placitum aut
alia rae ei n. p. m. res deposita perest,
aut de tenion reddat. l. si in. ff. si a. §
uel. iuncto l. si plures § uel. ff. de positi.
Molin. diff. 5. r. y. rdo casu qdo depositus
utrimqz graa celebratus fuit ut qdo depo
sitaris q. seruando deposito aliquid auerit, te
net et de leu culpa, n. u. leuissima, q. n.
notus tunc q. racty transiret in locum, et
q. ductu ad custodiam illius rei, ac p. inde q. se
ad rem custodienda locaret solum de leu culpa
tenet, ut patet ex infra dicendis. lit. 25
et docet Molin. diff. 2. y. 2. q. staty ex d. l. i.
§ si q. 5. uestimenta et § si q. 5. seruit. i. de. ep.
dicendum qdo alium tradit in depositum eius
officium amera h. rem substat custodia, q. q.
ex eo quadam reportat. quales sunt statulor.

Caupones et nautae compositione eorum rerum
 que in nauim uel hofficiu inferuntur talej ite
 sunt q eurus uolo hnt, compositae tritici qd
 ut dicitur apud totos et alij similes hi enim
 ad minimum de leui culpa tenent in q. g. l. ca.
 go se. de posidit in ipso et conuictu cedit
 rae locat q. r. et q. d. u. l. ut eo q. i. u. l. i.
 ita h. i. in l. nauta. § nautae ff. nauta. c.
 cetera. hi hoies suscipere res in deposito
 eo ipso qd in nauim aut in deposito eorum do
 milibz ipsis aut eorum ministris seu domesticis
 ad id deputatis officientibus relinquuntur Polon.
 diff. 5. r. d. i. notanter. commemoratq ad
 minimum teneri de leui culpa q. i. a. eorum de q. b.
 in particulari est statutum tenentz et de leui
 sine culpa nempe ut in d. l. i. § i. et seq.
 hic. Statutez nautae et caupones. § l. i. n. o. q. e.
 ipso qd in ipso officio et nauim ipsis aut eorum
 ministris officientibus aliqd deponit. tenentz
 de leui sine culpa si inereat aut delerit
 reddat q. de p. expressa in l. 3. § hoc edi
 do q. u. l. i. antecedentibus et q. l. i. ff. nauta. c.
 R. o. e. q. nisi hoc est statutum ma. d. a. r. e.

a pigno n. deducitur qd de manu in manu traditur 217.
Polin. diff. 5 2 § et a specificis acceptione hanc sumit
pignus hinc definitur qd tractu quo res creditori obli-
gatur et devincitur in crediti securitate ut eo n' so-
luto ex eo solvatur, Polin. diff. p. 28. et varie
dividitur. primo in vrea et particulare illud est
cum oia creditorum bona debitoris sunt obligata hoc
cum uno tm' res devincta, puta predium prout
vdo distribuitur qd quod aliud h' d' quentionale aliud
plurium aliud vero iudiciale. Pignus quentionale
est qd multo q'sense creditori, et debitori q' p'hibet.
procurator est qd iudicij scilicet cum procurator decreto
et mandato ante seam definitiva ob p'rogatione
ciam, alter p'pendentiu in possessione bonorum
q'sumantur imittitur, na q' huiusmodi imissione reale
h' pignoris p'lorij p'lorij acquiratur p'p'nt. cent.
i. obs. 28. dicens qd q' solus decretus et manda-
tum iudicij de imissione pignus p'lorium n' acquirat
sed tunc demum si imissio actualiter h' facta
et p'hibita. fidei docet Polin. diff. 5 28. per
l. n' est minus ff. hoc tit. Ex q'by colligitur quod
pignus p'lorium differat a iudiciale qd illud ante hoc
post seam a iudice q'stituatur. vdo qd illud q'be
manu hoc necesse n' p'supponat. Cavendum a. in

in eo quod utrumque actualem immissione in bona
negat, ita quod de decretis de imitando in
seessione ius pignoris non tribuat per textum in D. C.
non est mirum, sed hoc lib. Et ibi Boas: Mis. d.
obser. reg. cent. i. Molin. d. diff. 5 r 8.
Sic diffisio est quod pignus aliud sit expressum, aliud
tacitum. Expressum est, quod expressa particula qua
tione est constitutum tacitum quod autoritate legis sine
vel ulla particula expressa mentione est constitutum
solum lib. ff. et l. in quibus coram pignus tacite constituitur.
Diximus quod pignus sit utrimque constitutum per textum
creditor non accipiendo aliquid re a debitore
loco pignoris quo magis sit illi in tuto debita ita
ut eandem re ipsi debitori soluto debito actione pignoris
morantibus reddere teneatur, ut hic. Tunc a. demum
illa actio quod debita integrum solutum est,
vel eo nomine creditori aut alteri ipsius nomine sit
facta l. solutum & solutum ff. de pignorat. act.
Vel denique oblata pecunia et designata in loco
publico deposita quod creditor ea accipere po
tuit iuxta l. accepta C. de usuris et obiter
notandum in solutione quod tantum fructus quod
precepit creditor vel accipere potuit, l. i. et
l. de pignorat. act. Ades ut si creditor in ex

fructibus perceptis pro est debitor pignori ipso iure 215
liberatum sit, l. i. C. de distractione pignoris
nec n. fructus percepti lucro creditoris adesse de-
bent, sed quatenus in sorte, alias usus quilibet
cap. i. et rdo ex de usuris. Molin. diff. 535.
Ultimo ex quo notandum creditore in pignore su-
de dolo malo et lata culpa et levi teneri no-
tissimo. multo minus de casu fortuito, rdo est, quod
quod quatenus celebratur pro utriusque, tunc levis culpa
pro pletur. l. si ut certo. nunc videndum, si com-
dati, periculum n. pignoris regulariter plinet ad
debitorem cui ipsi sit dng, n. a ad creditorem. l.
pignori, C. de pignorat. act. nisi creditor culpa
precesserit, vel creditor in se casu fortuito casu
fortuito periculum suscepit, l. si creditor. C. d. tit.
tenetur a. creditor casu fortuito obare presentem
cum est talis casus qui citra eius culpa n. p. sumit
vel furto, et incendium, d. l. si creditor, et ibi
D. Molin. d. diff. 535. atque in hoc differt
pignori quentionale a prolorio nam quod pignori pto
vult sit solus tenetur de dolo, et lata culpa n
n. de levi, ut hly in l. prolor ff. de bonis

autoritate Jud. poss. Mol. d. depp. in fine

TITVLVS, XVI. DE VERBORVM OBLI gationibus

In precedenti titulo de i. specie tractatur sc: qui re
tractantur, dictum est, legatur hunc eda species qua
liber sc. verbis, obligatio tractatur et illa de verbo
rum obligationibus, q. alia supulatio d. agenda.

Ad rubricam, principiu
ut §. in hac re.

Dicitur stipulatio ut traditur hic in principio a
stipulo qd fionus appellatur, a stipite forte descen
dens, descripturum, quod sit verborum scriptis qd is
qui interrogatur, respondet, daturus facturusq. se
id quod interrogatus est, Ex quo descriptio colli
gitur i. q. ad validitatem et forma huius qd
verba intervenire debeant, et ut verby verbis no
calibz utatur, li ff. de verbis hoc lib. unde nullus
surdus et infans stipulati n' pot, nec et stipulatio
prohibetur, si quis rogatus, promittis? Et altera
capite sedem omnia, et omnia olim n' libet verba
ad prokendo stipulati sufficerent, et plerumq. qd
prohibetur ut libz in §. in hac re, et hoc verborum

sollemnia Leonis Imperatoris constitutione sublata est, 216
l. ces. c. hoc lit. si quis hodie obierit saltem eq,
nolentibus stipulam recipi, puta si stipulam dicit, qd nil
sine? n' est necesse dicere qd nil. Sufficient enim si alij
verbis et alio sermone essentibus declarat, l. i. §. ult.
Hoc lit. rdo ex descriptione colligit qd si in hoc
tractu stipulationis diversitas circa rem vel quo
betate contingat necesse stipulatione cu de nro casu
dem sit ut precedat interrogatio et subsequens eorum
da responsio et antea conformis sit interrogatori
aliqui si a facta facta interrogazione aliena
sit, responsio, inutilis erit stipulatio, veluti si interrogatus
pure sub conditione respondeat, si stipulator facta inter
rogatione et n' in sequenti responsione data disce
dat & preterea. infra. de inutilibus stipulationibus.

Ad & ois stipulatio, et sequentem

Et hic est notandum qd stipulatio alia sit pura, alia
indiferens, alia condicionalis, stipulatio pura est,
q' sit sine additione diei, vel conditionis, et eius
modus est qd ita promissum est statim petri pot. ut hic
est l. cedere diem. f. de verborum significat.
Et ius in hac stipulatione veris nomine res statim
petri pot. in hoc verbo statim spectari pling; cu aliquo

aliquo temporamento temporis intelligenda sunt,
nec n. creditor in mundo cui solio venire in
raty est debet, ut ait ait Jurisconsultus in l. qd di
citur, ff. de solutionibus siq. creditor n. statim exi,
gere fit, qd ei debet, sed post modicum temp
ordibus Judicij definendum. Ita Menoch. de
probil. Jud. lib. 2. c. 109. stipulatio in diem est
q. n. pure sed ad certo die certa vel in certa
dumodo certum sit et ventura aliq. ad interrogatione
precedente pmissa est, Effectus huius rei est qd statim
qd debet, sed demum adveniente die p. i.
ita d. l. cedere die stipulatio yditionalis est,
q. plane a futuro ex in certo eventu et qui se
indifferentes sit ad ee et n. ee p. ad ee, obligans
suspendit, & sub yditione d. l. cedere. ff. de verbis
obligat. Dixi q. plane a futuro, q. si stipula
tione sit advenit yditio, de p. p. n. aut materi
to, quia si libit. consil. est, aut. fuit, obligat
n. suspendit quonia si a parte rei ita se ha
beat, statim valida, sin. nunq. in valida est, &
yditiones hui. adiunxi, eaq. in certo, et qui se

indifferentes h[ab]et, quia si aliquo ydicio ad altera ydicio^{217.}
nis partem debet munito sit, in et si defuturo sit,
obligat in n[on] suspendit, ut si eras sol oriet[ur], da
bo tibi centum, l. si pupillo § q[ui] sub ydicio
ff. de ransonib[us] ubi hoc verba h[ab]et. Qui sub ydi-
tione stipulatur quod o[mn]ino exstiterit est, pre-
videt stipulari rep[er]ant[ur] hui[us] l. 4. tit. 12. ad
§ h[ab]ere et sequentem dicta sunt, dixi utrimo ob-
ligatione[m] suspendit, quia hoc p[ro]p[ri]um manus et offi-
cium ydicionis est, q[uo]d arbut et q[ui] tractat suspendat,
Ideoq[ue] ante ipsius existentiam obligatio nulla orit[ur]
hinc est quod solutus ante ydicionis eventum rep[er]ti
possit, quia nec dicit debet l. sub ydicio § hoc
lit. Et p[ro] hoc dicitur o[mn]i stipulati in diem quia
si id quod in die debet, solvatur ante diem, re-
p[er]ti n[on] p[otes]t, l. qui die. ff. de ydicio indebiti
Ad § finalem.

In hoc § finit[ur] alia divisio stipulatum a nos-
tra desumpta q[ui] et divisione tamini in istis verbis
definitionis, daturu[m] facerent[ur] et licet facienti
verbum sepe p[ro]p[ri]e accipiat[ur] adeoq[ue] sem-
p[er] facienti eam p[ro]p[ri]e dandi, solvendi, munito
di iudicandi, c. l. verbum facere, ff. de verb.

§ de uerbis sig: hoc in loco ubi dationi apponit
 cum dicitur aliter dicitur, qui uirum dicitur
 datione nulla ginet, v.g. facis donum quod tibi
 quibus nec faciemus, hic faciendo opus quod aliud
 relinquit, ad res nulla in te transfero, et aliud est opus
 aliud factu ipsum, uera est do tibi decem, sicut
 haem p. ipse donec transfero in te pecunia sicut
 Et quis et stipulatio mixta quod in dando et faciendo
 simul ginetur, reperitur in l. ueteris c.
 de gradendo et ginet: stipul. l. quod seruus § i. ff.
 de conditionibus et de monst. n. in p. terea, diuisio
 ista imperfecto censeri debet, cum sub duobus
 simplicibus expressis casibus quod mixtu apprehendi
 in gesso sit, ut tradit post Accursium et Bart.
 Nicolay Notius in c. de diuis. stipulationum
 n. 7. c.

TITVLVS XVII

DE DVBUS RESSSTIV

Landi Vel Promitendi. c.

Precedenti titulo tractatum est quomodo unum
 aut singuli singulis rebus quod stipulatur aliud ginetur
 nunc hoc titulo de duobus rebus stipulandi et ginetur

218
promittendi tractatur seu agitur de stipulationibus
pluribus aut e contra uni quidpiam promittunt, rei
promittendi seu debendi sunt, qui pro se una eademque
rem principaliter et voluntarie ex una eademque
causa in solidum promittunt, Germ. Saltz pfulduss
quid bezaglen, rei vero credendi seu stipulandi
qui ex una eademque causa unus duos pluresve prin-
cipaliter obligatos habet. Effectus stipulationis duo-
rum rerum debendi et credendi est quod rem promit-
ta quilibet promittentium civiliter stipulantibus
in solidum debeat, siquidem una eademque obligatio
sit, Et si ex utroque parte plures sint plura
cumque una eademque res debeat, sequitur si unus eam sol-
vat uni debet alteri et contra debendi ita
vero ut adveniens eam pro dimidia parte habeat, regu-
lum l. reus § hoc tit. Et si unus contra debendi pro
promittendi in solidum sint obligati, ipso in iure
duobus privilegiis gaudent, primum est, quod causa reo-
rum alteri debeat, examinari, nec unquam sine
altero queri potest ff hoc tit. ita, alterum be-
neficium est divisionis exemplo fideiussorum in
hoc ut in in partes viriles sibi queriatur
et ut inter eos obligatio dividatur d. § hoc ita

Et hoc de iure sunt nisi alter adhaerens aut obsequens
vel n' sit solvendo vel nisi huic beneficio renun-
ciauerit gloss. in d. auth. c.

TITVLVS XVIII DE STIPVLATIONIBVS seruorum. &c.

Subiicitur in hoc titulo alia stipulationum diuisio sc.
quod stipulatio alia fiat obij, qui sui iuris sunt, alia u.
qui alterius parti subiecti sunt, ut sunt serui
hered' cu' hui' tituly p se claus' sit eiusq' exiguus
atq' pp ob oblat' in hui' Christianos seruitutem p
ea que tradit in cap. penultim' u p. § ii.
ideo in hoc lib. n' est commemorandus.

DE DIUISIONE STIPV- LATIONVM.

Traditur in hoc titulo alia stipulationum diuisio a
ca' efficiente desumpto sc. qd' quaedam dicatur que-
tionales, quada' iudiciales, nonnulla p'lorie ac deniq'
quodam mixte seu cois, quentionales sunt q' ex
pacto seu quentione p'phetentiu' subjectione capiunt
& quent. hui' iudiciales stipulatioes sunt q' iure
civili ex ll. Senatus q'altij Imperijie q'stitut.

cau principis & n' a. o. uere ploris inuenta sunt²¹⁹
& iudiciales hic, huc plura de n' offendendo ut sig,
sibi periculum ex minis alterius imminere metuat
propter aduersus minantem securitatem et cautionem
de n' offendendo petere p. l. illicitos & ne poten
tiores f. de ff. de offic. p. fidis alia expla sunt
in textu hui. protoria stipulationes sunt que n'a
iure civili sed a protore in suis edictis adinuenta
sunt; & protoria hui, illarum expla sunt. damni in
sibi cautio q' periculum vicinarum adui minantium
ruina evitandi p. ut toto tit. ff. de damno in
sacro item cautio legatorum, quando n. testator
reliquit in testamento legato in diem, legatorij po
terunt petere ut hores caueat de p. stando lega
to ex parte die toto tit. ff. ut legatorum noie
caueatur, quis huius rei h' d' effectus infra l. ca.
infra de p. petentijs et temp. actionibus dicemus
stipulationes mixtae seu geminae sunt q' recipiuntur
in q'libet copis a iure protorio in q'libet u.
a iure civili introducto & casus hui' ut est cau
tione pupilli salua fore plon n. in donae tuto
ris introductis hanc cautionem ut toto tit. ff. re sup.

rem pupilli salua fore. ideoq[ue] est probatio
que eodem alibi est iudiciali a iure civili inuenta
sc. q[ui]do plures sunt tutores unius pupilli et alter
alteri offert, cautione quib[us] q[ui] tutor est ad gra
uam si uis administrare caueto rem pupilli salua
fore q[ui] si n[on] uis cauere, ego caueto et admini
stro isto in qua cautio est iudiciali et de
ca est testy in § Sed si eo resto sup. de
solidatione tutorum.

DE INUTILIBUS STIPULATIONIBUS

Haec enim dubit[ur] est q[ui]d sit stipulatio et quotuplex
num hui[us] declarabitur que stipulationes sunt inuiles
ut a quibus cognoscatur q[ui]d inuiles stipulationes sint, et imp[er] h[ab]e
lit. multos et uarios casus recenset, ab quibus stipulationes legu
proceptis n[on] q[ui] formae inuiles reputantur. Clariorij a. do
ctrina et breuitatis graa tota hanc rem in q[ui] par
tes redigemus in q[ui] parte declarabimus quomodo pp
defectu et inuiliu[m] moe seu rei in stipulationem de iure.
In r[ati]o[n]e quomodo r[ati]o[n]e cas[us] simili, in. 2. quomodo
roone cas[us] simili, deniq[ue] q[ui]mo r[ati]o[n]e cas[us] efficientis
seu q[ui]s defectu stipulationes inuiles dicantur.

Ad principium et duos §§.

Item a. § si impossibili est. § hunc.

In his & tractat de i. huius tituli parte, et declarat^{220.}
q' stipulae dicuntur inutiles eae defectu casu moali
eadem subsequenti res apprehendi pnt, i. res que n' pnt
vel ee nequens, velut hoo mortuus Chymera fli,
procentibus inutiliter in stipulaem deducunt, idq'
lae eae, q' n' entis nulla sunt qualitates et acciden-
tia ut hie. § i. et l. si hoo f. de verb. oblig. Disi-
que nec sunt nec ee pnt quonia si tales sunt que
possunt existere ut si fructus nasciturii pmitantur
satis n. stipulas in effectu in obligat deducit l. in lra
dem f. de verb. oblig. et do res sacras, religiosas,
publicas, liberu huius hoiem item et rem p'pria
in stipulatione inutiliter deducim & ide Paris
hie. Etio pmissio p'p' facti alieni, inabilem red-
dit stipulaem & hie hie, tertius n. cogi n' pnt ut
pnt in quod inter me et de actu est l. n' debet
f. de reg. d. Huc in p'cedis nisi q' expresse
pmitat se se actum curaturum, ut alter faciat
pro caso diligenter curare debet, ut q' pmissio
fiat p' eum que pmissio factura sit hie in dicto §.
in fine eto est q' hoc caso n' alienu factu sed p'p'us
propriu pmitit, d. § si quis. quod si in diligentia
p'videntur p'p' ad faciendum compellere n' pnt, liberat

promittens. l. quoties f. hoc lib. qd stipulatio inutilis
est ratione ead moaly si eade impossibilitat yditiis noa
facto uel iure adijciat, & impossibilitat huius est l. impos-
sibilitat ff. de uerbom obligat, ratio est qd prostantes
apponentes tales yditiones uidentur ultro ee in ea
causatione ut nihil agi existiment sicut impudent
sibi met ipsis qd n' clariore et apertione leges gra-
tuiti dixerint, l. ueteribus ff. de pactis q sup. l. r.
lib. it. dicto. & horey et punit.

¶ Et si quis alteri et sequente.

In his & agit de secunda parte tituli nri ubi tractat
quomodo stipulationes sint inuiles ratione finis, est a. si quis
stipulatio ut qd huius agat, hinc est qd qd alteri
stipulans, et se stipulando acquirere obligatione n' pot
l. stipul. ista & alteri, ff. de uerb. oblig. et l. quicunq
ff. de oblig. et act. uerum limitat primo, si qd si quis
cedat ei in cuius parte est, si filius patri stipulatio
obligationem acquirat. ratio si promittens alteri dicit
iureto id qd sitmet ea ratione qd huiusmodi factum
neqz in dependit dicitur soluti neqz in desit qd
dicitur uerget et p qd sequens seruanda, c. qd de
pactis in glo.

Limitat. 2. si stipulanti interit uelut. qd si tibi edi-
ficare domus, et qd impedire, possum stipulari a tuis
ut edificetur hoc cope ualeat stipulatio, qd mea inter est
& sed est si quis huius et l. stipulatio, & si stipulatio ff. de
uerb. obl.

Ad § Proterea et sequenti ad § alteri.

In his § tractatur de tertio tit. nri parte, et declaratur quomodo stipulatioes sint inutiles rae eae formalij
 na' cu' forma det noem et ee rei, et stipulatioij forma
 sit ut ad pcedentes interrogat apta legij responsio
 idcirco rae forme imprimis inutiles sunt, si pp: si
 ad interrogata n' sit apte responsio ut si stipulator
 interrogat quare, et pmissor respondeat sub qditio
 ne, et e' qtra, si stipulator interrogat sub qdi
 tione et c. na' quoties qtractu stipulatioij partes dif
 ferunt in parte vel qalibet vel in pte hunc inutilis
 est, stipulatio ut hic § proterea, et § quoties, rae
 inutilis est stipulatio rae forme si inter absentes
 sit qcepta cu' n. pmissorij verba stipulantij et
 stipulantij, verba pmissorij exaudire debeat, ad
 diffinita aliorum qtractum qui solo qcepto pficiunt
 qdes qtractentes nisi sint presentes, et verbis
 in ptesentia utant n' pnt celebrare stipulatioes
 § verborum hic.

Ad § ubi in utiles et legij.

In his § qdinet ultimio tituli nostri partij in qua
 docet quae stipulatioes sint inutiles pp defectum
 rae efficientis id est qdenti qui est in stipulatioibz

causa efficiens l. i. §. quætionibus. De verborum
obligationibus. unde et ex utriusque sententia stipulatio
efficiatur. Ideo ea inuilibis quæ error inter
cedat ut si de alia re stipulator de alia
promissor senserit, §. de alia re hic l. q. si
nullus §. hoc lib. item et eadem efficiens
in ratione personarum stipulationes inuilibes repu-
tantur, si stipulatio inter patrem et filium inuili-
tis est quæ furtione quis una eademque persona
censetur §. et uero, hoc lib. Similiter furiosi
mortis capiti uero pupilli quæ et adigi quædam
stipulationis celebrare nequeunt, cum nullo
lib. ipsarum uolles et quædam agunt sine ratione et iudi-
cio furio fieri presumunt, ut hic §. furiosus §. de uerb.
obligat. et c.

DE FIDEI IURATORIBUS TITVLVS

Statens de uerborum obligat. seu stipulatio principali
ad hunc est, num de accessoria seu fidei iuratio age-
dum uerbis n. ut Caius ait in l. i. §. uerbis fidei
iuratoriæ uel nro uel alieno nate quæ a. alieno
nate obligantur fidei iuratores appellatæ de quibus hic.

Ad p.

Et §. et principium et §. in tibus 222

Fideiussor est ad colligendum et principio huius persona idonea quae alterius obligationem in se suscipit. eamque implere stipulatione promittit capite quo principaliter debetur ab ea se non liberet, persona generis est, quae significat substantiam realem per quam homo exierit quod dicitur Boetius in Boetius nugentis Vallo gram. elegantissimum c. b. ubi bruta personae et ineptissime offerunt additur idonea quia non omnes fideiubere possunt ut sunt clerici et multo magis religiosi, extra cap. de fideiuss. et quod fideiussio sit officium seculare cui clerici se immiscere non debent quod solo libro huius, ne clerici seculariis negotiis hoc in casu Gronovius talis est accipiendus expandendum ne clericus frequenter et per se facile fideiubeat, semper si in causa necessitatis aut pietatis aut in quodam bene ecclesiae aut per altero clerico fideiubeat, glossa in d. cap. Mol. disput. 540. rdo mulier ad fideiubendum ita ut cum effectum obliget idonea persona non est, solo libro ff. et C. ad senatus consultum Velleianum nisi iuris beneficio renunciant, ubi in distinguenda inter renunciationem factam extra iudicium et factam in iudicio, prioris casu fideiussio

n' ualeat, qd eade est fragilitas in reuocacione
q' est in fideiusore c. finali & finali ff. d. l. l. c.
mulier c. eade, posteriori casu ualeat, argto legij
penult. c. de partij et c. ult. C. qdo mulier tu,
telo officio c. Molin. d. disp. iro, limitatur in
hoc n' pcedere si de privilegio suo n' fuerit facta
certior, na ad incognitum et incogitatum n' extendit
iuxta illud qd caret ignotus est, Ignoti nulla
cupido, et ad docendum de certioratione satis n' est
si notarius in instr'o ponat, faminat de suo privilegio
certiorata nisi notarius sint qle privilegium Velleian.
Vbere docet Geil. pract. obs: l. r. obs 77. no' est
hoc semper uerum est, qd dicit Auor. uariarum resolut.
l. r. c. 3. n. r. p' instr'o notarij p'pna sc' si scribat
ea qua intelligit plura hoc dene si quis sine
uelit q'libet potens, Molina. d. laro. particula
alterius, obligat' n'iam fideiusorij q'libet q' est
obligo n' p'pna, sed alterius q' usq' odes necia
est, ut hinc obligat' alterius fideiusorij q'libet
negueat c. ubi et c. q' coiter, ff. hoc lit.
nec referat, ualidne h' obligo In' uel civilij
ucl utraque nam et p' notari In' obligat'
recte fideiusor interuenit ut hly hic in § in oibz

et in l. fideiussor. § fideiussor. ff. eod. n. interest. 273
obligatio ex contractu vel ipsi ex delicto demodo hoc ad pe-
na pecuniaria et non corporale fiat, vel ipsi nato,
Et in l. c. grae, ff. hoc lit. Ex hoc posticulo sic
explicato inferitur. i. quod nulla sit fideiussio
in principali non est obligatio. Molin. disp. 540. rdo
¶ sicut potest ut principali, nam in sit obligatio
fideiussor non naturaliter et civiliter simul, ratio est
quia fideiussio semper sit stipulatio ex i. actio
occurrit, l. i. d. r. C. hoc lit. Inferitur. quod fidei-
ussio non ualeat, ubi ad plus se obligat fideiussor quam
principalis sit obligatus § fideiussor in pro hoc.
lit. ubi hoc de re latius. postulo stipulatio
nihil ostendit stipulatio de fideiussoris subiecta
et non ee. l. Blandit. C. hoc lit. § fin. hic itaq.
si in in pro scriptum sit tamen fideiussoris stipula-
tione interuenisse p. finit. C. sciendum ff. de uer-
borum obligat. additur deniq. Casu quo princi-
palis debitor () que pars finit fideiussoris
qualitate, que est qd fideiussor quem non potest
nisi principali sit exussor, quod nomen est bene
sicut a Dusein. fideiussoribus gessus, aut. pro
lente. C. hoc lit. et toto lit. ff. de fideiussoribus et
mandato.

nom olim Jura ff. et C. fideiussor, ante princi-
palem queriri poterat, l. na' recte, (C. de iur.)
l. uicel u. C. hoc tit. l. 3. S. ult. ff. de duob. p. di-
da in doctrina fallit, primo nisi principalis
h' absens iusto modo tradidit in ff. presente.
Mol. diff. 545 secundo si ei beneficio litra
nunciatur Geil. lib. 2. obs. 27. n. 16. et h'io
si debitor notorie non sit solvendo Mol. et Geil.
d. loig. eto si principalis n' h' familiaris querens
nisi, puta h'io potens, et rixosus, q' que exmissio
lit' difficilis, q' talis debitor peremptio h'io, Geil.
et Mol. d. loig. eto si fideiussor querens exceptio-
nem ordinis intermiserit et leuati litem q' testari
p'missit q' casu et ante principale debitore eade
querens ratio est, q' exceptio exemptionis est ex-
ceptio dilatoria, q' ante litem q' testata oppo-
nenda est, Casus. d. loig. eto si fideiussor
se fideiussisse neget, na' quidem in panamenda
ei hoc beneficium auferit. Geil. d. loig. q' l. q'ly
ff. de reuendicatione. si fideiussor se ut prin-
cipalem obliget iure. talis solus p'fideiussor h'ud
debetur in se tanquam p' principalis
ferens quo casu beneficium exemptionis reuocare

centy-Geil lib. 2. obf. 28. Valt. prouey. Juris. ²²⁷
lib. 3. c. 5. Molin diff. 575. qd est, qd uerba gra
uentim debent aliqd operari ad uerba p'dicta nil
operantur si fide iussor beneficium ordinis haberet.
Ad § fide iussor, et si plures.

Quo his duobus §§ de effectibus fideiussionis tractat, quom
primus est, qd populata fideiussorio obligatio n' solum ipse
fideiussor esse ut principalis debitor obliget sed et
sunt heredem obligatum relinquat, id qd rōe est, qd nō
probat est ut, tunc inde actiones ueniunt et in he
redes eorundem nulla facta mentione datur, c. fide
iussoris hoc tit. et c. fide iussores. Et ead. rōe est
fidelis est qd si plures sint fide iussores qd singuli
beneant in solidum & si plures hii, sed et Episto
la diui Hadriani solibus fideiussoribus beneficium
qd diuisionis appellat qd est, ita qd creditor
actione qua h' aduersus singulos fideiussores
in solidum diuidere, siq' q' numero p' bonum debi
tum exire q'pellit. & si plures hii. Et
propterea beneficium cedendum actionum p' qd hii
de iussor a creditore postulone p't. ut sibi
solidum soluenti actiones qua principale debito
rem in solidum et q'ro fide iussores p' rata cuiusq'
partione cedant c. fideiussoribus. c. tunc if. ed. c. r
ut fideiussor ff. hoc tit. Molin diff. 575.

Ad fideiussores

Ex hoc & colligitur quod fideiussor non ualeat, ubi ad plura se obligat fideiussori quam quam principalis sit obligatus. id est hinc in l. groce. & illud ff. hoc lit. ratio ex ante dictis colligi potest, quia fideiussoria obligatio est accessoria ad principalem obligationem, Ergo ubi non est principale nec accessoria esse potest.

TITVLVS; 22. DE LITTERARVM OBLIGATIONIBVS.

Explicata obligatio quae ex tractatu rerum uerbis expressis fit, subicitur in hoc lit. obligatio litterarum. Describitur quae quod sit tractatus seu obligatio civilis in litteris seu chirographo consistens quo debitor a se dato futurae numerationis obligatur se ex eadem numeri certa pecunia accipere, quod si non accipit Effertur huius tractatus est quod creditor propter interuentum litterarum actus ex stipulatu ob civilem ipsam obligationem si stipulatio intercessit uel iudicium ex l. quae datur, ita glossa et D. d. hic et est tractatus debitori pro creditore datur exceptio non numerata pecunia uel doli exceptio ipsius

Chyrographi, daty a. aucto Chyrographario in p^{ri}mi^o 225
legio suo, id est, sine p^{ro}bationis necessitate intro h^{ab}e
riunt, et si exaudiendy testy n^{on}, hui, post biennium
a. ex eor^{um} d^{omi}n^o opinione et opponi p^{oss}unt, sed hinc
privilegio hui. id est, tenetur debitor qui pecunia
nummerata ee negat p^{ro}bone numeratione facta
n^{on} ee, atqui saltem coget l. in p^{ro}tractib^{us}. C. de
n^{on} numerata pecunia Molin. disp. 232 et 257.
Limitatur i. q^{uod} l^{iter}um Cant habeat in nullo et in dote,
qua^m marit^{us} se recepisse p^{ro}bitet, n^{on} a. in alijs p^{ro}tra
ctib^{us}, l. in p^{ro}tractib^{us} toto tit^{ulo} ff. et C. de dote
cauta n^{on} numerata. in alijs namq^{ue} p^{ro}tractib^{us} q^{uod}
sio rei accepta saltem p^{ro}bitat q^{uod} t^{em}p^{or}e, q^{uod} effectus
hinc eximiat, s^{ed} traditioni se fuisse p^{ro}ferunt,
si sufficienter p^{ro}bet, se eam n^{on} recepisse re
p^{ro}bitet illa rep^{ro}bat, neq^{ue} ony iⁿ p^{ro}bandi ad al
teru^m p^{ro}bat, iuxta l. q^{uod}aliter, l. de n^{on} nume
rata pecun. Molin. d. 739. uo. o. cur in
dote et nullo n^{on} a. in ceteris p^{ro}tractib^{us} hinc ex
ceptioni Cant lit, una asseratur q^{uod} in his p^{ro}tra
ctib^{us} frequentius qua^m in alijs p^{ro}tractib^{us}, q^{uod} cautio
fiat, et instrum^{entum} seu Chyrographu^m, creditori aut
fronte ante numeratione tradat^{ur}, q^{uod}ideo
iura que adaptant^{ur} ad ea que frequentius sunt

iuxta l. na ad ea et l. iurat. ff. de A. p. res. lib.
in duobus p. p. res. lib. rda ya faidit hoi. inducunt
ad p. tendu. p. frenate in huius y. tractibus q. in alijs
p. p. res. lib. p. s. p. res. lib. q. uo hnt ad p. s. p. res. lib.
et apores. Limitatur rda ut l. n. h. o. b. e. s. t. in
debitore qui negot. sua p. p. res. lib. scriptura ac p. s.
meratione in ea p. s. p. res. lib. et de mendacijs q.
iurat. ff. qui p. p. res. lib. C. de n. numerata
pecunia Limitatur 3. ut eam intentare n. possit,
si debitor ex intervallo idem huius p. s. p. res. lib. q. hunc
p. p. res. lib. reiterata p. s. p. res. lib. vera numeratio p.
s. p. res. lib. p. lege eus fidei. C. de n. num. ff. p.
hoc q. h. o. b. e. s. t. diximus p. cedat, de debitore
no. si creditor liberos renisoris seu y. s. p. res. lib.
debitore de receptis pecunijs dederit, tunc talis
p. s. p. res. lib. p. iudicat, creditori, intra tu. 30 dies
si exceptione a n. solute pecunie n. appose
rit, p. lege in y. tractibus & super ceteris. C.
d. h. o. b. e. s. t. rda d. i. s. p. res. lib. est q. uidelicet iura
promissa ad liberandum hnt, quod ad obli. g. a. n. d. u.
l. o. r. a. n. y. ff. de obla. c. p. h. o. l. d. i. s. p. res. lib. 302.

DE DBLIGITATIONIBUS
EX CONSENSU.

TITVLVS XIII.

226

Aboluta tractatione de gratiis in q̄by uel uel uel
uerba, uel littera interueniunt nunc in hoc tit̄o incipit
Imp. agere de gratiis q̄ ex solo nudoy partiu
ḡsentia uim et subditio capiunt. talis est emptio et
uenditio, Louctio et mandatu, ut h̄y h̄c eiusmodi n̄q̄
uota impoſita ſunt, ad ſignificandoſ haſ ipſaſ que
tioney atq̄ nudos ḡſentis q̄ ſit ut ſi ḡſententey n̄
ſupendant eiusmodi ḡſentis ut ſcriptura p̄ficiant
eo ipſo q̄ nudos inter ſe ḡſentiat, p̄fecti ſunt, p̄q̄
uim obligat̄ civile atq̄ actioneſ eſto nulla inter
ueniat traditio, aut forma uerboru, uel ſcriptu
ro, p̄ut etiam eiusmodi ḡſentis p̄fici inter abſen
tes p̄ ep̄ſtolaſ q̄ ſibi inuicem nudos ḡſentis ex
primunt atq̄ p̄ internuncios ut h̄y h̄c. Mol. diſp.

254. DE EMPTIONE
& uenditione.

TITVLVS XIV

In hoc tit̄o agit Imperator de prima ſpe ḡſentiu
qui ſolo ḡſentis p̄ficiunt, ſc. de Emptione et uen
ditione ut itaq̄ ab eo q̄ copul̄ eſt in ſi re expli

explicanda in hunc ducam. sciendum uelut p[ri]m[us]
sua ce usq[ue] nominib[us] reddidit, et excep[ti]o. ut p[ro]bat
ex l. uelut p[ri]m[us] ff. de actionib[us] empti, uelut p[ro]p[ri]a
loquendo emptor d[icitur] is qui soluit p[ro]p[ri]o uenditor
qui tradit merem in qua significat p[ro]p[ri]o definiti
hoc modo emptio est q[ui]slibet solo g[er]ente in hunc de
re emptori tradenda et p[ro]p[ri]o uenditori in numis
dando h[ic] de p[ro]p[ri]o definiti ex solo h[ic] n[on] h[ic].
et l. i. ff. de p[ro]t[er]enda emptio[n]e, q[ui]nib[us]q[ue] p[ro]p[ri]o
huius q[ui]slibet, est q[ui]slibet q[ui] est uelut i[n] d[omi]n[us] ob
ligat[us] l. labeo. §. q[ui]slibet ff. de uerb. sign. l. i. ff.
de pactis, post. (solo g[er]ente in hunc) q[ui]slibet p[ri]m[us]
p[ro]p[ri]o huius q[ui]slibet, q[ui] h[ic] q[ui]slibet in nuda p[ro]
tione, seu q[ui]slibet p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o nec reyril,
ad h[ic] p[ro]p[ri]o rei traditione aut p[ro]p[ri]o d. l. i.
unde inter absentes q[ui]slibet p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o uel
liberos, q[ui]slibet modo nec p[ro]p[ri]o nec scriptura
interuenire necesse est, nisi portes uel ante uel
in q[ui]slibet i[n] d[omi]n[us] uel ad maiore leuitate
et tunc certis p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o donec
q[ui]slibet scripto h[ic] p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o in principio
huius l[ex]is de q[ui]slibet et q[ui]slibet lib. cri. dubit. i. nec
obstat q[ui]slibet orra interueniat, no[n] q[ui]slibet orra

noie (ut testis in principio hic habet). daly orsum 227
in exemptionis et venditionis. Idem habet in l. quon lege
ff. deprehensa emptione, Et didimus in de piane
C. de re emptori tradendo) quia alterum subditio
le Emptionis est mens, l. nec emptio ff. de gra
henda emptione ubi Pomponij R. nec emptio nec
venditio hinc re quon ueniat pot illigi, hinc est quod emp
tio domus quod emptor emptio ignorauit si nulla
p testat in l. nec emptio ff. de prehenda emph
ment a uocat quod libet res uendibiles, ut sunt res
oem mobiles actiones et iura Item oia bona
presentia et futura que pecunia estimari
et quonari pot neque n. necessitat est ut mens actu
sit, sed salis est si potentia existat, hi olea, iardy
rely quod facere pot ualde emuntur no in iis spect
enit, que mensur uice sumptur. D. C. nec
Emptio eadem quod diximus uenditione uel
tradere debere, exaudiri debet, si inter esse
pssare uolit. Et quod denique subditio in def. Pra
tio certo uenditori in uuluis dando) quod sub
piale pssare pssare. Et pssare uel hic, pra
tio uero est mensur seu pecunia, hoc n. inuenta
est ut sit mensura et pssare oim que in ytra
cty humanos cadunt, ut tradit Arles G. S. Et. C. S.

§ Principium.

In hoc principio tradit qd liber emptio et venditio
celebrari soleat, atq; id duob; modis fieri posse
ostendit sc. in scriptis et sine scriptis, sine
scriptis celebrata d; qd gratianus nulla
scriptura facta mentione gratant, quo casu
statim ac de prolio p'lio et merce p'stetur.
licet nec traditio rei nec p'lij, nec iura inter
veniant, licet p'serta nihil aliq; est, adeo ut in ea
amplius penitentia locus n' sit, q' testatur hic
et l. fiat. C. de arb. et obl. In scriptis
emptio et venditio celebrari d; ut in ea ex
prece de sumpt: p'ficienda cautus id qd lege
inter formidolos observari p'gratando melius
ne verbis decipiantur affirmo scilicet hic, quo
casu anteq' scriptura sit p'serta n' valet emptio
sed penitentia locus est ad gratum recede licet
dummodo aliq' oratio nec no, datur n' sit, nam
casibus si emptor recedat pendit eo venditor vero
duplicatos emptori restituere cogit. verum novet
l. gratant C. de fide instrum. Appa a. nihil aliud e
quod cogit emptio et venditio. grat: nulla e n. obligat
creat, sed ea q' daturat demonstrat, C'p' lege ff de p'lio.
empt.

§

Ad §. probat et r. subseq.

228

Tria sunt substantia huius tractus, emptio, traditio, et venditio.
Sc. nec sine merx p' huc et g'entis pro itaq' necesse
est res sine merx, que vendat sine qua lingua hanc
noa hui' tractus subsistere nequit, l. nec emptio. f.
eadem rei hanc h'et fructus, hanc q' p' h'entibus l. si iactu
relig. f. de act. empti. l. h'et. C. de donat. rdo
necesse est p' huc, & p' huc, hoc lit. l. r. f. ead. q'
p' huc autem ee debet, d. & p' huc, itel p' huc in pecunia
numerata g'istere debet, & itel p' huc, alias si alia
res donec eet p' huc in qua res p' huc d. & itel
p' huc, rdo necesse est g'entis, sine q' tractus iste g'it
sine negl. ita g' i. hui. hoc lit.

Ad §. cum a. Emptio

Usq' ad §. loca sacra.

In huius §. tractatur ad quem perdet, periculum
commodum rei vendite ponitur nec in cu' a. q' p' huc
venditione Cui q' d' inter p' huc. de p' huc et necesse que,
nisi Nam quodum qua' in commodum rei vendite parti
net ad emptorem est res tradita n' h'it nec p' huc
solum dummodo sine dolo aut culpa venditoris
g'entis, d. & cu' a. l. necesse f. ead. l. i. C. ad.
Item dummodo sine dolo aut culpa venditoris in
se custodia non receperit, usq' ad traditionem

Nam tam periculum ad uenditione spectat si culpa
et leui in quodam leuius sit, sed n. si capite fortuito
de eo n. n. tenet, nisi et capite fortuito in se susce
perit, glossa et d. hic post textum in § sed si.

¶ Sed & loca sacra

¶ Actenus de duobus emphoribus subsidiis consensu
sc. et p. h. n. de 3. merie se. inuoluit p. n. p. et
doret, q. res uendi n. p. n. ut a. p. h. n. q. p. et p. n.
uendi, est a. q. regula tenendi h. i. quod carum
rem q. s. uel n. a. uel p. n. i. uel m. o. r. e. s. c. i. u. i. l. i. t. a. t. i. s.
his q. m. e. r. i. o. h. a. u. i. t. e. m. e. r. e. n. t. n. u. l. l. o. s. i. d. u. e. n. d. i. t. i. o. n. e. s. t. i. q.
est nobilitas in l. si in emptione ex qua regula
plurimo inferri p. n. i. res Ecclesiasticas uendi n.
p. n. r. a. d. e. s. t. q. a. o. i. s. e. a. n. t. r. a. d. a. l. i. e. n. a. o. e. s. t. p. h. i.
a. i. t. a. l. o. l. i. b. d. o. r. e. b. u. s. E. c. c. l. i. e. n. i. p. i. n. e. n. t. i. s.
c. o. p. l. e. s. d. e. p. h. i. s. p. r. o. i. n. §. l. a. u. r. d. l. i. b. d. e. r. e. r. u. l.
d. i. u. i. s. i. o. n. e. d. i. c. t. a. s. u. n. t. C. o. n. a. r. r. e. s. o. l. e. r. c. i. b.
¶ G. a. p. e. n. d. u. r. u. d. o. p. r. o. d. i. u. m. d. o. t. a. l. e. u. e. n. d. i. n. p. a. e. r. a. d.
e. s. t. q. a. o. i. s. e. i. u. s. a. l. i. e. n. a. o. i. n. t. e. n. d. i. t. i. o. e. s. t. l. o. l. o. l. i. b.
¶ G. a. p. e. n. d. u. r. u. r. d. e. f. u. n. d. o. d. o. t. a. l. i. c. i.
¶ G. a. p. e. n. d. u. r. 3. r. e. s. p. u. p. i. l. l. o. r. u. m. e. t. m. i. n. o. r. u. m. u. e. n. d. i. n. p. a. e.
m. r. e. i. m. o. b. i. l. e. s. l. o. l. o. l. i. b. f. f. d. e. r. e. l. y. c. o. r. u. m. q. s. u. b.
t. u. t. e. l. a. u. e. l. c. a. r. o. n. i. p. i. e. x. i. m. p. i. s. c. a. u. s. e. t. d. e. c. r. e. t. o.
d. e. c. r. e. t. o. j. u. d. i. c. i. s. q. u. e. a. s. i. n. t. q. u. i. s. t. e. c. a. s. u. b. r. a. d. i.

Diximus in § fin. de autoritate ludi. d. l. i. 229
superior. & res restituendi n' pae
pato fidei quibus mihi relinquitur, ut post mortem meam
transcat ad titulum l. fin. C. causa de legatij
interitur. §. qd res religiofa vendi n' pnt. l. fin. C. de
religiofa.

DE LOCATIONE ET CONDUCTIONE.

TITVLVS XXV.

Cum in titulo precedenti de empt. et vend. dictum
nunc de locat. et conduct. qd ad eius similitudine
qdratibz, impletibz subicit in principio huius et
eo notandum qd locat. duobz modis fit. i. loc.
ye seu generice accepta dicit qdratibz quocumqz
imobiliz vel mobiliz usuz vel fructibz qd mercede
sive in pretio sive alio in re constituto ad longum
sive breue tempus credit. Hoc sensu comprehendit
et qdratibz emphyteuticam colonariam libellariam
et locat. pte sumptu de qbz mentato
res huius pte et pte sumptu locat. est
qdratibz qdratibz qdratibz, quo res immobiliz ad breue
tempus quo h' decem et res mobiliz ad quadring.
tempus ad usuz vel fructuz qd pte credit. Dixi

gense gant, na locao et gductio quam ad hui
pfectione et gstitutione neqz rei tradicione neqz
uerba neqz ceteros requirit, sed solo gense de re
aliqua genta est, coto lit. sup. de obligat. et
gense. l. qui ad centum. f. eod. l. gtrahit. f. eod.
addit. rto que res immobiles gcedit, ad minus tempus
quo lit. io. amonit, qd si ad io. vel plures annos
gcedat, ex iuris dispositione utile duntaxat
feritur celebraturqz gtrahit Emphyteuticus qui
late dicitur, locat p. verum, in l. i. §. quoda. ff. de
supplicibus ibi. et sane ead. quito ei qui x. ad
modicum tempus gderit, in re actio gnetur, Coar.
resol. r. c. ibi. Mol: diff. 485. Rejicit ergo hui
dictionis postulo a definito. gtrahit Emphi
teuticus qui tempus est gressio rei immobilis ad
io. aut ultra, ad sequenti §. trademur, et Molin.
diff. 485. quon. gtrahit in defione (aut respo
sibilis) ostendit n. tantum imobilia, quia donum
prato. c. De et mobilis quia hanc uimenta
locari pot. sic hanc sua opera ad benendum
docendum et gtrahendum locant, sic equus
ad idem

ad iter locaty quod in defitione subnectitur. (ad 403
asini vel fructum) ascendit et aliquando ad
solum usque puta equus ad iter faciendum fabricata
bucandus, domus ad habitandum, aliquando et
fructus locari puta vinea, ad fructus, capra ouis
et vacca. ad hoc, caput, et utrum locari
per que hanc particula a definito id est locale
mutuum depositum, pignus, emptio, venditio, et
similes contractus per se vel usque, vel fructus non creditus
vel in deposito et pignore, vel res non creditus
ad usum vel fructum in, sed simul dicitur translatum
vel in emptione, mutuo excluduntur, ultimo parti-
cula (per pretio) indicat de essentia locati
per se et ut necesse in partibus seu reunionis numerata
essentia, quia si quiescat ut una res delectus
per alio nulli si usque tibi darem meos equos hodie
ad opus faciendum vel mihi eras hos equos. Ad
ad iter faciendum deus non est locus sed per
contractus in novitate, factus vel factus uti expresse
placitum in et proterea hic, ubi deus si forte vel
aliquis fructus sine utendo tibi aliquid dederit,

et invicem a se utenda sine fruenda accipere placuit id n' ee locacone et gduacione et paulo post neqz locali neqz gduati veru' prescrip' verbis agenda' ide' g'rat' lex naali' & cu' do f. de prescrip' verbis q' in loco interlocacem et g'ratu' do ut p'auis, hanc g'ratu' paulo diffraam ut si pecunia interueniat sit locaco sine g'ratu' do ut des p'auis, di' p'inguit fide' paulo inter rem et pecunia' adeo pecunia' p'uide' p' pecunia' signata accipit.

§. ADEO.

In hoc & alio ex'plo g'ratu' sc. Emphyteutico declarat
Comp. magis ee inter emptione' et locacone' q' m'ore'
H' a. Emphyteusis o' g'ratu' uocabulo Emphyte
Emphyteusis q' latine significat infero q' si emphy
teusis ide' significat h' q' imploratio et dori
aliquid in Emphyteusis id' q' imploratio q' in cultura
datur Mol. d'p. 4. et olim n' tanta periles agri
quede'banz colonis ut ^{cos} colerent, et redderet
meliores et fertiles et inde quot annis pensioe
soluerent, hodie a. n' l'm' periles, sed et ferti
les agri dant in Emphyteusis ut glossa hic tra
dit, definiri itaqz emphyteusis q' h' q' si locaco
rei immobili' facta in perpetuum p' annua pensioe

ca l. ut qm pemptio soluit n' pot' adferri ab Em²³¹
phiteuto, §. i. ff. si ager uectigalis uel Emphiteu-
ticarius pedatus est duplex pemptio et Ecclesiastica
pemptio est qm alijs pemptio et cuius q' credit et
p'pria in Emphiteuti. Ecclesiastica q' res ecclesi-
ca sive Ecclesie in Emphiteuti datus datus.
iuxta §. hys actionibz. l. de sacrosanctis Ecclesijs
cap. potuit, extra couli. in illa censant solucere a
nonne q' triennium eam p' dit, l. 2. c. de Emphiteuti
et iure Emphiteutico. in hoc uero intra biennium n' sol-
uet illa pemptio d. cap. potuit. extra eode. Colem³
et hoc §. aliquot regule notande sunt, q' est qd Em-
phiteuti transeat, ad heredem, ita uerby hui nec
uero nec heredi, Ampliatz i. sive sint masculi
sive femine §. Emphiteuti inf. de n' alienandi
p'nuclandisue. c. Couar. resol. lib. 2. c. 28. n. 1.
Ampliatz 2. sive quis accipiat Emphiteuti p' te
et s'is heredibz sive pro se simpliciter. rade
q'ia quilibet et sibi et s'is heredibz p'cipi uidet
Couar. d. Couar. Ampliatz 3. sive heredes sint
sui sive extranei Julius Clang §. Emphiteuti
q. 24. lib. receptum learu' inf. Emphiteuti
s'is q' p' se et s'is, cum n. ad dependentes

Im n'u extraneos transid ita Julij claus d l. nq.
Ampliat q. sine Emphyteusis sit Ecclesiastica sine privata
Canon. d. lib. r. non. resol. e. r. n. q. Mol. disp. 226.
ada regula est Emphyteusis n' p't emphyteuta
sufferri, ita est testy hui verbo neq' ipse
Simitat' j. nisi pensione biennio solvere cesset tum
n' Emphyteusi privata statim ipso facto privata. l. r.
C. de Jure Emphyteusico. Ecclesiastica u' uero si
biennio n' soluerit, caput p'nuat, extra locati
Molin' disp. 4. s. 3. Nec inter est, si ne pensio
annua modica uel magna, na' et si qui exigua
pensione ditto tempore n' soluit Jure suo cadit
uod est q' data est Emphyteusis suo pacto ut p't
suo soluat' annuatim et si tempore n' indefinito
soluta n' fuerit, q'd soluat' q' fructy et utile
dnium ad p'prietarium reuertat' ut patet ex
his uerbis testy nri q' si se h' h'nt' ut quantum
pensio sine redit' dno p'prietari neq' ipse q'da
clori neq' hered' sufferri p't. itaq' illa utilit'
dnij omnino p'prie p'ona n' est sed de h'is et cessio
ycty hinc est q'd p'te canone n' soluerit etiam
ei q' p'to sit Emphyteusis q' se et libris cor p'nuat

Molin disp. 63. Julij clarus d. 3 amphiteusij. q. 8. n.
 ita ut ista dicitur Amphiteusij datus cu pacto et
 conditione si, et dicitur pensio soluat et si n' soluat ubi
 le dicitur in proprietatiorum reventat quare pater
 suis filijs negligeo suo p'udicat q' d' sub yditione
 h' amphiteuta canonem soluat, Amphiteusij est
 soluto gesso Molin d. loco. hinc quare est qd
 Amphiteuta canonem n' soluat Amphiteusij ipso facto
 amittat nec iudicij seu regrade Mol. d. 253. ubi
 dicitur et est in fine ibi de coi replat.

Sim. rdo regula Nisi Amphiteuta rem Amphiteuti
 cam deteriorat faciat, hinc n. ea quare p'uat q
 si quis n. in ff de alienae et Emph: f. qui relic.
 de ff. Ecc. d' amodo deteriorat h' notabilij, quia
 si plang robore fructiferos exideret, si inde n'
 putaret, Mol. disp. 257. Geil. pr: obs: lib. 2.
 obsr. 44. 200 est qd cu Amphiteusij instituta
 h' ad re melioranda merito ea p'uat p' h'
 si reddiderit deteriorat Less. de p' ed d. dubid.

51.
 Similiter 3. si in re p' h' dno directo et obseq
 eius q' sentu rem Amphiteutica p'uat h' h' h' alie
 nant, Et in aliu translatu hinc n. in g' n' h'

cedit, et p̄inde solum ius Emphyteuticum amittit
l. 3. C. de iure Emphyteutico, cap. potest. est.
locati est p̄m̄ coit̄ d̄d̄ s̄c̄a Celsig d̄. Iust. Mol.
d. diff. p̄ si l̄a d̄no directo p̄t̄iū p̄ ab alijs
p̄ emphyteuti offerunt significavit, quod unq̄
ad de liberandum duo menses p̄by elapsis si eo p̄tio
n̄ acceptavit p̄t̄ emphyteuta alijs libere eodem
et usioni p̄tio vendere d. l. 3. et cap. potest
zia regula. Intentiū solum p̄dij damno est d̄no
directo ac emphyteuta ab ai p̄tione liberat
intentiū vero particulariū damno est Emphyteuta
quia eo n̄ obstante integram p̄tione p̄tione
sicut p̄t̄o hic in fine. Julius clarus in Senz
p̄t̄iū n̄ 8. Mol. diff. 252. veruē quod vero
attinet ad quod de intentiū rei Emphyteutica
particulariū p̄t̄iū, p̄dicit ad fructus itaq̄ si
fructus pauci aut nulli uno anno crescant, nulla p̄
sionis h̄t̄ remissio n̄o est q̄a huiusmodi damnum
est particulare gloss. in d. cap. potest, extra
locati idē p̄cedit n̄ solum ad Emphyteuta exi
qua p̄tione sed et si magno et fructibus
p̄ correspondente soluit v̄q̄to. l. i. C. de iure
Emphyteutico. et s̄ n̄o hic qui testis p̄t̄iū

causant, pindoz, qnotiden sunt accipiendi Hanc ^{2/32}
secum tenet, Vaid. p. roneus. Juris. lib. i. c. 8. ad
alij quos allegat, qly addo Molina. d. disp. uerbu
Julius clarus ex equitate in pda de pensione ali
quid veniendum p. d. L. d. d. dubit. n. 50 c.
Ad q. ductor.

In hoc q. declarat que veniant seruanda in hoc
prochu conductor inquit q. v. v. d. s. d. m. legem q. d.
seruare fore debet, p. legem ac quentione hinc po
erione illigit, nam q. v. v. d. ex quentione portante,
gem accipiunt, l. si p. v. d. ff. de portis quadi mul
lo parlo hinc q. v. d. hinc hinc apposita ex equo
et bono, que hinc q. v. d. hinc hinc p. v. d.
qa in q. v. d. hinc hinc fidei ut est loco nulla ve
niunt p. v. d. ex equo et bono, de q. v. d. inter por
tam notatim n. est quentia q. v. d. hinc hinc q. d. locator
port. p. v. d. hinc hinc, si merces n. soluant q. v. d.
tenet locator recipere hinc hinc, ostia, et pa
rietes domus si hinc culpa q. v. d. hinc hinc
qd si detinet locator, q. v. d. hinc hinc poterit
quady eius noie impendat in mercede imputabit
l. si merces p. hinc hinc. locator a. tenet v. d. hinc
derda rem locata eiusq. usq. p. v. d. hinc hinc ad q.
actione locati q. v. d. hinc hinc ut hinc in principio hinc hinc.

Nec ei licet intempestive gubare expellere nisi
intra cōa subdit quomodo d. postm & recentem
i est, si gubator debito tempore pōpore n' solerit
q' si pōpore qd' no' sit debito tempore? sequenti diff
Rō: Aut n. q' gubavit ad longam tempus vel in p
pōpore, ut sit in gubatu Emphiteutico et tunc
intra biennium vel triennium solvere debet q' sup.
& adeo diximus. Aut q' gubavit ad quinquennium
vel sexennium et tunc intra biennium solvere debet,
alias expelli pōt p' lēxū exprem' l. quoro. &
inter locatōres. p' hoc lēxū, aut quis simpliciter
gubavit ad modicum tempus et tunc secundu' glosa
in l. eade, p' hoc lēxū. subditur: aut enim est a
clum inter pōpores quo tempore solvō fieri debet,
et tunc canonem solvō tempore p' hanc tenet et
debet, aut n' est expresse quentū, et tunc altē
dendo est p' hanc regionis q' si n' appareat
in fine cuiusq' anni solvi debet, eaq' p' p' p' p'
rilitate extra hoc lēxū. quā a. in fine anni et
n' in principio anni solvi debeat, p' hanc q' in
obsequio semper ad q' nūmū est sequitur: l. semper
p' de reg. juris. rō cōa est copus improvisa
& que' domus locata, vel quo' locasti, tibi incipit

ee necesse ad habendam vel si prior q' habitator
 corruat vel gherat vel cogaris migrare pp hospes
 & si domus vel alia res locata necesse egest re
 fectione vel instauracoe q' n' potit fieri inhabitate
 gductor illa in pacto gductorii domus est resti
 tuendo. q'so si gductor ne gducta abulatur, sine
 damno inferendo sine infames psonas introduendo
 sine alia rae in scandalo utendo, in p'nuat' hoc
 cao p'lorat' in l. e. de f' hoc lib. et in cap. p' p' se
 r'hibet' extra code. e. diverso et gductor ex iu,
 p' cao timoris habitacoi q'cuq' tempore tenu
 tione pt, puta si ades ruina minent' l. in hac
 supulat' f' de damno infecto, l. habitator' &
 iteru' et l. d'ny Honorum & l' in. f' hoc lib. si timor
 incendij exerit' aut impet'us hostilij aut pestij sub
 sit l. si quis. & q'd d' f' ad l. aq'ia. l. item quorij
 & exerit' f' eod. Geil. pu. obs. l. r. off. r'z.
 n. 7. Idem dicendum q'd domus locata tenet
 imaginib' et opiduis umbrarum illusionib' inq'e
 salum de qua re eleganz' Canon. non. resol.

l. 4. Ad & quid profu.
 Ex hoc & hac regula desumit' pt, gductor tenet' salu'
 de dolo, culpa et cui culpa, n' a. Cuiusq' nullo
 min' de cap' fortuito ita glossa hic. C. R. ad est,

quod pro fratre utriusque gratia celebratur tunc eius in
proposito cuius culpa est fin. & quibus rebus gratia obligat.
Ampliat regula ut non solum obligat ex sua culpa
cui sed et lata culpa sua familia Geil. lib. 2. tit. 21.

Ampliat 2. ut tenentur gductor de culpa cui sine
lata culpa perierit sine patris l. si ut cento & non in inden
dam fignodali,
Ampliat 3. ut non solum tenentur ex cui culpa ad damnum
in re gducta refarciendum sed et ad damnum vicinis
illatum, puta, gductor aedes mea culpa non solum ipse
aedes gductor fuit sed et vicini aedes incendio gburne
fuit obligatur ad damnum vicinis aedibus saltem
pariendum, Geil. d. lib. 2. tit. 22.

Similatur reg. 1. Nisi per custodia mercede quae suscipit
tunc non est de levissima culpa tenentur, l. si mercede
ff. hoc tit.

Similatur adeo nisi res que sua non regat diligentis
sine cura, ut quod quis locavit ad amovendum ad explendum
Columna marmoream transferenda tunc non est de
levissima culpa gductor tenentur, l. si merces & columna.
ff. hoc tit. atque ita diligenter est tenentur ut huius dicitur
regit, exactissima diligentiam ac quidem includit leviss.
culpa.

Similatur 3. nisi parvo quod in se recipit casu fortuito

id adhibita distinctione declarat. Causa. non.
repat. d. n. c. 25. ppe sine nam indeluct. p. l. b.
noie Ecclesie locat. res Ecclesie adhibitis loca-
tionalibus an n. locat. suos ipsius redditus et
fructus, ad prioris cap. tenent. p. locat.
predecessor posteriori n., ad fructus tantum illis
sunt, quamdiu vivit, ex quo, locat. facta ultra
mortem n. valet, ita causa d. loco. sic cap.
est si p. d. d. d. habeat oia vel p. d. d. d. d. d.
locat. obligata, p. observantia p. d. d. d. d. n.
a successore particulari nequit expelli. c. si
creditor § ult. vel. ff. de destinatione pignoris
q. d. cap. est si in alienatione excepta sit h. h. b.
ratio p. d. d. d. d. d. d. d. n. expelli a
successore nequit, c. Emptore. c. legat.
extra hos cap. regula est, q. d. d. d. d. d. d. d.
singularis locat. p. d. d. d. d. d. d. d. d. d.
Emptore, Lim. regula ut n. habeat locat.
in locat. usufructu qui morte usufructu.

Vulgariorum similitur, ita glossa hic. ²³⁴ ₂₃₅ *ad.*

TITVLVS XVI DE SOCIETATE T. E.

In hoc titulo de Tertia specie contractus
qui generis per societate nempe agitur.
Ad principium et seqq.
Vt ad & manet c.

Societas est conventio duorum plurimumque honeste
ad alteriorem profitum et modiciorum utrumque
operata, ita glossa in rubrica tit. vni qd
et duplex. Prima est cum bonorum & hinc
in qua communicantur omnia bona que
tempore societatis a socijs possidentur c. i. f.
Eodem quorum dominium et possessio statim ipsi

Ipso iure transiit de uno in ^{alium} alterum aequaliter
portionibus et absque ulla traditione. l. 1.
ff. eodem iudicij communis et efficiuntur omnia bona
que quocumque modo acquiruntur tam ex indu-
stria quam a fortuna tam ex fortibus
quam ultimis voluntatibus l. 3. §. i. ff. eod.
Eodem modo sunt acquisita ex honesta causa sicut
si ex inhonesta causa delictorum n. turpiter
sedo est communis. l. quod a. cum 4. legg.
ff. eod. ita est societas simplex et si simpli-
titer inita est societas et expresso pacto gra-
negotiationis, nec est omnium bonorum et hanc
talij societas intelligitur tractata tantummodo re-
spectu eius quod ex quaestione seu opera non est ex
fortuna et ultimis voluntatibus acquiri l.
Curre. ad 6. legg. ff. eod. §. est societas unij
in rei, ut in uno equo emendo. l. societas ff. eod.
quo est societas alicuius specialij negotiationis ut

216
236

Vini framenti, lana, et similia et in hac societa
le communicando sunt oia que ex illo negotia
tione veniunt, aliunde in quibus n' communicant
& i. hic & sim. ff. eod. Porro si inter socios
expressa questio facta n' sit, de partibus lucri,
cui et damni bene se curat et damnum equale debet
et inter ipsos & i. hoc lib. c. si n' fuerint. l. plane
& damna, in fine ff. eod. Sed si inter socios que
tum sit ut plus lucri vel damni sortiat alter,
ita quod ad unum due partes lucri et uno dam,
ni pertineat questio illa observari debet, d.
& in fine qd est verum qd qd est plus rei vel
operis gubet, alios n' volent, questio d. c. si
n' fuerit, similiter si questio sit, ut ad unum lucri due
partes pertineant, et damni tria. ad alium damni due
partes et lucri tertio valeat questio & de illa hic
nec mirum cum quorundam ita preloso opera sit ut eos
iustum sit additione meliore in societate admitti imo va
let societatis ut alter pecuniam offerat alter n' et in lucrum
coe sit ut hoc opera alicuius plus pecunie valeat & hanc

hoc lit. similiter queritur quod ut alter bonorum solus damnum
sustineat, alter vero nihil de damno sentiat, et perdet
lucrum habeat, quod tam est intelligendum eo modo ut si ali
quo in re lucrum habeat, in altero damnum solus
sit compensatione facta lucrum et damni solus quod
super est intelligatur lucrum ee. De dolo se in dam
no. d. § servus in fine verum si inter partes queritur
sit, de altero in veluti de lucro, ita quod de altero
damno se mentio nulla facta sit, aut e contra, queritur
de uno facta intelligitur et de alio, ita ut pars quod in lucro ex
presso est, eadem et in damno adiecta se censetur esse facta
et illud hoc lit. Ad § manet et sequentes.

§ 1186 et quing. modi referuntur quibus societas
primis a. societas renunciatione seu quae sociorum qui
simpliciter volunt remanere in societate, quod est quod nil
est tam facile quam unum quodammodo quo colligatur
est. Ergo ut solo genere efficiatur hic tractus, eadem est dissolutio.
Amplius ut non solum expresse sed etiam
tacite possit quis renunciatione societatis
facta si singulari socij locum negotiari l.
itaque § pro socio.

Lindley i.

237
217

Limitat i. si renuō callide fiat, ut tradit in
 & manet hic, rdo si fiat in uni et n' oibz socij, rde est,
 qd qd oibz socij ab oibz debet approbati. Et si renuō
 fiat & absente socio, vel fiat eius procuratori nō hunc
 prius uolet renuō qd ea rato habet dny absent, et
 ut n' uolet renuō facta ante temp' oppositio est in
 eo, deniq' n' uolet renuō in temp' ista id est uolte
 rui socij plurimum intere ea n' solui, nec nullu' pdes
 rancanti puto hō alijs apud rusticu' ros oues in
 societate ut rusticu' operasse pofuo pppeditet uel
 rusticu' in temp' ista et eo tempore meum diuidere oces
 p' nec a me ali, nec diuidendi nec altri in societate
 dari pnt. hoc oia habz in l. actiōe p. p' hanc Mol.
 Diss. 414. rdo soluti societ' morte unius socij dila
 l. actiōe & morte, Ampliat' regula p'ue marit' p
 rati' sine iurij, ut est capit' d' iurimō r' iurimō
 et medio, videant' quo d' iurimō temp. lib. i. tit
 10.
 Limitat i. regula qd societ' finiat' morte n' p' in
 pliciter sed quoad temp' futurum, nō quo ad p'ete
 ritum societ' transit in herede qd in ea transit
 oibz p' hanc ut beneat' ipse de gestis et admi
 nistrat' p' hanc ea rae doli quo culpa

tam expensam qua acceptam, l. nemo ff. de locis.
l. hanc si ff. de ad. l. i. n. ac declarat ut n. habeat
tunc si si in ignorans morte sui negotii, cui non
tam enim et in questis post morte dicitur sicut
d. l. actioe. dilap. & morte, prol. d. loco.
et sic finit sicut finit negotio, cuius causa proda
e. d. l. actione & si alicuius res est, quae cessante
causa alicuius rei cessat effectus, quod si effectus in
e. et in fieri dependet a causa. quod finit lo
citas publicacione bonorum quod non est si quis qui
sed de herede propter quod non bona publicacione et
quasi tantum, tunc non quae alius usus si in eiusdem herede
cedit, hinc & mortuo civiliter et sicut d.
l. actioe & publicacione. et sic finit sicut actio
ne bonorum quod non bonis obrely et die alieno et
ad hoc ut civiliter coram adit bonis statim sol
mit sicut ut hinc & sicut.

— Titulus 16. 27. De Mandato

Secundum etiam quod de solo genere & sicut de re
mandatum de quo hic agit et potest describi ut
potest quod officium honestum. et c. & non
quod tunc tunc vel expresse seu quod in de re
vidit formaliter vel informaliter eneyendum
supra prolin. de pp. 548. Dixi officium

ga hinc gratia est ex benevolentia, qua reddit amicus²³⁸
amicos, non originem capit. l. i. ff. mandati, addi
di honestus, quoniam in rebus in honestis et hospitiis
n'est mandatum obligatorium. Et illud quod hinc lib.
fabiani et l. p. n. hinc quod utrumque mandatum sit ho
nestum si sit gratia l. i. ff. n. valet, veluti si quis mandatum
filio familias dare pecunias multas inutile est
mandatum, respondet in tenentibus. maced. l. i. ff.
ad l. i. ff. maced. Adici gratia quod si merces
interuenit mandatum n'est sed locatio operarii
vel. hoc lib. adici denique tunc vel expresse
reperitur expresse tunc si hinc gratia sed et tunc
vel si me presente potius quod per me mea negotia
mandare videatur dicit notanter me presente c.
quod si quis absente me et ignorante tale quod si quis
de negotiorum gestis n. u. mandatorum vel infra
potebit, et daret Mol. disp. 529. et 538.

Ad i. et r. subseqq

In hinc §§ declarat dicit quod mandatum si nullo
gratia quod modo et expresse in testamento videtur est in
§ hinc in quo Adicit tunc nullo gratia in
notum nempe si mandatorum in quo mandatum
veluti si quis mandatum vel pecunias suas in exemplum
potius proderent collat quod ad uerum de

sed hoc genus mandati q̄ plius uerius q̄ mandatum
est nec ulla obligatio inter mandante et mandatarium
oritur q̄ et q̄ plius nemo obligatur. l. q̄ plius. ff. de reg. iur.
hoc est q̄ libentius augetur et apud se explorare q̄
expediatis sibi q̄ plius nec ne. d. & hinc l. m.

Similiter i. ut hanc habeat in q̄ plius dolo d. l.
q̄ plius, molitur. q̄ plius ut p̄teritis celebratur q̄ plius
sibi p̄sumit est. ueluti ut sines q̄ plius doli
satis q̄ a me p̄uenit p̄teritis p̄sumit
lubi, et affirmariis est idoneus et hinc uicere
doli, merito actio de dolo in est doli. et
nec de iurandi ca. est falso laudari, l. q̄ plius
cum l. seyo ff. de dolo malo.

Similiter. ut n. habeat hanc in delictis, nec unanimit. d.
satis est q̄ in delictis q̄ plius eade p̄na p̄teritis
q̄ plius p̄sumit q̄ plius, si i. in q̄ plius alius
delictus n. q̄ plius, & n. solum infra de iurandi
conar. in clement. si p̄sumit. r. p. & r. n. i. p̄sumit.
absq̄ q̄ plius alius tale delictus p̄teritis n. i. q̄ plius
p̄sumit q̄ plius si delictus sibi l. m. sicut in alio
rioribus, testis in cop. sicut dicitur & q̄ plius extra
de homicidio et ibi d. d. conar. d. l. m.

Ad & ij qui exp̄t

Per uulgatum hinc q̄ plius a n. d. de p̄sumit
l. l. diligenter ff. de doli. p. l. m. mandati. d. l.
p̄sumit custodiendy et, adeo n. si exp̄t

239
sines mandati, n' habeat mandati actionem extra non
dote et si utiliter negotiis gesserit, & si quod, hoc tit
d. c. diligenter l. mandati c. eadem si vero minus impe
derit et si excesserit sine in eo qd est minus tunc nihil
sij mandati actionem aut in maiore summa in eod
iuris et minor. & si qui excesserit de re ad diversa
schola hoc tit. Ad & recte quoy et salpess
Que de uia obliuio mandati dicitur l. tunc obli
uent q' dicit durat mandatum, finito a. illo obligo
quoy ipse exspirat, finito a. mandatum i. reuocat
ipsum mandatum resc. adhuc integro, d. a. resc adhuc
integro in negotiis iudicialibus antequam sit qd est
in negotiis n. extra iudicialibus antequam sit aliquid
plur uel factum qd nocet mandatario nisi si eius inter
ee cepit ueluti si ad ea se perficienda se ppora
uerit et aliquid impensaf fuerit, tunc n. x. obli
ui sunt officium damnosum ut actio mandati
locus hty. l. si pcurat. & mandati. Phac tit
cto finito mandatum uel mandatis uel manda
tarij morte l. inter uos ff. hoc tit et non
dote c. eodem et hoc spectat q' in mandatis non
regulariter sed q' rarij transeunt ad heredem rarij
pccialitij prior q' in hoc q' rarij industria
personis eligij, posterior rarij, q' hic q' rarij ex officio

et amicitia originis capit. l. i. Si hoc est obli-
gat hodie non est eadem semper amicitia merito igitur
more alterius soluitur. Et si hinc mandatum renuat
mandatarij si in tempore, seu eam integra hoc
faciat alias non valet, quia sicut ipse mandans po-
nitere potest se adhuc integra et mandatum reso-
care, ut in § hoc recte traditur, sic et manda-
tarius se integra ponere potest et mandatum repu-
diare

DE obligationibus que ex
Quasi gratia nascuntur.

TITVLVS 28.

De primis et § i.

Si quis sit sup. in § omni de obligat. res obligat
ex gratia vel ipse ex delicto vel ipse nosse in
itaque hinc de obligatibus que ex gratia oriuntur
actus sit recte nam de istis obligatibus que ex ipse
gratia id est non ex consensu utriusque partis sed vel
ex studio industria seu factu unius partis de
scedunt, agendum est. Habet autem ipse gratia
5 species, scilicet ex parte negotiorum gestione, ad-
ministracione tutelae, ratione rerum additione
hereditatis, et solutione indebiti, in hoc igitur
§ i. de primis speciebus ipse gratia scilicet de negotiorum

gestione agit et de simili p[ro]p[ter] q[uo]d sit quasi factus 240
q[uo]d q[ui]s alterius absentisvel ignorantis negotia sua sponte
ac sine mandato alicui repetendi ea quae exspectantur
est gerendo suscipit, ac utiliter gerit, l. hys absentis
ff. de obligat. Molin. disp. 553. Ex hac descriptione
colligitur q[uo]d 3. requirunt ad hoc ut negotiorum gestorum
actio debeat. Primo ut sea cuius negotia gestantur
non sit presentis patris autem suo negotia gerere ma-
dore videtur. Ideoq[ue] tunc n[on] solus negotiorum gestorum
de mandato queritur, l. q[uo]d patris. ff. de mandato, sed
ut alterius negotia ob eandem necessitates et ubi-
litate gerantur, non si voluntatis gratia q[uo]d alieno
negotio gerat tunc ad huncq[ue] factus actione h[ab]et
n[on] sit de obsequio tunc que sine lesione rei, r[ati]o
prioris factus, fieri p[ro]p[ter] admittitur, l. Sed an ultro
§ 1. a. ff. de negotiis gestis. Eius requiritur ut sua p[ro]p[ter]
se q[uo]d alieno negotio gerat si n[on] rogatus d[omi]no gratia
etiam actio mandati queritur ut p[re]cedenti lit.
dubium est. Dicitur a. ex hac ipsi q[uo]d factus explet actio
directa et q[uo]d factus prior d[omi]no d[omi]no autem cuius
interes adversus gestorem ut administrat[or]is sui r[ati]o
reddat, et eo r[ati]o q[uo]d d[omi]no, q[uo]d q[uo]d n[on] est oportuit
queritur, vel eo h[ic] negotijs retineat. § n[on] h[ic]

222
241
singulis annis durante et tutela, dmini proit pue
vel reddere teneant, p'ario alio tutela dat
tutori p'ro pupillo vel adultu quo repetit si p'
impendit de suo in vel pupillone aut se, et que
sua, p' eo obligant, ut toto lib. ff. de p'ario
et utili tutela actione.

¶ De item si inter.

In hac & tractat de 3. p'ie. q' si p' tractat p' de
coione rerum, et hereditatij p' obligat' actiones inde
oriunt' q' aliqui in coionem alicuius rei n' p'one
sed p' casu incidunt, veluti si duobus una eade
q' res legata vel donata fuerit, p' l. 2. et 3.
¶ Cui dividendo vel alij cohæredes ex testamento
in testamento facti sunt, hi n' simul alij adierunt hære
ditate, videntur quasi p'roxime, ita quod alter
alteri sit obligatus in mutuis p'estationibus, ut
cui coio multas p'oversiones habeat, cumq' p'prie
expediunt quibus negotio p'cedat ideo n' hinc
res se sequit' in coione recituntur retinere
iudicio d'ivisionis introducto sunt toto lib. ff.
et l. C. coi dividendo. que p' se particulari
et alio familia p'cedenda que p' re ulti
sue dividendo vid: p'ro d'ivisione hereditatij
inter cohæredes competit de ybi. latij n' &
quæda inf. in lib. de vel. lib. 2.

De heredes et duos usq[ue]
In his § de sta et c. pro § de praescriptis sc. de
actione hereditatis et solutione in debiti s.
nat heres ad eundem hereditate q[ui] gratissime censet
ut legatarij ita ut q[ui] aditione h[er]ed[is] ad quae p[ro]p[ri]a
legata obliget h[er]ed[is] h[er]editate aut suam
bonam unde et legatarij pro herede p[ro]p[ri]e
quendi legatarij actione legatarij h[er]ed[is] ex h[er]ed[is]
intentione p[ro] ut § heres h[er]ed[is] sta pro § de praescriptis
et solutio in debiti nat ut auct[orit]ate agerent n[on] operant[ur]
ultra intentione eorum iuxta l. n[on] aut § si certu[m]
quidam qui o[mn]i p[ro]p[ri]a quae vult n[on] debet p[ro] errore
soluit n[on] gratissime sed potius deprehendi praescriptis
soluisse d[icit]ur. p[ro]p[ri]e n[on] aut in solvente in debiti q[ui]
denat aut: aut solvendi h[er]ed[is] aditione si debiti h[er]ed[is]
quod soluit q[ui] modo n[on] praescriptis sed deprehendi magis
h[er]ed[is] h[er]ed[is] item aut repetendi h[er]ed[is] p[ro]p[ri]a aditione
si debiti n[on] h[er]ed[is] et h[er]ed[is] aut repetendi h[er]ed[is] p[ro]p[ri]a
magis quasi lex est p[ro]p[ri]a si in debiti q[ui] soluit
h[er]ed[is] nemo n[on] p[ro]p[ri]a h[er]ed[is] h[er]ed[is] unde ex tali
facto q[ui] praescriptis h[er]ed[is] q[ui] debiti sc. in debiti
repetenda h[er]ed[is] que ad § de praescriptis in lib. q[ui]
magis deprehendi obligat.

PER Quas Plonas nobis

f. Ceterum deinde est de precibus obligantibus ex contractu
 vel ipsi, de precibus nunc de personis quibus
 obligatio acquiritur videnda. ac primum istas obligat
 vel pro nosmet ipsos vel pro eis qui in nostra potestate sunt
 ut sunt filii familiae et serui C. Ceterum in
 his: ex iis que sup. lib. 2. in his pro quibus plerumque
 cuique acquiritur, obligari potest. et solent in eo differant
 ipsi ubi de personis quorum opem et auxilium dominus et ipsos
 sepius acquiritur tractat, hic u. de iisdem tractant
 ipsorum interuentu obligatio acquiritur. ut de quibus
 in talibus casibus nos eo remittimus.

Quibus modis tollitur obligatio.

Tit. 30. 30

Postquam in sup. quomodo obligatio tractatur
 et proposita esse nunc, quibus ex casibus tractata obligatio
 soluat tractare incipit et quid omnino liberat que
 opem exceptionis sunt modis de quibus infra. lib.
 2. de except. agimus. hic de liberationibus iuris
 civilis que ipso iure sunt tractabimus et hoc ex
 subseq. et casibus a Justiniano promulgatis dicuntur
 videlicet solutione eius quod debetur acceptilatae
 novatione et precario quod penitus uolte de quibus
 ordine

Ad § tollit a.
in hoc § de primo tollendi obligati modo solui
se agit, que p[ro]p[ri]e anep[ro]p[ri]a s[un]t describi p[ot]t
q[uo]d nihil aliud s[un]t quat[er] rei debite p[er] ip[s]u[m] debite
vel si est habilis persona, p[er] aliu[m] eius no[m]i[n]e credi
tori idoneo facto actualit[er] s[un]t factis, d[icitu]r
q[uo]d (rei debite) q[uo]d solutione eius q[uo]d debet
ip[s]o iure tollit o[mn]i obligat[i]o[n]e tam civil[is] q[uam] natural[is]
et quide[m] id ip[s]u[m] solvendum e[st] q[uo]d debet, no[n] re
gula e[st], q[uo]d aliud p[er] aliu[m] iure creditore solui
n[on] p[ot]t. l. e[st] a quo, C. hoc lit, q[uo]d a. cap[itu]l[us] h[ab]et
regula n[on] procedat, declarant. Id. in l. unu[m]. ff.
si certu[m] petat, sub[sc]ri[pt]u[m] debitor e[st] habilis p[er]
sona) q[uo]d p[ro]digi furiosi et pupilli i[ur]i debet
p[ro]p[ri]e tutoru[m] l[ite]r[um] et curat[or]u[m] autoritate solvere n[on] p[ot]t
et num[er]o[rum] datos accipient[es] n[on] faciunt p[ro] iudi
care p[ot]t. l. q[uo]d si forte § pupillu[m]. ff. de solut.
l. obligati § pupillu[m]. ff. de autoritate tut.
et curat[or]u[m]. Ex verbis istis vel p[er] aliu[m] eius no[m]i[n]e
colligit[ur] q[uo]d parat reperat, sive debitor p[er] se vel
ip[s]u[m], aut p[er] aliu[m] soluat, cap. q[uo]d p[er] aliu[m] de reg. j.
in c. et hoc in l[ite]r[um] p[er] aliu[m] ut et p[er] iure no[n] d[icitu]r

243.
pignoraute recte solutio fiat ut & xro me, no
rabilij et civilij roo. suadet, quod alieno qditione
meliore et ignorantiij et inulti nos facere possimus de
teriore n' ite. plurimum a. referat, an qd soluat &
ignorante debitore an p' inuito rep'hibente, soluent n.
p' inuito solutus repetere n' p' t. C. lvi. C. de negotij gestij
l'vii a. et si pignoraute bona fide soluat, tum n. act.
negotiorum gestorum repetere ut id quod soluit, p' l. si le p'
tente s' mandati, addit deniq' (creditoris idoneo)
quis pupillo et similibus n' p' t. filij soluti sed cura
pat. et curatorij. per ea que supra lib. 2. de p'
gnorariis lib. 4. q' alienare licet vel n' dicta sunt.
Ad & ite per acceptillam

In hoc & de secundo tollenda obligati' nato s. de ac,
ceptillae agit que de scribitur p' actio liberatoris
qua id quod verbiij & nisi n' est, verbiij dissolutij l. i.
ff. de acceptillatib' et dicta est acceptillatio
ab acceptu' fieri, acceptu' n. ferre, creditor d'z.
q' do latet, & stipulac' se a debitore accepisse
debitu', unde et imaginaria solutio d'z. l. i. c. q' d'
nulla rei solutio intercedente liberatio q' hinc
& l. imaginaria ff. de reg. jurij. Catenus in ac
ceptillae in se pupillae habeat, ac si ita verba
eij solutio sit, q' acceptillae tum ea obligatio
que eo verbiij seu stipulac' nata est, est tollit

ut hic & non id quod ea ratio sit quod nil tam male
sit quam unum quodammodo solui per collegatos est
l. nihil. ff. de reg. j. si a. alijs obligatoribus re,
liberis, vel quibus in ius acceptillas auerdat, sunt
satis quibus unum partem de non petendo habebit per
l. si unus, & acceptillas. ff. de partibus. aliqua
videantur in textu hic. **§** proderat

in hoc & de tertio modo quo obligatio diffinitur
ratione scilicet agitur, Novas a. autore Ulpiano
in l. i. ff. de novat. a verbo novo est est dicta
et a novo obligatio quod laus prioris fuerit, unde
ab eodem Ulpiano sic definitur, quod sit prioris debiti
sive obligatio in alia obligatio, vel civile vel re
ale transmissio, atque translatio, ita ut prior prior
motor neque inter est inquit Ulpianus quodlibet obligatio
predecesserit, non naturalis tantum, an civilis, et non verbi
ne, aut consensu expressa sit, quoniam quaecumque
novari potest verbi, nempe stipulatio ut ibidem
et l. 4. ff. de Molin. diff. 5. §. Diu in
§ hoc amplius.

et huiusmodi tollendarum obligatio est, quod factus
qui consensu perficiuntur quoniam consensu vel potius

208
differenſe diſſoluunt. rō eſt q̄a nil talis naale ē qm
unūquodq̄ eo modo diſſoluit quo colligatur eſt, d. c. nil
talis naale. Similiter hęc dicit: ut laus heat dūdo
eſt ſit integra id eſt dūmodo ultra q̄ſentū hinc
inde a poſtibus nil fuerit datur, nō ſi res nō
integra id eſt ultra q̄ſentū a poſtibus ultra utraque
eſt q̄ſentū, hinc nō multo q̄ ulli q̄ſentū q̄ſentū
ſed nō ſi retro traditōne diſſoluit prior
obligatō. c. i. et r. c. q̄ licet ab empta reced
re, gloſa hinc in verbis q̄ſentū ſoluto, rō
eſt q̄a ut iſta diſſoluit unūquodq̄ debet diſſol
uit eo modo quo colligatur eſt. d. c. nil talis
q̄ ſi ultra q̄ſentū res interveniat ultra q̄ſentū
aut interveniat quocūq̄ debet retraditō
rei. Lini r. ut nō heat laus in q̄ſentū mo
tū, qui licet nudo partū q̄ſentū inest iuſta
c. nephoſ. ff. de reg. iur. in q̄ſentū partū
differenſe nō diſſoluit, nō ut hęc ſacra ſcriptura
q̄ deus quærat hęc nō leget.

Finis Libri tertij.

Abſolutus Die 28 Martij
Anno 1629.

INSTITUTIONUM
DIVI

IUSTINIANI IMPERATORIS

LIBER IV

DE

DE OBLIGATIONIBUS
QUAE EX DELICTO NASCUNTUR.

Incepit hic Liber Anno dñi 5629.

die 27 Martij.

285
INSTITUTIONVM
IMPERIALIVM LIBRI QVARTI

Explicatio:

DE OBLIGATIONIBVS QVAE
EX DELICTO NASCUNTVR. @

Rub. et principium

Deditur hinc supra in q̄ om̄i lib. de obligat. ac
obligationes ex contractu vel q̄si, ex delicto vel
quasi oriri, cum itaq̄ hactenus à lib. is. superio
riq̄ lib. usq̄ ad finem eiusdem. de obligat. que
ex contractu vel q̄si exierint nunc in hac lib.
et q̄ aliquot titulos de obligat. que ex deli-
cto vel q̄si dependunt agendum erit. Inferi-
orib; itaq̄ hinc tituly, de obligat. q̄ ex delicto
nasunt que in scriptis seu rub. latius patet
titulo, q̄ hic n̄ ḡralit̄ de obligat. ex delicto
sed de uno in particulari agit. Itaq̄ ad sequē-
tib. ea referenda erit

Ad spectat et sequor

furtus dicitur a furto, id est nigro quod claret obliquo
fuit vel ut solum dicitur, dicitur a fraude, aut ut
alii placet, dicitur a ferendo, id est auferendo
quod furtus auferat ab alio, et sibi offerat, vel ut
vobiscum furtus a vocabulo graeco origine habet
quo, fur, for, appellatur, id quod referente Calpi-
tino, Gellio magis placuit. Prolog. dicitur 691.
Definitur a. furtus, quod sit effectus fraudulosa
lucris faciendi causa, vel ipsius rei, vel usque
vel possessionis. § i. furtus huius. l. i. § 1.
ff. de furtis. populo est in hac definitio vox
effectus potius quam usurpatio ut apud rei alie
de invito domino apprehendat, videlicet a. effectus
fraudulosa dicitur autem est ut non sit aperta vi
dente et resistente domino adeoque non ab ipso
ut non sit per vim, tunc non est rapina etiam
furtus, prout simpliciter de quo huius locum unde
per post. fraudulosa, eo modo illicita reijciuntur
rapina a definitio furtis, alterum non quod in
claudit, aut proponit est, quod sit rei aliena
eo ex parte que quilibet furtus effectus

246
n. rei propria furtum non est, itaque quod furtum inuito
domino quod non est, interpretatur de re ipsa dominus velle
furtum non existit. in dubio tamen interpretatur et alie
na inuito domino, inuito est interpretatio presumptiva, ac
proinde non per se. nisi ad sit sufficienter
precludere unde interpretatur presumptiva, de quibus vide
de licet, Comel. var. resol. thomo. 3. c. 5. n.
et r. neque ut presumptiva non interpretatur inuito domino
satis erit, si rei dominus quod postea interpretatur non fuit
se facta ipso inuito, quoniam nisi utrumque alie
quidam ad sit, que id interpretatur interpretatur
presumptiva ut id delictum in re bona puniendum
ita glossa in l. inter res. §. rebus verbis
in. glossa coram de. sea prole d. d. 681. pro
fraudulosa quodammodo presumit et inuito domino est
cladit, preterea a re furti, acceptio rei
aliena per usum, aut per alium interpretatur inuito
id quippe sit quod inuito domino interpretatur inuito
tunc nuda, addit in de fione luri facie
di cao quoniam si quis re accipiat ut eo sibi
referret, aut alteri ad que furti eo non plene
sed ut eo ei tenet, ad que plene, aut ut cautio

ide) dicendum est de eo qui se habet quod ad
certum usum, ut huius in § furtum a huius. Eodem et mo
do si creditor utroque pignore, aut depositario se
depositorum inuito dno. quilibet furtum ubi huius
D. § furtum a. simili modo si quis furtum se quo
ad sola possessione primum aliam possessione
in quo erat, eo inuito quilibet furtum, D. § furtum,
prol. D. diff. Ad § furtorum et sequentem.

In de furtione latrocinij quae rei tradita quae furti di
visione prout quod furtum est manifestum, vel nec
manifestum, § furtum a huius. et c. furti in prin.
§ de his qui rotantur infamia, D. nec manifestum
prout manifestum, formula loquendi l. i. c. habere
vel appato, quo nec, p. n., acipit, Ex pte
habemus apud Cuius. in lib. de ll. ex i. c. tab.
Illiis uerbis, Senatori qui nec aderit, aut coa
aut culpa est. § furtum hanc furti diuis. ap
probat et explicitus huius ordinis uerbis Cor.
sti fol. record. ost. i. c. et sequi.
Manifestum furtum est, cuius in ipso furtum

vel in loco furti et post factum vel extra locum
furti, sed in utroque furtivo et dicitur illi quo
vis alio ante nisi aut deprehensus fuerit qui
eo locum de hactenus, quo per se de hactenus
& furtorum hic. l. 3. et 4. ff. de furtis. quod
dicitur quod. panaley. art. 158. Porro hactenus
sola aulamus sufficiat ut sit per se manifestum
ut traditur in l. hys ff. de hactenus. et hactenus in
modo d. art. 158. ibi dicitur quod hactenus in
seu nisi n' alter per manifestum hactenus, quo hactenus
qui indit, nisi aulamant. art. l. 4.
ff. de furtis ubi dicitur si dicitur se aulamant
vel licet furti indit n' per hoc manifestum
dicitur Cuius. lib. ii. obsec. c. 38. Gal. Clor.
in & furti. vers. i. & fin. per 92. n. b. vel
nisi insequenti apprehenderet quod hactenus
art. d. l. hys. & 7. et 8. ff. de furtis. quod
Carolina quod art. 158. Ibi quod hactenus ad
nos nil magis sit n. legendum et n' ubi
nisi et mentose hactenus sunt hactenus
datur ad nos hactenus magis

ita ut sensu sit, si fur in sententia adeo ²⁷⁸
ipd alij, cui insculpti fuerint, causaverit qd nunci
hesto fure est habendum ee et sano nascit,
Und int nascitail legendu ee raa suadet,
qa alios istud verbum de uento punit, culpa
qua notu sit, factu sine nascitail, id est pui
dicio n' fieri. notu a. est qd uerba si debe
ont accipi ut aliqd operent, et n' pnt frustra
lorio. l. si qdo ff. de legatij i. nec mani
festu factu est qdo qd eut re furto pntro
ho q uent ad cont, in que se recipere
qstiterat hunc n. h. et si deprehaz, ma
nifestu in fur n' d. d. & pntant hic et l.
s. ff. de furto. idet. h. in dubij ponalitij
qstul Cari. art. 159. Erant et olim alio
duo furtoz qra, qceptu sc. et oblatu, q
qa latij clauo pnt in textu et ia pnt
in deprehensione ~~oblatu~~ n' opy hnt, Conp
re applicae hodie a. cont est factu
nec mani festu, et actio furto nec no

nisi si, in eos q' licet ipse sint reperiati
eos in seantes suscepunt emerunt, ac illa
verunt, ut sunt ipse suscipientes tenent
edito de receptatoribus, et n' minus (cu' parti
cipet delicti p'sumant) ac ipse seu ple
chant. l. eos qui. C. de furtis. qui admodum
et qui latrones recipiunt n' minus puniuntur q'
ipse latrones. l. i. ff. de receptatoribus. Ex
cipit in is qui cognatut vel affine sunt rei
q'it, is n' puniuntur nisi. aucto l. ff. de recep.
Propono. de p'bol. q' licet in 58. n. 4.
Propono. de arbit. iud. 44. cent. 4. cap. 3
48. n. 4. Porro illud hic subnecendum q'
in est, reg' h'is rei furtive in dono alie
no hadie n' proinde ut olim q'edat, q'
q'ceptus circa finet hic. Ne sub hoc p'heru
cunctoru' curiositate sermant ades nra q'
subissimus refugiu' nobis p'bere debent. l. p'heru
ff. de iniuriarando, interest n. p'heru' p'heru'
lias ne secreta domus sua pandant, neue diu
tia inuidia subiciant. l. h. ff. de iur. q' d' emm

Item dicitur C. qdo et qly qda post libri. 10. 279

in si suspicio nra vel certa appareat iudicio
et magistraty interuenient autoritoy et hadie oio
licita se pnuha ce ut d d coiter notant, in
§ ceptu hi **Ad § pana**

Duplex pana q rplixi pnto in furto in furto
qstibulo est, seu n. manifeste in quobruptu nec
manifeste in duplu tenet, § rano hi. et § ult.
infra eode, l. in furto, ff de furto. rad diuersi
latis est q circumstia manifestationis depre
hensionis et tumuly aggrauant delictu, ut ait
Carol: Inp in qstib. panol. art. 158. est qd
grauiora censentur delicta que aperte sunt, quod
que clam et occulte quibunt, id q p seanda
lul et malis coplu, l. si in re deposita ff. de
in bonam raptoru, uerut ut plenius et planius qstet,
qua pana fures hit efficiendi legy: gelioes Paulus
sande. gelioi. furto nec manifeste simplicis
seu primi qd est intra 5 l. uel quinq, florenoy
n' ualeat, pana est rpli, Carolus Inp. art. 159
unde qstet in col. qd quolter dupli pana qstibulo
in furto nec manifeste ce q carolu Inp. limitatur

ad priam furtum qd est infra 5 f. Limitat
isto qd i. i. ut tam n' heat si fuerit inop
nec habeat unde duplu solvere p'it, hinc n' d'it'p
coercere debentur puniri debet, ita Carolus.
d. oot. 157. facit huc tribu' illud qui n' h'it
in ore lual in coopore, l. i. infine ff de peni.
l. ult. ff de iniurando, d'nta q' d'ntationes q'ot
dant oot. 216.

Limitat. 2. durado ut dicitur e' furtu' sit nec
manifestu' no' si priam furtu' infra 5 f. fuerit
manifestu' pena est, qd nullis exponi, nisi
cedi et relagari possit. Valgo in d'au p'auy
n'it nullu' d'nf'ar' ^{und} d'z l'aud' d'ant' d'z
in p'riis et furtu' aut ep'inae si sit solvendo
restituere debet, ita h'z in d. q' d'nt. penal. est.
158. q' d' d'at' d'arenat. de i' g' d'nt' d'z. n' b'.

Limitat. 3. nisi fur foret p'congeffuerit aut in
domu' alterius ad motu' scaly aut alia quouis
in solido apenderit, aut in edes cu' telo ingrefo
fuerit, hinc n' sine furtu' h'it 5 f. f'ic n' si
sit manifestu', hinc ne moni: filii laqueos in
famine p' h'nc p'ore puniendi sunt, aut alij
ex more cuiusq' regionis et p' p'ntionu'

27
250
Illi extraordinaria poena aut oculorum effus.
pauis. nonnulli amputat concedi solent. Ita
lib. in d. q. tit. penal. art. 159. Cas. l. l. po
na est q. ex istis circumstantiis deprehendit q.
simul cum h. et h. interficiendi.

Limitat q. nisi furtum excedat s. f. tunc n. talis
sunt arbitrio iudicij puniendi est q. quid arbitrium
q. qualitate furti et personae usq. ad mortalem
tendere q. t. iudex, uti inquit sup. d. q. tit. pen.
art. 160. Casus. non. repl. lib. r. c. q. n. y.

Iudicij iniqua arbitrio hoc casu puniendi veniunt,
q. nisi aliter habeant usumptio puto in effusio
et similes, et si tale furtum quantum sit ut qualitate
in procedenti lim. enumeratj etiam tunc po
na ultimum supplicij laus h. p. antea dicta
getio rdo, si amfaly rdo, et si bis furtum fecerit,
quod utrumq. furtum s. f. n. excedat, nihil
vix nullis exhiberi, deinde relegari aut
in metallum condemnari debet. d. q. tit. Cardi.
no. art. 161. quid si o. primo furtum ut
rdo fuerit s. f. null. Casus. ea in re regri
q. tit. Quis peritorum d. art. 161.

gelio 3. si quibusdam paraly fuerit sine fusta
paul sumpto pperat 5 fl. sine u' in uro
pno laquei, in Lemina pperationis. sepe
d. q' sit. Car. rot. 16r. Limitat' hoc i.
ut pcedat de pure singlo in p'assi a. pp
eius vigore n' obseruat' ut notant d. d. m. h. i.
Limitat' rto hoc tertio gelio d'umado seu, ex
cesserit it' statim amittit, na' utro i'q. amos
mortis pno officii n' debet, Id' m'itius ex
uoluntate iudicij ob state' Imperatoris sepe
d. q' sit. Carol. rot. 16 q. Vnde in p'act
crinale y 60. in p'incipio. d. d. et Boshely in
l. i. et toto tit. C. si ad uerby delicta. ubi
hodie' etate' imperatoris iudicet ad m'itiores
p'ona' merito mouere debet, hoc tu uerby
nisi circumstantia aliud p'adeant p'uto qd
lale fuerit n' p' q'uenit' q' in illis q'libet
de yby p'pura, aut malitia p'pleat etate
in alijs n. in yby est q' cox inferentia
etate' p'pleat etate', cap. fin. uerbo p'p.
in uerbo prudentia. extra de deponse iur
p'uerit, na' hoc casu mult' f'ay Car. 54y.

in d. q. ut ponal, a. d. ibq. ut iudices ²⁵¹
ris peritos q. s. lant quomodo talis puniri debeat,
ad

Ad & interdum quoz

Lucius & dicit pnt ptes ex priori talis regula
de feni pt. qd ope ferens tenetq. furti, & ult. inf.
de iniurijs na qui occasione damni dat, damnum
ipso dedike illigit.

Explicit regula i. ut ope ferens n' solus obliget
ad pona, sed et ad rei ablato restitutione. Causa in
cap. p. e. a. l. r. p. & it.

Explicit r. qd ad pona furti obligatq. p. ope ferens
et si duresq. ipso p. r. i. p. o. t. e. f. u. r. t. i. p. t. a. l. i. s.
ac pona rpli, uel q. r. p. l. i. s. o. l. u. t. o. n. o. q. u. o. t. i. e. s. d.
u. e. r. q. p. l. a. n. e. s. e. r. m. a. l. e. f. i. c. i. o. a. l. i. o. q. u. e. l. i. t. u. n. o.
p. o. n. o. s. o. l. u. e. n. t. e. a. l. i. j. n' l. i. b. e. r. a. n. t. s. e. d. d. e. b. e. n. t.
s. i. n. g. u. l. i. i. n. s. o. l. i. d. u. s. p. o. n. a. p. a. l. u. e. n. t. e. l. p. e. n. u. l. t. e. i.
u. e. l. i. f. r. e. q. u. e. s. e. u. s. p. a. r. t. e. u. t. c. o. g. n. o. s. c. a. t. u. t. r. u. s.
e. t. q. u. a. p. o. n. a. o. p. e. f. e. r. e. n. s. s. i. t. o. f. f. i. c. i. e. n. d. y.
& p. n. t. d. i. s. t. i. n. g. u. e. n. d. i. c. a. p. s. n. o. a. u. t. a. n. t. e. c. i. u.
n. e. l. o. p. e. q. s. f. e. r. t. p. u. l. t. a. u. t. f. e. r. r. o. n. e. n. t. a. a. u. t.
l. o. l. o. s. a. d. f. u. r. t. u. s. f. a. u. e. n. d. u. s. q. s. a. c. c. o. m. o. d. a. t. a. u. t.
a. r. m. o. u. t. l. a. u. t. h. o. m. i. c. i. d. i. j. f. e. r. t. a. u. t. i. n. i. p. t. o. c. i. u. i. n.

ne ferat opes, puta siq; exculiat re in mari
ly alterius, ut ea tertius auferat, aut si obstat
aut cohibeat, donec alius res alterius auferat,
aut post crimen puta recipiendo fure vel
rem furtiva, primo et isto casu qd dicitur est
qd opem ferent eade pena sit officendi, qd
ipso is qui delinquit de ipso comitib, plesit
in l. ult. ff. ad l. cornelio de sicarijs.

Sim. seu de clonac qd dicitur i nullum locum heat,
si auxilium sit opimus ipse delicto semel si sit
remota a delicto no tunc extra ordinem
ut pona est officendi Couar. in cap. b.
sumofq. r. parte. §. n. n. r. extra de ho
micidio, ubi de coi restat.

Sim. n. ut n' cedat si ignary delicti qd
prostat auxilium, puta si auomade meo aoma
si collocat meos equos ille que respic in aco
habere homicidia perpetrandi, etel si ad
moueat secalos perestro, putant alder
uelle res suas ab alio auferre. Ita in
glot. in cap. vltima raret. de reg. J. in 6.

3. case, si auxilium post delictum p[ro]p[ri]e p[er]telis p[er]telis 252
est q[ui] talis u[el] ordinaria sed extra ordinaria
pena p[ro]p[ri]e officendi. Menoch. de arbit. iud
lib. 2. cent 7. case. 343.

Limit. si p[re]cedat tractatus alius de auxiliis
post delictum p[ro]p[ri]e p[er]telis, quibus cogitatur
q[uo]d de homicidio et p[er]telis ut tali die u[el]
loco adfut, equi hinc instructi q[ui]s effugere
possunt tunc hoc case, auxilium post delictum
p[ro]p[ri]e ordinaria pena est officendi Meno.
d. co. posterior p[ar]t[is] huius & n[on] in quo de
p[ro]p[ri]e agitur eo i[st] q[uo]d supra in h[oc] de
mordato diximus intelligit.

De furti actio.

In hoc & tractatu de actio[n]ib[us] que p[ro]p[ri]e p[er]telis
p[ro]p[ri]e, prima est actio p[er]telis, qua sup[er] d[omi]n[u]m ad p[er]telis
u[el] p[ro]p[ri]e, u[el] q[ui]p[ro]p[ri]e, cui actio[n]i et pena in mino
rib[us] p[er]telis inest, et h[ic] ad h[oc] hodie l[ex] l[ex] indi
cat expresse Carol[us] et sty. in p[ar]t[is] p[er]telis. penal.
art. 157. eto pena est, actio ad exhibendum
qua p[er]telis u[el] res exhibeat, et eiusq[ue] u[er]enda ap[er]te
dendey copia fiat. unde et actio ad exhibendum
re iudicacionis p[ro]p[ri]e est, toto lib. f. et c.

ad exhibendum. Zia est rei vindicatio q̄ dicitur dno
aduersus quemcumq̄ possessorē ut vel factus dno vin
dicanti restituat q̄ testaturum hic. et l. si pignora
q̄ cum facti ff hoc tit. dicitur q̄ sit. p̄notib. art. ray.
Ista est q̄ dicitur factio qua agitur p̄tra factus vel eius
heredes ut rem restituat si exstat vel eius op̄inet
p̄stat, si p̄uenit ut q̄ nro hic. et in p̄not. q̄ sit.
Carol. art. 157. est a. hoc actio aliquando utilior
q̄ rei vindicatio, quippe in q̄ rei dno p̄stat oneratur
actor et cui p̄stat vel factus et p̄stat. l. i.
ff de q̄ ditione factus, deinde rei vindicatio dicitur
in quando res exstat, q̄ dicitur factio q̄tra, post
intentionem q̄tra q̄ dicitur, de globo et querelator hic

DE VI BONORUM RAPTORUM

TITVLVS II.

Ad rubricam

Quida p̄stat obligatio que ex delicto descendit est
rapina que nihil aliud est, quam iniusto rei aliene
mobilij p̄uim acceptio, vel oblatio, in eo q̄ p̄u
no dicitur, (iniusto oblatio) reijctio r̄tat rapina
oblatio q̄ non alienarum rerum, bello iniusto, aut in

extre

estremo necess. vel hunc liby copibz quonia in eius 253
modi oblaty q' rium inuestitio n' q'uitit' r'ic'it' et
iniusto damni dati q' rium in bonis alienis destruen
dy sub deturimus redendy id est n. p'prie n' est ablat
bonorum alienorum sed destrucio sub deturiora eorum
dy eto, (prim) ut excludat' a rae rapina factus
upero C. no factus sit aulte et ignorante dno
ad rapina sit uolente sciente et repugnante dno
p'ea q' p'cedenti tit' duba. (De r. rei aliena)
quia si p' bona rapturum non rapina sed raptus ap
pellat', de quo tractat' in tit. C. de raptu uirgi
nis et estio de raptu et incendiaris. Dy
eto (aliene) no q' qui res sua vel qua sua
se putat sine iudicij autoritate auferat raji
no n' q'uitit' et penall', hic, p' dicit' de r'ic' (mo
bilis) ad defraus inuasionis et spolis que est
circa mobilia q' q' tu' hui. no mobilia p'prie
rapiunt' ut raperent' sit e loco ad locum trans
ferre ut mobilia inuadunt' ut de loco ad lo
cum transferri n' p'unt', unde p'ene p' rapina
in q' bonorum rapturum sine statuto loco n' h'ot', in
rapina late sumpta q' ut se extendit, ad bona

inobedia sequo ad ea solut hnt Caut pona. l. Julia
de in publica aut pivate sine civitate agat
l. si quis in l. c. unde in. sine agat civitate
in § ult. hic ubi latius hoc de re dicemus.
¶ Sed primum tituli.

Ex principio huius tituli colligitur quod pona rapine
quae infra annum est in quadrupli post annum l. in
quadrupli, in quo l. rei et sententia est sine unde quadrupli
est a d. nisi cur rector qui alios improbat fur
d. nisi quibus quod fur, non ut id dicitur in
pona quadrupli rapine inest rei et sententia, ita
ut proprie l. in sit pona tripli. at in fure mani
festo est quadrupli nec ei inest rei persecutio ut dicitur
ex § parti actio. procedenti tit. huius rei et sine
affiguntur ad inter prohibere eos ego l. in actus sententia
qui volunt, credibile est, hoc ideo fieri quia rector
et locus quod fur de violentia ex l. Julia de
in qd accusari huius pona est qd de deposito
qd de rebus publicis l. 3. §. de in pivate at
fanti civilis pona sine §. et l. c. est octavo
no, autem. Sed nota vires, l. de feris fugitivis
ubi est pona quadrupli extendi usq. ad marit

aut nullae, statimque debere ee infra hoc unde ²⁵⁴
quia raptor in eo gravatus et in altero debet re
curari, Molin. diff. 695. et in distinguendo
aut n. rapina sine homicidio aut in homicidio
missa est, priori case pena gladij puniendo
venit, ubi h. sic est. Carol. art. 126. poste
riori case est pena suspensionis sola d. est.
penal. art. 127. §. 1. quia vero.

In hoc et offendit aduersus quos et ex qua caussa
actio dety, quibus aduersus raptorem, qui dolomalo
res alienas rapuit, non sicut errore iuris vel facti
duty existimet nem sua ee aut licere donec
sua q. n. aufferre ordinaria actione in bono
aut raptorem a tenet & non hic. et l. 4. r. §. hoc
actio. §. eod. ratio est, qd in eiusmodi caso dolentia
intercedere necesse, l. plagij. C. ad l. faust
de plagariis, nem ne impune quis hoc delictum
sua placuit Imperatori plebe institutione
pp. nial isto inuadenti isto coeuenit ut re
sua rapient d. n. eius amittat, aliena n. restituat
et in super eius d. stimet prodest, & non. hic. etc.

f. 75 in l. v. C. unde in et aron. et in l. v. couar.
non. resp. lib. c. i. b. n. y. p. non. i. p. l. o. s. l. o. h. i. j. o. b. i. j.
y. l. e. n. t. e. a. n. t. i. q. u. a. t. o. s. e. e. d. i. c. a. t. i. n. d. u. b. i. u. m. n. e. s. t. q. u. i. m.
p. o. s. t. q. u. i. b. u. l. a. t. i. o. n. e. s. d. e. p. a. c. e. p. u. b. l. i. c. a. a. d. h. u. i. u. s. q. u. i. b. u. l. a. t. i. o. n. i. s.
n. i. s. p. e. n. o. s. a. g. i. p. o. s. s. i. t.

Limitat. in hoc ystibus ut l. v. n. habet in Ecclia
aut p. d. l. o. b. M. e. n. o. c. h. d. e. r. e. u. p. e. r. a. n. d. a. p. o. s. s. e. s. s. i. o. n. e.
r. e. m. e. d. i. o. q. u. i. v. i. v. e. r. e. n. o. s. e. s. t. p. r. o. l. a. t. y. e. c. c. l. i. a.
d. e. l. i. t. o. p. r. o. r. e. t. e. c. c. l. i. a. d. e. l. e. n. o. n. e. t. p. a. c. e. n. e. n. e. p. t.
c. o. p. d. e. l. i. t. u. m. p. e. n. s. e. d. e. r. e. g. p. a. n. j. i. n. b.

Limitat. v. ut l. v. n. h. e. a. t. i. n. d. n. o. r. e. t. p. o. s. t. a.
r. o. p. t. o. r. e. n. e. t. i. n. c. o. n. t. i. n. e. n. t. i. a. u. t. e. x. i. n. t. e. r. v. a. l. l. o. p. a. r.
t. i. e. s. m. a. g. i. s. t. r. a. t. y. c. o. p. i. a. h. o. b. e. r. i. p. n. e. p. t. a. a. d. s. e. r. e. n. t. e.
C. o. u. a. r. n. o. n. r. e. s. p. l. i. b. i. c. e. r. n. i. s.

¶ d. & sane in hac actione.
Redit Imperator ad actionem in bonorum raptorum
ostenditur est n. l. v. d. a. n. i. s. i. r. e. s. p. t. i. n. b. o. n. i. s. a. c. t. o.
i. s. t. e. d. e. t. i. s. i. p. t. e. x. b. o. n. i. s. i. d. e. l. i. t. y. i. n. l. e. d. e.
¶ e. o. d. e. r. e. s. i. n. b. o. n. i. s. n. r. i. s. e. e. d. i. v. e. n. t. y. q. u. e. n. e. l.
i. n. d. n. o. r. e. u. e. l. i. n. p. o. s. s. e. s. s. i. o. n. e. n. r. a. t. e. n. t. u. e. l. u. e. l. p. r. o. d. e. y.
p. o. s. s. i. d. e. n. t. e. s. e. x. c. e. p. t. i. o. n. e. s. a. u. t. a. n. t. i. d. e. n. t. e. s. a. c. t. i. o. n. e. s. i. n.
r. e. n. d. i. c. a. e. m. a. d. r. e. u. p. e. r. a. n. d. u. m. h. a. b. e. n. t. y. e. i. n. b. o. n. i. s.
¶ d. e. a. c. q. u. e. r. e. n. d. o. r. e. n. t. d. n. o. r. e. l. b. o. n. o. r. u. m. ¶ d. e. u. l. i. b.
l. i. q. u. i. l. i. c. a. e. e. t. b. o. n. i. s. p. e. n. t. q. u. e. n. e. l. i. n. d. n. o. r. e. e.

in possessione sua sunt, sed quoniam ad Romam, ²⁵⁵
sunt cuiusmodi sunt res quodammodo publicae, ut sunt
aerariae et similes.

DE LEGE AQUILIA

3ra pars obl. ex delict. dependentibus et, damnum
iniuria datur cuius et sententia datur ex l. aquilia
que lata fuit a Gallo et Aquilio tribuno plebis, unde
et poena accipit quod ea a plebe rogaverit ut
sic poenam plebis scilicet qua lex, si quae dicitur
valeret et efficacia fuerunt a. huius legis olim
30 capita. quorum videtur in usu esse deperit, cuius
modi fuerit ignoratur, siquidem corpora iuris in
sententia non sunt, si quae prima et videtur in usu non
sunt, de qua se in progressu, possumus a.
damnum datur hoc modo describere quod si iactu
eo dato in rebus externis alicuius, obnoxiorum
aspera culpa est dantis proli. Diss. 694.
Generis loco poenae iactura eorum nomine apprehendit
destructionis rei in totum aut ex parte et quae cumque
alia deterioratio undecumque, siue ex quo cumque
et eadem proveniat ex parte. (in rebus externis)

reijcunt a rae damni dati reature et capi
nis indebito dato in honore vel fama pxi
mi q partuclat, (obsequi eorum usurpat. ex
cludunt a rae damni dati, furto et rapina
que sunt danno in usurpat. iniusta reuict
seuorum aliorum qstentio. q partuclat ca danti
reijcunt aij iactura in reby proximi dato obiq
culpa impudi imprimis et iactura in reby
proximi dato, iusto bello, quia in ea danda
nulla interuenit ad culpa ad damnum dati,
item ut aliqui alium iactura dat, se hanc
cum moderamine in culpa tutela dependendo
reijcunt. in eo ullo est culpa, rae est, quia uim
in repellere ois ll. uiaq uero pmitunt l.
suentio. q qui ut aliter ff est, plura huius
modi exple uidere est apud Molin. d. d. pp.
na. Ad principis et § qd a.

Didit est in precedentibus duo ce. l. aquilae
capite qd in usu remanent nunc hic in
principio et § quad a. Imperator incipit agere
de primo capite. qstentio a. hoc capite pmo

afficiat, qd nihil aij a reparatione damni
dari n' liberat, qui n. duob, diverſis reſ debet
n' liberat, plures uni qd illi debet, niſi et
alteri q ſua parte ſolviſſent, ſop eo, q. de
Quereſtu. et cop. ſunt digni & eius. et ſo
de homicidio ergo ſicut p' pona' talionis qſenta
reddere debet temp: ita p' reparatione' dam
pomi debet et qſenta reddere parte' ſola
qd n' eſt uxori et quilibet qd eam parte' a
cipit eſt, cuius opus et laboru' honeſte incedat,
et ex occaſione eius ſic necia ad inſul et
amulcu' ceſſant, qd homicidio de coplet p' hoc
n. eam damno et exſtali n' qſelity nec in iuſti
tia qſo eor quibſa ad iuſtitia' et dyuſionale
reddunt niſi p' reparatione' damnoru' que
in eor deriuata ſunt. p' occaſione' p'atri, Couar.
p'oe: reſol: lib. 2. c. 10. n. 1. et lib. 3. c. 3.

In q' ſimpliat qd hoc articulo legis aſſie et damni deti
tam habeat, ſue ſolo p' p'ponit iudicio, ſue in ca actio
iniuriarum p' p'p'la ſuſcit eor eſt, qd remittent in
iniuriam n' ceſſet remittere damna ſuſcipit et
et p'p'of, ita e qſo agerſt iniuriarum n' p'p'idi.

col sibi in actione C. aegre. Couar. non resol. 257
lib. n. c. i. Geil. grad. obj. lib. i. obj. l. 3.

¶ De iniuria et sequenti

Traduntur in his & . duo declarationes ad regula sup
ius posita, prima est qd laus habeat, si iniuria
vel nullo sane damnum illatum sit, iniuria fidel
huius sumit n. ut citio mirum actiones quatenus
sc. functionis significat, ut in ordine legi hnt.
Sec. sed qualiter q n. sane id est qd in ius sit
l. de ethi; & i. f. eod. Declarat rdo qd laus
habeat, si dolo aut culpa occidat tenent vel q
dupes, leuis si culpa fortuito hoc fiat, qd dicit
audendum est, cofe quo qd dedit opera rei licite
nec procehit aliqua culpa, na si dedit opera
rei illicita, aut procehit aliqua culpa, sio
ex lege a plia tenet ut hui l. in l. f. eod. ex
emplo huius rei traduntur in & itaq; et sequenti
hic.

¶ De his a. verbis

Declarat in & . alio pars regula et primi
capitij legis a plia sc. quanti plurimum quo
ita intelligenda ee ad Imperatoris, ut est
nro quanti plurimum fiat, a tempore occi

inter annos n'a. a tempore instituta
actionis ex quo primo inferunt actiones legis a
glio et petrole, non competit n' ad simplices
optimos rei sed ad id quod plurimum ex anno
corp' viciis q't' optimo. et inferunt hanc sibi
vel ad heredem n' transire l. in heredem ff. de
reg. Juris. Idemque n. cetera D. d. hunc q.
sive actio l. aglio intendit p' pena sive
p' damno dato in veris color. non nomine
solutum lib. 2. c. 3. n. et sol. de p. 694.
n. 4. dicunt hanc eorum D. d. lea et sibi
discrepant an fallit optimo damni dati an
n. ultra ea et pena petat priori cap' g'lu
dant, actiones l. aglio et ad heredem transi
re posteriori o. nequaquam. q'bant o. hanc
sua fact' p' testat' hie, non dicit imp. quod
ideo ad heredem n' transiat q' est penalit' et
statim q' transiret si ultra damnum
quod optimo q' diceret, l. aglio si
dant ad pena n' transi ad heredem, si dant
solum ad damnum datum transi.

Ad illud n' ex verbis

Tradit in hoc § ampliato ad regulam primi capituli
 non si alijs sit interfectus n' solus actio l. oylia
 ut Coult, sed insuper et q'ro auifore oylia ex
 l. connelea de hiorij. l. i. § r. ff ad l. connelea
 de hiorij. l. inde Nerotij. § si dolo. ff ad
 eos q' q' ex uno delicto dud' nascuntur actio
 nes uno civilij ad rei familiaris q' seculionel
 altera civilij ad publica vindicta tunc altera
 alteri n' p'judicat. q' do ambo recte institui p'nt
 ff l. unica, ff C. q' do civilij actio civilij p'nu
 dicat, atq' actio dependens ex l. oylia ad rei
 familiaris q' seculionel damni, d' h' emendatio
 nel, actio n' l. connelea, de hiorij ad pub
 lica vindicta tendit, ex q' nec tollit actio
 nel legis oylia nec ab ea tollit.

Ad § Capite. r. 310.

hoc § exponit. § in l. oylia caput, cuius pro
 hoc regula p'inet, vulnera seu p'pende
 strapede itel occidens aut vulnera q' d' cum
 aliud scilicet q' ex p'pende nro n' est, aut d' cum
 in op'atione re maiora damna inferens q' h'
 ea res, trigenta diebus propinuis plurimum fuerit

In d[omi]no d[omi]no dare cogit tenet ergo hoc c.
legis aq. primo if qui vulneravit serum alterius
aut strapede, nec prendit glenat, ut h[ab]et hic, et
c. si serum §. tertio a. c. ff. eod. r[ati]o if
qui strapede que prendit nec n[on] est, ululica
nec aut sero bestia, vulneravit aut occidit
et sic if qui in aliis rebus iniuriis damnum dedit
et sic a. hoc c. minor pena pro prima ad
delicto pena correspondet, plus n[on] est sendere
quo vulnerare, p[ro]mpt et inter est aialio n[on]
peho occidi, quo vero bestiof, intelligenda.
est hoc et sic caput, sicut p[ri]mo. sc. si iniuria.
Dolo, culpa lata, levi, vel leuissimo, modo sup.
explicato) vulneret, occidat, aut damnum det
ceterum de uariis speciebus factum in q[ui]bus
et quo modo damnum iniuria datur et hoc
c. expendit ff. Tradit Vlpianus in c. si
serum ff. eod. Prolixi. disp. legy. quos bre
uiter coa nos remitto.

Ad ceterum placuit.

ex hac l. aglio. tres actiones noventur quoru[m] pi²⁵⁹
mo id directo l. aglio actio. et ipsis verbis
legis quibus quibus si immediati a corpore in corpore
dammum datur. ut veluti si pro manu tenent aut
impede alterius quod occiderit aut vulneraverit quod tunc
in se hinc necesse est verbo l. aglio, aut n. iniuria
occiderit, freverit superat iniuria. et de id ubi
lij, quod ex interpretate, scilicet, de hac legis etiam
ex verbis quibus veluti ut damnum datur. de n.
corpore in corpore hoc quod actus corporalis immediate
rei deterioracionem n. impedito, veluti si Tibij
ita equum suum proferat, ut fama moreret ne
conetungat aut e quibus a corpore in n. corpore veluti
si siquis ex manu alterius exultat amulatus
cedit in oculo l. si tenent. et si quis de manu
eadem. istis actio est subdicio in factu ut
quod a n. corpore in n. corpore damnum datur
veluti si quis tenent oleum, aut pedibus vincat
misericordis datur liberet, et is qui supra se
recipit

DE JURE JURIS

lib. 4.

Tit. lxx. De Inurijs c.

Comp. in hoc tit. de q̄ta p̄ obligatōe ex delicto
dependentur iniuria si agit, et q̄ cui illigēō nota
dnt, iniuria vocabulū duobz modis sumi, genericē
sc. et specificē, genericē simpliciter, significat ut
in q̄o iura sūt, ita ut apprehendat cetero aut
delictū quibz fuerit rogatus, homicidii aduulsiō
specificē u. acceptū p̄metiat vulgo aut p̄sonaz
denotat ut h̄t in principio h̄c. Definitio p̄t q̄
p̄t delictū quo q̄s corp̄s dignitate vel famā alterius
dolo malo cadit, q̄ s̄t in principio, h̄c et l.
primo §. ead. dixi dolo malo. Inno in dolo et
effectu Laurentij deo ybidē, neq̄ sine q̄litiō
et mente fieri p̄t, etiam ad p̄metiat ali
cuius q̄ p̄tinere videat, l. qui s̄nt §. de obl.
et alt. l. 3. §. i. l. ex cornelia. §. hys libris.
C. n. solum in principio §. hoc tit. quare neq̄ iſ
in que dolo n. cadit quolis est furiosus et
impubes que fraudis capax n. est neq̄ iſ
qui vel dixit vel fecit, q̄d q̄ se q̄d iniu
riose est, et n. ex affectu iniuriando sed pro
p̄t aut iocandi, vel corrigenti iniuriarū actione
queriri p̄t. D. l. tertio §. i. et 3. l. iniuriarū

260.
Et quod iure p[ro]bitur f. cod. reg. l. p[ro]bare cogit se
n[on] s[ed] i[n] i[n]iuriandi sed p[ro] ioc[us] id q[uo]d sui n[on] q[ui]s
m[er]ito est fuisse vel disisse, etiam hoc illa
inuria hoc ioc[us] n[on] p[ro]m[itt]it q[uo]d i[n]iuriop[ro]p[ter] q[uo]d in
aliquo fuerit factu[m] vel dubit[ur] i[n]is p[ro] se i[n]
iuriop[ro]p[ter] s[ed] i[n]iuriandi p[ro]batu[m] p[ro]m[itt]it n[on] q[uo]d
de iur[is] demonstrat, q[uo]d testat[ur] notabile, in l. f.
n[on] quicq[ue] ibiq[ue] glos. sup[er] verbo p[ro]bare p[ro]t[ur] d[omi]n[us].
Ceter[um] C. hoc lit. l. c[on]t[ra] qui, & h[ic] inuria f. cod.
Clary lib. 5. de iuriis, & inuria, n[on] i[n]r. Gail p[ro]p[ter].
obf. lib. 2. obf. ioc[us] n[on] i[n]r. Propos. de p[ro]bat[ur].
Volu[m] 2. q[uo]d ioc[us] q[ui] 2. n[on] b. p[ro]noct. de p[ro]p[ter].
lib. 5. q[uo]d p[ro]p[ter] 30. qui act[us] e[st] e[st]em hanc ce
e[st]em ce opinionet testat[ur], veru[m] n[on] i[n]r. illud
ob cert[os] aliquos circumstant[ia]s n[on] p[ro]p[ter]as soleat
observari, n[on] h[ic] q[uo]d p[ro] se i[n]iuriop[ro]p[ter] est dubit[ur]
factu[m] fuerit a p[ro]p[ter]e q[uo]d ceptore magistro
suo cognate, vel p[ro]p[ter]e corrigendi et docendi
p[ro]p[ter]is aut iocandi q[uo]d i[n]iuriandi s[ed] p[ro]p[ter]
p[ro]p[ter]e q[ui] l. p[ro]p[ter]e & magister. f. ad
l. aq[ui]a. l. i[n]r. q[uo]d ioc[us], & i[n]r. p[ro]p[ter]e.
f. locati. l. p[ro]p[ter]e, ubi glos. f. hoc lit.

Caus. p. 100. & cao ff. de p. 101. ad
§ in iuria.

Con hoc § agit Imp. de p. 101. seu in iuria
et Id. in eo & p. 101. p. 101. se. realem
verbolem, scriptam et deniq. eam, que signis
seu gestu fit, realis est, si alicui manus inferant
verberando se. aut pulsando, cog. sig. saadente
i. 7. l. lex. cornelia. A hoc lit. verbalis
est qd. qd. p. 101. et q. 101. in alicui
p. 101. l. si in quibus l. ead. libris seu scripta
iniuria fit sig. libellus famosus scriptus
vel scribi curaveris aut expressus expressus
in supereris. l. an. l. de famosis libellis
Gestu deniq. fit sig. ad iniuria alicuius veste
lucubri aut scullida utaq. aut gerat hohel
monochole in p. 101. monochoru aut lin
qua exerat, l. itel. q. 101. l. 101. § 101.
ff. ead. in p. 101. ad alicuius iniuria
fit § ut huius p. 101. iniuria fieri d. 7.
§ 101. § 101. et r. p. 101.

et huius

querere, n. n. ois iniuria effectus iniuriam age
re pot. na licet filio familiarum iniuria inferat
eius nascatur actio ab omni n. ipse, sed potest
et illi pro vel filij nomine solus proponere pot. l.
Sed si unius & alius proder. In hac lit. cap. pro
ratione. de ha. excoicationis, et D. videri
quos referat et sequitur filij clarus. Et. s. recepta
in leant & ill. 458. n. 44. observat in
si poterit per eius prode est filius et adque
actio iniuriam pertinet ab omni h. aut aliter
impeditur ad agendum ubi a. amen, aut aliqua
alio rae illo ut actionem neq. sufficienter
intentione aut in leantat y. inuere pot
hanc se cognosce et examinata q. iudice
admittit filius ad ea intentione aut inte
lato q. sequenda, p. leant in l. Sed si unius
& alius proder. ff. eod. Probat. de Inst. d. 2
tractatu 3. d. 25. Et licet uxori
iniuria inferat in n. ipse sed marito exequitur
illius actionis credit & potest, hic ubi inquit
p. inuisionem defendi n. uxores a viris, viros
ab uxoris equat est defendi. pot. In marito

in libello iniuriam narrare iniuria, et sibi et
 uxori illata esse se probare ut utroque iniuria
 exprimitur. Denique licet iniuria uni de cognatis
 illata certatim sibi irrogata non sit, sed simul
 iniuriam agere possit, non tamen et vero est. Ita
 solum admitti ad accusandum proximiores in
 gradu quod ipsi accusare volunt, alioquin admi
 tuntur qui post ipsos sunt proximiores, sicut
 est, solum proximiores in gradu quod non est
 nitere delictum, quod non. repl. lib. 2. c. 10.
 n. 5. p. l. si plures. ff. de accusat. et p. l. r. d. l.
 § si simul. ff. ad l. cornel. de adulteriis.

Moliri dicta deff. ubi hoc de re latissime
 agit. Ad § panact et subseq

Quo sit pena iniuriam explicat Inppah § pa
 no, et legi hi. § quo re et § abrox, hic
 notandum, iniuria de qua hic agit in loco,
 suo dividit in atrocet seu grave, et in
 atrocet seu leve, ex uno a. et q. capitibus
 evenerit potest, ut iniuria sit atrocet
 ubi in d. § abrox. et in l. proterre edixit

primus est ex parte ipsius iniuriæ in se pul-
cherrimo peccato est magna et gravis, ut si
vultus, manus, pedes, si nullus
membris interveniat, aut si nobilibus igno-
retur, et soli humilio, est qui illo offerit, et
maneat, ut si oleo accipiat, si fuisse
sunt, et ceteris, aut pedibus, quibus, quo est
et atrociter iniuria dicitur, si cui dicitur
mentis, modo ille est alicuius existimatio.
videtur est, ead loci, in corpore persona
iniuriata in quo iniuria est accepta, ut
si est in oculo, si est in cubo, aut in facie, et
n. et ceteris in alia corporis parte, non est atrociter
facta in oculo, aut facie atrociter potest
D. C. p. hoc. Similiter est loci in quo sunt ini-
uria facta, ut si facta sit in loco pub.
in Ecclesia, aut alibi coram multitudine
D. C. p. hoc. Similiter est, et si facta sit in loco
iniuria est, offerit, ut si facta sit in loco
loci, et loco, iudicium parentis, D. P. iudicium.

263
si sacerdoti fiat, et maxime uel
si laici induit ab hoc iniuria corpis. C. de
C. hoc lit, q̄serit et ut iniuria accret
col qualitate p̄sonae quae illa inferit, ut
si uel si et obiecto C. de apud tabionet
Et q̄d ait p̄ hoc ff hoc lit.

Hic ita premisi de pena agenda itaq̄ olim C. de
tabul. tota pena iniuria membri abscissi seu rupti fuit statuta
ut si ei qui manū abscidit, manus abscideret, aut ut ei qui dente
extrahit, aut oculum eruit, dexteraq̄ extraheret, et oculum erue
ret, id postea in defectu in abscis, et dūdo pro toris alia
pena introducta est, q̄ idcirco plerūq̄ seu honoraria
nuncupata ut si. ablatio q̄ntē iniuriae est estimet et
pena iniuriae comparato et aequali q̄ntitate, nec illa
illud in defectu in abscis, et hoc illis successit, et dū
nūc et ut bene ostendit Molina de P. et G. l. i. d. 1.
13. talionis illa pena q̄ primo aspectu inaequalis,
debat et equalis, sapientissime inaequalis est et ini
iusta, limites iusti n̄ attingens, aut eos excedens
eo q̄d una et eadem iniuria est i. l. p̄sonae cui
inferitur et ex eadem circumstantiis accrescere et
decretere pot. v. g. si princeps alicui de infima
plebe oculum erueret, ex lege talionis, quoy ei oc
culus est erueret q̄ certe iniquissimum et maximūq̄

maximam in dyllem qd in ead qd de seet para
erutionis oculi in pmpie qua plebeis e qd si ple
beis alijs pmpie oculum ducet, et l. talionis ead
occuly tantum eruedy et qd certe in
equalitate qd in ead nullusq, deficeret a iniuria
nullusq, deficeret ab iniuria qdte, qua pmpie
to delicto intulisset.

Ampliat. i. ut laud heat hoc pmo et h. qd
dicat se ex vno vno iniuria sentit qd
clony recept. scilicet in verbo iniuria prope
fuerit. nec obstat. reg. qd qd colore iracundia q
ff de reg. d. qd fallit in delictis sigs.

a delicto ex casu potest qd iracundia rous
in delinquentes potest fieri ad animum pmo
qd itaq, est, qui colore iracundia deligit
sed n. h. i. c. sigs n. i. p. maledicent.

Ampliat. n. ut laud heat hoc pmo et h. qd
qd in aia iudicio aduersario suo remittat
iniuria ac qdoret, no ad huc in foret
deniore opere pt ad pmo laur. non. repl.

lib. n. c. i. n. b. no est qd sola ratione
et adu. qd h. i. n. i. n. d. i. c. t. a. i. n. i. s. u. l. e. n. i. s. s. e.
centes, p. a. r. d. et D. d. c. i. t. e. r. in h. n. s. o. l. u.

268
§ 1. ff. hoc lit. Lincolat, seu declaratio pcedens
doctrina i. ut law heat, damno facto iniurio
optinet, est pofit, et optinet seu qdemmal
iudicij legalis ita gloss. hii in verba optinet.
Declarat. 2. ut law heat, hae pona si agat

similiter locis si agat civiliter.
Declarat. 3. ut law heat si modo is qui iniurio
intulit sit comples et solvendo pona, no si sit
pauper, succedit regula, qui n' ht in ore tuat
in corpore, l. sigt iniurio ubiq. ff. hoc lit.

Ad § in summa.

In hoc § traditur quadruplex iniuriosum qd et alio
explet sc. civilis et civilis qd. ut auctor in libello
optinet iniurio pona pcuria quibz nulle
eadem sibi ad iudicari petit, civilis ut auctor
rem in corpore iniuri aut pona infis us
plicari petit. l. ult. ff. ead. qd. hoc casu
pono iniurie arbitraria ut colligitur
us verbi testy nri si a. civiliter sc. agat.
pono eo officio iudicij extra ordinario pona
vel irrogat, qd. coij. dd. sea. teste Julio
dono. lib. 5. decept. servat. § ult. 783

• quomodo cumq. a. regis damna inuiciorum filii
 Panij. l. in flume. ff. de pub. l. i. ff. de
 qui notator infamia. §. ult. inf. quod in de
 throni et gravi iniuria suspendit. ff. ad l. i. ad
 u. minime extendenda quod, ff. l. i. ff. eod.
 ad euadendo hanc infamiam potissimum haec cautela
 traditur ut reus qui timet quod emoret iniuria ante
 est se ad soluat et inuicem petito, tunc
 hoc re geit. pract. obs. lib. i. obs. 103.

Ad hoc actio.

In hac & promit unquam qui iniuria et cogitatio
 extinguit, se deservit, ut si iniuria affectu animi
 cogitatio ut inuicem regat loquendo solutans
 ridendo ludendo ludendo, et n. solut §. i. ff.
 hoc lit. eod. cor. d. de. Julij. Clary. lib. i.
 §. iniuria n. ii. ff. In recte limitat in pte
 christiana charitate atq. et honestate in fo
 ciat, ad euadendo scandalum et offensionem
 alienam ut si ambo iniuriati est, et ad uno
 eandem mentem collocati, quod sunt et aliq.
 nudi q. hoc actio peruenit. Junij. et ff.

probat ut si offerat amicitia et prope remota
n. § 9. secundum modum est, per tractationem
§ 10. utrum hoc case si ea primita sit
autonitabile in famet transigente. l. n. ad
notos. C. de his q notant in panis. si n.
suedat auctoritas magistratus n. in famet,
unde transactio primita sup in unij placita
in canono pmp. n. y hononk. Geil.
lib. 2. obs. 102. § 10. modum est, per unum qui
offerit iniuriam se aut iniuriandi in se
se, d. l. n. solus, quomodo a. hoc sunt
law heat doct Geil. lib. 2. obs. 103.
§ 11. solit. sui actio iniuriam ita ut deinceps
attendant amplius n. jura, y scriptione ut sup
offerat intro annu a tempore accepta in
iniuriam actione n. intentat, y scribitur
hanc actione adversus illu nec offerat jura
deinceps illa intentione, l. si n. quilibet C.
hoc tit. Est q cas dd. sea l. de delis clar.
§ 12. § 13. § 14.
§ 15. solit. iniurio totis factione, qui n.

lib. 2. obs. 104.
lib. 2. obs. 105.
lib. 2. obs. 106.
lib. 2. obs. 107.
lib. 2. obs. 108.
lib. 2. obs. 109.
lib. 2. obs. 110.
lib. 2. obs. 111.
lib. 2. obs. 112.
lib. 2. obs. 113.
lib. 2. obs. 114.
lib. 2. obs. 115.
lib. 2. obs. 116.
lib. 2. obs. 117.
lib. 2. obs. 118.
lib. 2. obs. 119.
lib. 2. obs. 120.

latifacione accipit iniuria removere censetur.
 sed si unicy & ante iudice. ff. eod.
 Pro et relinvo. extinguunt in te iniuriarum. litem
 dat qd p[ro]p[ri]o, morte in iniuriarum ^{iniuriarum} et post litem
 qd p[ro]p[ri]o. l. item apud. & iniuriarum. actio. et
 l. iniuriarum. i. ff. eod. illud observandum est his
 qd litem hinc enumeratis inady iniuria litem
 actio tollat in damno, ex parte complexu interee,

¶ Sed ad ea recuperanda actio in tollit. unde
 p[ro] iniuria ap[er]to usq[ue] ad 30 annos agere
 et l. actio in Julij clary lege d. lib. 5.
 § ult.

TITVLVS. V.
DE obligationibus que ex quasi

delicto nascuntur.
 malicia nascuntur. ff. de actio. hoc lib. de hinc qd ex qsi
 in principio hic ponit primum exemplum in iudice p[ro] imperio male indicant
 et litem sua fecit, idem parti litem damnum in se transferat obligatorum
 ex qsi delicto ad p[ro]no que iudice superior sine ut casu hic cogit in q[ui]dam res
 dicantur q[ui]dam iudice. ita q[ui]dam.
 ita p[ro]p[ri]o hic et in l. sigs & hi vider. ff. de ob.
 et act. r[ati]o est qd quilibet tenet p[ro] hinc ea que ad
 officij sui r[ati]o tenent. ita toto lib. et hi.
 et in l. sigs. & hi vider ff. de act. et obl.
 in hoc a. sp[irit]ualis iudex habet r[ati]o gravitatis
 vel lenitatis culpe, no[n] si iudex inferior erro
 rit, in l. fauli et ap[er]to, graviter p[ro]p[ri]o, si u
 in l. difficili et involuta iudice.

ita glossa huius. Ampliat. 1. ut habeat locum
in iudice ordinario sed et arbitro. l. si quis in
glossando. C. de partib. glossa huius in verbo
id est iudex. et in l. sui. ff. de uarijs et extra
ordinarijs cognitionib. nos est qd arbitrio
potest redire ad iustos iudicium. l. i. ff. de
arbitris. id est in notarijs. qui ex impendia
necio et utiles clausulas. in fin. omisit. l. fin.
C. de magistratib. quereendis. id est in exami-
natores testium. non eadem est aut ras. quare
id est est iudicium. non qd lex est specialis. et ras
gratit. tunc extendit ad alios casus similes
ita Sic. C. de. non sit locus legal. a loco loco.
a ras legit larga

Ampl. 2. ut locum habeat non solum in eo qd ex impendia
negale iudicant. sed et in eo qui oio negligit
iustitia administratione menoch. de arb. d. 99. lib
2. cent. 4. casu 34. ras illo est qd negliget
admirandi iustitia culpa est omissionis
Ampliat. 3. ut locum habeat ista pena non solum
si qd iuro. sed et si qd iudicis opinionem iudi-
cat. ut tradunt de. in cap. 1. extra de qd iudicib.
Quo la limitat primo si casus sit falso

quod vincit si q̄ra q̄ ea afferat expresso testy^{z 67}
hō si p̄ opinione n̄ cōi test̄ sed rāo aliqua
p̄obilissima de Nru. Eber. in d. loy legal. in
loco p̄ autoritate

Declarat̄ seu limitat̄ hoc exple^{dimmodo}, culpa
lata uel tēi uider male iudicet, nō si dolo id
ip̄u faciat tenet̄ et maleficio

Ad 5° item q̄

In hoc q̄ de rōo Exple obligat̄ ex q̄i delicto de
suscipit̄ tradit̄, ille siḡet̄ ex cuius domo p̄prio
uel yducto deq̄ uel effundit̄ aliquid in uia
publica q̄o damnum datur̄ alicui, tenet̄ p̄ p̄tē
hū atq̄ ita ex q̄i delicto si fosse illius p̄
milia deiecit̄ uel effuderit̄ rōo huius rei
est, q̄o interest̄ reip̄. uia publicas et securas
lege i. in principio §. i. et l. b. ff. de his qui
effuderunt, uel deiecerunt, p̄no a. huius obliga
tione actione in factum p̄hibet̄, et est dupl̄
damni accepti q̄ p̄p̄t̄ actor, si in libero hōi
nō datur̄ p̄, in arbitrio iudicis estimat̄ si
hōo cuius p̄t̄ 50 fl. aureorum p̄no imp̄ligit̄, q̄
nō hū. Cōdem illud hū notandum q̄ la t̄ p̄
regulante nemo p̄ueniat̄ p̄ delicto aliteriq̄ uel
delicto legunt̄ p̄of autores. iuxta l. sanc
tius C. de p̄nīs, consp̄r̄ ut nec p̄ten p̄orte

probetur iniquitates filij nec pro delicto filij.
Et sic puniendus, id est talis habet in pena
corporali, in pena a. penam in negotio
non hoc capi ut sicut volens usque ad alio finiri
quod, sed quod iniquitate maxime si l. vel statuto
id si cautus alij, ita illi debet, regula, hinc
culpa nisi sub hinc, nemo debet puniri
de reg. Juris in b. ita dicit Thomas 2. 2.
q. 87. n. 8. et 2. 2. q. 108. Canon. de
hered. lib. 2. c. 8. hinc fit quod in hoc quod
puniatur dicitur ex delicto puniatur
Et dicitur ibi executor.

Sicut exprimitur in executor, compere padularis
est qui tenentur ex ipso beneficio si per suos alij
subtrahat vel hosti vel ipsi qui in manu alij
dicitur a. executor is dicitur quotidianam quasi
namque pertinet, c. 2. de ex. de exen
tatione art. Campo qui statones hospicio re
cipit. l. nauta. de nauta corp.
Amplius hoc exprimitur ut obliquum ex hoc quod de
libro nautarum, sicut res tradat sigillatam vel clausam
sive n. nautarum nautarum sicut hospicio est tradat
tanquam sive recipiat ad hunc librum, sive camp

velineat claret, sine tradat hospiti, ita glossa
in l. fin. verbo itel si prodo ff. nauta campo
ney p.

Limbaty exple, na hoc obligas ex ysi debito
tunc orit ut adiciny corus yroni oporo aliter na
libio turbat est factus, semper si ipse campo fuerit
quidat, ito tunc enim tenet ex debito, et
ifra est uerori pti in l. et. Dd. in l. act. ff.

De in l. et. Inuado
itro declaraty, lamado ut digniny p eos qui se.
de familia sunt, uel quoru oporo ys uelity repat
ferat na si p uitoru uel reliquos hospitey repat
aufert, obligas aduersy exercitore, et ysi de
luto n. naphy, besty in l. un. § fin. ff. p. l. i.
aduersy nauos campo p.

DE ACTIONIBUS

TITVLVS. VI.

De actionibus.

Cum de ius quo utitur uel ad personos uel ad res
uel ad actiones p lincat, § linc. p. pro de iure nati
y. et civil. et de illis hacteny dictu est. psequenter
nunc de act. radendum.
Est a. actio ius, psequendi in iudicio qd sibi debet

Præterea in principio huius. Post hoc loco accipitur
de facultate agendi, sicut in c. prima f.
de usufructu, & facultate fruendi.
f. de fructu. Quest. proinde, & facultate
eundi ambulandi, et sic de re incorporali.
licet eius exercitium in facto consistat,
Dicitur sequenti ut excludat exceptio que
non est nisi persequendi, sed repellendi et ex
cludendi intentione agentis l. i. f. de except.
Sicut in iudicio, quod est iudicium agitur et hoc
actionis nomen nuncupat, l. constat. f. quod melius
eas.

Ad & omnem

In hoc & agitur de prima obliqua principali divi
sione actionum. quæ in reales et personales
dividuntur, realis est, quæ petitur ut res
vel solutio restituatur, et actionum gra
f. de rei vendi. & personales u. actiones sunt, in
quibus agitur ut fiat aliquid, qui et utrumque vel ipsi et
delicto vel ipsi, nolunt obligati est, ad aliquid
dandum vel faciendum, et semper aduersus eundem
locum habet, d. c. act. ipsiusque & bonæ in eadem

269
Propos. hic n. 2. Diferunt, ergo hec actionum spes
in origine seu causa efficiente non personaliter im-
mediate ac principaliter ex obligatione abstracta
vel quod realiter in eis dominus vel miles in se quod
non est huiusmodi, ut hic, et l. i. in principio. In
de obli. et act. fuit lex licet, & ea obli. A. de
pecun. rdo diferunt non nam personaliter est abstracta
personaliter eam non excedit, sed regit huiusmodi
corpus capro laprosus, glossa in l. tertio. R. p.
suis. in horede in d. r. p. r. i. n. c. u. d. l. f. u. n. c. t. o. u. n. o.
non eodem modo ce censet. & i. in auct. de
iure iure iurando a manente d. realiter in. et t. r.
ca. et in in ipso dicitur et in situ apud que sunt
et est. l. actionum gra. diferunt et p. c. e. b. a.
seu medio quod tendit non in personaliter taliter est. ca. l.
remota exprimeret ad abstracta in reali regit ut
se. provincia ca. exprimeret. in l. gloss. in
cap. 2. de libelli ablatioe.

Ad & sed iste.

Propos. in hoc & rdo actionum sunt diuisio quo
se. vis actio dicitur aut civilis aut pretoria licet a.
pluribus quod iuris civilis dicitur ut diximus sup.

supra lib. i. ad p. i. a. de iure reali gentium et civili
hoc in loco p. i. de p. i. q. ut distinguitur q. i. in
procurat unde civiles actiones hoc loco dicantur q. i.
forma specificam ac solemnitas ut ut ad hoc effica
ciam ac robur a iure civili hnt, hinc inde et p. i. q.
iuris aliqd dicit nullis modis iusta l. et ad hoc leg.
ff. de p. i. et p. i. hic in appellandis actionibus p. i. q.
ea quorum forma et solemnitas a iure p. i. q. est
inuenta et q. i. quod si queras quid no. magis sit
huius divisionis ^{ut} locus et effectus. p. i. q. n. exigunt na.
actiones p. i. q. maxime p. i. q. hnt, amales Jul. i. de
durant ultra annum. civiles vero hnt p. i. q. durat
usq. ad 30 annos l. in honorarij ff. hoc lit ubi cetera d.
Ad q. magis si
addidit hoc q. ad i. p. i. q. in reale et personale in corp.
explicatur prima p. i. q. actionis p. i. q. realis, q. publiciana
appellat; deo si dicta q. a publico q. i. hnt ob eam
caam ^{iniquitatem} ^{erat} ut q. qui bona fide iusto titulo
a n. dno rem acq. uerat ac iure usucapere coeperat
nulla haberet actione (no iure civili nulla p. i. q.)
no. quo re si ea sorte ante usucapione complectam am
fisset, et possessione exadisset, reperderet, q. no. hnt.
Definit itaq. hac actio recte in hunc modum. Actio
publiciana actio nil aliud est qua actio p. i. q. realis,
qua petimus id, quod nobis ex iusta caa a n. dno bona
fide traditum est, et n. d. usucapit q. no. hnt, ex qua desic
q. i. ad p. i. q. publiciana ex parte actoris q.
regri. primus regri. q. i. traditio rei uel uera uel ut
in reb. copponitib. l. i. ff. de publiciano, uel q. i.

271
dari dignissimus qd, cui culpa ipsi imputari n' potest.
quod vel suam naturam n' iudicari, ^{cum} ^{ob} ⁱⁿ
sua eam ab eis fuerit coacta. Datur porro
hoc actio adversus possessorem qui rem fructu su
re civili usi ceperat, proq; dno subiecerat, cuius
intentione dicitur rem suam n' ee
uscepta, sed se ad huc eius ee dominum occupat
rea ea tanquam suam restituere oportere. Ceterum
intra annum rescissio usceptione intra annum
iure institutionis intentari debebat. p' textum in
q' nro hic. qd postea iure cadit ad quadriennium
extensum fuit qd, C. un. Eod. C. de temporib; in
integrum restitutione, hodie in camera id n' ser,
naturae ut ^{longo} tempore. At post quadriennium inter
nullo quidatur restit. Ninq. cent. i. obfer. si.
Hic et item si quis

Tentio actio in rem pro ⁱⁿ ^{bonorum} ^{pos}
quod vulgo pauliana appellatur quae credit
tores postquam ex seo ⁱⁿ ^{bonorum} ^{pos}
lesione debitoris pignoris eam misit sunt, ea
bona in ipsorum fraude a debitore alienata

rescissa alienae repellunt, tanquam n̄ alie
nata unde hoc actio datur a creditoribus
a pretore nisi in possessione bonorum de
bitoris sui et datur de bonis illis a credi
toribus, possessis alienatis per debitores in fran
dem creditorum sc. quo minus illis satis fiat
Et datur aduentus quofuany rerum
alienarum possessores, sicut et de
coherens in rem actionibus dictum est, in
sentio n. huius actionis et creditores
rescissa est alienatione dicant res
illae alienatae n̄ fuisse sed semper
in patrimonio debitoris mansisse Ideoque
et se Jus pignoris qd prius et promissione
in possessione consenti erant in bonis
illis retinuisse

Ad § serviana et
quasi serviana

effantur in hoc & dua alia actiones
 pro bono reales, scilicet serviana, et qua
 si serviana a prolatore servio sic dicitur.
 est a. serviana actio pro bono realis
 quae locata ad res quo a yduatione in
 rem locatam ut perpetuo illinc essent
 infecta et illata sibi qz pro portione
 atqz deterioratione rei locatae sunt ob
 ligata, agit, et a quocumqz possessore
 qz pignus auocat, et donec ei satisfiat
 retinet, ita colligitur ex & mo hic. Itz si actio
 pro bono ga a servio pro bono intro
 ducta est. Itz ito quod si actio realis
 ga dno rei locata quod aduulter qz
 iij possessione ^{orem} rem introducant cumqz
 tempore sequitur, nam si locator p por
 tione et deterioratione rei locatae sunt
 gsequi n' pnt, et possessio rem illatam
 ad alium perueniat pnt locator eas et
 ab alio auocare et loco pignoris donec ei satisfiat
 retinere

actio loci habet reynit et a locato proponitur n soluta
§. mro hui et l. centi Jurij C. Locati

De qto ut ppetuo illi cent id est quandiu durat
tempo locationis alioquin n' cent tunc obligata
l. p' d'ij. §. in q'by casu pignus tunc t'rahit hui
est q' p' reby illatij ad tempu ubi t'raunt nec
colores qui merces suas inferunt. donec eas vendant
hac actio n' ppetat, nisi gloffat nro hui. sup
verbo colomni nisi tempore solvendo p'ponit
expent in taberna, l. cu taberna §. de p'ig
ide p'udicium est de p'evnia destinata ad quo
tidianu usq' et necessitate rei familiaris q'a
n' ut p' ppetuo ibi sint inferunt. l. si n' in
ducto. C. in q'by casu §.

De §. inferat et illata ad ostendendu res p'ducto
rij n' illoty pro p'pione obstructas n' ce. l. r.
§. 3. §. in q'by casu pignus §.

De §. p'pione, §. pro p'pione rei, q'a de nos
locati §. p'ductiois q't, ut p'p'io soluta alij res
locata facta terta §. servet, si quid ergo ex negli
gia p'ductoris in re locata deservit, deterioratij
p'p'io nec refertur, aut p'p'io n' soluta, p'p'io
res illata tunc obligata sunt, donec

efficiat. et nemo solvat. D. C. r.
 Dy 7. locum obligato sunt, cum si conductoris bona express
 se locatori obligato aut diceret hypotheca expressa nec
 haberet hoc actio locum, sed quasi serviana de qua paulo
 post, hoc tenet
 Dy 8. a quo cumque possessione auceat, quod ut paulo ante
 dicitur, hinc actio realis est. diriguntur in rem et petit
 contra conductorem eiusque heredem qui res a conductore illatas pos
 sident. Denique verba ipsa, donec ei integre satisfiat, et
 lineat eam finale, huius actionis, ad hoc n. hoc actio
 operato est ut locatori pro perone et deteriorate
 rei locato id quod sibi debet prosequatur. habentem
 prima parte § n. in quo de serviana actus sunt
 explicamur restat n. ut ad alteram in qua
 de quasi serviana tractat deveniamus. De a. g. i.
 serviana, (que et alij hypothecaria appellat)
 quod ad expressa serviana intraducta est. De primis
 pt. § hinc actio realis qua creditor ad rei possessionem
 hinc que sibi iure pignoris vel hypotheca
 expresse obligato est agit ad hoc ut id retinere
 vel alienare possit, si a debitore redemptus non fuerit
 Dy 9. § hinc actio realis quod in re actio est et quicumque
 possessores rei legit. l. pignoris. C. de pign.
 Dy 10. quod creditor ad diffinit actionis serviana que n
 datur civilibet creditoribus, sed et locatori cui res illa
 obligato sunt pro antea dicto
 Dy 11. ad rei possessionem quia hoc actio n. ad hoc datur
 ut agens dominus rei prosequatur, sed ad auocanda

a possidente quo ad sola iudicij
p. ut creditor eo loco pignoris donec ei de de
lato integre satisfactum sit, habeat, & si eum vendiderit
ff de cautionibus dicitur quod tibi iure pignoris & hypo
notam ad hanc actionem nihil interest inter pignus
& hypoteca datur n. p. utroque aliquid diffe
rent, q. pignus p. p. d. q. d. tradit hypoteca
n. q. d. n. tradit sed ex sola questione q. d. d. et
si in pignore transperitur possessio sua de p. d. d.
in creditore in hypoteca vero n. q. d. manet sed
p. d. d. debitor, deinde differunt, q. d. pignus p. p.
in rebus mobilibus, hypoteca n. q. d. in rebus
rebus mob. q. d. imob. indifferentem p. d. d.
q. d. h. d. d. deniq. et p. d. d. obligata e
ad diffinita actionis p. d. d. q. d. d. d. d.
n. q. d. d. p. d. n. d. d. d. p. d. d. p. d. d.
re p. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d.
6. d. d. d. ad hunc ut ea retineat p. d. d. q. d. d. p. d. d.
et hyp. coa p. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d.
creditor et ea de iura retinet pignus, & creditor
supra lib. 15. d. d. q. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d.
Sicut ult. vel alienari p. d. d. si a debitore red
p. d. n. fuerit na. si debitor pignora redimere
voluerit, p. d. a creditoribus vendi modo id p. d. d. d.
rebus p. d.

de iuramentis de alienae, clauso biennio ne 278.
di quagz pnt. de qua re sup. lib. 4. tit. qby
alienare licet vel n' dicitur est.

Ad § in p'no et aliquid subseq.

supra in § no quo §. dicitur est. actio p'noy
alioz esse reales, alioz p'noles ad idagz de realibz
dicitur §. 1. sequenter de personalibz videndum quom
tres enumerantur in h'ce §. 8. nempe actio de offi
luto pecunia, de pecunia, et in factu ex iacurudo
Actio p'bitata pecunia est qua agit' ead sibi qui
p' se vel p' alio se soluturos p'bitauerunt nulla stipulac
interposita. § de p'bitata h'ce. no si p'bitato inter
ueniret, ex ea daretur actio iure civili adeaqz actio
p'lorio super uarancia est, C. 3. § primo. ff. de p'bi
bitata pecunia, p'bitatur agit' §. 1. nulla stipulac inter
posita ut Justin. ait, adeaqz solo et nudo p'bita p'bita
entibz et eius, cui quis p'bitatur, se soluturos, actione d'at
cui iure civili alioz ex nudo solo p'bita est actio n'
oniat, C. Iuris gentiu, ff. de p'bita. de p'bitis p'bitor
an. indebat equit' ee ad h'umanu bonitatis et p'nericou
p'neratione p'bita p'bita est et ipse multo magis
quom' id ante debet p'bitari, C. 1. ff. de p'bi
bitata pecunia et idcirco, q'd iure civili de cast
d'ito suo p'bitatur, atqz si p'bitatur factu est se

se actione dicitur p[ro]curatio est que actio est et
de p[ro]curatio.

Actio de peculio est qua petimus a dno vel patre
vel solvantur filio vel seruo iumento nobis ex p[ro]curato
obligato quatenus in peculio est. & actiones a. hii. fore
ex p[ro]curato filiorum vel seruorum pater vel d[omi]n[us] iure
iuris n[on] tenet. l. i. C. ne filius p[ro]curatore, l. penult.
C. qd[am] ad eo qui in aliena p[ro]curato. l. 3. C. de p[ro]curato
q[ui] p[ro] de se h[ab]ere debent, n[on] obstat, ut a. ex[em]p[ta] cet[er]a
ait. C[on]suet. d. & actionum. d[omi]n[us] vel parentes q[ui]dem
nari ne iud. deciperent bona fide p[ro]curatores, infidelis
et seruis, l. coniug. ff. de iudicijs q[ui] cu[m] pater et
d[omi]n[us] peculij administrat[ur] p[ro]mittant, facile. facile de
eom[od]o gestis se obligare intelligunt. l. 4. ff. de donat.

p[ro]curator q[ui] iuri iuris de equat, et hii supplem[en]t, legat[ur]
iure p[ro]curato vel d[omi]ni actione daturum ex p[ro]curato
p[ro]curato p[ro]curatio est, in tantum in quantum peculio iuris
paterent q[ui] C[on]suet. vocat. peculio tenet.

3ia actio p[ro]curato p[ro]curatio est ex d[omi]no et d[omi]ni
qui p[ro]curato aduersario iuravit sibi debent pec
unia quo p[ro]curato & h[ab]ere p[ro]curato. Et hac actio
itaq[ue] ex iure p[ro]curatio, et n[on] ex iure iuris, no
hoc iure nullo rati[one] d[omi]ni, nisi iuris q[ui] debet, et
qui id sibi debent p[ro]curato, n[on] p[ro]curato a. qui iuris
sibi n[on] p[ro]curato, ut falso iuris, et d[omi]ni ob alijs p[ro]curato

lionum species, hoc res in eo qd aduersus aduersarij qd 275
iudex ut tua qd uolunt, cao. l. i. in prin. f. qd uolunt
reru actio n' det, p'loni tu' iudex qd actio illi ac
comodari qui iuravit nempe quia ad religione iuris iuranti
audis defucentis quentio et qd fentz in quo laico quoda
modo transactio in est, ut ex lca eius qui iuravit
reus qd uolunt. l. 23. 25. et 26. f. eod. iterum
prodor n' p'uisca ex quouis iuramento actio qd uolunt,
l. i. n. dicit Imperator in q' hys populante aduers
fario iuravit, eo ipso a. qd in iurandum ab aduersario po
pularit, ait, dicere uidet immere ^{unt}, ut qd ex uerto actio
dari dicit, id illigat de furto a pople parli delato
lca relato, altem ut. furtu illud sit p'fatu in iudicio
et ito actio ex uerto uolunt in iudicio interposito
ull relato, demp in hac actioe n' quod an actio
in p'uenia debeat, qd latis p'batu est iudicio. l. l. d.
et p' p'fessionem q' p'uenit. f. de iure iurando, De quod
l. i. an l. i. iuratu d. q' d. l. i. 44.

Ad q' sequens dicitio.
Et sequit' usq' ad

In hoc q' p'ponit' alia dicitio actioem nempe quod que
dam actioes rei persequendae cao operabile sint que
de p'ne p'fessionis, quoda mola q' sequens hui
ide lca dicit' ut alij rem alij p'ona alij iuramentum
nos q' legi ostenderet Imperatori. hae dicitio

ad multa utilij est fidei rei persecutoria actiones
perpetuas sunt, personales a. actiones a mali spacio cir-
cumferuntur, ille ad hoc, et pro eodem
nihilum personale ha n' item, ille favorabiles sunt
ha adiosse censentur toto tit infra de p. perijet
temporalibus act. l. interpretat. f. de p. onis, rei
p. sequendo caa comparata sunt, oes in rem actiones
et in p. onae se. p. ene oes, quo ex q. tractu nota
sunt, veluti nullum, quodati, depositi, p. hanc et
empto, vendito, locato, q. d. ucto, h. n. s. i. b. y, h. n. p. l. u.
hoc est solat. rei p. sequitur d. p. sequent, hanc q. do. q.
incendij, ruinae, naufragij, et h. n. u. l. l. y. tempore deponit
et de p. h. a. r. i. g. i. n. f. i. c. i. a. l. y, depositi, per d. o. l. u. m. i. n. d. u. p. l. i.
p. d. e. m. u. n. d. u. m. u. e. n. i. t. d. e. p. o. s. t. u. l. a. r. i. y, et i. n. d. e. d. e. p. o. s. t. u. l. a. r. i. y
actio, et rei et p. ene persecutoria est, ad e. y. m. i. x. t. a.
p. rei p. sequenda h. i. f. i. c. i. o. p. e. n. u. l. o. r. i. a. p. e. n. o. e. s. t.
actio facti, qua duplum vel q. t. r. u. p. l. u. m. p. e. t. i. t. u. r. e. e.
r. e. s. i. n. t. a. i. n. e. s. t. s. e. d. i. l. l. o. p. a. l. i. a. r. e. i. p. e. c. u. t. o. r. i. a. s. a. c. t. i. o.
n. e. s. p. e. t. i. t. u. r. , h. a. m. a. f. u. r. e, q. u. a. a. q. u. o. l. i. b. e. t. a. l. i. o, e. y.
q. r. f. d. e. p. d. i. l. u. s. i. o. n. e. p. a. r. t. i. u. m. q. e. r. m. a. l. e. f. i. c. i. y. s. h. i. i.
M. i. x. t. a. a. c. t. i. o. n. e. s. s. u. n. t, a. c. t. i. o. i. n. h. o. n. o. r. u. m. r. a. p. t. o. r. u. m.
l. a. g. l. i. o. e. t. a. c. t. i. o. e. x. t. e. s. t. o. q. u. e. r. e. n. s. p. r. o. l. e. g. a. t. i. y, u. e.
v. e. r. a. b. i. l. i. b. u. s. l. o. i. y. r. e. l. i. c. i. t. i. y. q. u. i. a. a. h. o. n. o. r. u. m. r. a. p. t. o. r. u. m.
h. i. i. f. i. c. i. o. i. n. h. o. n. o. r. u. m. r. a. p. t. o. r. u. m. m. i. x. t. a. e. s. t. q. u. o.

du qd dupl' ea petiti' res ipso iure est, et propter 276.
com' p'no loco qd' zplum exigib' d. § actio. l. actio
Et itide' mista qd' si res q'ent' neget' se damnat
dedisse, et deinde p'inciat' tenet' in replu' l. 44.
§ 10. ff ad l. actio. cuius simpl' est res, mista qd'
relio est, si honer' vel ipse gravat' est a testatore
ab legato sacris locis relicta p'fect' ipse, vel neget'
aliqd' redditum ee vel p'p'atione, donec in iudicium
uocet' differat, queritur in replu'. ubi partim res
partim p'na est d. §. et ha' mista sunt actiones
ex maleficijs, ceteru' sunt et adhuc alia mista
actiones q'ib' tu' illud na'm alio casu tribuit', nimiru'
u' qd' partim rem, partim p'na p'sequant', sed q'ad partim
in p'na h'nt' directo, § queda' ha' tu'. huius modi
est actio familiae heredis, cui diuidendo est
terminu' regardand'. Actio familiae heredis est
actio p'sonalis, quae datur inter coheredes de
diuidendis reb' hereditarijs ceter' relictis et huc
usq' est actio realis, sed quatenus unus coheredus
petit et impensos quos facit ante petitione' diui
sionis in res hereditarias solum fecit, aut alter petiti
fuit a solo coherede p'cepto, catenus est p'p'o
nalis et p'p'terea haec actio mista d. §. Actio
cui diuidendo inter illos reddit', inter quos si
quid eae est, aliter tu' quo ex iunctione heredit'
ut diuidat', ut si ipsi ceter', legat' sit, et haec

in replu hic, et quide[m] ut dicat[ur] co[m]muni[us] uel
 aq[ue] uel co[m]p[er]e, co[m]p[er]is co[m]p[er]is uindicat[ur] actio
 ne l. aq[ue]. Co[m]p[er]is u. aq[ue], uindicat[ur] hac actio[n]e
 ferri co[m]p[er]i, hac actio[n]e q[ue]damq[ue], lit[er] infam[is], l.
 sed quid[em]a[ut]e[m] p[ro] p[ro]p[ri]o. In replu[m] q[ue]libet actio
 aduers[us] eum, qui ut amplexio[rum] p[ro]p[ri]etate[m] uictore[m]
 ferret, plus debito, sive ut Imperator loq[ui]t[ur], mai
 ore uero op[er]at[ur]e q[ue]nt[ur], in libello q[ue]ntio[n]is.
 q[ue]libet est, & replu[m] hic. sunt a. p[ro]p[ri]etate, p[ro]p[ri]etate qui
 in lib[er]o fauendi sunt, uictore[m] sunt, lib[er]i ex[er]citate[m]
 ut qui in ius uocant, uindicata exigunt, p[ro]p[ri]etate
 uictore[m] de 100 f. una[m] debent, Ego Titio debeo 100.

Titius a me[m] nulle petit p[ro]p[ri]etate[m] uel uictore[m]
 is dem, hac damnum q[ue] actor mihi dedit in
 replu[m] ab eo p[ro]p[ri]etate[m] p[ro]p[ri]etate[m] q[ue]ntio[n]e ex l. appella
 uel d[omi]n[us] actio[n]e[m] hanc, ex l. p[ro]p[ri]etate[m] q[ue]libet
 actio[n]es, que ex uarij l. dependunt, et p[ro]p[ri]etate[m]
 uictore[m] u. h[ab]ent, q[ue]ntio[n]es ex l. l. unica. de q[ue]ntio[n]e.
 ex l. re[sp]o[n]de[n]s itaq[ue] d[omi]n[us] hanc actio[n]e[m] appellat q[ue]ntio[n]e[m]
 uictore[m] ex l. uel ipse ea p[ro]p[ri]etate[m] p[ro]p[ri]etate[m] uel
 nec hinc actio[n]is uel ee fatent[ur] d[omi]n[us]. ceter[um] nulla
 u. p[ro]p[ri]etate[m] hanc hodie app[er]t[ur]e[m] d[omi]n[us] aut a li
 st[er]atorib[us] exigunt[ur] l. d. d. q[ue]ntio[n]e hic.

Contem ad hoc in qtuor verbis hodie porrigitur
ad opifices qui caris operas vendunt vel locant
novella in r. in qtuor plerumque adiones qtuor sunt,
nempe actio facti manifesti, actio qtuor metus, actio
actio in factu, qua calumniatores tenentur hoc
est qui pecunia adepti sunt vel negotium alicui faciunt
vel in facient, l. i. ff. de calumniatoribus. Et
denique, qtuor actio et l. qua in viatore qui amplius
res et maiores periculosos a reo accepit, quod se
cipere debebat, § qtuor plerumque hic. Actio facti no
nifesti est in qtuor plerumque, quia, Iny de vel i, cuius
interest, ea qtuor plerumque plecti citra rem facti
pertracta, ut ante dictum.

Actio quod metus causa appellatur, qui propter est metu
in qtuor plerumque iura cadunt, sicut qtuor aliquis eligi
minis maluit, ut eum non magis, ad hoc donec quod
videtur, et qtuor quod forte res facti a relictis aut
in alio transsulit aut, hoc actio inter amicos
et est in qtuor plerumque, post annum u. in qtuor plerumque
eius minime, qtuor ob metu alicui datus est. Actio
in factu adversus calumniatores datur in
qtuor plerumque, qtuor et hoc si inter amicos interdu
tur, l. i. ff. de qtuor plerumque, cuius quod calumniatus colu
nandi causa accepit, post annum u. qtuor plerumque et

in illo quadruplo met quoy id, qd accepit ²⁷⁸
l. 5. et toto lib. ff. de calumniaribz, Ultima
actio in quadruplo, quapto est, ut dicitur, qd dicitur
ex l. seu qd dicitur actio, prodita l. seu qd
Iustione Justiniani que in n. exstat, punie
bant hoc l. illi qui ut executores et apporito
res p. opera sua plus quo oportebat, portula
in hoie erigebant, a litigatoribz, ut in c. ho
die de p. dicitur hoc allegato qd dicitur in Iusti
niam, et nulla sint opera tribunalia que in
certo salario et mercedis apporitoribz Judi
corum definerint, idcirco istius nullus est usq.
Ad actiones a Paulo & in bono
fidei iudicij.

Imp. in hoc & aliam actionum divisione tradit dicit
do qd quiddam sunt bona fidei quiddam u. Prud. Jurij, bona
fidei actiones dnt in qd qd iudicij iudici solent qd
alteri alteri ex bona fide p. stare oportet, et
do eo inter litigantes nihil querunt et in iudicij de
dicitur sit, & in bono fidei, intra hoc lib. l. 2. & 1.
ff. de obl. et act. Prud. Jurij actiones sunt in qd
p. stare iudicij querunt est adstricta qua iudicando
cedere nequit, uel qd id solut definit qd dicitur.
sive de quo querunt, qd qd in iudicij deductum est,
l. quid qd adstruente ff. de verb. obl. itaqd
inter bona fidei sit dnt in qd illis solut bona

ides iudic a ceteris a. que p[ro]p[ri]a sunt iudic
sed quod in illis p[ro]mulat[ur] iudici est equo et bono
distingueri p[ro]bat, quoniam actore respicit oportet
ut p[ro] in illis multa veniant, de q[ui]bus inter parte
p[ar]tes p[ro]bat[ur] fuit cogitatu[m], ex p[ar]te q[ui]a bene
uenditor de eucliane, et ad p[ro]stanta iuro[rum]
alia et p[ro]uoluo ad exhibenda infra reuendit
et sine p[ro]tendend[is] et si de eo nihil quenerit
q[ui]a d[icitur] hic. In his u. iudex p[ro]uide ad p[ro]p[ri]a
ut attendere ad ea, de q[ui]bus inter parte tempore
p[ro]bat[ur] expresse querit, nec p[ro]t[ur] de n[on] cogitatu[m]
aut expresse p[ro]t[ur] interponere officiu[m]. ne a q[ui]p[ro]
miret unde hec actio[n]e iudicis origine trahit sic
q[ui] dicit p[ro]p[ri]a roma nullis negotiis impediti p[ro]uic
las om[n]i casu n[on] iudicabant, sed aligatorijs iudicib[us]
dari solebant, l[ex]o l[ib] - C. de Pedaneis iud.
et his formula quando ex p[ro]p[ri]a ca[us]a p[ro]uocata
a qua ip[s]is nos n[on] erat recedere et si forte id
ex p[ar]te conferent, sed ad q[ui]bus intra formula ter
minos p[ro]uocata in hunc modu[m] si p[ro]bat, t[er]m
heis ex mutuo. id dare oportere. Casu
p[ro]uocata in q[ui]da[m] u. casu iudex p[ro]uocata

n' secundum similes formulae ad addita clausula est
 bono fide, ex qua libero iudicandi facultas
 dabitur iudici, iusto id quod sibi equum videret, nec
 instrictus erat vel ad formulae partem vel ad fructus
 rigida verborum quaestione, ita Anton. in cap.
 possessor in p. § b. de reg. j. in b. Cui. lib. 3
 offic. Ceterum actio bono fidei certis est iuris
 et a glossa hic in verbo bono fidei, hinc verby
 apprehens.

Impleti aduelli mandati de possibiz
 dignoro Ciscanda communi pro socior
 solij et heredis tutela comoda gestor
 Pro scriptis verbis si nullat sine locat.
 Post bona fidei scripta sunt cetero iuris.
 Adionem n. scripti iuris in certis et nomen ubi
 inde vulgatum illud dictum ex hoc §. d. d. et glossa
 de iurpsemit qd hnt oes fructus qui in eo vel can
 numerantur nec ad eos renouari pnt. et scripti iuris.
 Causa. in d. cap. possessor. 2. p. § b. n. d. reg.
 iuris, in b. Syluester in verbo fructus q. 2. mol.
 diff. 2. 24. Quod si yspia queral cum possibiz in
 istis iam enumeratis qua in alijs fructibus

fuerit addita clausula Ex bona fide adha-
erent. D. Laro ex Cuerone respondet, qd in his
potissimum uide societate finest, sed hoc n' est satis
no' est nullus uide societate finest, qd usq' et humano ne-
cessitat' uel sin' maxime exigat nec tu' q' dicitur ex eo
dependens bona fidei est, r'ao ergo potius et uide
qua' imperator inuit' sup. lib. 3. in lib. de obli-
gat. Ex q'ntu' qd in actionib' bonae fidei obli-
gat' uultua s'c, in actionib' a. p'nti Juris unq'
tu' est obligat'. Ex q'ntu' tu' in uolunt' q' p'nt' q'
quom' q'ntu' p'nt' uolunt' bonae uide bene uide agat
et sic tibi ex equo et bono p'nt' et que
uolunt' n' sunt expressa, et nec cogitatu' qd
equu' igit' est, ut tu' uide q'ntu' ei quom' q'ntu' p'nt'
uolunt' p'nt', tibi n' q'ntu' fac' p'nt' ob alio
eide tu' quom' uide fecerit.

ff. de fidei

igit' in hac 3. de bona fidei actione ex signa-
tione q' dote petenda uel repetenda, q'ntu'
sciendum quod olim duo actiones, doli q'ntu'
fuerunt, una q' dote q'ntu' p'nt' q'ntu' p'nt', altem
q'ntu' dote data repetenda, prior appellat'
et supulatu' actio, q' dote, et dotal' post

280
fructus maritus marito pro p. m. dote
et cum p. m. dote p. dote p. m. dote, ac oib. fru-
ctibus ex re dotali p. ceptis p. m. dote, p. m. dote.
Dicebat actio rei uxoris et p. m. dote p. m. dote
uxori, vel eius parentibus ac heredibus. ite let
ex uxore adu. m. dote, et eius heredibus ad
dote dote recuperando v. hac rei uxoris actio
hodie p. m. dote est, et a Justiniano in adu. m. dote
p. m. dote translata, et nro hi. sine p. m. dote in
cesserit sine v. no. lex intervenisse fingit. l. an.
C. de rei uxoris adu. m. dote, et huius adu. m. dote et si
p. m. dote multa, eorum insignis beneficio p. m. dote, quo
ut duo p. m. dote huius referunt, unus est. In locis
hypotheca, ita ut pro dote accepta, sia mariti
bono uxori laide sint obligata ac si expresse
est eius rei fuisse facta mentio, aliter est qd
mulier in his ipsis mariti bonis, proferat oib.
creditoribus antea hypotheca laide et expresse
tot huius p. m. dote expresse, in l. assidui C.
de qui p. m. dote in p. m. dote. huius. Vark. p. m. dote.
lib. 3. c. 18. atq. ita in camera p. m. dote
ferat p. m. dote. huius. c. 2. huius. 13.

Limitor ipsa doctrina prius in iure si ante
rior quorundam, proutque hypothecae est generalis usus
in p[er]fectis, l. q[ui]bus C. de privilegijs iuris.

Lim. 2. in herede mulieris qui solus de hypotheca
in p[ro]latione sit, exceptis descendente herede
mulieris ad quos prius legit p[ro]lationis transit, d. l.
affidui & exceptis.

Lim. 3. dummodo dote uxori numerata esse videtur, non p[ro]lo
ca p[ro]p[ri]etate mariti sed p[er] testem p[er] instrumentum publicum
glossa in d. l. affidui. Verbo dote, causer non ref.
lib. i. c. 6. n. 4. Geil. pract. obs. lib. 4. obs. 8 i.
nam non sola mariti p[ro]p[ri]etate dote recepta, duntaxat
in p[ro]iudicium creditum, primo quia in fraude
creditori p[ro]iudicium. Deinde quia ante donationem p[ro]p[ri]etatis
facta p[ro]p[ri]etate, p[ro]p[ri]etate p[ro]hibitione titulum. ff. et C. de
donat. inter virum et uxorem vel denique p[er]
futuro numerationis facta p[ro]p[ri]etate, nisi si
p[ro]p[ri]etate mariti p[ro]p[ri]etate de dote recipere
ante creditum uxorem dote recipienti evadit
vel non numerata dote obijcere potest causer de.

Ad & proterea.

Non hoc de arbitrarijs actionibus agit et ostendit
qua ratione fieri potest ut et in p[ro]iudicium p[ro]p[ri]etatis

281
Iudex ex equo et bono quod potest arbitrari, dicitur
n. arbitraria quod ex arbitrio iudicij pendet
atq; in hunc modum definitur potest hinc actiones
fructu juris, in q; potest non actionis propo-
sita, exercet officia iudicij meritoria, q; aliq;
audens extrinsecus, q; loq. in c. ult. C. ubi q;
queritur q; certo loco dare possit. et ubi
D. Cassim. D. i. q; hinc actio fructu juris
q; inter actiones bone fidei supra a nobis enu-
meratas n. reperitur.
Hinc id in q; potest non actionis proposita ad dif-
fract actionis bone fidei q; et iudicij officium
debetur, n. a. potest, sed secundum non actio-
nis, non de hinc non est, ut veniat usure et
interesse, ppter mora et inq; in libe, et de af-
fessione, ut tradit in q; omnia supra hoc lib. In
actio n. fructu juris ipso fieri n. potest secundum non
actionis q; rei ex non actionis n. venit interesse,
neq; in libe sanctorum sed in ex quod extrin-
secus audiente frequentate, exple coo, si exple
q; de rei iudicatioe tu q; n. ad resolutione
rei, fuisse ydemat, et seo transisset in rem
iudicata, et nec quoy interesse rem restitui statim
q; ydemat se nec in restitui p. ab he

peten illum interce sed petitis illius interce, unde
plendet ex naa rei iudicij, sed est auiden ex
transfecu, quod principali actioni n in hodie
ideo imploro officiu iudicij ut ex solutris po
gdemnet mihi rem in id quanti mea interest
rem restituat fuisse, De 3. Officiu iudicij mer
cenarium ut excludat nobile iudicij officiu, qd actio
ni n inferuit, de qua infra ^{in l. 1.} de officio iudicij.

De 2. pp auiden aliq est in secul qd ut
runt dicit, illum qd in actioy solutris pe
lit n debet ex naa actioy qd popte, sed qd
ex transfecu auedit, quia qd qd reg qd
est qd amon nec se iudicij paret, l. 4. resti
tute. ff de rei iud. l. in act. ff de in libe
quando latissime hac de re p. p. de actib.
§ 44. lib. i. § 3. et alijot leg.

Et sunt proterea

proponit in hac §. ultima actionu diuisio
quo a fine desumpta, nam actionu alijue
pnt by solut et p. totu debitu p. p. p. p.
alijue vero ybus niny soluto

Quod cum eo qui in aliena
parte est.

Titulus VII

Imper. hoc lib. respondit ex lib. procedenti actio
de peculio ut de ea diligentis ad moveat, actio
que actiones que filiorum familiae et servorum
domini in parente domino dari solent, illi ad
god, cuius itaque gratia actiones, b. hic enumerantur,
prima quod in sum, et de executorio, et in alio
quo tutoria. et de peculio et de iure
verbo, de quibus ordine dicemus.

Ad si reglar. Jusse.

In hoc et agit de actione qua Jusse deservit
quod lib. actio in solidum, pro parte, vel domum, illis
operentur qui cum filio familiae vel seruo, eorum iussa
operentur, hae de his colligitur ex §. uno huius. De i.
quod sit actio competens in solidum. pro parte
nulli domini quod domini vel pater videtur ipsi gratia
quod videtur alii cum seruo vel filio familiae gratia
sexta n. operentur fidei iuberentis ideo et tenet
in solidum, l. i. in principio ff. quod iussa. De i. et de
operentur illis, qui cum filio familiae quia nihil

refert, que filius sit natus et legitimus simul que
 legitimus sui modo sit in parte. De 3. Cora infra pro
 utroq. ad diffina actione de peculio que datur pro
 pota vel dnum ex contractu filii vel pmi et si q. de
 scientia prosperis, infra a. nullis modis aliq.
 fieri pot. sc. verbis nuncio, Epistola subscriptio
 ne rati habitione vel alio quocumq. modo, quo q.
 quod celebrat ratu. St. D. l. i. §. i. Est a. hoc alio
 q. p. l. p. directa sc. et utiliq. Directa datur, qdo q.
 q. ratu vel sermo vel filio fam. Intra illiq. qui est h. t.
 in parte, utiliq. a. datur qdo q. q. ratu vel libero h. t.
 infra illiq. in bona fide h. t.

Ad eadem ead.

In hoc § agitur de exercitoria et infilaria act. d.
 a actio exer: ab exercitore, exercitor u. ex
 pellat, is, qui nam aliq. p. p. onit, et que p. p. h. d. i. a.
 ny questy nam p. h. t. et q. p. p. h. t. obuentio
 ref. l. i. A. de exercitoria. de p. h. t. q. p. h. t.
 actio adversus exercitorem in solidu. q. p. h. t. e. i. g.
 ut magistro namq. ab ipso exercitore p. p. h. t. e. i. g.
 rei p. p. h. t. q. p. h. t. De 3. q. p. h. t. actio adversus
 exercitorem q. p. h. t. q. p. h. t. videt, qui p. p. h. t.
 h. t. ut eius p. p. h. t. De l. i. §. magistro. De 3.
 in solidum, ad diffina actione de peculio, que
 p. h. t. datur pro dnum quatenus est in peculio
 De 3. q. p. h. t. ei qui ut magistro namq. h. t.

ad definitio actionis de periculo, quae in datus ex
certo negotiatione hanc locum habet, quod aliquis est
certo pro negotiationis ut est negotio navali pro
magistrum a. navis inq. Vlp. in d. & magist.
accipere debemus eum, cui totius navis cura non
data est ab exercitore. D. q. ab ipso exer
citore pro populo, quod ut hanc actio locum habeat re
ritur ut exercitor ipse magistrum navis pro
securus, vel eum sciens prudensq. negotiari potest
D. C. i. & magistrum. D. q. s. eius rei gratia, si ex
alio causa quae navis proposita est, quod delictum, non tenet, dicitur
licet tenet, ex eius delicto in navis inq. imputat in
sibi quod opera malorum hominum utat. D. C. i. et ubi
glossa in u. de actio. et glossa hic. sciunt huc
quod supra in tit. de obligat. quod ex ipso delicto.
Et quod ut exercitor navis tradidimus nunc
ad insularia actiones pergamus. Et itaque
insular quae sunt barbare hodie factore
noianus qui loberne ad emendum vel vendendum
proprietate vel alius in id negotio propositus
ex eo appellatus quod gerendo negotio insular id
est operam navis l. 3. ff. de insulario. itaque
definiuntur insularia quod sit actio quae constituitur
insularis in eam qui propositus in solidum eius

quod ex parte debitorum est, datur, hoc de pio et
Declarae antecedenti, sed illi
Ad q. introductis et aliis.

294

In hac q. agit, de tributoria actione a tribuendo
sua distribuendo sic dicta, quia cuilibet ex creditoribus
pars de eo qd super qd tribui debet vel potest ex
dicendis ac de qd. qd sit actio iustitiae illi qd
Dno sciente et n' contradicente qd serunt cu serunt
in merce peculiaris qd dno, vel pro rato distri-
buo inter se et ipsos, quae est in merce vel
inde recepta, et nunq distribuenda, D. i. dno
sciente et n' contradicente, qd si es ignorante ser-
unt in merce peculiaris qd dno n' sit contra tribu-
toria sed actio de pecunia. Effectus huius rei est qd
hac casu posteriori dno deducatur prius, id est sibi
debet, et de residuo quod super fuerit, sibi sit cre-
ditoribus e. i. in qd dno. p. prioris re ca-
su qd si tributoria agit, hoc beneficium
gouder, tam n. tanquam extraneus creditor uenit
sibi tribuit id est distributione illius merce solter ut
alijs creditoribus, uel sit aliquo propositio d.
e. primo qd qd qd h. i. D. i. in merce
peculiaris si n. ex merce dnica qd qd serunt
iustitiae uel et executoria. D. a. merce
peculiaris, uel illa in qua dno p. uenit serunt,

285
executio et infistoria que dantur pro dominum in
solidum hoc a. quodam in rem cuius versum est in rem a
venit illigih si qd necio vel utiliter si qd impens
fuerit, quo dny vel potest rem, vel meliore, vel talte
n' deteriorum habeat, & proterea hui. Dicitur co
ignorante ad diffia obliom quod infra executio
et infistoria que se. dantur qdo ex voluntate vel
consensu dny constituta est, hoc a. qd etiam inuito
vel ignorante tenentur qd praxit, ita dd. hui.

Itaque illud quoy

Ex hoc & hac regula notat se. quod muluo danti
filiis familias pro senatq qdultum Macedoniam
actio deneget, raa huius reddid duplex, prior
quia querey ad luxuriam inuitant ad eam ad
iudicium instigant. posterior quia suscipi illis
datur ad impediendi iudicium parentum cui senatq
qultu caam dedit, Improby Venerator Ma
cedo, unde et macedoniam appellatur est, qui fla
gitio se adolescentibus filij familias pennis ad
quem nix luxum querebat credebat, si ut bandu
one alieno obruti in quadam flagitiosa ac moaly
et paterna cogitatione pellenantur qd hereditate
impetientes querebat creditoribus pons, & nro hui.

Cui malo salutario remedio hoc senatus consulto adhi-
bitum est, capessendo iuveniles motus, ut ne cupidini delicti
triste sentiant exitum, qui eos post dispersum patrimonium et
spem,
Similiter praedicta regula ut loqui n' deat, i. si filius fam.
qui nuptus accepit, sed miles. C. ult. C. ad senat. Con.
Maced.

Similiter 2. si pater familiaris se fuisse mentitus est, si filius
patrem fam. C. eod. 3

Similiter 3. si pater fam. publice fuerit reprobatus, vel pro
bilio modo, ludionum causa nuptus accepit, C. ult. si
si filius fam. & penult. f. ad senat. consult. Maced.
q. 1. si soluerit filius fam. penult. nuptus accepto
alij creditori vel uxori in pecunia, vel in rem
patris. D. C. ult. filius fam.

Sim, si si pater sine re expresse consentit. C. si
in scientia, et C. si pater, f. D. ult.

Ad illud in summo.

Ex hoc & talis regula desumi potest, non solum ab ipso senatu,
directo quasi ex parte filij, vel senatus, quod ius de
in rem verso, in pater et ex pater pater
et dicitur quoniam potest, sed et directo personae ipsi
ipso pater, C. i. f. de in rem verso. Eod. est
quia pater et dicitur videntur quodammodo persona-
liter pater, cum pater vel filius pater
cap. qui pater de reg. p. in b. Ideoque potest
directo ab ipso debitum dicitur, ac si ipso pater.

Et modo hic, et c. sijs in municipijs f. de uitoria
actione. DE NOBILIBVS

DE NOBILIBVS
TITVLVS VIII

f. hinc lib. hodie nullus est usq. na docet gatenz dny
dny pro delicto serui quensz, no salep n. ad. appel
tanz que n. ex usq. r. sed ex uoxio id est uoleji
sio puto furtu rapina; pro dnu in p. uenit, ut
ull. lib. d. p. maone p. f. f. eras, id est damnu a sero
datu p. r. iat, uel serui noxe p. d. id est addicat
arbori, p. d. hinc hodie, apud Christianos nulla est
na famuli quos hodie habentz liberi sunt, nec conu
noie obliyanur nisi executorio uel in p. d. noie p. r. o
dnu agoz aut nisi circa officiu p. uel delinq. uel
ubi p. r. uel noie negligentem igne carel in p. r. o. f. u
se de hac re geil. p. r. d. obf. lib. r. obf. r. i.

Si quadrupes pauperie p. r. i. p. e. d. r. i. a. l. y

TITVLVS IX.

Non tunc seruum noie noie sed et noie quadruped
obliyanur quemadmodu igit p. r. i. p. e. d. r. i. a. l. y
rit p. r. o. d. n. u. p. r. o. d. i. t. o. e. s. t. a. c. t. i. o. n. a. l. i. s. u. t. p. r. o. s. i.

lib. 2. dicitur imp.

si quosdam pauperes seide actio ex l. re tab.

De pauperie adversus dicitur nosit in qua
similiter ut in superioribus actione id agit
ut aut aial dedit qd noxia quilibet, aut d'fines
noxia offerat l. i. si quatuor.

Pauperes itaque in proposito nro nihil aliud
est quod damnum dicitur sine iniuria facientis
ut forte ut aial irrationale no nocendi in
iurandi qd coent damnum infer. d. l. i. si aut
prohor. de finibus qd actio de pauperie qd sit

actio in qd sonant l. re tab. introducto, qd
quod si cuius quatuor que circum numero est
tunc damnum dedit, aut ut damnum illatum reparat
aut aial qd noxiam intulit in rogam dedit,

d. l. i. Idem in deficiat cuius quatuor que circum
nro est qd ad tantum hanc actione regit qd
aial ratione expey id qd maxime dicitur et qd
per d. hoc, ut dicitur actio qd actio, alia si hiey
aut alia vero bestia dicitur intulerit hoc

actio qd dicitur ex edicto l. ea, licet verba
deficiant d. l. i. si. et l. penult. d. d. lib.
de quo sciendum quod hoc actio explet sit dicitur

sc. et utily, dicitur in quadrupede mansuetu ali²⁸⁷
lij in alio vero bestia, que hñ in alicuius dno est
lout ht. d. l. penult. DE Jis p quos agere
Possumus

Ad huc. X.

Cum sup orily lit, de ad: corum quoddamly et nris
dicitur p niam p quos personar exercere pnt
dicendum reprot, excoentem a. uel p pncipal p hanc
uel p alia subpduos redditi p pncipal. hnt.
uel curatores p a. in lib. it. ut ht. in g. uel.
hoc traditum est, quomodo hnt, et curatores pntualy
de procuratorily in presenti lit, pncip. tractat,
E p itaq, procurator auctore pncip. in l. i. f. de pcur.
is, qui aliena negotia, mandato dni gratis admini
strat, in qua defiore pncip. gestant aut curant
idq, breuitatis caa omittit. dñi. aliena nego.
tio quia in proprijs reby sibi ipi nemo est
administrator aut pcurator. l. hnt, §. item f.
de pcuratorily. dñi. mandato, pncip. hnt
mandato alicuius negotia gerat n est pcurator
sed negotiorum gestor, ut hnt toto lit. §. de nego
lis gestis. et nos supra lib. 5.

Tit. de obli. que ex gñ q'radu.

ff. de iur. iur. c. q'z dicimus
§. 3. dñi ad diffin. tutorum vel curat. collegiorum
et p'curatorum qui ut proprie n' hnt dñi ^{regr} y by p'curatorum
scilicet q' et p'curatores q'figuere n' p'nt q'figuunt
o. vel actores vel iudicos. l. nec iur. abij. ff. de p'curat.
l. regr. tutores C. eod. ff. de g'ratij. §. si
in p'curat. de certa mercede p'curanda q'entur
fuisse n' est q'figuunt p'curator, sed operantur locutor
nec ad mandatum, sed loco q' mandatum p'curator
est q'curatorum l. i. in fine ff. mandati, hoc in v'lo
illig' debet, ut p'curator a principio negotij nihil
certi exigat. q' negotio p'curanda, deinde quod n'
p'curator de quolibet litij. l. salarii. ff. mandati.
mandato in p'curato, et negotio expedito p't
locute p' remunerat' laborij sui salarii auipere
d. c. salarii. d. c.

De salis dationibus

Tit. ii.
Ne iudicij reddat illuſionem, nec si p' procuratorem
alio iure instituat, tamen eludat, introducit p'curator
salis dationes id est cautiones q'by coactum id p'curator
ad securitatem liti gaudet p'curator, l. q'z ff. ad

C. Julia de rei privata et de reys factis dno cautio
 qua aliquid datur fidei iussoribus vel pignori de
 lite servat facimus. l. prima ubi glos. et d. ff. qui
 tutelam cogant. D. i. datur pignori vel fide
 iussoribus. qd. hic duobus modis in re idonea ca
 net, glos. in §. i. in verbo idonea. sup. de eo
 qui libertatis coa etp. et d. l. i. fideiuss. a.
 in iudicio ut idonei habeantur. et gulle rei comple
 re dari debent, n. in facultatibus ut plerumque
 in bonis, et magnitudine rei in iudicio de
 dudo, ubi l. si voluit. ff. qui tutelam cogant
 in §. i. et querendi facultati seu qui facile que
 riri possunt l. r. ff. de iur. ne prosumptione tori,
 coa ta difficultati pat. l. si fideiussor. ff. de
 iur. Quam ob rem nec nullum recte adhibet pp
 exceptionem Velleiani, l. de die, §. i. ff. qui factis
 done cogant, et toto tit. ff. ad hered. glos. Velli:
 neq. nates qd. ex privilegio nullum fidei ius
 sione soluit. d. l. de die, nec minor pp re
 sultationis beneficium, d. l. de die, §. i. et rto.
 neq. Clerici vel Scholastici, qd. in coram suis iudi
 cibus queriri possunt. d. l. fideiussor. et auct. habita

C. ne filij. p. patre, actor itaq. solij dare debet
se intra duos menses a tempore libelli parati
liberum spectatum, aut. libelli, C. de libij spectat.
Uel se in iudicio usq. ad finem p. manserit, & sed
hodie hi. et tunc si q. singul. ipse p. sumbere in
p. sent. res solutur, aut. operat. C. de libij
spectat. hodie de spectat. et p. l. curiam
actor de expens. l. et libij damno solij dare
debet, R. Bach. in sua proxi. civili lib. 25. n. 5.
reg. u. libij dam. iudicio liti p. solit. ita quod
usq. ad libij finem in iudicio p. tenerare relit. d. 6
de hodie, et lib. xi. in q. lib. imp. p. mulgati
Radipone Anno 1557. et hoc q. de p. cedunt
q. ipse actor et reus iudicium p. ficiunt, non si
p. p. curator. libere ad agens, distinguentur, et
aut n. Coymun. de p. curatore actoris, aut de
p. curatore rei, si de p. curatore actoris
sermo sit, tunc si q. stat. est habere mandatum
aut si actor p. sent. in iudicio eius p. persona
legitimel. solij dare n. tenet, si n. de ma
dato d. l. et, vel p. ficiens mandatum n. h. et
solij dare debet, tunc p. curatorem et tunc habetur

l. i. c. de pcurat. Ca. Pomponij. A eodem qd
 si postea principales gesto p pcuratore n' redificet
 tenet pcurator qd eo a interesse damnorum. *Mans. l. iij.*
 obs. cent. i. obser. 45. si a. qd sitent eam n' habere
 mandatum n' ad iudicium de cautione de rato, n' p comūda
 persone l. sedet hoc. f. de pcurat. sub n. laym. de pcura
 tore rei et dicendum est quod aio tenet salutare de
 iudicato solvendo, & si n. d. veru si n. aliqui sine profes
 sit dny sine obser. et si qd si quide profes fuerit p t ipse
 promittere sub obligatō reru pcurator in iudicio vel extra de
 re iudicata solvenda, et releuat pcurator a soly dāe, si n.
 n. profes n' fuerit soly dāe iudicatu solui p litiy obli
 gae profatore deest, & si n. reat ubi hoc rad reddi
 nenon n. secundū veterē regulo obeno rei sine soly dāe
 tenet idoney illigib. intendit hū, si principales ca
 pociantur iudicaria cautio sufficit, id est ea que fit p
 pcurator dante l. fin. f. qui salutare cofant, quo
 modo a. et qd dicit huiusmodi cautio profes n' dēre ē
 apud gent. lib. 2. obs. 7. ubi ait, ad cautionē iura
 toria requirit i. ut is qui ad cautionē pstatuet
 tenet paret p fidei iussores habere n' pot. neq. pū
 mora dare. rdo qd ea facere velid, que pbi in
 cambunt, vel ipsi a iudice imponunt, intendit
 et cautē, ruda et simplici pmissione, & qd hodie
 hic, que pstatuet ipse pcurator, qui in loco iudi
 cij bona mobilia possident, d. in d. §. et qd pfa
 cile colligit qd hoc vocula (vel pignoibz) inde

Titulus 13. DE EXCEPTIONIBUS

Exceptio est actionis exclusio, estque alia perpetua
sive perpetua, alia temporalis sive dilatoria
perpetua sunt, quae actioni intentae opposita
venit, eas tollunt, ac perimunt, huiusmodi ^{est actio}
^{exceptio pacti} ^{est} de n. petendo in perpetuum, id est exceptio nisi
doli mali, Quis iur. rei iudicatae transactio
et similes & pactum. Dilatoria exceptiones sunt
quae opposita in tentatis actionibus, eas non tollunt aut
perimunt sed ad tempus duntaxat differunt, cuiusmodi
est pactum de n. n. petendo ad certum tempus, id est
exceptio in presentia et peremptoria. & temporaria
hic. Exceptionum peremptoriae proprium est quod in quavis
actione regulariter post litem contestatam, usque ad litem
proponantur l. 9. C. de exceptionibus. Minus. cent. i.
obser. 24. n. 13. Dilatorio u. exceptiones regulariter
ante litem contestatam opponuntur et disceptantur. l. 1. de
denu. C. de p. canob. l. generalis. C. de except.
Geil lib. 2. obser. 104.
Quae actiones ^{acceptio} ^{exceptio} ita ut exceptiones reguntur
non replicatio de quo in lib. 11. huius. runde

Definit exceptio actoris qua ei exceptione 291
replecanda dicitur l. 2. § 2. ff. de except. repli
adoni ius opponit duplices et hinc rursus
triplicis, inde laudat duplices. d. l. 2. § 3. d. 3.
ff. de except. § 2. hui.

De Interdictis

Vulgatissimum in iure est quod diuisione iudiciorum a fine
de sumpta, ea re diuidantur in petitoria et possessoria
sicut lib. extra de causa possess. et proprietatis l. noscitur
§ nihil cae ff. de acquirenda poss. petitoria agit ad res
sane domi vel ipsi, ubi diximus ad § aut supra de aut.
Possessoria u. d. h. in quo agit de asseranda possess. vel
ipsi. cuiuslibet de illa re petitoria sc. et quod
eo plene uidebantur habere dicitur et, nunc de
hoc possessoria sc. difficiendum uidentur, quod
et quodammodo sit, quod antequam fiat dili
genter notandum, longe quibus et expe
ditur et intentione iudicium possessoria quod
petitoria possessoria sc. ff. omni quibus dicitur
ad quod in petitoria actum ad primum, in
possessoria a. ab eo uelentur ff. de heredi l. ij

De interdictis l. 1. in.

qui destinavit. ff. de reind. quod n' est exigui
momenti pp sumo pbandi difficultate ut
n' raro nulla ob pbat defectus sub iusto pbi
re ptingat clipio. Atqui hoc est qd subdit Juy.
Et redirenda. ubi p' quoad infra eode, nimi
rum quoad possessionis eo q' p'ere, qd est p' res
n' p' ipis qui ea possidet, n' ante l' i' abes
aufert q' auctor legitime p'bandis, et
petitor ee sua id est hly in l. fin. C. de
rei iudi: unde mensurim' evadit, qd vulgo
pocose qd p' p' vere assumptis, bestis
possidentis. quonia ipsorum sunt p'uctu
Jofon in D. C. . . . n. 8. auctis et aliud
quoad quod agenti de possessione quamvis p'uum
h'at in p'one, saltem nihil aut ipi maneat
sus p'itorie aut in primo iudicio de p'p.
et in rto de p'p'itate p' p'entis et
tea lato in p'p'atorio n' p'aret exceptione
rei iudicate in p'p'atorio. ya inter se

longe diuersa sunt, & test: in c. q. spin
 appellant a iudicio hoc possessoria iudicari
 uocabulo interdito, cur a. si dicta sint, qd
 uerby et cog opinio ht, dicta ee ab interdi
 cendo seu uelando, & hinclozen ya uulgatusest
 a posteriori de uariatione fieri, interdita uero
 prohibitoria in hac uiaa prohibita ee enq
 sumo, hoc lit qd ad, uel possany, dicere
 interdita in pposito nro dici qm a ppetua
 sed interim dicta snt de possessionibz donec de
 nouo iudicio, in iure ppetoris seu ppetuo
 laj querat. Ad sumo a.

Interdita sunt duplex est dicitur et de sumo
 seu ppetua in q nro agit, cap ab effectu
 de sumo est, sc. qd aut prohibitoria, aut restit
 uia, aut exhibitoria sint, prohibitoria sunt
 qly ppetor uelat aliquid fieri, harum q spes
 seu ppetuis exple in q nro referant, ppetuis
 exple est, ne nifiat ei, qui in possessione

bonorum alicuius q̄ decretum iudicij nullius est
daturus hoc interdicitur q̄ impediendo vel
urbante alicuius in sua possessione frustra
n̄ inquit Vlpianus in C. i. f. ne vis fieri, in
possessione miteret, (prohor se) utrimq̄
iure et plures venire in possessione coer-
ceret, quod itaq̄ hoc interdicitur primario
rei qui propter spem rei et primo decreto
iudicij nullius in possessione bonorum ipsius rei
D. C. i. de a. primo decreto prius iudicij
quo mandat bono p̄ten spem rei, in potest
spem obtinere, et si intro annus rei n̄ p̄treat
nec soluat expensas nec cautionem p̄stet, et si
p̄treat in spem, tunc inter p̄ten a iudi-
ce redit decretum quo iubet bono p̄ten spem
rei possideri, quo antea et primo decreto
in effectu sui detinebantur. de qua re pleriq̄
D. in C. si finita & Juliano. Et de damno in
lato. r̄do dat̄ ei qui in possessione legatorum

293
legatorum servandum eam nihil. D. l. i. §. 1. p. 1.
et l. si quis nuptias f. eade. l. i. p. 1. testator relinquit
legato sub conditione vel ad diem tunc ista legata tunc
conditione vel die exstante peti n' pot' interim in
causis est ab herede de prostando legato ipsi lega-
tario, et exstante conditione vel die, loco l. i. f. ut
legatorum, sic fidei commissum noie cautat, et si
heredes causera noluerit, legatorius intendit et in pos-
sessione bonorum p' testat in l. i. in prin: f. ut legat. c.
3. d. d. h. mulieri que ventris noie in possessione nihil
l. i. f. ex g. h. cas. in possessione ead. q. d. n. mariti
mariti et uxori dicit licet grande ex marito et pe-
lit possess: bonorum eam ventris, qui grande est, ut
pot' alii p' leg in utero, tunc proter nihil est in posses-
sione bonorum mariti defuncti, l. i. f. de ventris
in poss. intendit. q. d. datur ei quiet eam do-
ni in fidei nuptias est in possessione adiuvicinorum
l. fin. f. nec in fidei, q. d. n. nuptias nuptias
habet domus ruinosa et ego peto nihil causeri de damno
in fidei, id est de damno nec damno factis seu dato sed
q. d. futurum tunc nuptias nuptias causeri de re, ostendo

damo qd ex ruina suam adiu mibi glingere qd daret
nihil ne in possessione domus ruinosae donec vicini
caueat, l. dies. & si intra dies 10 de domo inferis
hinc casibus si minusq impediat quo minus imitatur
in profect. aut in minusq deiecit, hoc interdidit
ei qd dicit, d. l. i. & ne usq fiasci. id est interdicit
phibitorum in & non ppropul est, ne usq fiasci, q
mortuus inferis in laud, in quem fas interendi hnt, et
datur qtra est, qui impedit, quo minus interat, vel
sepulchrum edificet, quia rei pub. interest sepulch
ra vel structura, christianorum n phiberi, ne
moneant, adauera ~~inhumata~~, solo dit. & de
mortuo interendo et sepulchris edificando,
velut hodie hinc interditi nulli est usq ptra
usq pordificunt de caeteris q. quo sepulch
ra qrimata abolita sunt, de quo se gaang
13. q. 2. Item interdicit phibitorum est, ne
qd in loco sacro vel publico fiat aut edi
ficet, et qtra ualente aliquid facere in
portis et muris ciuitatum vel qui ibi sine p
nisiue pncipi habitare nullo, vel qtra est

et, qui in seculis ut pories de noli, no publi²⁹⁸
ce intere, huiusmodi loco tam ob pitalo incendij
et pditionis aduerty inuicio et natione alio
runt fulta decto pofore, unde mari et porke
et fante diunt, & fante fap. lib. r. lib. i.
eo qd fante quoda ob horum inuicia de pte
fint, l. fante, f de rem diuifione. qm in
dubio p hilitom, ne qd in flumine publico uel cig
rippa p qd fatis aut iter nauigij de ferio, fiat,
ut dolo lib. p. de fluminib, et lib. ne qd in
flumine publico fiat. rta ftes interdutione
qua in fexto nro meo lib. e, quad quoda
interdicta fint re pitoria qbz p dcor aliquid
re p hili fubal, cuius griz duo interduta hie qd
nunt, quato quom bonum, et unde in uerumqz
latius infra explicabit, zia deniqz ptes inter
dutione, e, quad quoda interduta fint p hilito
ria ex eo p duto qd p dcor qd fubal
aliquid exhiberi cuius griz & ex pto hie adferant
de exhibendij r. liberis hant, liberis, et liberis
nro p rima datur qd cum qui liberu hant de hie
ut eandem exhibeat, hie in publicum p dcor ac p r

Ad adipiscenda.

In hoc § agit Jur. de i. membro sc. de interdito
adipiscendo poss. datur a. illis qui constantur adipis
ei possessione rei quos prius nunquam habuerunt
cujus duo spes hic enumerantur quorum bonorum sc.
et saluam interdicitur. Interdicitur quorum
bonorum a primis edicti uerbis non est di
ctum n. p. l. i. sic incipit quorum bonorum et
Edicto meo illi possessio datur est. i. f.
quorum bonorum et q. uerbis liquet, hoc inter
dicitur ei uerbi, cui ex p. d. b. edicto bono
rum possessio datur et quibus filio emancipato et
cognatis aduersus possidente q. heredem uel p. posses
sore, ut ab eo p. sequatur possessionem illorum bonorum
quae testatoris, in cuius bono successit, mortuo h. i. p. a
tempore fuerunt, § uro h. i. et d. l. i. Menach.
in p. l. i. de adipiscendo poss. n. i. r. p. quo
sciendum olim de iure i. r. tabularum liberos uel
in potestate existentes et agnatos successisse
ex cl. i. cognatis et emancipatis, § emancipati

sup. de hereditat. que ab intestato quod
boni iuris est iniquum est in cognatis et em
agnatis iura sanguinis darent. Cuius n. filius centus
emomipet, nihil autem in manet filius regn
nati rae motu yhor est uideret plura
agnatis et cognatis auxilio legi r. tab. de
fiduciosae, hunc rigorem juris civilis mitigauit
uocantibus eos ad possessionem y edictum unde liberi
et unde cognati, concedendo bonorum possessionem
id est hereditatem aduersus possidentem y herede uel
y possessore, pro herede possidere dicitur, qui
se herede putans possessionem bonorum hereditarium
agnatis, l. y herede ff. de petitione hereditatis
pro possessore possidere dicitur, qui de facto bona
hereditaria possidet, nec interrogatus y
aliquo iudice hoc ff. poss. allegare, nisi y
possideat, porro, hoc interdicitur replet y
dicitur se. et uale. Dicitur, datur bonorum
possessori uale n. datur hereditas, de iure
civilis l. emendat glo. caeter approbata sub rub.
C. quorum bonorum glo. de ha. inter dicto
et Monothio. dicitur remediis y locum ubi dicitur et
late.

Hereditas
de qua in
in filio
nihil autem
nati rae
agnatis et
fiduciosae
uocantibus
et unde
id est hereditatem
y herede uel
y possessore
dicitur, qui
se herede
agnatis
de facto
interrogatus
aliquo iudice
possideat
porro
hoc interdicitur
replet y
dicitur se.
et uale.
Datur bonorum
possessori
uale n.
datur hereditas
de iure
civilis
l. emendat
glo. caeter
approbata
sub rub.
C. quorum
bonorum
glo. de ha.
inter dicto
et Monothio.
dicitur
remediis
y locum
ubi dicitur
et late.

296
flectent edicta adipsendo poss. cao pparatu
de quo in nro & hic est interdictu saluam a sal
nis Juliano sicut auctoritatij et pntes Westph
in sui paratid. f. de saluano interdicto. n. 3.
ull a plore quado saluo, quemadmodu auctoritat di
nonij hic. sic dicitur datur dno. Cacont. rusticu
ull urbam p dnm ad frequenda poss. caru
rent, que a colono ull inquilino, in pcedit
y ductu in pto ad illate sunt, et si p solu
tione pensioy laude obligatur, pro colou
uel inquilu ull ipso quemlibet elloru rent que
illate et ppter exportato sunt, et si. Cacont.
actio pmano de quo & pmano sup. de act.
in illa de p pnetore, (que difficultis est p bay.)
y gat idcirco melij et ad hoc y pte interdictu
in quo ipse actor obtinet si saltem p act
y ductore. tempore y ductiois et infero et
illate possidite, que regit in oculis incurra
toulis p bay, tenet. toto lib. f. de p riono
interdicto. Caltime Menach. de adijp
cendo possessione, remedio. 3.

Ad retinenda et regenda ad
& recuperanda.

Imp. in hinc & secundum membra dictionis supra tradita
p[ro]p[ri]e declarant q[uo]d interdicitur retinenda possessio
nisi sit et que eius p[ro]p[ri]e interdicitur itaq[ue] retinenda
d[omi]ni quo regim[us] ut possessiones quas habentur reti
neantur retinere n[on] possessione nihil aliud est
quod et adeptos possidet et apud se existente
tueri et g[er]ere, melius n[on] est possessione retinere
et p[ro] alio p[ro]veniri quod aliorum p[ro]p[ri]etate agere
nisi si possessione retineantur et si qui p[ro]p[ri]etate nos
p[ro]p[ri]etatis agit in p[ro]p[ri]e d[omi]ni, inaxel
res p[ro]p[ri]etatis nos et p[ro]p[ri]etatis ad nos. Sed ad imp[er]iali
loca p[ro]p[ri]etatis d[omi]ni vel p[ro]p[ri]etatis p[ro]p[ri]etatis, & n[on] h[ic].
sunt sunt, hac interdulo explicia aut n[on] dant
& iuris in corp[or]e aut p[ro]p[ri]etatis corporality.
Interdulo retinenda p[ro]p[ri]etatis ob agim[us] ut p[ro]p[ri]etatis
possessione iuris in corporality retineantur hac
sunt. de p[ro]p[ri]etatis vicibus, de iter itinere, actibus
p[ro]p[ri]etatis, de in p[ro]p[ri]etatis, et de aqua quod d[omi]ni
et d[omi]ni, de p[ro]p[ri]etatis in p[ro]p[ri]etatis agit.

in se crediti remandi ca. l. 3. § creditor
 ff. d. lit. Menach. d. remed. n. 4. b. et seq.
 ror hinc rei et q. ad possessione agendo, pla
 apprehensio hinc impendit n. sufficiat, sed aq
 re et apprehensio possid. habendi, ut
 huius, ergo ut proinde p. hinc n. hoc,
 se alio vis teneant, nudo delentione n
 o. possessione ut, et q. hinc q. hinc, hoc
 interdicto uti n. possunt,

§ 15. q. turbantur, quia hoc est ca. impul
 tua interdicti astantibus, illud dari aduersus
 quouis modo turbantur et impediens quo
 minus q. uti possit possessione ut si quis fru
 ctus agri coligat, colonos pastoresq. expellat
 damnat, depopuletur fructus, nulli decer
 pot, l. 3. § item. ff. uti possidetis. § 6. (ut quis
 de retineat, q. hoc est ca. finali hinc interdi
 di ideo citat in libello, primum petit reu. q. de
 rari ut a presenti turbat de p. stat et caueat
 de n. turbando in futurum prospere intereq,
 q. uti p. actoris interdit, libel. possessione in huius
 §e, l. si duo, § si et, ibi glo. ff. d. lit.

Porro hoc interdictum duplex est directum
et utile, directum datur & retinenda pos-
sessione rerum corporalium immobilium, et datur ex
verbis legis, utile u. datur & retinenda quasi
possessione rerum incorporalium, Itaq; utile.
qa n' ex verbis legis habet, sed ex eius mente colligitur.
Vnde si aliquis in suo qsi poss: percipiendi decimas,
exercendo jurisdictionis eligendi prelatum, iurij
presentandi ad beneficium possendi utendi fru-
di, aut alterius alicuius similitudinis impediat
aut turbat hoc interdictum ubi possidetis agere
potest, ut a turbatione desistat possessoremq; in
qsi possessione juris pacifice et quiete relinquat
Cap. querelat de electione. Cap. licet de pbat.
e. fin. § ubi possidetis. Menoch. d. remedio. 3.
a. n. 20. usq; ad. n. 205 alij hoc quo ad. i.
interdictum poss: & insulato xro sufficiant;
nunc ad alteram quam utrobi vocat, auer-
dam. Sciendum itaq; quod et hoc interdictum
a primis eius verbis non habet, estq; comprehensum
ob. utrum. et ubi, id est apud que cgru dicit

proctor, apud quos res mobilis est, apud ea ^{h. g. l. 299}
sa huius et l. unica §. utroque. Dicitur notandum
res mobilis, quia in hoc solum distinguitur interdum
aut utroque, ab interdum ubi possidetis quod
hoc in rebus mobilibus illud. in casibus rebus
in ob. locum habet, ita ut paulo ante di-
cta hae sint referenda. Menach. de re
tenendo possessione. remedio. 2. p. solum

Ad recuperanda

Impr. in hoc §. sunt membra redē dicitur.
interdictorum ex lege, et de interdumque
cuperanda poss. agit, sunt a. interdumque
cuperanda poss. quibus possessione amissa re-
cuperare possumus, inter quo facile primum
locum obtinet, interdum unde in, utpote
quod est olim apud veteres in usu maxi-
me fuerit et nunc ferme sit, nec huius
et apertis edictis proctoris verbis, quae sic
sonant, unde tu illum de iure eo resti-
tuas l. i. §. de in et in armata, et hoc modo.

definiri potest, quod si interdicitur ei competere
qui ex possessione rem mov. in eadem seu
expulsi est, ad hoc vel ante via quibus pos-
sessione recuperat, Menach. in p. ludo de re-
cuperanda poss. n. 36. de in desione sin-
pliciter de posses. in primis ideo qd hoc inter-
dictum n. in locum ad, si te eicio e possessione
tua sed et si te eicio e posses. rei, quo a-
me in clam, aut p. cario possideby. Euro-
tia. id qd in adim. ipsius violentis ne si. quispain
et iniusto, aliq. casu huius dicebat conel. c. si
ex supulose ff. de acq. rando posses. l. j. in prin.
ff. quod in aut. clat. et proinde proter qd atro-
citate favoris vel ait vly. in d. l. j. si inter-
dictum hoc interdicitur sine exceptione in
habe possessionis interdictas, imbecily ante via
spoliatus restitui, hinc est quod de p. radone
spoliatus ante via restituendus ee, cap.
in litteris, de restituce spoliatorum d. l. i. s.
qui a me, iusto n. vel iniusto aduersy alios

300
possessio an sit nichil referat, qualicumq; n. possessor hoc ipso quod possessor est, plus iuris habet quod ille qui n. possidet, testy in c. supra. sicuti poss. p. inde uim facere de, qui libero possessione taliter n. relinquit. c. uim facit. sicuti poss. de n. ex possessione simpliciter idea qd hoc interdicitur n. im datur ei qui naturaliter et civiliter simul, sed et illi qui naturaliter uel civiliter im possidebat. D. C. i. § hinc a. de res. inuoluntaria qd n. si de iure hoc interdicitur sicuti im illi, qui de possessione rei immobilis de iure est, ad res n. mobiles, hoc interdicitur n. plinet, et de illis ablaty uel actioe facti in canonum et ad exhibendum agitur, de. i. § illud utiq; Menach. d. reuocatio n. 39. de res. in clerico aut de qualib; est, ad infra illius qui in possessione im dicitur ei n. datur interdicitur retinendo ut supra diximus. de res. et al. ad hoc ut ante oia pristino poss. recuperet, quia hoc est casus specialis huiusmodi interditi et datur qd eo qui de iure, uel mandauit,

sine inssid ut deijceret. Ite qm̄ est quicquid
ab alio facto proximo talo habuit, d. l. i. & de
recipere, in hac a. recuperatōe venit primum ut res
occupato restituat et alia quoy que in ea
quiebant, d. l. primat et & restituit. ut in
iudicib; eto veniunt prout pcepti et perijcendi
et oē interesse directi qd habent p directy
n' fuisse, d. l. i. & qui a. in directy. Menoch.
d. remedio. est a. rplex interdicit unde in
directu se. et alibi. Directu daty p recuperato
da poss. reru in corp. de qua tū dicitur
in d. l. i. v. l. d. l. i. datur p recuperando
pri poss. reru incorp. ut si qd est spoliat
vire deimandi p quierendi redit, vel dany
expende iurisdictionis in directo pbar
debet arbor se possedisse et spoliatū ee
in alibi n. pbar debet se fuisse in pri poss.
et spoliatū fuisse. ninq tū frequenter hoc
inter dictu tradit asportatū in alio pingu
oro vel completiora pnt inuenta de qd
plenissime menochij d. remedio ubi in p. l. d. i.
recuperando poss. in remedia recuperando
possesionis referat aut tū utlibet et d. l. i.

Tutisimum ad remediū. Cap. recus. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

illud quoniam in oibz alijs remedijs spoliatorij
 oibzq; vim possit de re et mobili et quomodo
 ablato, sine ulla def prohibitione temporis
 aduentus quoniam, et bone fidei possidere
 ut sit vel abq; sit possidente daly. Geil
 procl. obj. libr. obj. 75 n. 10. et seq. Ming.
 sing. obj. cert. 3. obj. 45. hoc pro instituto
 no de primo remedio, latissime menoch.
 d. 2. recuperando poss. quod q;ra violentul
 inuoluntate intraductul est dicto possidens, nunc
 ad albert. de quo Imp. in 3 no uerba sed
 ex q; sit. de ueniendul est. itaq; de ex q; situl,
 tionibz facit inquit Imp. l. si q; in lru.
 C. unde in, statul est ut si q; uim fecerit
 in re que in eius bonis sit, et iat dicto q; situl
 tione legis q; si q; in lru, vel proprio
 amittat et iuso applicat, sin o. in re
 aliena n' modo eandem restituere, uenit et
 eius rei spinae dare uim possit tenet, et
 hoc q; situlio tam q; rebz mob. qua imobilibz

Et tam pro dolo se quo tenere et sine do
co recipientem dolo, videantur quo dicitur
hoc off. i. lib. sup. ad & ga. in. lib. de in
bonum ratorum, quando hanc estilione
pp. pena acerbitate ab usu recipere quidd
existiment ut referat. Couar. lib. 3. nar. re
solutione. C. 36. n. i. In id rectis de illon
laonm in qly ^{ores} authenticis relati, uixerunt
gluetudine accipit, no quad sunt Imperij
Cae attinet satis qstas, ex ten. seu camera
Imperialij. a Raphaelle, Terlene p. uulgatij
et in camera Imp. et d. l. sigs in
tm' actus fuisse.

Imperator huius tertiam interdictionem diuisione
pponit se. qd interdido aut simplicia aut dupli
cia huius simpl: sunt in qly unq actoris alteri
partes alter ex libitoribus actor, alter u.
reus est, seu in qly unq actoris alter rei partes
suspinet et huiusmodi sunt oia interdido ex
hibitoria, et rescriptoria nam actor est qui
depiderat rem exhiberi aut rescriptum reus
uero a quo depideratum ut res rescriptum

aut exhibeat, quod est iudicium est de prohibi³⁰²
torijs, ut est interdictum ne quid in flumina
publico fiat interdulant nequid in loco
sacro aut religioso fiat, Item ne uis
fiat mortuus imprenli, et similibus dupli
cio interdicto sunt, in quibus uterq;
litigator et actor et reus est, huius
modi est interdictum uti possidetis quod
est de retinendo poss.

quod est de retinendo possessione rei mobilij et
interdictum utrobi, quod est de retinenda poss.
rei mobilij ut supra latius exposuit est, in his
interdictis uterq; litigatorum possessione rei
de qua agit sibi assensit, et uterq; se pos
sidere affirmat, et aduersarium possidere negat,
quod et formula utriusq; interdicti ostendit,
proctor n. in interdictis dicitur uti possidetis
in¹ uti possides, de utrobi res est, hoc

est appud utrum n' opud hunc vel illum,
et ab hanc ipsa caa interdita uti possi
detur et utroque, explicio dicantur multa,
c. actionis u. ff. de obliq. et ad. sicuti actio
familie heredis: coi dandendo, et finit
redandant, multa actioes sunt, ut in
quodam a. actioes sup. in lit. de ad. et
expolitus,

DEPENDENTIA

Remere litigantium

TITVLVS. XVII.

cum nil magis publica utilitati aduersus
qua lites multiplicari nihil n. e. contra
magis e. comodo reip. esse videat qntum
fieri pto lites tolli, atq. immuni id gisio
putant. Just. postq. de aduersq. tam
arboris, quo rei iure qntum satis est
dividet, aliquid de modis, qby Remeri
hos litigantium coereat, subijciendu
ee, illorum n. Tres sunt precipui hui
recepti ab imperot. Psumendum

calumniis. pena punitiva et infamia. ³⁰³

Ad & Ecce.

In hoc & agitur de i. nempe iusto calu-
nid, itaque inferendum ab illis exigis ut hoc
indine que illos periculosos manet, & levitati
sem calumniis fugere debent uocari
Quidem calumniis, atque in hunc modum de
finiri potest, Quidem calumniis est, cuiusvis
offensio, se n' malo aio sed bono fide
alio calumniis agere uel respondere uelle
Dd. in explicat rubrica, de pure persuado
pp calumniis dando, huius parti a Dd. ali
quot capita recensent, i. ad ar Juridit,
q' n' calumniandi uis libet uocet, sed
existimet se bono iustitiam habere coa,
C. r. in prin. C. d. lid. et reuse contra
penore debet, quod uidet, se bono iustitia
iustitiam exceptione uti d. l. r. in prin:
ueteri reus a. n' aliter, et p' testu in fine
prin: hic.

deinde jurare debet uterq[ue] q[uo]d a iudice
interrogatus ita ut credit dictum a se
intulit, tertio quod nec dederit nec da-
turq[ue] sit, nec p[ro]miserit, nec p[ro]missum
sit aliquid nisi t[er]tio q[uo]d se fecerit, nisi
illij personis, q[ui]bus vero n[on] uelant dari
uclati p[ro]curatori notario, advocato p[ro]
nouello i[ur]q[ue] prin. q[uo]d q[uo]d nulla falsa
p[ro]bat[ur] ucl allegat[ur] uti uclit, s[ed] q[uo]d nullas
p[ro]uocaciones temerarias seu lib[er]as diffe[ren]
do ead[em] dilact[ur] p[er]tere uclit, d. c. i.
ibi nec differenda, et ibi Guhard. in ex-
pliat[ur] rub. n. r. et s. ordinis camera
Imperialis. j. p. lit. b[is]. hoc uclit si
excedit ad et n[on] p[ro]p[ri]et[ur] p[ro]cessum in
ait, Guil. l. i. obs. obs. 88. de sub
p[ro] n. iudicij ee p[ro]bat[ur]. d. c. 2. in
prin. ibi n[on] aliter et ad hoc quide[m] si
hoc p[ro]p[ri]et[ur] reuclat, hoc instituta ordine
cadit, reuclat[ur] ucl reuclat[ur] p[ro]p[ri]et[ur] h[ic].

novella 124 & illo utiqz prohibet. Geil
 2. lib. i. obj. 84. et seq. Colent in solut
 ipsi eligantur ut non tam dubit est de cetero
 ma iurare tenent v. et utriusqz partis
 adversari quidem columnas in dno prin.
 cipali et proprio suam aiam phare cogunt.
 Testis in l. ybono & h. alieno. § de dan
 no inueto, cap. penult. et ult. extra de
 furto colun: ordinat camera sup.
 d. l. Geil. lib. i. obj. 84. ni.

§ de abaduersq. iuncto
 & hoc a. aia

Nunc de pecuniorio columnarum se de
 mere eligantur p. ano quod ea olim fuerit
 et nunc sit subiecta, olim itaqz p. ana
 pecuniorio erat. Deano poro eligentur
 ea in depludine abijt. & hoc a. aia
 hic ad eius in similitudine in Romano
 Imperio ut tempore l. ca. p. l. t. u.

Contra pecunia a petente reuisione
deponi debet in eu fine, ut si in iudicio
reuisoris tunc prius iudicium est, et tunc
reuisione petitis pecunia illa mallet, ordinis
cum sup. in p. 52. & quod dicitur in
solozus deo pauloy, aduocato ita iura
io. parte liti, profatur per jurandum, et
ut impioy litigator expensoy liti, id est
pety liti ad liti, uelgo pety liti
aduersarij suo quod stare cogat. & hoca.
ora hic impioy a. litigatore liti ac
cipere debet qui nullo iusto casu
litigandi habuit. sed fatigandi uerandiy
aduersarij casu in iudicio. qd pluit et si
obtinendi sine nullo haberet unde si
liti iustam litigandi casu, et expens
et condemnare aliquid exorsari, ut no
tatur in cap. fin. extra de dolo et
peruocacio iusta a. uel in iusto litigandi
casu an quis habuerit, et iure deli
nitur n. qd, arbitrio iudicij relinquentur
ce,

coiter dantur placet, iudex a. inspi
 rene debet, an pars de qua quorundam
 pro se glia aliquant clarissimorum
 rum, vel eorum opinionem habuerit, Menoch.
 de presumpt. lib. 2. presumpt. xii. n. 3.
 aut intentione pro aliquodum p. bauerit,
 ille a iudice in questione Paris. de qua
 inter d. d. sunt p. bauerit, vel
 supra alia de eor. honoris se. p. bauerit
 vel supra superioris libel suscepit p. b.
 de arbit. p. 49. lib. 2. cap. 277.
 Porro ne plus quo pars est expectant
 hinc p. bauerit. iudicij et arbitrium auerere
 debet, ut si expectos oes talis iudicij
 quo extra illud pro necessitate illis fa
 cta laudat ac moderat. l. r. c. de p. b.
 Julij. Cap. final. C. i. ubi glossa, est:
 de dolo et p. bauerit.

Ad Ex gby dat

Exponit Just. Inq. hic infamie pona
cuius metu remeios litigatores, pariter coer
ceat, sepro in pua: dicit, utlii ad furti
in honore noptant, inuimant, de ysaac
yby sepro hoc lib. tit. i. et adyos fgg.
Dicitur et 2 ayily. ydennoti n. hic actio
infamie pnt, ex edicto pletoris. ff de
hic qui notant infamie id qd huius pnt
dumelo suo noie dammati pnt, id ysaac
pntor noiatim suo emite cadit, d. l. i.
qui n. alieno noie furti in honore nopt
ent, inuimant. Dammati in honore
n' efficiunt et ideo nec pntor nec
defensor nec totor curator, aut huius
furti ydennoti in famie notant l. furti
& huius alieno ff d. l. i. et hoc actio
ex delicto dependunt, & i. sepro. de
obligat que ex delicto dependunt,
sunt et nullo actioes que ex pntib
ueniunt et huius infamie ydennoti vtro
gant, huiusmodi sunt, actio tutela mandol

deprophi q' loco, d. l. i. id' q' ob perfidiam ³⁰⁶
coru' q' hi'ce actionib' querunt, ut n' in
his maior q'ot ^{alij} fides exigat, ideo
n'ing perfidia uel volumine contra
lingu' por' est Corof. lib. 4. Misul.
c. 17. n' n. mouent illa quatuor iudicia
nisi aduersus eos quoru' fidei principis
n'ra credidim'. Corof. d. loco. et q' a
hoc casu in directis actib' nihilat ideo
p'ona superior ad q'as actioes, n'
p'inet, n' in q'as actioes n' de
fide rupta sed de calculo de q' ea q'
ex negotio alioru' q'as alieu' obest
restituendo agit. l. 6. §. fin. ff. de his
qui non tenent infamia.

DE OFFICIO IUDICIS.

Titulus . 17 .

Judicium et lites personarum q'are

actore meo, et Judice & certis Juris
est, actioibz igitz quas intendunt actus
res, et exceptionibz, quibus rei utuntur,
explicatis rebus de Judicij officio qui
inter actores et reos mediator est
saluandz et quamuis ycolis habeat
sui inscriptionis, nempe de officio Judicij
quod late demandat patet, ut videtur et
in l. i. ff. de Juris dictione aut
Judicij et ibi d. d. Alamel Just: hoc
lib. In' aq. qd not sit officium Judicij in se
da lea, quod igitz d. a Jure dicendo
quasi res dicitur, cap. forus de verb. sig.
Estqz officium Judicij quod ad dirimendos lites
solvendaz gravamina quomodolibet sciandis
equitate exercet, ut q. hoc reip. et civis
tranquillitati et quieti publice et pristina
gloriatur, estqz nobile, et s. d. met
cenarium, nobile est, qd Judo suo id est
suis autoritate exercet, et s. nullo alio

1307
sit proprio, vel obsequio portum Implorat
et proprio motu nec petente, quibus in se
lectos ingendo et puniendo, minores in
integritate restituendo pupillis tutores, adultis
curatores dando. Mercenarius u. est qui
actioni proprio coheret, pro suo ei defecit
et metaphora sic dictum, quemadmodum
is qui opera sua locat bona fide et ab eo
ut uellem quicquid eo prostat, ita qui
pro aliis in iudicio et ductis officium suum
ultra se impendit, sed non nisi ad uosmodi
causam qua cessante et ipse cessat, et hoc
mercenario iudicij officio, oia que aptate
in ordine iudicario ad se ad usque deficiunt
sua inclusiue obseruari solent expedire
eo non. Ceterum mercenarium officium iudicij est,
spiratque sine bene sine male, officio suum
p. l. Iudex, §. de re iudicata, et l.
ediles §. item luendum, §. de edictis
edicto. ceterum Iudex p. l. l.

principium constitutiones et recepta loci
in quo iudicium exercet, quibus diligenter dili-
genter consideratis et ponderatis iis que
a litigatoribus ad eum probentur, vel rationibus
rationes adductas, allegatas et probatas
sunt, iudicare debet, testis in prin. hi
et in l. ut fundy. f. coi. dividendo, quo
modo a. Iudex qui per imperitia vel per
errore lapsus, vel dolo malo, inique iudi-
cavit, puniendus est, et in ipso parti-
culose tenetur, sup. in his de oblig.
que est q. delicto notans in prin.
amotandus est in novali itaq. actus
ita iudicabit ut, si dicitur quodammodo veniat
quodammodo illud vel in spirituali vel
in nomine deditione. l. 6. §. 1. f. de reud.
in rem iudicabit, ita iudicabit ut si
pro petitorum iudicet, absolvat rem, si
u. rem quodammodo, iubeat petitori rem

1308
restitu una in p[re]sentib[us] & in hi. reliquis
videant in testu.

DE PUBLICIS JUDI CIIS

Tit. 18.

Ad prin. et § im.

Haec utrum diximus de Judiciis et cog[no]sci
uatis que per actiones exercentur et ad
ut de publicis Judiciis adyciamus publica
itaque Judicio, que alios publice et di
centur, l. i. § i. ff ad l. Cornel. de fici
rijs et publicis quaestione l. 2. Et deinde
ff de origine Juris, ideo quod civis de
populo exco[n]ditur et om[n]i p[ro]prietate datur ut
tradit in prin. hi. hoc est civitatis
ex populo publico Judicio experiri licet.
Et palat. § senatus ff de rebus neptiorum
p[ro]prietate u. dixit Amp. propterea qd.

quod quibusdam l. aliquo publico iudicio ac
tutandi potest n' est. d. l. volat quod latius
explicat in l. q. a. u. l. a. n. e. , et aliquot leges
ff. de a. u. s. et in scriptis.

Sunt a iudicio publico explicio. alia
capitolia, alia n' capitolio, capitalio
sunt, quibus pena mortis, n' aliquid
civilis irrogatur. Id quod sit. per ultimum
supplicium n' m' et media capitis dimi
nutione q' per hoc penam eximiam,
caput de civitate, c. 2. ff. hoc lib. n' co
pitolio sunt que in familia seu per
reuerentiam irrogant, et hoc sunt
et quoniam nulla in hoc leg. l. i. de glo
referunt. de q'by ordine dicemus.

ff. publico a.

Imp: nota Eplo subijit publicum

Judiciorum usque ad finem libri ipse cognitur 309
et quoniam deprehendit cetera et privata
inter cetera a quo publicis iudicibus per legem
primis et ab omnibus est cetera lege maiesta
tis daturus pro eo, qui ipse Imperator
res, vel remp. aliquid moliti fuerunt &
non hui. De n. cetera lege maiestatis
quod in maiestate publica quilibet idem.
n' solent huius quo aliis saluti principibus
dicitur. n. Quia quo adversus rempub. ali
quod hostis moliti, idem et hodie ad re
ges principes et civitates superiores huius
cognoscendum est extendendum: Gul. Cetera.
lib. i. deant. & Cetera maiestatis moliti
fuerunt quoniam in tali cetera solent
notis puniri in cetera effectus n' habent,
quod verum illis, si ad aliquid adverte huius
secum privatis huius, quo veritas delinquentis
manifestat, quia alios cogitans pena

Handwritten marginal note on the right side of the page.

nemo patitur. l. cogitavit ff de penis.
penna huius crux est bonorum quicquid
l. 5. b. et 7. c. ad l. monestah et pene
deu quiscotone yladung exustio techu
partes. d. l. 5. et 7. ad hui.

ff de 7. vel lex Julia.

adulterium publicum ex l. Julia de a
dultarij, occidendi de homicidij, que lex
adulteros, sodanitas, et proptores simul
appellat, quoniam lex Julia adult.
et supran appellat, id est indesteater
his verbis dicit. l. inter. ff de verb.
sig. sed yppia adulterium in nuptio qui
fuer, supran n. in imagine uel figura
d. l. i. §. i. et l. supran, ff ad l. pu
licam de adulterij. et h. u. Lex indi
criminata in his verbis upe ad, forte
utroq. delictu n' puplicio cap: sed
nuptij puniebat, ut paulo post p.

1
sic ut definitione vix n' fuerit in q'ntu, ³¹⁰
postea alia in adulteros, alia in p'p'ri-
tates q'ntu fuisse est potest et q'
n' hic. qua p'p' de utroq' separativim ead
dicunt et p'p'riis adulterium d'z, q'ia
ad alterius bonu auctoq' deficiunt p'p'
alieni boni n' violat, seu aliena
matris fam. violat. l. 2. §. ff. de
verbor. sig. C. de sponsalib. i. c. i. in iur
d'z i. in defone aliena matris fam.
ut a p'p'rio distinguitur d'z 2. corruptio
q'ia soly conatq' et ad actus p'p'rius
quem n' hoc, sed in iurisdictione iudicis
punit. §. i. sup. de iur. ff. ed.
vel extraordinarie coacti l. i. ff.
de extraordinarijs criminibz, et hoc
defone colligit q'ud maritali in soluta
rem hnt, n' ff. adulterium, sed p'p'rius
de iure civili q'ntu dicit, quando
q'ud ab alterius bonu n' violat, sed q'ud
bonu matris aliena fam. n'

adulterij tenent Julij Clary lib. 5.
Scant, & adult. relapso tribus a. et hoc
quidem de Jure civili obtinebat, sed de
Jure canonico mutabatur nec inter unum
et alterum eorum sic distinguitur: cap. sept.
cap. opposit. cap. penult. § Sed quo
ritur ut cap. legi. 37. q. 7. Cum conno
dant penales constitutiones coram. ad
visu, in istis articulis quibus dicitur sub
voto gloriose viri, unde maritus adul
terium qui ut solus a, eadem, panno
quo usus penitus, atque hoc a quibus
indane receptis ee. separatis sic.
philo. criculi 3. n. 8. et legi. Meno.
de sub. J. 49. cap. 229. in v. 36.
Pena adulterij ab initio et Jure
J. de quibus solus fuit in nobilitate
in poyanis relego, c. 2 & miles
H de his qui notantur infamia

postea de Jure. C. id crimen factum ³¹¹
est capitale. C. capitalis et C. quibus
C. ad leges de adult. et si hoc poena
ultimi supplicij in muliere multata fuerit
p. novella ¹⁷ ubi precipitur muliere adul-
teratam usque cedendo, deinde in monaste-
rio de trahendo ee, in eadem in fine in
monito. Sed et in muliere ystibutioes sup.
retinent d. art. 120. Vnde hoc adulterij
poenas videmus hoc seculo sensim in desue-
tudine abire, et in poena pemoniorum
mutatas ee, Julij Cary. in d. & adul.
verum sed quous, ibi Viglius de publicis
quod. c. 6. aliquid hoc de adulterij eiuss
poenis, nam de proprio agendum, sic a.
definiri potest. quod sit illicitum carum est
iniquum vel indus alios honeste in-
mente, & non hic. De aliis honeste
in mente in muliere n. que vulgata pu-
p. dare pudicitia prohibuit stuprum n.

quod et per hoc distinguitur a fornicatione
eo quod siquidem nihil aliud est, quam stuprum
femininum, quod se vulgo proscribit, l. si
stuprum. c. de iniuriis, verisimile tamen
est, cuius stupri nulla poena de iure
civilis habetur, necneq[ue] ulla de no[m]i[n]e pro
dita poena, verisimile tamen est publice
discipline et honestatis y[er]u[m]anda
ca[us]a quod ad occasio[m] huiusmodi, impune hanc
rem in fine quod colligi potest videtur
et l. 23.

Ad h[oc] item lex cornelia de
sicariis

Lex in ordine sua publici iudicij spectat homi-
cidij sc. q[uo]d l. contra cor. de hom. punit. est
a: homicidium, id est nil aliud quam hominis occisio
Covar. in cap. j. r. p. ni. est q[uo]d ex latro, vel
latro, necum seu coactum et casuale d[icitur].
in rub. f. et c. ad l. cornelia de sicariis
Voluntarium homicidium est, vel sui ipsius vel
proximi cui nulla urgente causa defensio

in iustitia exercendo necessitate malitiosa ³²³
occiso. l. de lib. f. et c. de homicid. qui mor-
det p. et c. diu. ff. ad l. cornelia de pica:

ff. homicid. necium seu coactu delinunt occiso
insolenti aggressoris calumniosis et plaris ad
victu propriu vel fame seu honoris ya
nita et honor aequiparantur nisi c. iusta
et ibi glo. ff. de manu misericord. aut
patruo quemlibet aut cuius unquam
nisi de p. p. d. in l. ut uim. ff. de d. et p.

Carolus s. in suis penalibus y. tit. art. 139
et art. 150. et hoc homicid. la dure fori
quod iure poli nemo meret ut est coisimo
D. oim seu in d. l. ut uim, et tradit in
im d. y. tit. penalibus.

Homicid. casuale d. y. qd. casu seu pro
ter intentione et uolte gaudenti fit, hoc
est qd. nec in se nec in sua uia est uoluntaria
ita ut ex ea non soleat, ut plurimum
talis effectus sequi sed aliunde ut qd. cau-
sa non erat efficac. ita ut ex ea non soleat ut
plurimum talis effectus sequi sed aliunde

nampe ex eo qd per accident, contingit
ut si alicui vulnus infligis n. casuale sed
mors secunda est vel malitia medici, qd no
xia opposit vel negligea eiusde, vel tenen
tate lesi, qd remedia oportuna adhibere
noluit, hoc casus videtur fortuitus, unde n
erit verus homicidij, nec tenentur ad restitutionem
ut homicida resolut ut vulnerari, e. qui
caudit & fin. ff ad l. auxilia. et tradit
dind. qd. non. art. 146. casus est qd
etsi vulnus sit aliqua culpa in reuera n
est casus mortis sed negligea medici vel
ipsius lesi, tenentur n. uterq. diligenter ad
hibere, unde illi qui neglexerit, imputandus
est effectus, Less. de Just. et J. lib. 2. c. 1. q.
dubid. is ubi huius rei plura refert ex pla
Ceterum pena homicidij olim erat de por
taco, et cum bonorum officio postmodum
nobiliores in supplicio de portabant, humi
liores vero vel supplicio afficebant.
& vel. ff ad l. cotra. de sicariis l.

hodie in alijs personis et capitalijs & no^o 37
hic. l. 3. & fin. l. 34. ~~¶~~ De poenij poen
l. i. §. 1. q. 1. §. 1. ad m. §. 1. §. 1. §. 1. §. 1.
art. 78. et art. 239. usq. ad art. 256.
inclusiue. Ad alia deinde lex.

Hic lex que poenaria de homicidio
determinat crimen homicidij nono poenae
penes qd crimen est, cuius re pater aut
filius proprius intenderit, et hoc est, est
pater uel filius naturalis In. lit. cui filia
filiationis et n. qualitas qdideret. p. de h. in
l. un. C. de his qui parentes uel filios
occiderunt, et n. solu' si occidit, hoc poena de
re. Sed et si preparauerit puta uenerit
cives dare n. p. uenit, nec n. et si cuiusq.
dolo malo factum fuerit, uel qui qdum crimi
nis fuerit, l. poena homicidij puni. §. no^o
hic. l. i. et 2. ff. ad l. pomp. de homicidij.
poena a. est, ut homicida uing in ped. corio
uno in gallo galinosis, cane uipera et
limis et proyiciat in mare uel flumen

§ 2. alia deinde lex. et d. c. un. hodie
no tempore in hijs casibus feminam in
profuente amine submergunt, aut inus
defodunt, maribus membra candenti ferri
ce aliquando trahunt, cauda
equi et postmodum rota imponunt, alijs do
strangulati dolo includunt, et in flumina
ijcunt, qd de circumstantijs prudenter
moderantur. q. eo q. tradunt in cas. q. sit.
ost. 134. et 130. Ceterum hoc in odiosa
sunt, ultra ostendentes dependentes tenere
n. sunt extendenda, cap. fauores de reg.
Juris in §. d. item lex. de falsis.
In hoc §. quinto publicum iudicium de falsis
sc. q. in d. et de ferri p. d. q. si d. ad dolo malo
veritate mutando q. ad alterum deq. decipie
dam gestu, ut si q. ipsum vel ipsum solum
scripserit, signauerit, recitauerit, produxerit
vel qui p. p. ca. interrogatus
fuerit, veritate se occultando
deponerit, vel qui publica moneta

Audant, aut pingant, gravata auctoritate
 aut mensuris publice n. p. bati. ulunt. ite. legi
 noen. uel q. ditione. mentiant. ad imponendum
 alij. l. qui. camp. l. y. falsa. l. eius. f. ad
 l. corn. de falsi. p. non. a. falsi in liberis
 est de postas. et bonorum. om. publicas. in
 ferus. v. ultim. suppliciu. & nro. hic. l. i. in fin.
 ff. de lit. sed haec n. est. p. pelunt. interdum
 n. maior. uel minor. pena. falsi. impigit
 si qui. falsam. moneta. exaudunt. nini. cond.
 barent. l. penult. c. de falsa. moneta. et
 h. in. q. tit. non. art. iij. Res. in. caa. copi
 tali. dolo. malo. falsu. affirmant. eade. pena. quam
 qua. reus. as. iudicandus. erat. si. crimen. vere. p. bati.
 fuisse. l. i. &. pro. tero. f. ad. l. corn. de. p. carij.
 penales. p. batione. Imperij. art. 68. falsu. q.
 nra. in. scriptis. uel. sigillis. p. nra. pena. corpo
 rali. uel. alia. penali. pro. magnitudine. cri
 mi. uel. in. camadi. inde. p. tingentij. uel. iudicij. d. si
 maem. l. ope. d. d. q. tit. non. art. iij. uel
 iudicij. est. in. falso. in. ponderis. mensuris. et. me
 suris. comiso. ut. h. in. ia. d. q. tit. non. art. iij.
 Coram. de. alij. p. nra. falsi. in. diuersis. factis.
 species. late. agit. Menoch. de. arbit. f. 79.

perlinet huc yfervitio Imperij. Ita dicitur
laudes fuidas uerpe Vud uoaf. dar. obyr
hoc. de iud. pub. cap.

Ad-2 proheres

Probat ef fup. in principio publica iudicia alio
ce copulatio, alia n. no cap. Cui magy ha
de my de copulatio, dicitur ut, neque de n. cap.
agendum ef. pinnat ita ef cimen ex c. Julio
de ambidit dependens quod gmitit if qui publi
ca officia pecunijs referunt, pu qui pifrogat
de adipependo magy. Arolu uercaty, Pare la
nomio Symonia d. l. un. ff ad c. Julio
de ambidit, cuius pena de iure civili ef
100 f. vifio applicandam, et infamia d. e.
unio mterdu et p qualitate delicti depor
tas l. un. C. eod. Pare canonico Symonia
pena ef pinnat grady Ecclefici excoico
deportao, infamia. cap. fiquis Epifcopo
ef cap. prohibent. q. i.
Idam tamen ef repetundarum, pena huius ef
pro dea accepti pimplet mifio applicandam
extraordinaria pena p qualitate delicti

Exilium vel inanis ipse sustineat. C. ult. C. ed. 317
munda C. si quis. & Judices. ff. de parric. hoc
a. ff. de crimen quiti. qui in administrat. offi-
cij publici, ob rem iudicanda aliquid accipit C. i. C. de
C. et q. ff. ad C. Juliae reprobendam.

Sunt crimen fraudato a mone cogente tenet
is, qui a mone publica fecit, fraudavit peravit,
vel qui dolo fecit, ut a mone fieret. C. i. ff. ad
C. Jul. de a mone qd no huius delicti n
semper eade est. no modo pecuniaria
vel huius d. C. r. modo relegas qstituta est
C. 6. ff. de extra ordinarijs crim. qd
quod deum et ultimum crimen est de resi-
duis cogente tenet is, qui pecunia publica
quod in alios que apparet res q
qsumperunt, et qui ea que apud ipsos et
publici rationibus remanet, n' restituerunt
qd no huius delicti est ut damat qm dca
infamia et s. parte amplius que debet
multet, C. q. & qvale. ff. ad C. Juliae pe-
culat. atqz hoc de publicis iudicijs
pro instituto nro sufficiant. & ult. hic

Vbi inquit imp. Sed de publicis iudicijs hoc ex
posuimus ut nobis possibile sit primo digito et quos
per indicem id est breuiter et summatim ea retigisse
alioquin diligentior cum scientia uobis ex latio
ribz C. et 1° libris. De dapsolito aduentura
cui una cu beatisima dei gen. V. M. et
Dno Iuoni; sudroni nrom patrono aibz sancty
sit laut honor uirly et gratiam actio in
omnem eternitate.

Absolutus hic vltimq inquisitionis
Liber 21 die Aprilis.

Anno 5629.

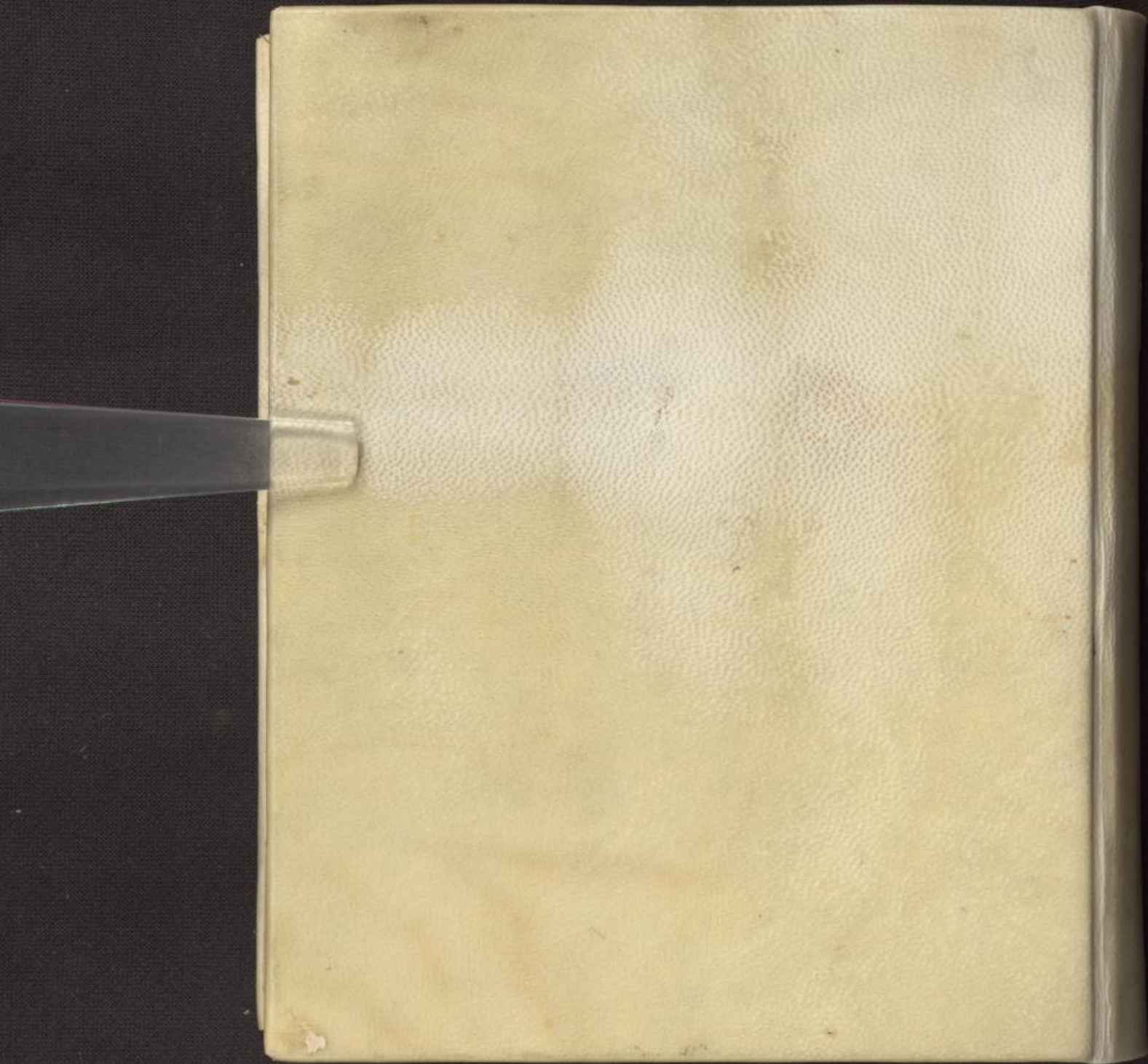
Joannes Hemmerlin
Ho 1629
Lustroensis Ex Rheni Valle.

Handwritten text, possibly a signature or date, located in the upper right quadrant of the page. The text is faint and difficult to decipher, but appears to include the year "1623".

EM 278 11. 196

318 + 1/2 3 Lf.
19,5 x 15,5 cm.

restauriert Mai 1981, KA

Copyright 4/1999 Munsell Color Services Lab www.munsellcolor.com

Verfärbeselektor Standard - Euroskala Offset

318 A
19

restauriert